

ПРОГРАМА
ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
НА ОБЩИНА СРЕДЕЦ ЗА ПЕРИОДА
2021 – 2028 г.

Адрес: 8300 Средец, пл. „България № 8, тел. 05551/6990,
Факс: 05551/7725, E-mail: info@sredets.bg
Website: <https://sredets.bg>

СЪДЪРЖАНИЕ

	Стр.
СЪДЪРЖАНИЕ	2
СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ	3
ВЪВЕДЕНИЕ	5
I. АНАЛИЗ НА СРЕДАТА	7
1. Природо-географски и териториално-административни фактори	7
1.1. Географско положение	7
1.2. Съседни общини	8
1.3. Релеф	9
1.4. Климат	9
1.5. Полезни изкопаеми	14
1.6. Кметства и населени места в общината	15
II. ДАННИ И ИНФОРМАЦИЯ, ОТНАСЯЩИ СЕ ДО ОКОЛНАТА СРЕДА	17
1. Атмосферен въздух. Качество на атмосферния въздух (КАВ)	17
2. Водни ресурси	21
2.1. Повърхностни водни обекти, риск от наводнения и подземни водни тела на територията на Община Средец	21
2.2. Минерални води	50
2.3. Водоснабдяване. Водопроводна мрежа	51
2.4. Степен на изграденост, степен на ползваемост и състояние на канализационната система в населените места	61
2.5. Селищни пречиствателни станции за отпадъчни води	62
2.6. Източници на замърсяване	63
3. Отпадъци	64
3.1. Генерирани отпадъци по видове и източници	64
3.1.1. Битови отпадъци	64
3.1.2. Производствени неопасни отпадъци	66
3.1.3. Строителни отпадъци	66
3.1.4. Опасни отпадъци	67
3.2. Съществуващи практики за събиране и третиране на отпадъци	68
3.2.1. Събиране и транспортиране на отпадъци	68
3.2.2. Оползотворяване и обезвреждане на отпадъци	71
3.3. Стари замърсявания с битови и други отпадъци на територията на общината	75
3.4. Рискове за замърсяване от депонирането на отпадъците	76
4. Почви и нарушени терени	77
4.1. Замърсени почви с тежки метали, пестициди, нефтопродукти, нитрати, други замърсители	80
4.2. Ерозирали почви	80
4.3. Вкислени и засолени почви	81
4.4. Физически нарушени почви и терени	81
5. Ландшафт	82
6. Защитени територии и зони и биоразнообразие	83
6.1. Защитени територии	83
6.2. Защитени зони	90
6.3. Биоразнообразие	112
6.4. Лечебни растения	119
6.5. Горско стопанство	143
7. Шум	144
8. Зелени площи в Община Средец	150
9. Радиационна обстановка и влияние на нейонизиращи лъчения	153
10. Управленски ресурси	157
11. Икономически показатели	164
11.1. Развитие на отделните отрасли в общината	164
11.2. Състояние на инфраструктурата на Община Средец	169
12. Финансови показатели	173
13. Демографски показатели	174
14. Социално-икономически показатели	182
III. АНАЛИЗ НА СИЛНИТЕ И СЛАБИТЕ СТРАНИ ВЪЗМОЖНОСТИТЕ И ЗАПЛАХИТЕ (SWOT-АНАЛИЗ)	185
IV. ВИЗИЯ ЗА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА СРЕДЕЦ	186
V. ЦЕЛИ	187
VI. ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ	192
VII. ОРГАНИЗАЦИЯ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРОГРАМАТА	203

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ

АХУ	Агенцията за хората с увреждания
ал.	алинея
БДЧР	Басейнова дирекция черноморски район
ВЕИ	възобновяеми енергийни източници
ВОМР	Водено от общностите местно развитие
ВиК	Водоснабдяване и канализация
гр.	град
ГПСОВ	градска пречиствателна станция за отпадъчни води
ДБ	държавен бюджет
ДВ	държавен вестник
ДГС	Държавно горско стопанство
ДН	Директива за наводненията
ЕМП	електромагнитни полета
ЕП	електрическо поле
ЕС	Европейски съюз
ЗБР	Закон за биологичното разнообразие
ЗЗ	Защитена зона
ЗЗТ	Закон за защитените територии
ЗЛР	Закон за лечебните растения
ЗЗШОС	Закон за защита от шум в околната среда
ЗМДТ	Закон за местните данъци и такси
ЗМ	Защитена местност
ЗОБ	Закон за общинските бюджети
ЗМСМА	Закон за местното самоуправление и местната администрация
ЗООС	Закон за опазване на околната среда
ЗУТ	Закон за устройство на територията
ЗУО	Закон за управление на отпадъците
ИАОС	Изпълнителна агенция по околната среда и водите
ИЕО	индивидуални емисионни ограничения
ИТСРЮР	Интегрирана териториална стратегия за развитие на югоизточен регион
ИУЕЕО	излязло от употреба електрическо и електронно оборудване
КАВ	качество на атмосферния въздух
кв.	квартал
лв.	лева
МВР	Министерство на вътрешните работи
МЗ	Министерство на здравеопазването
МОСВ	Министерство на околната среда и водите
МП	магнитно поле
МПС	моторни превозни средства
МС	Министерски съвет
н.в.	надморска височина
НСМОС	Национална система за мониторинг на околната среда
НСИ	Национален статистически институт
НПВУ	Националният план за възстановяване и устойчивост
НПУО	Национален план за управление на отпадъците
НПО	Неправителствена организация
НУБА	негодни за употреба батерии и акумулатори
ООп	Организация по оползотворяване
ОБА	Общинска администрация
ОБС	Общински съвет
ОУП	Общ устройствен план
ОПОС	Оперативна програма околна среда
ПВТ	подземно водно тяло

ПДК	пределно допустима концентрация
ПЕВП	полиетилен висока плътност
ПЗ	Природна забележителност
ПОРН	Предварителна оценка на риска от наводнения
ПООС	Програма за опазване на околната среда
ПМ	пункт за мониторинг
ПМС	Постановление на министерски съвет
ПУДООС	Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда
ПУО	Програма за управление на отпадъците
ПУРБ	План за управление на речните басейни
ПУРН	План за управление на рика от наводнения
РИОСВ	Регионална инспекция по околната среда и водите
РОУКАВ	Райони за оценка и управление качеството на атмосферния въздух
РПМ	Републиканска пътна мрежа
РЗИ	Регионална здравна инспекция
р.	река
РЗПРН	райони със значителен потенциален риск от наводнения
РЧ	радиочестотни
СГ	средногодишна /концентрация/
СГН	средногодишна норма
СД	средноденонощна /концентрация/
СДН	средноденонощна норма
СДК	средноденонощна концентрация
СГК	средногодишна концентрация
СПРЗСР	Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони“
ТБО	Твърди битови отпадъци
ТГС	Трансгранично сътрудничество
т.	точка
ФЕС	фондове на Европейския съюз
ФПЧ	фини прахови частици
ФПЧ ₁₀₋	фини прахови частици с аеродинамичен диаметър под 10 микрона
ЦБ	централен бюджет
l/s	литър за секунда
m	метър
m/s	метър за секунда
m ²	квадратен метър
m ³	кубичен метър
m ³ /год	кубичен метър годишно
m ³ /s	кубичен метър за секунда
cm	сантиметър
mg/m ³	милиграм на кубичен метър
mm	милиметър
ha	хектар
°C	градус целзий
dB	децибела
NO	азотен оксид
NO ₂	азотен диоксид
g/s	грам за секунда
dka	декар
dm ³ /s	кубичен дециметър за секунда
kV	киловолт
kW	киловат
kg/h	килограм за час
t	тон

ВЪВЕДЕНИЕ

Настоящата „Програма за опазване на околната среда на Община Средец за периода 2021 – 2028 г.” е разработена на основание чл. 79, ал. 1 от Закона за опазване на околната среда (ЗООС) и е основен инструмент за реализиране на националната екологична политика на местно ниво. Програмата има за цел актуализация на действащата в момента Програма за опазване на околната среда на Община Средец за периода 2017-2020 г. и постигане на съответствие с актуалните законови изисквания в областта на околната среда.

Решаването на възникналите екологични проблеми ще се основава на принципите за устойчиво развитие, предотвратяване на замърсяванията, последващо отстраняване на възникналите вреди, прозрачност в процеса на вземане на решения, съхраняване на биоразнообразието и приоритетните местообитания за следващите поколения и търсене на отговорност от замърсяващите околната среда граждани, производители и потребители.

В структурно отношение програмата е разработена в съответствие с Указанията на Министерство на околната среда и водите от месец ноември 1999 г., относно структура и съдържание на общинските програми за опазване на околната среда и Закона за местното самоуправление и местната администрация, чл.17, ал.1, т.8, съгласно който *„Местното самоуправление се изразява в правото и реалната възможност на гражданите и избраните от тях органи да решават самостоятелно всички въпроси от местно значение, които законът е предоставил в тяхна компетентност в сферата на опазването на околната среда и рационалното използване на природните ресурси и чл. 21, ал.1, т.12, според, който „Общински съвет приема стратегии, прогнози, програми и планове за развитие на общината, които отразяват и европейските политики за развитие на местните общности”.*

Програмата за опазване на околната среда на Община Средец е основният документ за провеждане на политика по околна среда в общината. С нея се идентифицират и планират нужните действия с техните времеви срокове и източници на финансиране.

Програмата за опазване на околната среда на Община Средец 2021-2028 г. е документ с отворен статут, с възможност за периодично допълване, доразвиване и разширяване на обхвата, в съответствие с настъпилите промени в приоритетите на Община Средец, в екологичното законодателство и в стратегическото развитие на държавата, засягащо общината. Програмата е съобразена с националните, регионални и общински приоритети в икономическото развитие и опазването на околната среда, а именно:

- Национален план за управление на отпадъците 2021-2028 г.;
- Национален стратегически план за поетапно намаляване на количествата на биоразградимите отпадъци, предназначени за депониране (2010-2020 г.);
- Национален стратегически план за управление на отпадъците от строителство и разрушаване на територията на Р.България за периода (2011-2020 г.);
- Национална стратегия за управление и развитие във водния сектор;
- Програма за прилагане на Директива 91/271/ЕС за пречистване на отпадъчни води от населените места;
- План за управление на речните басейни в Черноморския район за басейново управление за периода 2016-2021 г.;
- Проект на План за управление на речните басейни в Черноморския район за басейново управление за периода 2022-2027 г.;
- План за управление на риска от наводнения в Черноморски район за басейново управление на водите 2016-2021 г.;

- Проект на План за управление на риска от наводнения в Черноморски район за басейново управление на водите 2022-2027 г.;
- План за интегрирано развитие на Община Средец за периода 2021-2027 г.

Чрез официалния си сайт, Община Средец уведоми всички граждани на общината за изготвянето на настоящата Програма за опазване на околната среда за периода 2021-2028 г. С публикуване на обявата всички граждани, които имат виждания, препоръки и предложения, имаха възможност да ги изразят писмено на посочен адрес или да се свържат с лицето за контакт, пряко ангажирано в изготвянето на програмния документ. В посочения срок в периода 02.09.-03.10.2022 г. в Община Средец не са постъпвали предложения от граждани.

На 16.12.2022 г. на официалния сайт на общината бе публикуван изготвеният проект на ПООС на Община Средец 2021-2028 г. за срок от един месец за запознаване на обществеността с проекта на програмата. В срока на обществен достъп до програмния документ в общинска администрация няма постъпи мнения, препоръки по така изготвената програма.

С Решение № БС-97-ЕО/2023 г. компетентният орган – РИОСВ-Бургас е преценил, че за „Програма за опазване на околната среда на Община Средец за периода 2021-2028 г. с Раздел „Лечебни растения“ не е необходимо извършване на екологична оценка.

Съгласно становище на РЗИ-Бургас с изх. № 10-62-5/06.04.2023 г., не се очаква здравен риск при осъществяване на програмата, при спазване на действащата нормативна база.

АНАЛИЗ НА СРЕДАТА

1. Природо-географски и териториално-административни фактори

1.1. Географско положение

Община Средец е разположена в Югоизточната, периферна част на Р България (Югоизточен регион - ЮИР от ниво 2) в югозападната част на област Бургас. С площта си от 1149.557 km² заема 1-во място сред 13-те общини на областта, което съставлява 14.85% от територията на областта (7741.292 km²), 5.81% от площта на ЮИР (19 783.315 km²)² и 1.03% от площта на Република България (110 998.442 km²).

Географското положение на Община Средец благоприятства развитието ѝ поради близостта на големи административни центрове и добри транспортни връзки с областния град и черноморско пристанище - Бургас, международно летище в бургаския квартал -Сарафово и ГКПП с Република Турция.

Фиг. I-01. Териториално деление на Област Бургас

¹ Общ устройствен план на Община Средец

² Интегрирана териториална стратегия за развитие на Югоизточен регион (ИТСРЮР) 2021-2027 г.

Административният център на общината - град Средец отстои на 32 km от гр. Бургас, на 42 km от гр. Болярово, на 48 km от гр. Карнобат, на 64 km от гр. Ямбол, на 108 km от гр. Сливен, на 100 km от ГПКК Малко Търново и на 377 km източно от столицата на Република България – град София.

През общината преминават важни транспортни пътища с регионално и международно значение: Бургас - Средец - Ямбол, Бургас - Средец - Елхово - Лесово - Хамзабейли, транспортни връзки с Малко Търново - Истанбул, Босна - Царево (южно Черноморие). Разположението на общината се оценява като благоприятно от гледна точка на възможностите за нейното развитие.

Важен фактор е и близостта до Черноморието, което осигурява както пазар за реализация на местната продукция, така и достъп до пристанище. От пространствена гледна точка икономическите дейности в общината са концентрирани в град Средец и с. Дебелт. Град Средец, като общински център, изпълнява ролята на център на зона на локална икономическа гравитация.

Тъй като южната граница съвпада с държавната граница на България с Турция, Община Средец попада в трансграничен район с възможности за развитие на трансгранично сътрудничество в различни сфери в полза на нейното социално-икономическо развитие.

1.2. Съседни общини

На запад Община Средец граничи с Общините Болярово и Стралджа, област Ямбол, на север с Община Карнобат и Община Камено, на изток с Общините Созопол и Малко Търново, област Бургас. Южната граница на Община Средец съвпада с държавната граница на страната ни с Република Турция (Фиг. I-02).

Фиг. I-02. Извадка от административно-териториална карта на Р България

1.3. Релеф

Релефът на Община Средец е предимно хълмист (200-600 m н.в.) до нископланински, с общ наклон на топографската повърхнина на север-североизток към Бургаската низина. Централните и южни части на територията са представени от фрагменти на източните хълмисти предземия на Бакаджиците и на сложно разклонените плоски северни ридове на Странджа – Босна (502 m) и Каратепе (434 m), които плавно преминават на запад в Дервентските възвишения (555 m). На север в обхвата на Бургаската низина и в долините на реките Средецка и Факийска надморската височина спада под 40 m.

Съгласно физико-географското райониране на България, територията на общината попада в следните:

Б-Южнобългарска провинция

V. Тракийско-странджанска област;

V3. Сакаро-странджанска подобласт;

V5. Южно-причерноморска подобласт.

Северната част на Община Средец обхваща южните части на Бургаската низина. Равнинният характер на релефа на частта от Бургаската низина благоприятства използването на комплексна механизация в селското стопанство, изграждането на първокласна инфраструктура, висока степен на благоустрояване на населените места и др.

Южните части на общината включват северозападните разклонения на Странджа планина. Тази част представлява хълмиста земя, планинската част на която е със силно ерозиран релеф, разчленен от гъста долинна мрежа. Тази особеност на релефа затруднява строителството на пътища и дава отражение върху характера на възникналите там селища.

Разнообразието на странджанския релеф – заоблени и полегати склонове обуславя и разнообразието на ландшафта. За района е характерен хълмист релеф с надморска височина от 30 до 630 m надморска височина.

1.4. Климат

Според климатичното райониране на България територията на Община Средец попада в континентално-средиземноморската климатична област и в двете и подобласти: Черноморска климатична подобласт и Южнобългарска климатична подобласт. Границата между двете подобласти приблизително е линията с. Радойново - южно от град Средец - с. Драчево. Площите, които се намират на север от тази линия попадат в климатичния район на Бургаската низина от Черноморската климатична подобласт, останалата част попада в Странджански климатичен район. Основната част от територията на общината, намиращи се на юг от посочената по-горе линия попадат в странджанския климатичен район на Южнобългарската климатична подобласт. Климатичните условия в района на общината са твърде специфични: пролетта е студена и влажна, лятото - сухо и горещо, есента е особено продължителна, мека и топла, благоприятна за зреене на винени сортове грозде и зеленчуци.

Климатичен район на Бургаската низина: Близостта до Черно море и специфичните географски условия са основните фактори, които определят характера на климата на територията. Средните годишни температури са по-високи от тези за страната (за Средец – 12.9°C). Средната януарска температура в Средец е 2.7°C. По-високите зимни температури са благоприятни за развитието на някои селскостопански култури. През зимата средните месечни температури са положителни. При силни застудявания обаче абсолютните минимални температури достигат 19 - 22° C под нулата. Снежната покривка има неустойчив

характер и е със сравнително малка средна дебелина. Първата снежна покривка се образува по-късно, отколкото в другите части на страната (10-12 декември), а последната изчезва сравнително по-рано (20-28 февруари). Валежите са недостатъчни. Годишната сума на валежите в Община Средец е 649 mm, при средно за страната 682 mm. Има условия за пролетни и летни засушавания. Преобладаващите ветрове са от изток североизток, а след тях по интензивност се нареждат западните. Липсата на високи оградни планини, слабата залесеност в конкретния район на Община Средец, както и близостта на морето, обуславят възможността за разпространение на различните групи замърсители в атмосферния въздух.

Странджански климатичен район: Обхваща централните и южни части от територията на Община Средец. Това е областта, през която минават голяма част от средиземноморските циклони и в която свободно нахлуват студените североизточни ветрове. Странджа планина се явява препятствие за югозападните ветрове. Теренът тук е пресечен (особено в южната половина от територията) и покрит с богата по състав и различна по продуктивност горска растителност. Надморската височина варира от 150 до 700 m н. в.

Средно годишната температура в района достига 11.5°C. Зимата в района е топла, с чести и обилни валежи. Средната януарска температура е 1-2° С под нулата, но се случват и застудявания до минус 12-14 °С, както и до минус 21-22 °С. Лятото е слънчево и доста сухо, но не е така горещо. Средните юлски температури са 21-22 °С. При големи горещини максималните температури достигат 34-36 °С, понякога до 40-41°C. Високите температури обаче създават условия за по-интензивна вертикално въздушна циркулация, която спомага за разсейване на вредностите.

Пролетта е по-студена от есента. Периодът с температура над 5°C настъпва около средата на март и продължава до края на ноември. Периодът с температура над 10°C започва от средата на април и завършва в края на октомври.

Валежният режим е средиземноморски като 60% от валежната сума се формира през студеното полугодие, със средни за района на Странджа количества от 850 mm/год. Валежите нарастват от север (650-800 mm) на юг (800-900 mm), вследствие на орографския ефект по североизточните склонове на планината. Месечното разпределение на валежите (за станция Факия, при обща сума от 629 mm/год) показва стойности от 30% през зимата, 24% през пролетта, 20% през лятото и 26% през есента. Зимните валежи надминават летните с около 10 – 12%. Годишният брой на дните със снежна покривка е 30.

През лятото преобладават източните ветрове, а през зимата се наблюдават и южни под влияние на средиземноморския пренос.

Община Средец е определяна като територия с умерен риск от засушаване. Според Агроклиматичното райониране на България (Хершкович, 1984) територията се отнася към три района, както следва от север на юг: 1. Средното и долно поречие на река Средецка – умерено горещ и засушлив район, благоприятстващ отглеждането на топлолюбиви късни култури (памук, лоза, тютюн, царевица); 2. Средното поречие на река Факийска – топъл и засушлив район, подходящ за отглеждането на царевица, фасул, соя, слънчоглед, цвекло, тютюн; 3. Странджанските ридове – топъл и много засушлив район, чиито условия предполагат отглеждането на царевица, фасул, соя, слънчоглед, цвекло, тютюн.

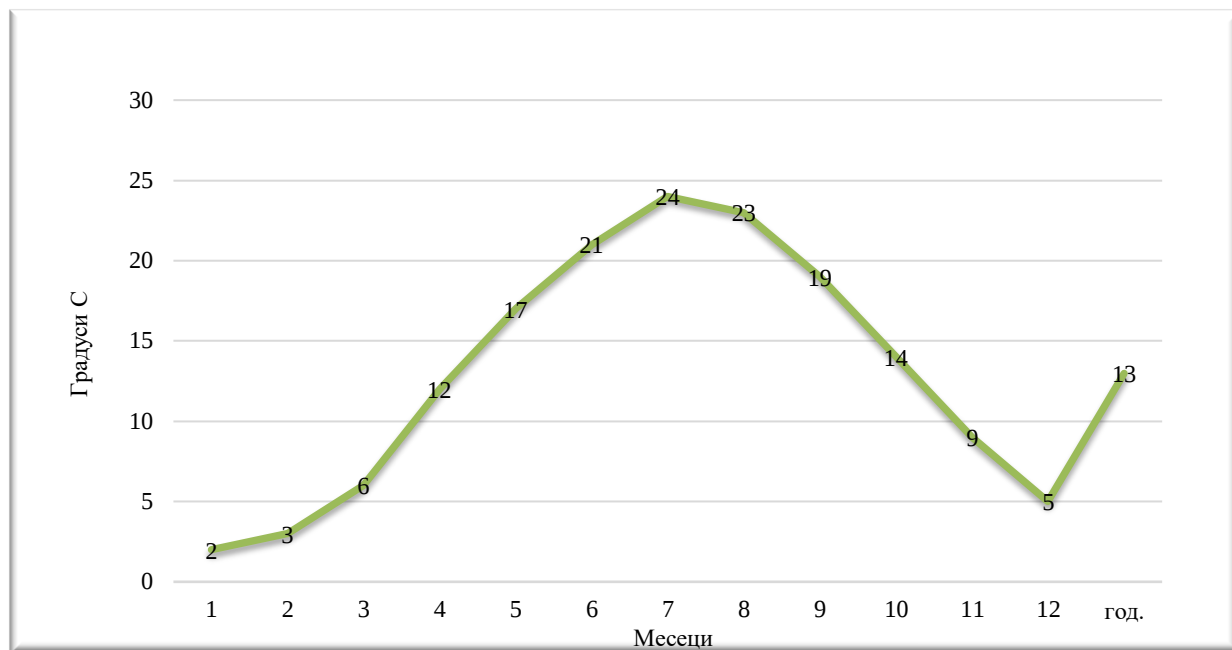
Климатични елементи

➤ Температура на въздуха

Средната годишна температура за Община Средец като цяло е 11-12° С. Зимата е

сравнително мека, но поради липсата на ефикасна защита за студените северни нахлувания понякога се появяват резки застудявания. Средната януарска температура е 1-2° С, но в района се наблюдават застудявания от порядъка на 12-14° С.

Лятото е слънчево и не така горещо, поради близостта със Черноморският басейн. Средната юлска температура е от 22°С до 23°С. При големите летни горещини температурите достигат 34-36°С, като в по-ниските и най-западните части имат и по-високи стойности.

Фигура I-03. Средна месечна и средногодишна температура на въздуха, °С

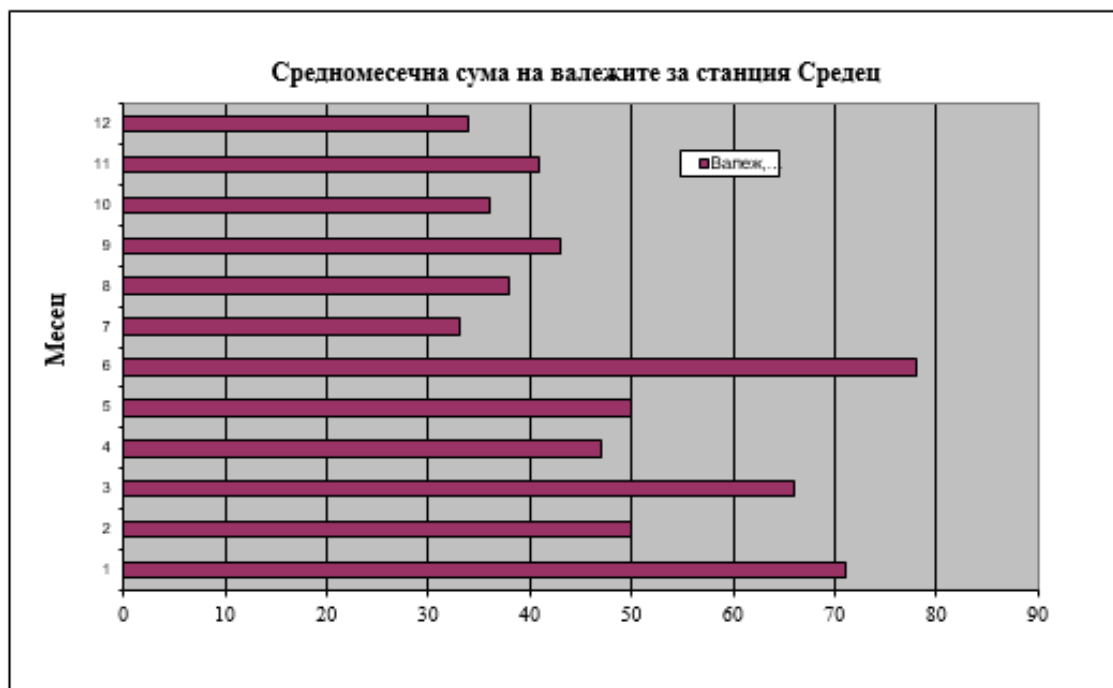
През зимата средните месечни температури са положителни. Средната януарска температура в Средец е 2.7°С. Средно месечната минимална януарска температура е от -1.9 °С (станция Средец). При силни застудявания обаче абсолютните минимални температури достигат 19-22°С под нулата (отделни регистрирани случаи за Средец от 30.2°С през февруари). Средно юлските температури показват стойности от 22.9 °С, а средните максимални 29.5 °С с изравняване на стойностите за месеците юли и август. Устойчивото преминаване на температурата на въздуха над 5°С (Средец) настъпва около 26 февруари и продължава до 9 декември, а периодът с температури над 10°С – от 31 март до 10 ноември. Най-ранната дата на мразовете се формира около 30 септември, а най-късната възможна дата на проява на мразови явления – 23 април (Векилска и Топлийски, 1990).

➤ **Валежи**

Годишната сума на валежите се движи от 650 mm за ниските части до 800 mm за високите части на общината. В целият район зимата е сезонът на най-голямата валежна сума средно от 170 до 230 mm, при 18 до 24 валежни дни. Лятото в района е слънчево и доста сухо. През целия летен сезон в района има средно 11 до 13 валежни дни със средно 140-150 mm валеж, като по-голямата част от него пада в началото на сезона.

Валежите са недостатъчни. Годишната сума на валежите в Община Средец е 649 mm, при средни за района 520 mm и средни за страната 685 mm. Разпределението на валежите е неравномерно. Има условия за пролетни и летни засушавания. Месечното разпределение на валежите (за станция Средец, при обща сума от 667 mm/y) показва стойности от 27% през зимата, 24% през пролетта, 23% през лятото и 26% през есента. Регистрирани са отделни

случаи на екстремни годишни валежни суми от 1000 mm. Средно месечната относителна влажност варира от 65% през август до 82% през декември-януари. Средно месечната дефицитна влажност е най-висока през август – 11.9 hPa.

Фигура I-04. Средномесечна сума на валежи

➤ Мъгли

Според общоприетото международно определение мъглата е състояние на въздуха в приземния слой, при което видимостта е под 1 km. В посочените по-долу данни са взети предвид всички случаи на мъгла: влажна, мокра и от изпарение, плътна или просветваща, независимо от интензивността и продължителността, наблюдавани в станцията.

Не са включени случаите с приземна и суха мъгла, димка, както и мъглите, наблюдавани в страни от станцията.

Таблица I-01. Среден брой на дни с мъгли в Средец

Месец	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Год.
Бр. дни	5.4	3.6	3.1	2	1.4	0.8	1.6	1.9	3.6	4.7	7.2	11.2	38.8

Източник: Климатичен справочник за НР България, 1979

➤ Вятър

Преобладаващите ветрове (станция Средец) са източните и североизточните, а след тях по интензивност западните. Липсата на високи оградни планини, слабата залесеност в конкретния район на Община Средец, както и близостта на морето обуславят високите скорости на ветровете. Средно годишната скорост на вятъра е 4 m/s. Броят на дните със скорост на вятъра надвишаващ 14 m/s е 27.

В таблица I-02 са представени данни за средната скорост на вятъра по посока (m/s).

Таблица I-02. Средна скорост на вятъра по посока (m/s)

Посока	Месец											
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
N	3.0	3.0	3.0	2.5	2.4	2.8	2.7	2.9	3.1	2.7	3.0	2.6
NE	2.7	2.5	2.3	2.6	2.4	2.5	2.6	2.8	2.6	2.4	2.2	2.3

Посока	Месец											
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
E	2.5	2.3	2.3	2.4	2.4	2.3	2.2	2.6	2.5	2.4	2.3	2.2
SE	3.9	3.7	3.0	4.6	2.7	2.8	2.5	2.7	2.8	3.3	2.8	3.8
S	6.3	5.2	5.4	4.4	3.4	3.8	4.0	3.1	3.1	3.6	4.2	5.1
SW	5.1	5.8	5.3	4.7	5.0	3.7	3.6	2.9	4.6	4.4	5.2	5.6
5W	3.1	3.7	4.1	2.7	2.9	1.9	1.5	2.1	5.6	2.3	3.1	3.9
NW	3.3	3.3	3.3	2.8	3.1	3.3	3.1	3.1	3.4	2.9	3.1	2.9

*Източник: Климатичен справочник за НР България, 1979

Средногодишната честота на случаите с тихо време е 48.1% (Таблица I-03). В таблицата са показани стойностите на честота на вятъра по посока и тихо време (безветрие) от МС Средец.

Таблица I-03. Честота на вятъра по посока (%) и тихо (%)

Посока	Месец												Год.
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	
N	9.9	7.1	7.6	5.8	3.8	5.6	4.8	7.3	5.4	7.2	8.5	9.2	6.8
NE	16.8	14.6	21.9	16.7	12.9	12.2	15.2	18.4	20.1	15.5	14.8	10.8	16.1
E	22.6	22.6	26.3	30.9	33.9	33.6	38.7	39.4	35.8	28.7	22.9	22.9	29.8
SE	3.0	3.1	5.0	6.0	9.8	13.3	9.1	9.7	9.1	4.2	2.3	3.0	6.5
S	9.3	12.9	9.7	12.7	12.3	12.8	12.7	7.3	8.0	7.6	8.7	10.3	10.4
SW	13.7	16.2	14.1	14.1	12.8	6.9	5.4	3.8	6.4	10.9	16.2	16.7	11.4
W	17.6	15.1	9.8	9.4	10.0	10.8	9.1	8.1	9.1	11.9	18.9	18.2	12.3
NW	7.1	8.6	5.6	4.4	4.6	4.6	5.0	6.0	6.2	11.0	7.7	8.8	6.6
Тихо	48.8	37.6	38.2	40.3	45.0	47.6	49.4	51.4	56.5	55.3	54.3	50.5	48.1

Фигура I-05. Средногодишна роза на ветровете по посоки

Метеорологичните характеристики са в тясна връзка с разпространението на замърсителите в атмосферния въздух. Нивото на замърсяване на въздуха се определя както от количеството изхвърляни газове от различни източници, така и от характера на разсейването им в атмосферата. За оценка на възможното замърсяване на въздуха се използва понятието „потенциал на замърсяване на въздуха“. Той се явява функция от метеорологичните и топографски параметри, които обуславят преноса и разсейването на

замърсителите. Въз основа на скоростта на вятъра се различават четири степени на потенциал на замърсяване:

I - нисък потенциал-0-25% от случаите с вятър при скорост до 1 m/s;

II - нисък потенциал - 26-50%;

III - висок потенциал - 51-75%;

IV - висок потенциал - 76-100%.

По този показател общината се характеризира с нисък потенциал на замърсяване, тъй като средногодишната честота на случаите с тихо време е 48.1%.

➤ **Снежна покривка**

Височината на снежната покривка за района е около 10 cm, като за най-южните и крайгранични части тя достига до 20-25 cm, като 40-45 % от валежите са от сняг. Снежната покривка е тънка и сравнително непостоянна.

1.5. Полезни изкопаеми

Община Средец разполага с богати запаси от нерудни изкопаеми – глина, скалнооблицовъчни материали, пясък, варовик и др. Край с. Богданово има запаси на варовик за флюс, които съставляват 65% от запасите в страната. Декоративно-облицовъчни гранити са разкрити край с.Сливово. Находищата, за които има издадени концесии за добив на подземни богатства за територията на Община Средец, съгласно Националния концесионен регистър по чл.2, ал.1 от Закона за подземните богатства към Министерство на енергетиката са:

- Концесия за добив на подземни богатства на находище „Житосвят“. С Решения №673/07.11.2011 г. и №914/08.11.2012 г. на Министерски съвет е предоставена концесия за добив на подземни богатства по чл. 2, ал. 1, т. 5 от Закона за подземните богатства - строителни материали – трахити и псамитови туфи, от находище „Житосвят“, разположено на територията на Община Средец на „Берил“ ООД – гр. Бургас. Концесионният договор е подписан на 07.05.2013 г. със срок на концесията 35 г.
- Концесия за добив на подземни богатства на находище „Грудово“. С Решения №188/09.03.2012 г. на Министерски съвет е предоставена концесия за добив на подземни богатства по чл. 2, ал. 1, т. 5 от Закона за подземните богатства - строителни материали – андезитови туфи, от находище „Грудово“, разположено на територията на Община Средец на „Кариян“ ЕООД – гр. Бургас. Срокът на концесията се продъжжава с 15 години, считано от 08.06.2011 г.
- Концесия за добив на подземни богатства на находище „Богданово-запад“. С Решения № 475/25.06.2008 г. на Министерски съвет е предоставена концесия за добив на подземни богатства по чл. 2, ал. 1, т. 5 от Закона за подземните богатства - строителни материали – варовици, от находище „Богданово-запад“, Община Средец на „Ейч Би Минералс“ ООД, гр. София. Концесионният договор е подписан на 24.07.2008 г. със срок на концесията 25 г.
- Концесия за добив на подземни богатства на находище „Дебелт“. С Решения № 288/09.05.2008 г. на Министерски съвет е предоставена концесия за добив на подземни богатства по чл. 2, ал. 1, т. 5 от Закона за подземните богатства - строителни материали – пясъци, от находище „Дебелт“, разположено на територията на Община Средец на „Строителни материали“ АД, гр. Бургас. Концесионният договор е подписан на 28.05.2008 г. със срок на концесията 25 г.
- Концесия за добив на подземни богатства на находище „Божема“. С Решения № 405/17.05.2004 г. на Министерски съвет е предоставена концесия за добив на подземни богатства по чл. 2, ал. 1, т. 5 от Закона за подземните богатства -

строителни материали – граносиенити, от находище „Божема“, разположено на територията на Община Средец на „Гранит, мрамор, варовик“ ЕООД, гр. София. Концесионният договор е подписан на 25.06.2004 г. със срок на концесията 25 г.

1.6. Кметства, населени места и курорти в общината

Община Средец обхваща 33 населени места, от които 1 град – гр. Средец и 32 села: Белила, Бистрец, Богданово, Белеврен, Варовник, Вълчаново, Голямо Буково, Горно Ябълково, Гранитец, Граничар, Дебелт, Долно Ябълково, Драка, Драчево, Дюлево, Момина църква, Загорци, Зорница, Кирова, Кубадин, Малина, Орлинци, Проход, Пънчево, Радойново, Росеново, Светлина, Синьо Камене, Сливово, Суходол, Тракийци и Факия.

По информация на Община Средец, на нейна територия има над 290 легла за подслон и места за настаняване, като преобладаващата част от тях са в м. „Божура“ и гр. Средец. Друга туристическа дестинация е вилното селище в с. Голямо Буково. В останалите населени места (Проход, Драчево и Дюлево) легловата база е с по-малък дял, представена от къщи за гости.

На Фиг. I-06 е представена карта с посочено местоположението на населените места, намиращи се на територията на Община Средец.

Фиг. 1-06. Географска карта на Община Средец с отбелязани границата и местоположението на населените места намиращи се на нейна територия
— — — — — административна граница на Община Средец

II. ДАННИ И ИНФОРМАЦИЯ, ОТНАСЯЩИ СЕ ДО ОКОЛНАТА СРЕДА

1. Атмосферен въздух. Качество на атмосферния въздух (КАВ)

Качеството на атмосферния въздух се определя от състоянието на приземния слой на атмосферата и представлява съотношението на естествените му съставки и добавените вещества от естествен и/или антропогенен произход. Емисиите в атмосферата са пряк резултат от стопанската активност и жизнените дейности в даден район. Размерът на емитираните вредни вещества зависи както от количеството на употребените горива и произведената продукция, така и от равнището на използваните технологии.

Наблюдението върху качеството на атмосферния въздух и неговия контрол се осъществява от Национална система за мониторинг на КАВ, част от НСМОС. Тя се обслужва от Изпълнителната агенция по околна среда (ИАОС) към Министерството на околната среда и водите (МОСВ). Анализът на данните за качеството на атмосферния въздух (КАВ) се извършва по райони, като се отчита и спецификата на всяко населено място, в което се извършва контрол. Районът на Община Средец не е включен в националната система за мониторинг, поради което няма и представителни данни за КАВ.

Фините прахови частици са основен замърсител на атмосферния въздух в общината поради голямото разнообразие на източници, емитиращи ФПЧ – горивни инсталации, транспорт, битово отопление и др.

Съгласно Заповед № РД-257/25.03.2022 г. на МОСВ, Община Средец попада в район за оценка и управление качеството на атмосферния въздух (РОУКАВ) с превишаване на установените горни оценъчни прагове (ГОП) и норми от измервания с автоматични измервателни станции (АИС) за 2020 г. и измервания с мобилна автоматична станция (МАС) за периода 2016-2020 г. (превишение 90.4 перцентил за ФПЧ₁₀). Съгласно т. 4 от Заповедта, Кметовете на общините изброени в колона № 6 на Таблица № 3 от същата, в които са извършвани измервания с МАС, следва да изготвят програми за намаляване нивата на замърсителите съгласно чл. 37 от Наредба № 12 по предписание на РИОСВ, направено на основание регистрирани превишения на нормите по показателите посочени в колона № 5 и Таблица № 3 от заповедта на Министъра на околната среда и водите.

Съгласно изготвените и утвърдени от Министъра на околната среда и водите графици за дейността на РИОСВ и Регионалните лаборатории за контрол на емисиите на вредни вещества, изпускани в атмосферния въздух през 2022 г. са проведени измервания от Регионална лаборатория – Стара Загора с МАС за измерване на емисии на вредни вещества, изпускани в атмосферния въздух на територията на град Средец. МАС се използва за извършване на допълнителни измервания в райони, в които липсват или е ограничен броя на стационарните пунктове, както и при аварийни ситуации, поръчки от държавни и общински организации, за проследяване ефекта от изпълнението на общинските програми за намаляване нивото на атмосферните замърсители (съгласно чл. 30, т. 1 от Наредба № 7 за оценка и управление качеството на атм. въздух). Чрез извършване на измервания във всяко от четирите тримесечия на годината на практика се покриват и анализират концентрациите на вредни вещества в атмосферния въздух през различните сезони от годината. Резултатите от измерванията на ФПЧ₁₀ за първото шестмесечие на 2022 г. показват следното:

Таблица II-01. Измервания за периода 17.02.2022 г.-04.03.2022 г.

Дата на извършено измерване	Концентрация, $\mu\text{g}/\text{m}^3$
17.02.2022 г.	-
18.02.2022 г.	25.6
19.02.2022 г.	18.9
20.02.2022 г.	21.3
21.02.2022 г.	27.8
22.02.2022 г.	32.5
23.02.2022 г.	35.1
24.02.2022 г.	36.8
25.02.2022 г.	41.5
26.02.2022 г.	43.8
27.02.2022 г.	45.1
28.02.2022 г.	42.7
03.03.2022 г.	50.7
04.03.2022 г.	-

Фиг. II-01. Измервания на ФПЧ₁₀ за периода 17.02.2022-04.03.2022 г.

От фигурата се вижда само едно превишение на средноденонощната норма от $50 \mu\text{g}/\text{m}^3$ от извършените 14 бр. измервания. Средната концентрация за периода е $30 \mu\text{g}/\text{m}^3$.

Таблица II-02. Измервания за периода 26.04.2022 г.-11.05.2022 г.

Дата на извършено измерване	Концентрация, $\mu\text{g}/\text{m}^3$
26.04.2022 г.	-
27.04.2022 г.	68.3
28.04.2022 г.	36.6
29.04.2022 г.	22.1
30.04.2022 г.	29.7
01.05.2022 г.	45.3
02.05.2022 г.	36.9

03.05.2022 г.	47.8
04.05.2022 г.	51.6
05.05.2022 г.	41.6
06.05.2022 г.	35.1
07.05.2022 г.	47.4
08.05.2022 г.	59.8
09.05.2022 г.	39.7
10.05.2022 г.	49.1
11.05.2022 г.	-

Фиг. II-02. Измервания на ФПЧ_{10} за периода 26.04.2022 г.-11.05.2022 г.

От фигурата се виждат три превишения на средноденонощната норма от $50 \mu\text{g}/\text{m}^3$ от извършените 16 бр. измервания. Средната концентрация за периода е $38 \mu\text{g}/\text{m}^3$.

Източници на замърсяване на територията на Община Средец

На територията на Община Средец са налични следните източници на емисии на замърсители във въздуха:

- Комунално-битов сектор (битово отопление);
- Промислени източници;
- Автотранспорт.

Комунално-битов сектор (Битово отопление):

В Община Средец няма централна топлофикация. Към момента няма развита газопреносна мрежа на нейна територия. Изключение прави металургичния комбинат „Промет стийл” АД край Дебелт, за чийто горивни процеси се използва само природен газ. Основен източник на замърсители във въздуха на общината се явява изгарянето на твърди горива при отоплението на жилищата, при което се емитират основно ФПЧ_{10} .

Промислени източници:

Промислеността в Община Средец е традиционно слабо развита. Тя има предимно спомагателна роля. На територията на общината няма значими източници на емисии в

атмосферния въздух, поради което този сектор на практика не оказва съществено влияние върху КАВ на общината. По-големите промишлени инсталации на територията на общината са: „Промет Стиил“ АД – предприятие, специализирано в производството на горещовалцувани профилаори от обикновени и специални стомани, в землището на с. Дебелт; „Алупласт ЖТГ“ ЕООД – цех за алуминиеви профили, с. Дебелт; „Сигматек“ ООД – предприятие за нанасяне на термозащитни покрития, с. Дебелт; „Бюлпа“ ЕООД – цех за производство на препарат за почистване на ютии; „М Кабел“ ООД - производство на кабели на територия на „Промет Стийл“, с. Дебелт.

Част от посочените предприятия извършват собствени периодични измервания на емисиите на вредни вещества, изпускани в атмосферния въздух. Същите се контролират от РИОСВ-Бургас.

Автотранспорт:

Автомобилният транспорт оказва съществено влияние върху замърсяването с прах и FPCH_{10} , като основните проблеми на национално ниво са свързани с изоставане развитието на пътната инфраструктура в сравнение с увеличаващия се брой на МПС. Голяма част от републиканската и общинската пътна мрежа са в незадоволително – лошо състояние, което води до натрупването на пътен нанос и вторично разпрашаване.

На територията на общината липсват пътища I клас, както и автомагистралаи. Основните транспортни артерии, обслужващи общината са второкласните пътища – II 79 и II – 53, в направление съответно – Бургас, Средец, Ямбол и Бургас, Средец, Болярово, Елхово. Третокласната пътна мрежа е с дължина 73.262 km. Тя се състои от пътища III – 539, III – 908, III – 795, III-7907 и III-7908. Всички републикански пътища са с трайна настилка, като 69% или 98.100 km са с асфалтобетон, 30% с асфалтова повърхностна обработка и около 1% (1.400 km) с паважна настилка. В по-голямата си част републиканските пътища на територията на Община Средец са в лошо техническо и експлоатационно състояние.

Общинската пътна мрежа на Средец е с дължина 148.7 km. Общинските пътища, изградени предимно с асфалтово покритие са в лошо състояние. Като цяло, пътната мрежа в общината не е добре развита и в лошо състояние.

Влиянието на автотранспорта върху КАВ и особено върху емисиите на FPCH_{10} има съществено значение, т.к. той е най-динамично развиващият се източник на емисии в атмосферния въздух както в световен, така и в регионален мащаб. Този извод е от особено значение за населените места и силно урбанизираните територии, поради това, че в тези райони се счатават множество неблагоприятни фактори като:

- ✓ Значително изоставане на пътната инфраструктура в сравнение с бързо увеличаващия се брой на МПС;
- ✓ Постоянно нарастване на броя на МПС;
- ✓ Висок относителен дял на автомобилите „втора употреба“ с нефункциониращи катализаторни устройства;
- ✓ Висока средна възраст на МПС в експлоатация.

Факторите, обуславящи количествено вредното влияние на автомобилния транспорт върху качеството на атмосферния въздух в градска среда са: степента на автомобилизация, вида и състоянието на уличната мрежа, структура на автопарка по типове автомобили и използвано гориво, организация на движението.

Проблеми:

- констатирани превишения на средноденоношната норма от $50 \mu\text{g}/\text{m}^3$ при измерване на ФПЧ_{10} с МАС за първо шестмесечие на 2022 г.;
- липсва постоянен пункт за мониторинг на въздуха;
- няма достатъчно данни за замърсяването на въздуха и относителния дял на промишлеността, комунално-битовия сектор и транспорта.

Насоки и мерки за подобряване качеството на атмосферния въздух съгласно програмата за КАВ на Община Средец и действащото екологично законодателство:

- Провеждане на разяснителна кампания за подобряване енергийната ефективност на сградите и намаляване на използваното количество твърдо гориво;
- Информирание на населението за задълженията на лицата, използващи дървесина за битово отопление. Съгласно Наредба №6 от 7 октомври 2019г. за изискванията и контрола върху дървесината, която се използва за битово отопление, в сила от 15.10.2019г., издадена от министъра на земеделието, храните и горите, дървесината, използвана за битово отопление, трябва да е суха, да не е обработвана повърхностно с бои, лакове, смоли и лепила, да не е импрегнирана или да е претърпяла друга химична обработка, да не е свързана/примесена с други вещества и материали, включително текстил, пластмаси, гуми или други петролни продукти.
- Благоустрояване на зелените площи, в това число допълнително затревяване и поставяне на бордюри, които да възпрепятстват физически паркирането върху тях и да не позволяват на дъждовната вода да смива почва върху пътните платна и паркингите;
- Ремонт и възстановяване на повредени тротоарни настилки;
- Почистване и планомерно измиване на уличните платна;
- Поддържане на бази данни за качеството на атмосферния въздух;
- Информирание на населението за качеството на атмосферния въздух;

В Плана за интегрирано развитие на Община Средец за периода 2021-2027 г., към Приоритет 5: *Достъпност и свързаност, чрез подобряване на инфраструктурата, мобилността, телекомуникациите, цифровизация и интегрирано развитие на всички видове територии*, Мярка 5.1: *Подобряване на транспортната достъпност и свързаност*, като дейности е заложено подобряване на КАВ – (основно ремонт на пътната мрежа на територията на общината, изграждане на тротоарни настилки и озеленяване).

2. Водни ресурси

2.1. Повърхностни водни обекти, риск от наводнения и подземни водни тела на територията на Община Средец

✓ Повърхностни водни обекти

Територията на Община Средец попада изцяло в обхвата на Басейнова дирекция за управление на водите - Черноморски район, с център гр. Варна. Управлението на водите се извършва съгласно действащата в страната законодателна и нормативна уредба, като конкретните дейности в близък и дългосрочен аспект са на основата на разработен План за управление на водите в речния басейн. Последният обобщава националните изисквания и изискванията, поставени пред страната във връзка с членството ѝ в Европейския съюз. Това означава възможно най-точно придържане към заложените в Рамковата директива за водите 2000/60/ЕС изисквания и концепция за поетапно постигане на определено ниво на състояние на водите.

За разглеждания район с Решение № 1107/29.12.2016 г. на Министерски съвет е приет План за управление на речните басейни в Черноморския район за басейново управление за периода 2016-2021 г. и национална програма за изпълнението му. Планът е съгласуван с МОСВ със Становище по Екологична оценка №6-2/2016 г. В тази връзка, при характеризирането на водните обекти – повърхностни и подземни са взети предвид основно изложените в ПУРБ - информация и изисквания към управлението на водите. В процес на изготвяне е актуализация на ПУРБ с нов програмен период 2022-2027 г., който се очаква да бъде приет от Министерски съвет до края на 2022 г.

Черноморският район за басейново управление включва всички реки, формиращи своите течения главно на българска територия, които се вливат в Черно море направо или посредством крайморски езера и заливи, включително вътрешните морски води и териториалното море. На запад граничи с Дунавски басейнов район и с Източнорумелийски басейнов район, на север с Република Румъния, а на юг с Република Турция.

Реки

В хидроложко отношение територията на общината се отнася към водосборна област на Мандренските реки (Фиг. II-03). През нейна територия преминават:

Река Средецка извира северозападно от в. Тетрабаир от местността Габъра. Дължината ѝ е 69 km, която и отрежда 53-то място сред реките в България. Водосборната ѝ площ възлиза на 985.3 km², при средната надморска височина на басейна - 170 m, залесеност – 24.00 % и среден наклон на реката - 4.3 ‰. В горното си течение Средецка река носи името Старата река. При устието си в яз. Мандра, река Средецка се разлива, широчината ѝ достига 25 m, а дълбочината около 0.80 m. Бреговете са ниски, заблатени. Река Средецка има 21 основни притоци, а именно: Четманска река, Бозовичина река, Изворска река, Черкезка река, Клисински дол, Селска река, Кубадинска река, Параксийска река, Союджик, Чешменбаирска река, Дюшемедере, Сливовска река, Айдере, Чабукдере, Градишка река, Господаревска река (Голяма река, Бунарска река), Малката река, Каракютючка река, Катранджийката и Арпадаре.

Господаревска река (Голяма река, Бунарска река) е с дължина 70 km, която и отрежда 50-то място сред реките в България. Извира от северния склон на възвишението Бакаджици на 360 m н.в., на 3.2 km южно от с. Иречеково, общ. Стралджа. Тече в югоизточна посока в широка долина, като в средното и особено в долното си течение образува множество меандри. Площта на водосборния басейн на Господаревска река е 422 km², което представлява 42.8 % от водосборния басейн на Средецка река. По течените на реката и по нейните притоци са изградени над 20 микроязовира водите, на които се използват за напояване на големи площи обработваеми земи.

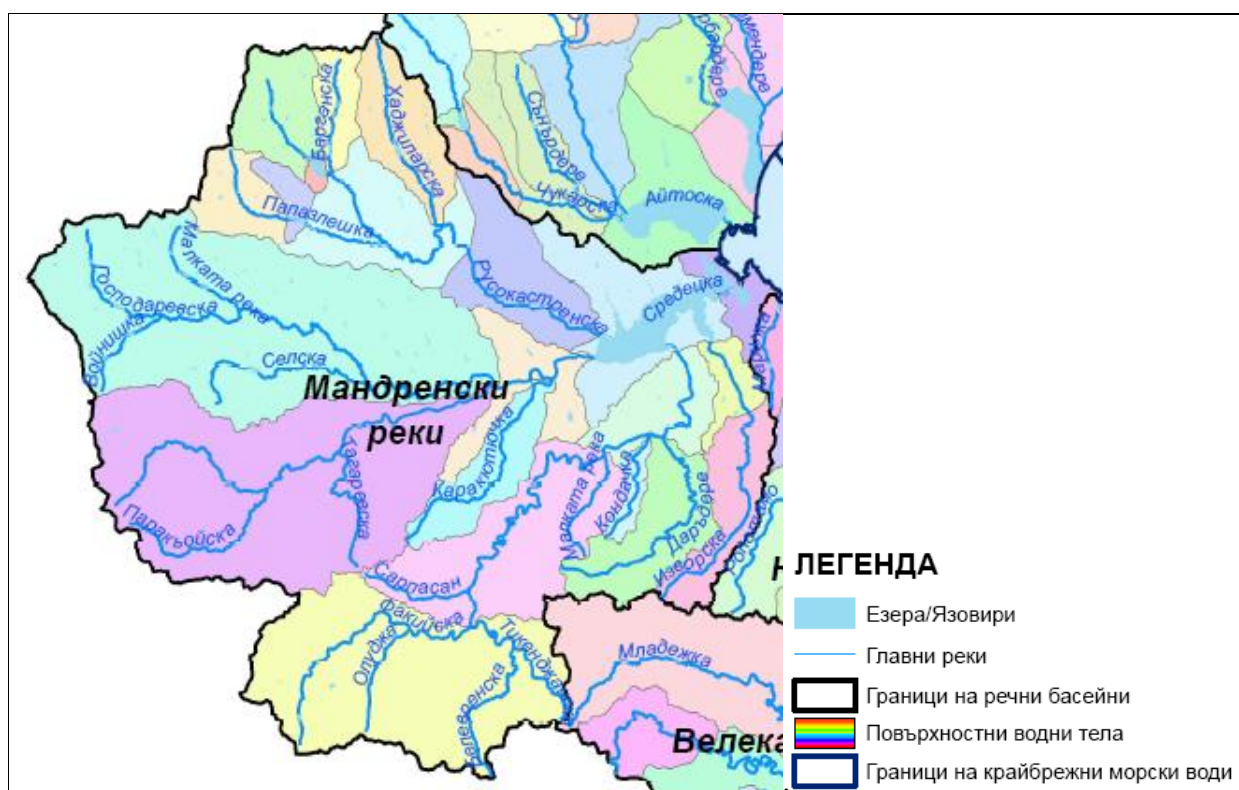
Каракютючка река е с обща дължина от 23 km. Извира от рида Каратепе на 333 m н.в., на 1.1 km източно от местността „Босна“. До с. Пънчево тече в северна посока под името Пънчевска река, а преди него завива на изток. На около 3 km след селото завива на североизток и навлиза в дълбока и залесена долина в най-северозападните разклонения на Странджа. Югоизточно от град Средец излиза от планината и навлиза в Бургаската низина, като долината ѝ се разширява и се влива отдясно в Средецка река на 8 m н.в., на 2 km южно от село Дебелт. Площта на водосборният басейн на Каракютючка река е 66.5 km², което представлява 6.8 % от водосборния басейн на Средецка река. В долното течение водите на реката се използват за напояване като за целта е изграден язовир „Росеново“.

Река Факийска оформя началото си от множество притоци близо до българо-турската граница. Дължината ѝ е 87.3 km, която и отрежда 36-то място сред реките на България.

Факийска река извира от западната част на Странджа планина на 463 m н.в., под името Гъркова река, на 1.7 km северно от с. Странджа, общ. Болярово. Водосборната ѝ площ възлиза на 641 km², при средната надморска височина на басейна - 260 m, залесеност – 24 % и среден наклон на реката - 4.8‰. В горното поречие реката е поройна, с висок процент на твърдия отток. Наближавайки с. Факия долината се разширява и реката загубва поройният си характер. Образува силно извити меандри, които към устието почти изчезват. Влива се в южната част на Мандренското езеро на 1.5 югозападно от с. Димчево. Реката се характеризира със силно изразена междугодишна и вътрешногодишна неравномерност. Пълноводието е през февруари-март. Основните притоци на река Факийска са: Върли дол, Крива река, Олуджак, Селска река, Белевренска (Селска река), Бялата река, Сарпасан, Дорбалийца, Селски дол, Малката река, Даръдере и Юрта.

Белевренска река (Селската река) е десен приток на Факийска река с дължината от 24 km. Белевренска река води началото си под името Доандере от планината Странджа, от 655 m н.в. в местността „Арабаджибаир” на българо-турската граница, на 4 km южно от село Белеврен, Община Средец. По цялото си протежение (с изключение на най-горното си течение) тече в плитка, слабозалесена долина, до село Белеврен на север, след него на североизток, в средното си течение на север, а в долното – на северозапад. Влива се отлясно във Факийска река, на 136 m н.в., на 600 m южно от село Голямо Буково. Площта на водосборния басейн на Белевренска река е 90 km², което представлява 14.0 % от водосборния басейн на Факийска река.

Даръдере е десен приток на Факийска река с дължина 24.5 km. Река Даръдере води началото си от северния склон на рида Босна в Странджа, на 1.4 km югоизточно от с. Богданово, Община Средец. Протича в дълбока и залесена долина, до село Вършило на североизток, а след това на север. Влива се отлясно във Факийска река, на 20 m н.в., на 1 km западно от село Зидарово, Община Созопол. Площта на водосборния басейн на р. Даръдере е 92 km², което представлява 14.4% от водосборния басейн на Факийска река.

Фиг. II-03. Извадка от карта с граници на повърхностни водни тела на ЧРБУ,

Мандренски реки, М 1:700 000
**Източник: ПУРБ ЧРБУ 2016-2021 г.*

В обхвата на Община Средец попадат следните повърхностни водни тела:

- BG2MA800R019 – I участък: р. Господаревска – от извор до вливане в р. Средецка
 II участък: Малката реката – от извор до вливане в р. Господаревска III участък:
 р.Селска (Драковска) – от извор до вливане в р. Господаревска;
- BG2MA900R1020 – река Средецка от извор до град Средец;
- BG2MA900R1120 – река Тагаревска от извор до вливане в р. Средецка;
- BG2MA400R1021 – река Факийска – от извор до вливане в р. Малката река;
- BG2MA400R1008 – река Факийска – от вливане на р. Сарпасан до вливане на
 р. Малката река;
- BG2MA400R1108 – река Малката река – от извор до вливане в р. Факийска;
- BG2MA400R010 – река Даръдере от извор до вливане в река Факийска;
- BG2MA700R007 – река Каракютючка/Пънчевска от извор до вливане в река
 Средецка;
- BG2MA700R006 – река Средецка от град Средец до язовир „Мандра“;
- BG2MA107L002 – язовир Мандра;
- BG2MA600R005 – река Русокастренска – р. Русокастро до устие.

Повърхностно водно тяло с код BG2MA800R019

Водно тяло BG2MA800R019 с код на речен тип R11. Характеристика на водното тяло е представена в таблица II-03.

Таблица II-03. Състояние на водното тяло – поречие Мандренски реки, съгласно ПУРБ на БДЧР 2016-2021 г.

Код на водното тяло	Речен тип	Описание	Дължина (km)/ площ (km) на ВТ	Екологично състояние/ потенциал	Химично състояние	Оценка на риска/фактори на риска
BG2MA800R019	Малки и средни ЧМ реки	I участък: р.Господаревска – от извор до вливане в р. Средецка	69.11083	умерено	няма данни	в риск/азот и фосфор
		II участък: Малката река – от извор до вливане в р. Господаревска	11.25110	умерено	няма данни	в риск/азот и фосфор
		III участък: р. Селска (Драковска) – от извор до вливане в р. Господаревска	19.71098	умерено	няма данни	в риск/ органични вещества азот и фосфор

**Източник ПУРБ ЧРБУ – Приложение 1.2.5; Приложение 4.1.4.; Приложение 2.4.15.*

Целите за опазване на повърхностно водно тяло BG2MA800R019, съгласно Приложение 5.1 на ПУРБ ЧРБУ 2016-2021 г. са представени в табличен вид както следва:

Таблица II-04. Цели за опазване на повърхностно водно тяло BG2MA800R019

Код на водното тяло	Цел		
	2015 г.	2021 г.	2027 г.
BG2MA800R019	1. Предотвратяване влошаването на екологичното състояние. Опазване, подобряване и възстановяване на	1. Предотвратяване влошаването на екологичното състояние; 2. Опазване, подобряване и възстановяване на водното тяло за постигане на добро екологично състояние; - постигане и запазване на добро	1. Запазване на добро екологично състояние; 2. Запазване на добро химично състояние

	водното тяло 2. Постигане на добро химично състояние.	екологично състояние по биологични елементи - МЗБ и Риби. - запазване на добро екологично състояние по физикохимични елементи 3. Постигане и запазване на добро химично състояние	
--	--	---	--

Повърхностно водно тяло с код BG2MA900R1020

Съгласно ПУРБ на БДЧР – Варна, водно тяло BG2MA900R1020 е с код речен тип R11. Характеристика на водното тяло е представена в таблица II- 05.

Таблица II-05. Състояние на водното тяло – поречие Мандренски реки, съгласно ПУРБ на БДЧР2016-2021 г.

Код на водното тяло	Речен тип	Описание	Дължина (km)/ площ (km) на ВТ	Екологично състояние/ потенциал	Химично състояние	Оценка на риска/фактори на риска
BG2MA900R1020	Малки и средни ЧМ реки	р. Средецка от извор до град Средец	62.93936	лошо	няма данни	не е в риск

*Източник ПУРБ ЧРБУ – Приложение 1.2.5; Приложение 4.1.4.; Приложение 2.4.15.

Целите за опазване на повърхностно водно тяло BG2MA900R1020, съгласно Приложение 5.1 на ПУРБ ЧРБУ 2016-2021 г. са представени в табличен вид както следва:

Таблица II-06. Цели за опазване на повърхностно водно тяло BG2MA900R1020

Код на водното тяло	Цел		
	2015 г.	2021 г.	2027 г.
BG2MA900R1020	1.Предотвратяване влошаването на екологичното състояние. Опазване, подобряване и възстановяване на водното тяло 2. Постигане на добро химично състояние.	1. Предотвратяване влошаването на екологичното състояние; 2. Опазване, подобряване и възстановяване на водното тяло за постигане на умерено екологично състояние; - Постигане на възможно най-добро състояние по биологични елементи - МЗБ и Риби; 3. Постигане и запазване на добро химично състояние	1. Предотвратяване влошаването на екологичното състояние; 2. Опазване, подобряване и възстановяване на водното тяло за постигане на добро екологично състояние; - Постигане и запазване на добро състояние по биологични елементи - МЗБ и риби; 3. Запазване на добро химично състояние

Повърхностно водно тяло с код BG2MA900R1120

Съгласно ПУРБ на БДЧР – Варна, водно тяло BG2MA900R1120 е с код речен тип R4. Характеристика на водното тяло е представена в таблица II-07.

Таблица II-07. Състояние на водното тяло – поречие Мандренски реки, съгласно ПУРБ на БДЧР 2016-2021 г.

Код на водното тяло	Речен тип	Описание	Дължина (km)/ площ (km) на ВТ	Екологично състояние/ потенциал	Химично състояние	Оценка на риска/фактори на риска
---------------------	-----------	----------	-------------------------------	---------------------------------	-------------------	----------------------------------

BG2MA900R1120	Полупланински реки в екорегия 12	р. Тагаревска – от извор до вливане в р. Средецка	14.03825	добро	няма данни	не е в риск
---------------	----------------------------------	---	----------	-------	------------	-------------

**Източник ПУРБ ЧРБУ – Приложение 1.2.5; Приложение 4.1.4.; Приложение 2.4.15.*

Целите за опазване на повърхностно водно тяло BG2MA900R1120, съгласно Приложение 5.1 на ПУРБ ЧРБУ 2016-2021 г. са представени в табличен вид както следва:

Таблица II-08. Цели за опазване на повърхностно водно тяло BG2MA900R1120

Код на водното тяло	Цел		
	2015 г.	2021 г.	2027 г.
BG2MA900R1120	1.Предотвратяване влошаването на екологичното състояние. Опазване, подобряване и възстановяване на водното тяло 2. Постигане на добро химично състояние.	1. Предотвратяване влошаването на екологичното състояние; 2. Опазване, подобряване и възстановяване на водното тяло за постигане на умерено екологично състояние; - Постигане на възможно най-добро състояние по биологични елементи - МЗБ и Риби; 3. Постигане и запазване на добро химично състояние	1. Предотвратяване влошаването на екологичното състояние; 2. Опазване, подобряване и възстановяване на водното тяло за постигане на добро екологично състояние; - Постигане и запазване на добро състояние по биологични елементи - МЗБ и риби; 3. Запазване на добро химично състояние

Повърхностно водно тяло с код BG2MA400R1021

Съгласно ПУРБ на БДЧР – Варна, водно тяло BG2MA400R1021 е с код речен тип R4. Характеристика на водното тяло е представена в таблица II-09.

Таблица II-09. Състояние на водното тяло – поречие Мандренски реки, съгласно ПУРБ на БДЧР 2016-2021 г.

Код на водното тяло	Речен тип	Описание	Дължина (km)/ площ (km) на ВТ	Екологично състояние/ потенциал	Химично състояние	Оценка на риска/фактори на риска
BG2MA400R1021	Полупланински реки в екорегия 12	р. Факийска – от извор до вливане на р. Малката река	84.06018	умерено	няма данни	вероятно в риск

**Източник ПУРБ ЧРБУ – Приложение 1.2.5; Приложение 4.1.4.; Приложение 2.4.15.*

Целите за опазване на повърхностно водно тяло BG2MA400R1021, съгласно Приложение 5.1 на ПУРБ ЧРБУ 2016-2021 г. са представени в табличен вид както следва:

Таблица II-10. Цели за опазване на повърхностно водно тяло BG2MA400R1021

Код на водното тяло	Цел		
	2015 г.	2021 г.	2027 г.
BG2MA400R1021	1. Предотвратяване влошаването на екологичното състояние. Опазване, подобряване и възстановяване на	1. Предотвратяване влошаването на екологичното състояние; 2. Опазване, подобряване и възстановяване на водното тяло за постигане на добро екологично състояние; - запазване на добро екологично	1. Запазване на добро екологично състояние; 2. Запазване на добро химично състояние

	водното тяло 2. Постигане на добро химично състояние.	състояние по биологични елементи - постигане и запазване на добро екологично състояние по физикохимични елементи -P-PO ₄ , P-total, N-total, P-PO ₄ ; 3. Постигане и запазване на добро химично състояние	
--	--	---	--

Повърхностно водно тяло с код BG2MA400R1008

Съгласно ПУРБ на БДЧР – Варна, водно тяло BG2MA400R1008 е с код речен тип R11. Характеристика на водното тяло е представена в таблица II-11.

Таблица II-11. Състояние на водното тяло – поречие Мандренски реки, съгласно ПУРБ на БДЧР 2016-2021 г.

Код на водното тяло	Речен тип	Описание	Дължина (km)/ площ (km) на ВТ	Екологично състояние/ потенциал	Химично състояние	Оценка на риска/фактори на риска
BG2MA400R1008	Малки и средни ЧМ реки	р. Факийска- от вливане на р. Сарпасан до вливане на р. Малката река	30.32023	добро	няма данни	не е в риск

*Източник ПУРБ ЧРБУ – Приложение 1.2.5; Приложение 4.1.4.; Приложение 2.4.15.

Целите за опазване на повърхностно водно тяло BG2MA400R1008, съгласно Приложение 5.1 на ПУРБ ЧРБУ 2016-2021 г. са представени в табличен вид както следва:

Таблица II-12. Цели за опазване на повърхностно водно тяло BG2MA400R1008

Код на водното тяло	Цел		
	2015 г.	2021 г.	2027 г.
BG2MA400R1008	1. Поддържане и запазване на добро екологично състояние. 2. Постигане на добро химично състояние.	1. Запазване на добро екологично състояние; 2. Постигане и запазване на добро химично състояние	1. Запазване на добро екологично състояние; 2. Запазване на добро химично състояние

Повърхностно водно тяло с код BG2MA400R1108

Съгласно ПУРБ на БДЧР – Варна, водно тяло BG2MA400R1108 е с код речен тип R4. Характеристика на водното тяло е представена в таблица II-13.

Таблица II-13. Състояние на водното тяло – поречие Мандренски реки, съгласно ПУРБ на БДЧР 2016-2021 г.

Код на водното тяло	Речен тип	Описание	Дължина (km)/ площ (km) на ВТ	Екологично състояние/ потенциал	Химично състояние	Оценка на риска/фактори на риска
BG2MA400R1108	Полупланински реки в екорегиян 12	р. Малката река – от извор до вливане в р. Факийска	11.30934	добро	няма данни	не е в риск

*Източник ПУРБ ЧРБУ – Приложение 1.2.5; Приложение 4.1.4.; Приложение 2.4.15.

Целите за опазване на повърхностно водно тяло BG2MA400R1108, съгласно Приложение 5.1 на ПУРБ ЧРБУ 2016-2021 г. са представени в табличен вид както следва:

Таблица II-14. Цели за опазване на повърхностно водно тяло BG2MA400R1108

Код на водното тяло	Цел		
	2015 г.	2021 г.	2027 г.
BG2MA400R1108	1. Поддържане и запазване на добро екологично състояние. 2. Постигане на добро химично състояние.	1. Запазване на добро екологично състояние; 2. Постигане и запазване на добро химично състояние	1. Запазване на добро екологично състояние; 2. Запазване на добро химично състояние

Повърхностно водно тяло с код BG2MA400R010

Съгласно ПУРБ на БДЧР – Варна, водно тяло BG2MA400R010 е с код речен тип R4. Характеристика на водното тяло е представена в таблица II-15.

Таблица II-15. Състояние на водното тяло – поречие Мандренски реки, съгласно ПУРБ на БДЧР 2016-2021 г.

Код на водното тяло	Речен тип	Описание	Дължина (km)/ площ (km) на ВТ	Екологично състояние/ потенциал	Химично състояние	Оценка на риска/фактори на риска
BG2MA400R010	Полупланински реки в екорегия 12	р. Даръдере – от извор до вливане в р. Факийска	25.25246	добро	няма данни	не е в риск

*Източник ПУРБ ЧРБУ – Приложение 1.2.5; Приложение 4.1.4.; Приложение 2.4.15.

Целите за опазване на повърхностно водно тяло BG2MA400R010, съгласно Приложение 5.1 на ПУРБ ЧРБУ 2016-2021 г. са представени в табличен вид както следва:

Таблица II-16. Цели за опазване на повърхностно водно тяло BG2MA400R010

Код на водното тяло	Цел		
	2015 г.	2021 г.	2027 г.
BG2MA400R010	1. Поддържане и запазване на добро екологично състояние. 2. Постигане на добро химично състояние.	1. Запазване на добро екологично състояние; 2. Постигане и запазване на добро химично състояние	1. Запазване на добро екологично състояние; 2. Запазване на добро химично състояние

Повърхностно водно тяло с код BG2MA700R007

Съгласно ПУРБ на БДЧР – Варна, водно тяло BG2MA700R007 е с код речен тип R11. Характеристика на водното тяло е представена в таблица II-17.

Таблица II-17. Състояние на водното тяло – поречие Мандренски реки, съгласно ПУРБ на БДЧР 2016-2021 г.

Код на водното тяло	Речен тип	Описание	Дължина (km)/ площ (km) на ВТ	Екологично състояние/ потенциал	Химично състояние	Оценка на риска/фактори на риска
BG2MA700R007	Малки и средни ЧМ реки	река Каракютючка (Пънчевска) – от извор до вливане в р. Средецка	23.02472	добро	няма данни	не е в риск

*Източник ПУРБ ЧРБУ – Приложение 1.2.5; Приложение 4.1.4.; Приложение 2.4.15.

Целите за опазване на повърхностно водно тяло BG2MA700R007, съгласно Приложение 5.1 на ПУРБ ЧРБУ 2016-2021 г. са представени в табличен вид както следва:

Таблица II-18. Цели за опазване на повърхностно водно тяло BG2MA700R007

Код на водното тяло	Цел		
	2015 г.	2021 г.	2027 г.
BG2MA700R007	1. Поддържане и запазване на добро екологично състояние. 2. Постигане на добро химично състояние.	1. Запазване на добро екологично състояние; 2. Постигане и запазване на добро химично състояние	1. Запазване на добро екологично състояние; 2. Запазване на добро химично състояние

Повърхностно водно тяло с код BG2MA700R006

Съгласно ПУРБ на БДЧР – Варна, водно тяло BG2MA700R006 е с код речен тип R11. Характеристика на водното тяло е представена в таблица II-19.

Таблица II-19. Състояние на водното тяло – поречие Мандренски реки, съгласно ПУРБ на БДЧР 2016-2021 г.

Код на водното тяло	Речен тип	Описание	Дължина (km)/ площ (km) на ВТ	Екологично състояние/ потенциал	Химично състояние	Оценка на риска/фактори на риска
BG2MA700R006	Малки и средни ЧМ реки	р. Средецка – от гр. Средец до яз. „Мандра”	11.35056	умерено	няма данни	в риск/азот и фосфор, др. вещества, морфологични и изменения

*Източник ПУРБ ЧРБУ – Приложение 1.2.5; Приложение 4.1.4.; Приложение 2.4.15.

Целите за опазване на повърхностно водно тяло BG2MA700R006, съгласно Приложение 5.1 на ПУРБ ЧРБУ 2016-2021 г. са представени в табличен вид както следва:

Таблица II-20. Цели за опазване на повърхностно водно тяло BG2MA700R006

Код на водното тяло	Цел		
	2015 г.	2021 г.	2027 г.
BG2MA700R006	1. Предотвратяване влошаването на екологичния потенциал. Опазване, подобряване и възстановяване на водното тяло. 2. Постигане на добро химично състояние	1. Предотвратяване влошаването на екологичния потенциал; 2. Опазване, подобряване и възстановяване на водното тяло за постигане на добър екологичен потенциал; - запазване на добро екологично състояние по биологични елементи - постигане и запазване на добър екологичен потенциал по физикохимични елементи - N-NO2, N-total, P-PO4, P-total; 3. Постигане и запазване на добро химично състояние	1. Запазване на добрия екологичен потенциал; 2. Запазване на добро химично състояние.

Повърхностно водно тяло с код BG2MA107L002

Съгласно ПУРБ на БДЧР – Варна, водно тяло BG2MA107L002 е с код на тип езеро L7. Характеристика на водното тяло е представена в таблица II-21.

Таблица II-21. Състояние на водното тяло – поречие Мандренски реки, съгласно ПУРБ на БДЧР 2016-2021 г.

Код на водното тяло	Име на езерен тип	Описание	Дължина (km)/ площ (km) на ВТ	Екологично състояние/ потенциал	Химично състояние	Оценка на риска/фактора риска
BG2MA107L002	Черноморски сладководни езера и блата	яз. Мандра	32.97597	много лошо	няма данни	в риск/азот и фосфор

*Източник ПУРБ ЧРБУ – Приложение 1.2.5; Приложение 4.1.4.; Приложение 2.4.15.

Целите за опазване на повърхностно водно тяло BG2MA107L002, съгласно Приложение 5.1 на ПУРБ ЧРБУ 2016-2021 г. са представени в табличен вид както следва:

Таблица II-22. Цели за опазване на повърхностно водно тяло BG2MA107L002

Код на водното тяло	Цел		
	2015 г.	2021 г.	2027 г.
BG2MA107L002	1. Предотвратяване влошаването на екологичният потенциал. Опазване, подобряване и възстановяване на водното тяло 2. Постигане на добро химично състояние	1. Предотвратяване влошаването на екологичния потенциал; 2. Опазване, подобряване и възстановяване на водното тяло за постигане на умерен екологичен потенциал; - постигане на възможно най-добър екологичен потенциал по биологични елементи - МЗБ и ФП; - постигане на възможно най-добър екологичен потенциал по физикохимични елементи - N-NH4, N-total, P-PO4, P-total; 3. Постигане и запазване на добро химично състояние	1. Предотвратяване влошаването на екологичния потенциал; 2. Опазване, подобряване и възстановяване на водното тяло за постигане на добър екологичен потенциал; - постигане и запазване на добър екологичен потенциал по биологични елементи - МЗБ и ФП; - постигане и запазване на добър екологичен потенциал по физикохимични елементи - N-NH4, N-total, P-PO4, P-total; 3. Запазване на добро химично състояние

Повърхностно водно тяло с код BG2MA600R005

Съгласно ПУРБ на БДЧР – Варна, водно тяло BG2MA600R005 е с код речен тип R11. Характеристика на водното тяло е представена в таблица II-23.

Таблица II-23. Състояние на водното тяло – поречие Мандренски реки, съгласно ПУРБ на БДЧР 2016-2021 г.

Код на водното тяло	Речен тип	Описание	Дължина (km)/ площ (km) на ВТ	Екологично състояние/ потенциал	Химично състояние	Оценка на риска/фактори на риска
BG2MA600R005	Малки и средни ЧМ реки	р. Русокастренска – с.Русокастро до устие	16.14623	умерено	няма данни	в риск/азот и фосфор

*Източник ПУРБ ЧРБУ – Приложение 1.2.5; Приложение 4.1.4.; Приложение 2.4.15.

Целите за опазване на повърхностно водно тяло BG2MA600R005, съгласно Приложение 5.1 на ПУРБ ЧРБУ 2016-2021 г. са представени в табличен вид както следва:

Таблица II-24. Цели за опазване на повърхностно водно тяло BG2MA600R005

Код на водното тяло	Цел		
	2015 г.	2021 г.	2027 г.
BG2MA600R005	1. Предотвратяване влошаването на екологичното състояние. Опазване, подобряване и възстановяване на водното тяло 2. Постигане на добро химично състояние.	1. Предотвратяване влошаването на екологичното състояние; 2. Опазване, подобряване и възстановяване на водното тяло за постигане на добро екологично състояние; - постигане и запазване на добро екологично състояние по биологични елементи - МФ. - постигане и запазване на добро екологично състояние по физикохимични елементи - Електропроводимост, N-NO3, N-total, P-PO4, P-total; 3. Постигане и запазване на добро химично състояние	1. Запазване на добро екологично състояние; 2. Запазване на добро химично състояние

Зоните за защита на водите по чл. 119а от ЗВ, съгласно ПУРБ 2016-2021 г., попадащи на територията на Община Средец са:

- Зони за защита на питейните води, съгласно чл.119а, ал.1, т. 1 от ЗВ с код BG2DGW000000Q009, BG2DGW000000PG029, BG2DGW000000K2034, BG2DGW000000K2035;
- Зони, в които водите са чувствителни към биогенни елементи: чувствителна и уязвима (южна) зона, съгласно чл.119а, ал.1, т.3 от Закона за водите;
- Защитени територии и зони, определени или обявени за опазване на местообитания и биологични видове, в които поддържането или подобряването на състоянието на водите е важен фактор за тяхното опазване съгласно чл.119а, ал.1, т.5 от ЗВ с код и наименование BG0000198 „Средецка река“, BG0000219 „Дервентски възвишения 2“ и 33 BG0000230 „Факийска река“.

Зони за защита на водите съгласно чл. 119а, ал. 1, т. 1 от ЗВ:

Подземните водни тела BG2G000000Q009 - Порови води в кватернера на р. Средецка – Мандра; BG2G000000PG029 – Порови води в палеоген-еоцен, олигоцен Бургас; BG2G000000K2034 – Пукнатинни води в K2t cn-st-Бургаска вулканична северно и западно от Бургас BG2G000000K2035 - Пукнатинни води в K2t cn-st-Бургаска вулканична южно от Бургас; са определени като зони за защита на подземните води за питейно-битово водоснабдяване, съгласно чл.119а, ал.1, ал.1 от ЗВ с кодове на зоните BG2DGW000000Q009, BG2DGW000000PG029, BG2DGW000000K2034, BG2DGW000000K2035.

Мерки насочени към опазване на зоните за защита за питейно-битово водоснабдяване съгласно Приложение 7.2в към ПУРБ БДЧР:

№	Име на мярката	Действие
1.	Забрани и ограничения за изпълнение на дейности в зоните за защита на питейните води и в определените санитарно-охранителни зони (СОЗ) и буферните зони около водовземните съоръжения/системи	Контрол на ограниченията и забраните в границите на СОЗ и зоните за защита на питейни води
2.	Забрани и ограничения за изпълнение на дейности в зоните за защита на питейните води и в определените санитарно-охранителни зони (СОЗ) и буферните зони около водовземните	Определяне на СОЗ около съоръженията за ПБВ съгласно действащото законодателства

	съоръжения/системи	
3.	Забрани и ограничения за изпълнение на дейности в зоните за защита на питейните води и в определените санитарно-охранителни зони (СОЗ) и буферните зони около водоземните съоръжения/системи	Спазване на забрани и ограничения в СОЗ съгласно заповедта за определяне на зоната и списъка по приложение № 3 към Националния каталог от мерки (ПУРБ)
4.	Опазване на повърхностните води предназначени за питейно-битово водоснабдяване	Забрана за сечи, с изключение на санитарни и отгледни сечи, във водосбора на водохващания от повърхностни води, предназначени за питейно битово водоснабдяване
5.	Опазване на повърхностните води предназначени за питейно-битово водоснабдяване	Ограничаване, преустановяване или предписване на допълнителни изисквания към дейността на обекти, емитиращи едно или повече замърсяващи вещества или показатели на замърсяване създаващи риск за влошаване на състоянието на зони за защита на питейните води.
6.	Опазване на повърхностните води предназначени за питейно-битово водоснабдяване	Прилагане на забрани и ограничения при одобряване на инвестиционни предложения във водосбора на язовири, предназначени за питейно-битово водоснабдяване с цел намаляване на необходимостта от пречистване на питейните води
7.	Опазване на повърхностните води предназначени за питейно-битово водоснабдяване	Забрана за извършването на стопански дейности в язовири, предвидени за използване за питейно-битово водоснабдяване

*Източник: Приложение 7.2в от ПУРБ 2016-2021 г.

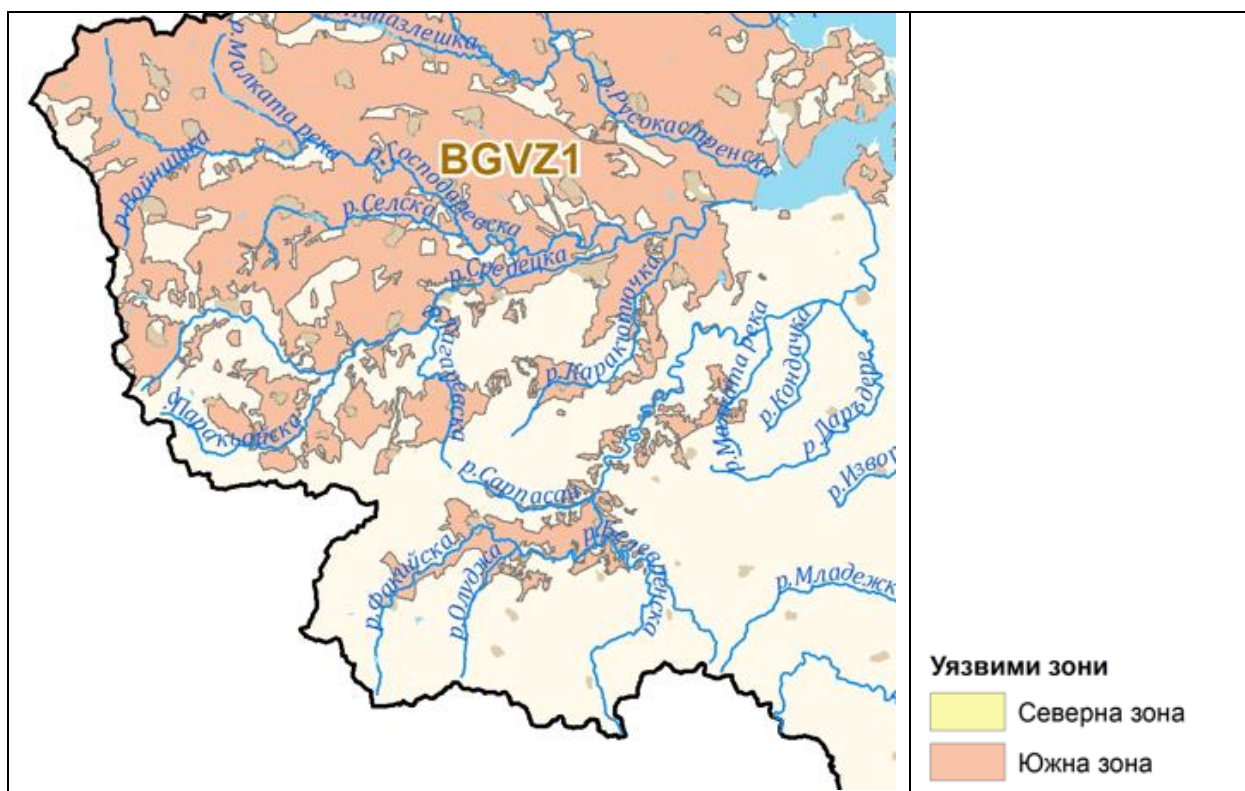
Зони за защита на водите, в които водите са чувствителни към биогенни елементи, съгласно чл. 119а, ал. 1, т.3 от ЗВ

Община Средец попада в зони, в които водите са чувствителни към биогенни елементи – чувствителна и уязвима зона, съгласно чл.119а, ал.1, т.3 от ЗВ.

Чувствителните и уязвими зони са територии, обявени за защитени, тъй като водните тела в тези зони са чувствителни към влиянието на хранителни съставки - биогенни елементи (основно азот и фосфор) във водата.

✓ Нитратно уязвими зони

Териториите, определени за защита на повърхностните и подземните водни тела от замърсяване на водите, причинено или предизвикано от нитрати от земеделски източници, се определят като нитратно уязвими зони. Уязвимите зони се определят в съответствие с изискванията на Директива 91/676/ЕЕС относно защита на водите от замърсяване с нитрати от земеделски източници.

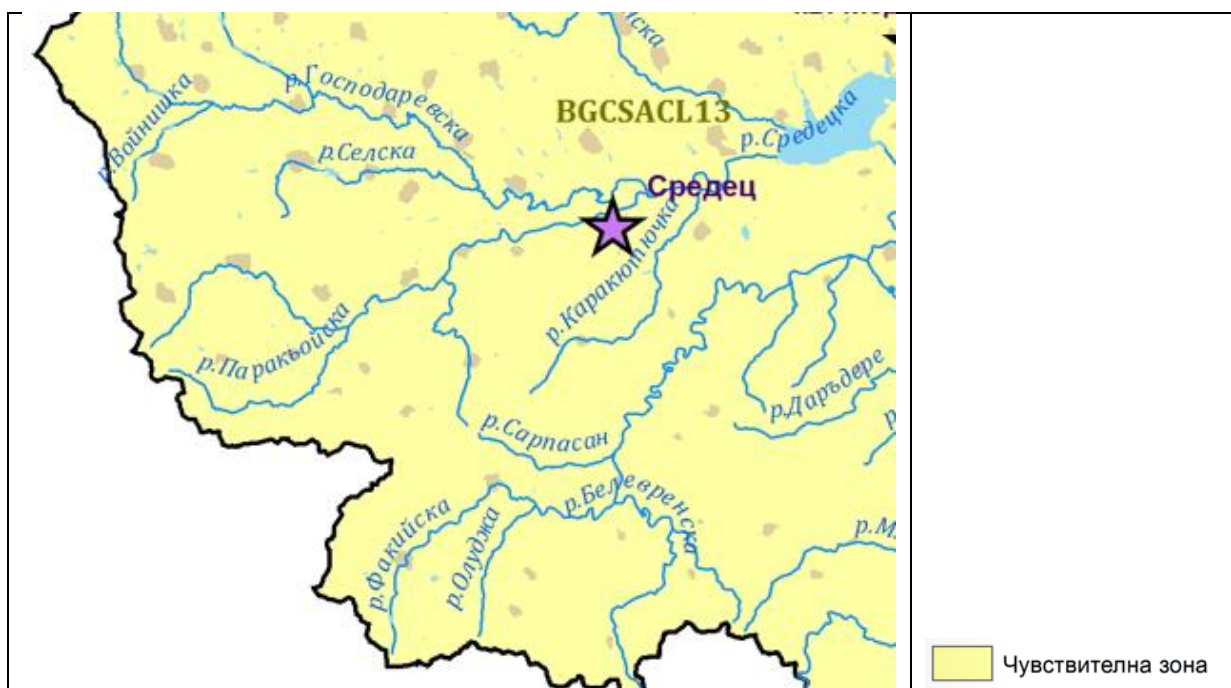

Фиг. II-04. Част от карта уязвими в БДЧР, включваща териториалния обхват на Община Средец, М 1:700 000

*Източник: ПУРБ 2016-2021 г. БДЧР (Приложение 3.3.1.2, към Раздел 3)

✓ Чувствителна зона

Понятието „чувствителни зони“ е термин, характеризиращ водоприемника, който се намира или има риск да достигне състояние на еутрофикация - обогатяване с биогенните елементи азот и фосфор.

Фиг. II-05. Част от карта на чувствителни зони в обхвата на БДЧР, включваща териториалния обхват на Община Средец, М 1: 700 000

**Източник: ПУРБ 2016-2021 г. БДЧР (Приложение 3.3.2.3, към Раздел 3)*

Мерки насочени към опазване на зоните за защита за чувствителни и нитратно уязвими зони съгласно Приложение 7.2в към ПУРБ БДЧР:

№	Име на мярката	Действие
1.	Намаляване на замърсяването с нитрати от земеделски източници	Забрана за торене в определени периоди от време съгл. Програмата от мерки за ограничаване и предотвратяване на замърсяването с нитрати на МЗХ
2.	Намаляване на замърсяването с нитрати от земеделски източници	Контрол на изпълнението на програми от мерки за ограничаване и предотвратяване на замърсяването с нитрати от земеделски източници
3.	Намаляване на замърсяването с нитрати от земеделски източници	Разработване на програми за ограничаване и ликвидиране на замърсяването в уязвимите зони
4.	Намаляване на замърсяването с нитрати от земеделски източници	Прилагане на приетите програми от мерки за ограничаване и предотвратяване на замърсяването с нитрати от земеделски източници в нитратно уязвими зони
5.	Разработване на програми за ограничаване и ликвидиране на замърсяването в чувствителните зони	Разработване на програми за ограничаване и ликвидиране на замърсяването в чувствителните зони

**Източник: Приложение 7.2в от ПУРБ 2016-2021 г.*

Зони за защита на водите, съгласно чл.119а, ал.1, т.5 от ЗВ

Тези зони са територии, обявени за опазване на местообитания или биологични видове, в които поддържането или подобряването на състоянието на водите е важен фактор за тяхното опазване, включително съответните обекти на „НАТУРА 2000“. Обектите на „НАТУРА 2000“ са зони, обявени съгласно Директива 92/43/ЕЕС за запазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна (наричана накратко Директива за хабитатите) и Директива 2009/147/ЕС за съхранение на дивите птици (наричана накратко Директива за птиците). На територията на Община Средец попадат 33 BG0000198 „Средецка река“, BG0000219 „Дервентски възвишения 2“ и 33 BG0000230 „Факийска река“, определени или обявени за опазване на местообитания и биологични видове, в които поддържането или подобряването на състоянието на водите е важен фактор за тяхното опазване, по отношение на чл.119а, ал.1, т.5 от Закона за водите.

Таблица II-25. Зони за защита на водите, съгласно чл.119а, ал.1, т.5 от Закона за водите (ЗВ) на територията на Община Средец, попадащи в обхвата на БДЧР

ЕИК на защитената зона	Наименование на ЗЗ	Площ на цялата ЗЗ, km ²	Площ на ЗЗ на територията на БДЧР, km ²	Код на водното тяло, което попада в защитената зона	Площ на водното тяло km ²	Площ на частта от водното тяло, върху която попада съответната ЗЗ, km ²
BG0000198	Средецка река	70.72	70.72	BG2MA700R006	671.9	1
				BG2MA700R007	67.71	0.3
				BG2MA800R019	483.2	32.45
				BG2MA900R020	429.4	27.3
BG0000219	Дервентски възвишения	549.9	365	BG2MA400R008	180.8	49.68
				BG2MA400R021	315	315.3
				BG2MA700R007	67.71	0.02
BG0000230	Факийска река	41.04	41.04	BG2MA400R004	65.7	12.43
				BG2MA700R007	67.71	0.3
				BG2MA400R008	180.8	27.71
				BG2MA400R009	15.37	0.1
				BG2MA400R010	93.39	0.3

ЕИК на защитената зона	Наименование на ЗЗ	Площ на цялата ЗЗ, km ²	Площ на ЗЗ на територията на БДЧР, km ²	Код на водното тяло, което попада в защитената зона	Площ на водното тяло km ²	Площ на частта от водното тяло, върху която попада съответната ЗЗ, km ²
				BG2MA107L002	130.4	0.1

**Източник: ПУРБ 2016-2021 г. БДЧР (Приложение 3.5.1)*

Мерки насочени към опазване на защитени територии и зони, определени или обявени за опазване на местообитания и биологични видове съгласно Приложение 7.2в към ПУРБ БДЧР:

№	Име на мярката	Действие
1.	Запазване и подобряване на състоянието на зоните за защита на водите	Осигуряване на водни количества във връзка с постигане на БПС на предмета на опазване в защитените зони от Натура 2000
2.	Запазване и подобряване на състоянието на зоните за защита на водите	Определяне на изискванията към количеството и качеството на водите при разработване на планове за управление на защитени зони и територии, зависими от повърхностните или от подземните води
3.	Подобряване на хидроморфологичното състояние на реките	Забрана за нови корекции на участъци от реките, попадащи в границите на защитени територии и защитени зони от НЕМ Натура 2000

**Източник: Приложение 7.2в от ПУРБ 2016-2021 г.*

✓ **Риск от наводнения**

Наводненията са природно явление, което не може да бъде предотвратено. Човешките дейности и промяната на климата обаче, допринасят за увеличаване на вероятността от наводнения и неблагоприятните последици от тях.

В „Предварителна оценка на риска от наводнения в Черноморски район за басейново управление на водите” е направен анализ от известните наводнения (761 броя в минало време), на територията на басейнова дирекция Черноморски район и са определени общо 222 броя наводнения в места и зони по поречието на реките и черноморското крайбрежие, където наводненията са нанесли значителни щети за човешкото здраве и националното стопанство и които продължават да крият значителен потенциален риск. Единадесет от тези наводнения са морски наводнения.

За водосборния басейн на Мандренските реки за периода 2002 – 2010 г. са известни общо 97 бр. Наводнения, а типовете наводнения за реките и потоците им са както следва:

1. речни наводнения – 57 бр. – 58,76%
2. скатови наводнения – 39 бр. – 40,21%
3. инфраструктурно наводнение – 1 бр. – 1.03%

От известните общо 97 бр. наводнения по Мандренски реки и потоците им, със значителен риск от наводнения са 22 броя в следните зони:

1. С. Ливада на р. Татарски дол – речно наводнение 2002 г. в Община Камено.
2. **Гр. Средец на р. Катов дол – речно наводнение 2004 г. в Община Средец.**
3. С. Тръстиково на р. Русокастренска – скатово наводнение 2005 г. в Община Камено.
4. С. Константиново на р. Русокастренска – скатово наводнение 2005 г. в Община Камено.
5. С. Трояново на р. Хайджиларска – речно наводнение 2005 г. в Община Камено.
6. С. Ливада на р. Татарски дол – речно наводнение 2006 г. в Община Камено.
7. С. Зидарово на р. Факийска – речно наводнение 2006 г. в Община Созопол.
8. С. Ливада на р. Татарски дол – скатово наводнение 2007 г. в Община Камено.

9. С. Крушово на р. Русокастренска – скатово наводнение 2007 г. в Община Карнобат.
 10. С. Тръстиково на р. Русокастренска – скатово наводнение 2007 г. в Община Камено.
 11. Кв. „Крайморие”, гр. Бургас – скатово наводнение 2007 г. в Община Бургас.
 12. С. Детелина на р. Барганска – скатово наводнение 2007 г. в Община Карнобат.
 13. С. Русокастро на р. Русокастренска – речно наводнение 2009 г. в Община Камено.
 14. С. Люлин на р. Господаревска – речно наводнение 2009 г. в Община Стралджа.
 15. С. Русокастро на р. Русокастренска – речно наводнение 2010 г. в Община Камено.
 16. Отводнителна система Новоселци на р. Русокастренска – речно наводнение 2010 г. в Община Камено.
 17. С. Трояново на р. Хайджиларска – скатово наводнение 02.2010 г. в Община Камено.
 18. С. Трояново на р. Хайджиларска – скатово наводнение 03.2010 г. в Община Камено.
 19. С. Ливада на р. Татарски дол – скатово наводнение 2010 г. в Община Камено.
 20. Отводнителна система Димчево на р. Факийска – скатово наводнение 2010 г. в Община Бургас.
 21. С. Воиника на р. Господаревска – речно наводнение 2010 г. в Община Стралджа.
 22. Пътен възел с. Зидарово на р. Факийска – речно наводнение 2010 г. в Община Созопол.
- От всички изброени по-горе наводнения, само едно се намира на територията на Община Средец.

Заслужават внимание обаче речните наводнения, станали в участъците на корекцията на р. Средецка след гр. Средец, както и речното наводнение от 2010 г. станало в участъци от корекцията на р. Факийска в землището на с. Зидарово. Наводненията са станали след преливане и скъсване на предпазните диги. От сведения на ДА „Гражданска защита” за тежките наводнения в страната за периода 1990 г. – 2001 г. за р. Русокастренска и притоците ѝ е било регистрирано едно тежко наводнение през 1999 г., като щетите са за 83 000 лв. Наличието на тези факти показва, че трябва да се обърне внимание на дигите в тези места по реките Средецка и Факийска, при планове за управлението на риска от наводнения, за да стане този риск контролиран до определено ниво, регламентиран в нормативните уредби за устройството на територията на Р. България.

През 2021 г. е изготвена ПОРН за БДЧР за втори цикъл 2022-2027 г. във връзка с разработване на втори ПУРН за периода 2022-2027 г. Документът представя актуализирана предварителна оценка на риска от наводнения в Черноморски район за басейново управление (РБУ), изготвена в изпълнение на изискванията на чл. 146а от Закона за водите. Предварителната оценка на риска от наводнения се извършва като начален етап от процеса на управление на риска от наводнения съгласно Директивата за наводненията (ДН). В Р България, дейностите по прилагане на етапите от ДН - ПОРН, картиране на районите под заплаха и риск от наводнения и изготвяне на планове за управление на риска от наводнения (ПУРН), предоставят единствените анализи и документи на национално ниво, чиято крайна цел е оценка на настоящата заплаха и риск от наводнения в страната и планиране на мерки за ефективното предотвратяване на наводненията и ограничаване на последиците от тях.

В рамките на новия ПОРН е изготвен списък и карти с регистрирани наводнения, случили се в периода 2011-2019 г. на територията на Черноморски РБУ. За отчетния период а регистрирани около 140 случая на наводнения, описани по населени места. Разпределението на случаите по години показва тенденция за намаляване на броя до 2013г., ясно изразен пик през 2014 г., последван от редуване на година с по-голям брой наводнения с такава с по-малък. През 2014 г. са се случили около 38% от регистрираните наводнения за целия изследван период.

Информация за наводненията на територията на Община Средец за периода 2011-2019 г. е обобщена в следващата Таблица II-26.

Таблица II-26. Списък с регистрирани наводнения за периода 2011-2019 г. на територията на Община Средец

Идентификатор на събитие	Идентификатор на местоположение	Населено място	Община	Начална дата на наводнение	Източник на наводнение	Механизъм на наводнение	Характеристика на наводнение	Описание на засегнатата територия
BG2_20141204_PFb_001	BG2_20141204_PFb_001_17974	Средец	Средец	2014-12-04	Дъждовно наводнение, Инфрастр. наводнение	Преливане над защитните съоръжения, Подприщване или намаляване нарушаване на проводимостта	Поройно наводнение	зеделски земи и автогара
BG2_20141204_PFb_001	BG2_20141204_PFb_001_20273	Дебелт	Средец	2014-12-04	Дъждовно наводнение, Инфрастр. наводнение	Преливане над защитните съоръжения, Подприщване или намаляване нарушаване на проводимостта	Поройно наводнение	къщи и зеделски земи
BG2_20141204_PFb_001	BG2_20141204_PFb_001_23604	Драчево	Средец	2014-12-04	Дъждовно наводнение, Инфрастр. наводнение	Преливане над защитните съоръжения, Подприщване или намаляване нарушаване на проводимостта	Поройно наводнение	зеделски земи
BG2_20150225_PFb_001	BG2_20150225_PFb_001_03455	Белила	Средец	2015-02-25	Дъждовно наводнение, Инфрастр. наводнение	Преливане над защитните съоръжения, Подприщване или намаляване нарушаване на проводимостта	Поройно наводнение	зеделски земи
BG2_20150225_PFb_001	BG2_20150225_PFb_001_17974	Средец	Средец	2015-02-25	Дъждовно наводнение, Инфрастр. наводнение	Преливане над защитните съоръжения, Подприщване или намаляване нарушаване на проводимостта	Поройно наводнение	зеделски земи
BG2_20150225_PFb_001	BG2_20150225_PFb_001_20273	Дебелт	Средец	2015-02-25	Дъждовно наводнение, Инфрастр. наводнение	Преливане над защитните съоръжения, Подприщване или намаляване нарушаване на проводимостта	Поройно наводнение	зеделски земи
BG2_20150225_PFb_001	BG2_20150225_PFb_001_23604	Драчево	Средец	2015-02-25	Дъждовно наводнение, Инфрастр. наводнение	Преливане над защитните съоръжения, Подприщване или намаляване нарушаване на проводимостта	Поройно наводнение	зеделски земи
BG2_20150115_PFb_001	BG2_20150115_PFb_001_23604	Драчево	Средец	2015-01-15	Дъждовно наводнение, Инфрастр. наводнение	Преливане над защитните съоръжения, Подприщване или намаляване нарушаване на проводимостта	Поройно наводнение	зеделски земи

Програма за опазване на околната среда на Община Средец за периода 2021 – 2028 г.

BG2_20141030_PFb_001	BG2_20141030_PFb_001_23604	Драчево	Средец	2014-10-30	Дъждовно наводнение, Инфрастр. наводнение	Преливане над защитните съоръжения, Подприщване или намаляване нарушаване на проводимостта	Поройно наводнение	зеделски земи
BG2_20140906_PFb_003	BG2_20140906_PFb_003_17974	Средец	Средец	2014-09-06	Дъждовно наводнение	Естествено преливане на река, Преливане над защитните съоръжения	Поройно наводнение	След посочената дата настъпва скъсване на дигата на р. Средецка и при всеки обилен валеж следва наводняване на всички кладенци и БПС (бункерни помпени станции) по поречието на реката.

**Източник: ПОРН Черноморски РБУ 2022-2027 г., Приложение 5 (Списък с регистрирани наводнения за периода 2011-2019 г.)*

Община Средец обхваща следните райони със значителен потенциален риск от наводнения (РЗПРН), които се заливат при моделираните сценарии с период на повторяемост – 20, 100 и 1000 години (Фиг. II-06):

- код BG2_APSFR_MA_03 и наименование „Факийска – Момина църква“;
- код BG2_APSFR_MA_04 и наименование „Средецка – Проход“;
- код BG2_APSFR_MA_05 „Факийска – Голямо Буково“;
- код BG2_APSFR_MA_06 „Факийска – Факия“.

От извършената оценка на риска при изготвяне на картите на риска от наводнения въз основа на интерпретиране на получената потенциална щета, районите са определени в „средна степен“ на риск (строителство е възможно, но с ограничения, изхождащи от подробна преценка на функционалността и уязвимостта на обектите в застрашената територия, в контекста на потенциалната заплаха за обектите от наводнение. Не е подходящ за строителство на чувствителни обекти – болници, училища, администрация и др. Не се препоръчва да се разширят застроените площи).

Фигура II-06. Част от карта РЗПРН – участък Община Средец
*Източник: ПОРН 2022-2027 г. към БДЧР

Район **BG2_APSFR_MA_03: „р. Факийска - с. Момина църква“** е включен като РЗПРН в предходния цикъл на прилагане на ДН. За районът е извършено картиране на заплахата и риска за речен тип наводнения с обезпеченост 5%, 1% и 0.1%, както и моделиране на разрушаване на язовирните стени на язовири Дачковица и Василева кория.

Разглежданият РЗПРН включва землището на с. Момина църква, Община Средец и е с дължина 5.6 km.

Анализът извършен в рамките на ПОРН 2020 потвърждава необходимостта от този РЗПРН. Това е направено на базата на обхвата на 100 годишната вълна, изчислена в резултат от проект "Карти на районите под заплахата и на районите с риск от наводнения" от предходния цикъл на прилагане на ДН и експертна оценка.

По отношение на териториалния обхват от района са изключени речни участъци, в които моделирането в предходния цикъл е показало липса на засегнати елементи на риск и се намират извън урбанизирани територии. Направена е промяна и в типа на наводнението, което се изследва по безименен лъв приток на Скалянска р. и по р. Бундруков дол от речен на дъждовен-внезапен (пороен) тип. Направена е и корекция в геометрията на линията, представяща РЗПРН, с цел прецизиране.

Районът обхваща долината на Факийска р. и притоците ѝ Скалянска р. и с нейния безименен лъв приток и Бундруков дол. Определените типове наводнения, за картиране на заплахата и риска от наводнения по ДН са:

- Речно наводнение – Факийска р., Скалянска р.;
- Дъждовно-внезапно (поройно) наводнение – безименен лъв приток на Скалянска р. и Бундруков дол;
- Инфраструктурно наводнение – разрушаване на язовирната стена на яз. Дачковица и яз. Василева кория.

Съгласно извършения анализ, разглежданият РЗПРН преминава прага за негативно влияние на климатичните промени по показател брой дни с 24-часов валеж ≥ 40 мм (MED-CORDEX, RCP8.5 за период 2071-2100 г.).

Район ***BG2_APSFR_MA_04: Средецка р. - от с. Проход до с. Дебелт*** е включен като РЗПРН в предходния цикъл на прилагане на ДН. За районът е извършено картиране на заплахата и риска за речен тип наводнения с обезпеченост 5%, 1% и 0.1%. Разглежданият РЗПРН включва землищата на селата Проход, Белила, Драчево, Дебелт и гр. Средец, Община Средец и е с дължина 31.6 km.

Анализът извършен в рамките на ПОРН 2020 потвърждава необходимостта от този РЗПРН. Това е направено на базата на обхвата на 100 годишната вълна, изчислена в резултат от проект "Карти на районите под заплахата и на районите с риск от наводнения" от предходния цикъл на прилагане на ДН, значими минали наводнения, случили се в периода 2011 – 2019 г. и експертна оценка.

По отношение на териториалния обхват, района е удължен до вливането на р. Средецка в яз. Мандра. Удължението е с дължина 26 km и е за изследване на речен тип наводнения. Добавен е и нов участък за дъждовни-внезапни (поройни) наводнения – р. Катов дол, която протича през гр. Средец. Направена е промяна в типа на изследваното наводнение за Селската р. при с. Проход – променен е от речен на дъждовен-внезапен (пороен). Направена е корекция на геометрията на линията, която представя РЗПРН, с цел прецизиране.

Районът обхваща долината на р. Средецка от с. Проход до вливането ѝ в яз. Мандра, както и два нейни леви притока - Селската р. през с. Проход и Катов дол през гр. Средец.

Определените типове наводнения, за картиране на заплахата и риска от наводнения по ДН са:

- Речно наводнение – Средецка р.;
- Дъждовно-внезапно (поройно) наводнение - Селската р. и Катов дол.

Съгласно извършения анализ, разглежданият РЗПРН не преминава прага за негативно влияние на климатичните промени по нито един от разгледаните показатели.

Район **BG2_APSFR_MA_05: „Факийска р. - с. Голямо Буково“** е включен като РЗПРН в предходния цикъл на прилагане на ДН. За районът е извършено картиране на заплахата и риска за речен тип наводнения с обезпеченост 5%, 1% и 0.1%. Разглежданият РЗПРН включва землищата на селата Голямо Буково и Варовник, Община Средец и е с дължина 6.27 km.

Анализът извършен в рамките на ПОРН 2020 потвърждава необходимостта от този РЗПРН. Това е направено на базата на обхвата на 100 годишната вълна, изчислена в резултат от проект "Карти на районите под заплахата и на районите с риск от наводнения" от предходния цикъл на прилагане на ДН и експертна оценка.

По отношение на териториалния обхват на района, промени не са правени. Направени е корекция в геометрията на линията, представляваща района, с цел прецизиране. Направена е промяна в разглежданите типове наводнения за двата притока на р. Факийска, Бялата р. и Кованджи дол – от речни те са променени на дъждовни-внезапни (поройни).

Районът обхваща поречието на р. Факийска в рамките на с. Голямо Буково и нейните десен (Бялата р.) и ляв (Кованджи дол) притоци, които минават през селото. Определените типове наводнения, за картиране на заплахата и риска от наводнения по ДН са:

- Речно наводнение – Факийска р.;
- Дъждовно-внезапно (поройно) наводнение - Бялата р. и Кованджи дол.

Съгласно извършения анализ, разглежданият РЗПРН не преминава прага за негативно влияние на климатичните промени по нито един от разгледаните показатели.

Район **BG2_APSFR_MA_06: „Факийска р. - с. Факия“** е включен като РЗПРН в предходния цикъл на прилагане на ДН. За районът е извършено картиране на заплахата и риска за речен тип наводнения с обезпеченост 5%, 1% и 0.1%. Разглежданият РЗПРН включва землището на с. Факия, Община Средец и е с дължина 4.43 km.

Анализът извършен в рамките на ПОРН 2020 потвърждава необходимостта от този РЗПРН. Това е направено на базата на обхвата на 100 годишната вълна, изчислена в резултат от проект „Карти на районите под заплахата и на районите с риск от наводнения“ от предходния цикъл на прилагане на ДН и експертна оценка.

По отношение на териториалния обхват от района са изключени речни участъци, в които моделирането в предходния цикъл е показало липса на засегнати елементи на риск и се намират извън урбанизирани територии. Направена е и корекция в геометрията на линията, представляваща РЗПРН, с цел прецизиране.

Районът обхваща долината на Факийска р. и притока ѝ Дългата вада в рамките на с.Факия. Определените типове наводнения, за картиране на заплахата и риска от наводнения по ДН са: Речно наводнение – Факийска р., Дългата вада.

Съгласно извършения анализ, разглежданият РЗПРН не преминава прага за негативно влияние на климатичните промени по нито един от разгледаните показатели.

При оценка на вероятността дадена минала заплаха да се прояви в бъдеще от съществено значение са предстоящите за изграждане проекти на защитни съоръжения. Ефектът на предвидените корекции на реки и други защитни съоръжения както и почистването и укрепване на дъното на реките ще бъде благоприятен по отношение редуциране риска от наводнения. Разрушаването на потенциално опасните язовири, които не са значими, както и преливането на значимите язовири в Черноморския район на басейново управление на водите, застрашават населени територии и индустриални обекти, както и обекти на инженерната инфраструктура. В тази връзка е направено обследване на поречията под потенциално опасните язовири по отношение на значимостта на риска от тяхното разрушение. За района на Община Средец е:

Код на водното тяло BG2MA700R006 язовир „Малката река/Лозята 3“, изграден през 1959 г. на р. Малката река, десен приток на р. Средецка, Община Средец. Земнонаситна язовирна стена с максимален завирен обем $V = 1\,100\,000\text{ m}^3$. При разрушаване на стената се освобождава водна маса с $Q_{\max} = 636.000\text{ m}^3/\text{s}$. Застрашава:

- мостът на р. Малката река и част от път 79 Бургас – Средец – Болярово;
- мостът на р. Средецка и част от път 79 Бургас – Средец – Болярово;
- мостът на р. Средецка и пътя между с. Дебелт и металургичния комбинат при Дебелт;
- мостът и ж.п. линията Долно Езерово – металургичен комбинат при Дебелт;
- мостът на р. Средецка и пътя между с. Дебелт и гр. Бургас при вливането на реката в язовир Мандра;
- до вливането на разлива в язовир „Мандра“ с $V = 140\,000\,000\text{ m}^3$.

За постигане целите на РЗПРН е необходимо да се осигури изпълнение на следните мерки от ПоМ на ПУРН отнасящи се до Община Средец, както следва:

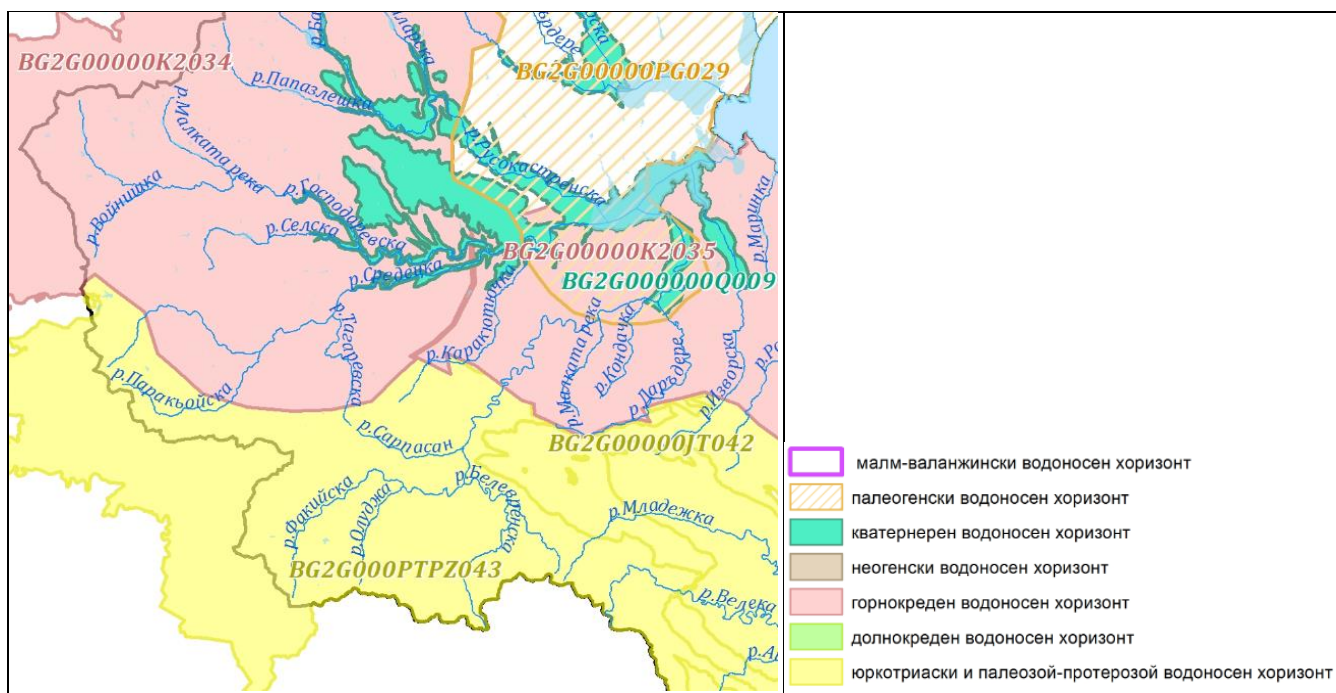
- **Изпълнение на мярка PRE15-PREPI-RR6-REAC16 от ПУРН 2016-2021 г.:**
 - Изграждане на системи за ранно предупреждение, специално адресирани към поройни наводнения, дължащи се на интензивни валежи с малък пространствен и времеви обхват.
- **Изпълнение на мярка PRE-PRO2-REAC6 от ПУРН 2016-2021 г.**
 - Създаване на управляеми полдери и малки буферни басейни в заливни тераси на реките.
- **Изпълнение на мярка RR3-REAC3 от ПУРН 2016-2021 г.**
 - Дейности за защита на речните брегове и корита от ерозия, вкл. биологично укрепване.
- **Изпълнение на мярка PRE56-PRO41- REAC129 от ПУРН 2016-2021 г.**
 - Разширяване на „тесните места“ като мостове и др. които водят до подприщване на речния отток.
- **Изпълнение на мярка PRE4-PRO1- REAC5 от ПУРН 2016-2021 г.**
 - Възстановяване на връзките с воден басейн или на естественото състояние на речното корито, на стари меандри, на наводняеми и утаителни зони в заливаемите крайречни ивици за повишаване на водозадържането.
- **Изпълнение на мярка PRE27- REAC28 от ПУРН 2016-2021 г.**
 - Почистване и стопанисване на речните легла в границите на урбанизираната територия.

- **Изпълнение на мярка PRE53-PRO38- REAC126 от ПУРП 2016-2021 г.**
 - Изграждане на земно-насипна дига и комбинация.
- **Изпълнение на мярка PRE62-PRO47 от ПУРП 2016-2021 г.**
 - Изграждане на инженерно-технически съоръжения – охранителни, отвеждащи канали в границите на населените места, включително съоръжения за изпомпване на води.
- **Изпълнение на мярка RR20- REAC111 от ПУРП 2016-2021 г.**
 - Изпълнение на възстановителни работи по пътища, водоснабдяване, канализация, електроснабдителни мрежи и др. инфраструктура.

✓ **Подземни водни тела**

Подземните водни тела на територията на Община Средец са както следва:

- BG2G000000Q009 - Порови води в кватернера на р. Средецка – Мандра;
- BG2G000000N022 – Порови води в неоген – сармат Средец;
- BG2G0000Pg029 - Порови води в палеоген-еоцен, олигоцен Бургас;
- BG2G000000K2034 – Пукнатинни води в K2t sn-st-Бургаска вулканична северно и западно от Бургас;
- BG2G000000K2035 - Пукнатинни води в K2t sn-st-Бургаска вулканична южно от Бургас;
- BG2G0000PTPZ043 – Пукнатинни води в палеозой-протерозой пукнатинна зона;
- BG2G000000JT042 – Карстови води в палеозой-протерозой пукнатинна зона.

Фиг. П-07. Част от карта с подземни водни тела в Черноморски басейнов район

*Източник ПУРБ БДЧР 2016-2021 г.

Характеристиките на подземните водни тела съгласно ПУРБ ЧРБУ 2016-2021 г са следните:

Подземно водно тяло BG2G000000Q009 – Порови води в кватернера на р. Средецка – Мандра

- площ на подземното водно тяло – 231.94 km²;
- разкрита площ – 140.12 km²;
- тип – безнапорно;

- характеристика на покриващите водното тяло пластове в зоната на подхранване – глини, пясъци, чакъл;
- разполагаеми ресурси – 137 l/s;
- разрешение водни количества - 46.10 l/s;
- експлоатационен индекс -33.6 %.

Количественото състояние на ПВТ е добро, за разлика от химично състояние, което е определено като лошо.

Подземно водно тяло BG2G000000N022 – Порови води в неоген – сармат Средец

- площ на подземното водно тяло – 156.86 km²;
- разкрита площ – 66.08 km²;
- тип – безнапорно;
- характеристика на покриващите водното тяло пластове в зоната на подхранване – глини;
- разполагаеми ресурси – 25 l/s;
- разрешение водни количества - 3.64 l/s;
- експлоатационен индекс - 14.6 %.

Количественото и химично състояние на ПВТ е добро.

Подземно водно тяло с код BG2G0000Pg029 - Порови води в палеоген-еоцен, олигоцен Бургас

- площ на подземното водно тяло – 778.977 km²;
- разкрита площ – 518.41 km²;
- тип –напорно;
- характеристика на покриващите водното тяло пластове в зоната на подхранване – глинесто-мергелен фациес, представен от глини, мергели с прослойки от пясъчни пластове;
- разполагаеми ресурси – 191 l/s;
- разрешение водни количества - 3.3 l/s;
- експлоатационен индекс - 1.7 %.

Подземното водно тяло е в добро количествено и лошо химично състояние.

Подземно водно тяло с код BG2G00000K2034 - Карстови води в BK2t cn-st – Бургаско вулканична северно и западно от Бургас

- площ на подземното водно тяло – 3013.93 km²;
- разкрита площ – 2423.03 km²;
- тип –напорно;
- характеристика на покриващите водното тяло пластове в зоната на подхранване – открит (инфилтрация на валежи в зоната на разкриване) делувиален слой, глина с чакъл;
- разполагаеми ресурси – 258 l/s;
- разрешение водни количества - 54.9 l/s;
- експлоатационен индекс - 21.3 %.

Съгласно информацията за водите и водните тела в ПУРБ за Черноморски район, разглежданото водно тяло с код BG2G00000K2034 - Карстови води в BK2t cn-st –

Бургаско вулканична северно и западно от Бургас е определено в добро количествено и лошо химично състояние.

Подземно водно тяло с код BG2G00000K2035 - Карстови води в BK2t cn-st – Бургаско вулканична южно от Бургас

- площ на подземното водно тяло – 1597.33 km²;
- разкрита площ – 1296.78 km²;
- тип –напорно;
- характеристика на покриващите водното тяло пластове в зоната на подхранване – открит (инфилтрация на валежи в зоната на разкриване);
- разполагаеми ресурси – 297 l/s;
- разрешение водни количества - 7.0 l/s;
- експлоатационен индекс – 2.4 %.

Количественото и химично състояние на ПВТ е добро.

Подземно водно тяло с код BG2G000PTPZ043 – Пукнатинни води в палеозой-протерозой пукнатинна зона

- площ на подземното водно тяло – 1666.51 km²;
- разкрита площ – 1447.21 km²;
- тип –напорно;
- характеристика на покриващите водното тяло пластове в зоната на подхранване – глина пясъчливи със скални късове от варовици, пясъчници;
- разполагаеми ресурси – 1200 l/s;
- разрешение водни количества - 4.2 l/s;
- експлоатационен индекс – 0.3 %.

Подземното водно тяло е в добро количествено и химично състояние.

Подземно водно тяло с код BG2G00000JT042 – Карстови води в юратриас карстово-пукнатинна зона

- площ на подземното водно тяло – 317.81 km²;
- разкрита площ – 283.13 km²;
- тип –напорно;
- характеристика на покриващите водното тяло пластове в зоната на подхранване – глина пясъчливи със скални късове от варовици, пясъчници;
- разполагаеми ресурси – 1099 l/s;
- разрешение водни количества - 0.1 l/s;
- експлоатационен индекс – 0.0 %.

Подземното водно тяло е в добро количествено и химично състояние.

В Таблица II-27 е представено количественото състояние на подземните водни тела – баланс, съгласно одобрения ПУРБ ЧРБУ 2016-2021 г.

Таблица II-27. Количествено състояние на подземните водни тела - баланс

Код на подземното тяло	Разполагаеми ресурси, l/s	Разполагаеми ресурси, m ³ /г	Общо черпене, m ³ /г	Експлоатационен индекс (черпено количество/ разполагаеми ресурси)
BG2G000000Q009	137	4320432	1453809.6	33.6
BG2G000000N022	25	788400	114791	14.6
BG2G0000Pg029	191	6023376	102807.36	1.7

Код на подземното тяло	Разполагаеми ресурси, l/s	Разполагаеми ресурси, m ³ /г	Общо черпене, m ³ /г	Експлоатационен индекс (черпено количество/ разполагаеми ресурси)
BG2G000000K2034	258	8136288	1730853.3	21.3
BG2G000000K2035	297	9366192	221067.36	2.4
BG2G0000RTPZ043	1200	37843200	131189.76	0.3
BG2G00000JT042	1099	34658064	4415	0.0

*Източник: ПУРБ Черноморски басейнов район (2016-2021 г.)

Съгласно програма за мониторинг на количественото състояние на подземните води на територията на БДЧР за 2021-2022 г., в Община Средец се извършва количествен мониторинг на ПВТ: BG2G000000Q009, BG2G00000JT042 и BG2G0000RTPZ043 в следните пунктове:

Таблица II-28. Количествен мониторинг на ПВТ с код BG2G000000Q009

№	Наименование на пункта по басейнова дирекция	Код на пункта	Географски координати		Дълбочина на пункта	Елементи на наблюдение	
			N	E		водно ниво	дебит
1.	859 Средец	BG2G000000 QMP143	42.363778	27.213056	н.д.	4	-

*Източник: БДЧР

Таблица II-29. Количествен мониторинг на ПВТ с код BG2G00000JT042

№	Наименование на пункта по басейнова дирекция	Код на пункта	Географски координати		Дълбочина на пункта	Елементи на наблюдение	
			N	E		водно ниво	дебит
1.	83 извор с. Тракийци, общ. Средец, обл. Бургас	BG2G000000 TJMP132	42.1735	27.24944	н.д.	-	4

*Източник: БДЧР

Таблица II-30. Количествен мониторинг на ПВТ с код BG2G0000RTPZ043

№	Наименование на пункта по басейнова дирекция	Код на пункта	Географски координати		Дълбочина на пункта	Елементи на наблюдение	
			N	E		водно ниво	дебит
1.	Дренажи Кирково, с. Кирково, общ. Средец, обл. Бургас	BG2G0000RTP ZMP133	42.14389	27.16908	н.д.	-	4

*Източник: БДЧР

Качеството на подземните води се определя от антропогенното въздействие, което се изразява в различни типове замърсявания от точкови и дифузни източници. В програмата за контролен и оперативен мониторинг на химичното състояние на подземните води територията на Черноморски район за периода 2021-2022 г. за Община Средец са включени следните пунктове:

- За ПВТ BG2G000000Q009 мониторинг се извършва в пунктове с код BG2G000000QMP027 – ТК7, с. Дюлево, Средец;

- За ПВТ BG2G0000Pg029 мониторинг се извършва в пункт с код BG2G00000PGMP216 – Дебелт, ТК1 „Барибург България - Дебелт”;
- За ПВТ BG2G000000K2034 мониторинг се извършва в пункт с код BG2G00000K2MP301 – ТК БПС „Бистрец – ВиК Бургас”;
- За ПВТ BG2G00000JT042 мониторинг се извършва в пункт с код BG2G00000TJMP132 – извор с. Тракийци, общ. Средец, обл. Бургас;
- За ПВТ BG2G000RTPZ043 мониторинг се извършва в следните пунктове: код BG2G000RTPZMP419 – Каптиран извор „Ходжова чешма“; код BG2G000RTPZMP420 - каптиран извор „Лозята“; код BG2G000RTPZMP421 - кап. извор с. Вълчаново и код BG2G000RTPZMP422 - Каптиран извор „Клюнка“.

Целите за подземните водни тела са определени на база конкретните параметри с концентрации на РС и средна стойност за периода (2010-2014 г.) над стандарта или праговата стойност. Същите са посочени в Приложение 5-2 от *ПУРБ-Черноморски район* и са представени в Таблица II-31:

- BG2G000000Q009 - Порови води в кварталера на р. Средецка – Мандра;
- BG2G000000N022 – Порови води в неоген – сармат Средец;
- BG2G0000Pg029 - Порови води в палеоген-еоцен, олигоцен Бургас;
- BG2G000000K2034 – Пукнатинни води в K2t cn-st-Бургаска вулканична северно и западно от Бургас;
- BG2G000000K2035 - Пукнатинни води в K2t cn-st-Бургаска вулканична южно от Бургас;
- BG2G000RTPZ043 – Пукнатинни води в палеозой-протерозой пукнатинна зона;
- BG2G00000JT042 – Карстови води в палеозой-протерозой пукнатинна зона;

Таблица II-31. Цели за опазване на околната среда за подземни водни тела на Черноморски район за басейново управление на водите

Код на водното тяло	Наименование на водното тяло	Цел/Година			Срок за постигане на целта	Обосновка
		2015	2021	2027		
BG2G000000 Q009	Порови води в квартална на р. Средецка – Мандра	1. Недопускане понататъшно влошаване на хим. състояние на ПВТ по показател PO4. 2. Запазване на добро количествено състояние.	1.Предотвратяване влошаването на хим. състояние по показателя PO4 и намаляване на ПС. 2. Опазване, подобряване и възстановяване на водното тяло за постигане на добро хим. състояние. 3. Предотвратяване на въздействието от нерегламет. сметище в-ху хим. състояние на ПВ чрез ограничаване отвеждането на замърсители в ПВ. 4. Запазване на добро количествено състояние. 5. В установени участъци на взаимодействие на ПВТ с р.Средецка –Меандра, замърсяване с азотни и фосфорни съединения – предотвратяване, прогресивно намаляване и прекратяване на замърсяването от емисии зауствани и изпускания на замърсители. 6. Зони за извличане на вода за човешка консумация – недопускане постъпването на замърсители във водоизточниците.	1.Предотвратяване влошаването на хим. състояние по показателя PO4 и намаляване на ПС. 2. Опазване, подобряване и възстановяване на водното тяло за постигане на добро хим. състояние. 3. Предотвратяване на въздействието от нерегламет. сметище в-ху хим. състояние на ПВ чрез ограничаване отвеждането на замърсители в ПВ. 4. Запазване на добро количествено състояние. 5. В установени участъци на взаимодействие на ПВТ с р.Средецка –Меандра, замърсяване с азотни и фосфорни съединения – предотвратяване, прогресивно намаляване и прекратяване на замърсяването от емисии зауствани и изпускания на замърсители. 6. Зони за извличане на вода за човешка консумация – недопускане постъпването на замърсители във водоизточниците.	2027 г.	Естествени предпоставки: ВХ е изграден от алувиални отложения с висока водопропускливост – чакъли и пясъци и пясъчливи глини. Повишеното съдържание на замърсители в подземните води се дължи на дифузни източници предимно развито селско стопанство. Установени участъци на взаимодействие с р.Средецка – вероятно замърсяване с PO4-P, Ptot. Значим натиск от водовземане в определени участъци с експлоатационен индекс > 40 %.
BG2G000000 N022	Порови води в неоген – сармат Средец	1. Запазване на добро химично състояние. 2.Запазване на добро количествено състояние.	1. Запазване на добро химично състояние. 2.Запазване на добро количествено състояние.	1. Запазване на добро химично състояние. 2.Запазване на добро количествено състояние.	2015 г.	-
BG2G0000Pg 029	Порови води в палеоген-еоцен, олигоцен Бургас	1. Недопускане понататъшно влошаване на хим. състояние на ПВТ по показател NO3. 2. Запазване на добро количествено състояние.	1.Предотвратяване влошаването на хим. състояние по показателя NO3 и намаляване под ПС. 2. Опазване, подобряване и възстановяване на водното тяло за постигане на добро хим. състояние. 3. Запазване на добро количествено състояние. 4. Опазване на добро състояние в зоните за защита на водите около	1.Предотвратяване влошаването на хим. състояние по показателя NO3 и намаляване под ПС, обръщане по посоката на възходящата тенденция. 2. Опазване, подобряване и възстановяване на водното тяло за постигане на добро хим. състояние. 3. Запазване на добро количествено състояние	2027 г.	Продължителен период за изпълнение на мерките относно дифузно замърсяване на селското стопанство и техния ефект.

Програма за опазване на околната среда на Община Средец за периода 2021 – 2028 г.

			водоизточници за питейно-битово водоснабдяване чрез спазване на забраните и ограниченията в Наредба №3.	4. Опазване на добро състояние в зоните за защита на водите около водоизточници за питейно-битово водоснабдяване чрез спазване на забраните и ограниченията в Наредба №3.		
BG2G000000 K2034	Пукнатинни води в K2t cn-st-Бургаска вулканична северно и западно от Бургас	1. Недопускане понататъшно влошаване на хим. състояние на ПВТ по показател NO3. 2. Запазване на добро количествено състояние.	1.Предотвратяване влошаването на хим. състояние по показателя NO3 и намаляване под ПС. 2. Опазване, подобряване и възстановяване на водното тяло за постигане на добро хим. състояние. 3. Запазване на добро количествено състояние. 4. Опазване на добро състояние в зоните за защита на водите около водоизточници за питейно-битово водоснабдяване чрез спазване на забраните и ограниченията в Наредба №3/16.10.2000 г.	1.Предотвратяване влошаването на хим. състояние по показателя NO3 и намаляване под ПС, обръщане по посоката на възходящата тенденция. 2. Опазване, подобряване и възстановяване на водното тяло за постигане на добро хим. състояние. 3. Запазване на добро количествено състояние 4. Опазване на добро състояние в зоните за защита на водите около водоизточници за питейно-битово водоснабдяване чрез спазване на забраните и ограниченията в Наредба №3.	2027 г.	Естествени условия – открит (инфилтрация на валежи в зоната на разкриване), делувиален слой, глина с чакъл. Антропогенно въздействие. Развитието на земеделието, като отглеждане на монокултури и прилагането на изкуствени азотни торове в близкото минало, предизвиква отрицателни промени в състава на почвата и съответно на водите. Разходите за прилагането на технологии за почистване на ВТ са непропорционално високи. Райони със значим натиск: Свети Влас, Кошарица, Несебър, Равда, Каблешково, Александрово.
BG2G000000 K2035	Пукнатинни води в K2t cn-st-Бургаска вулканична южно от Бургас	1. Запазване на добро химично състояние. 2.Запазване на добро количествено състояние.	1. Запазване на добро химично състояние. 2.Запазване на добро количествено състояние.	1. Запазване на добро химично състояние. 2.Запазване на добро количествено състояние.	2015 г.	-
BG2G000PTP Z043	Пукнатинни води в палеозой-протерозой пукнатинна зона	1. Запазване на добро химично състояние. 2.Запазване на добро количествено състояние.	1. Запазване на добро химично състояние. 2.Запазване на добро количествено състояние.	1. Запазване на добро химично състояние. 2.Запазване на добро количествено състояние.	2015 г.	-
BG2G00000J T042	Карстови води в палеозой-протерозой пукнатинна зона	1. Запазване на добро химично състояние. 2.Запазване на добро количествено състояние.	1. Запазване на добро химично състояние. 2.Запазване на добро количествено състояние.	1. Запазване на добро химично състояние. 2.Запазване на добро количествено състояние.	2015 г.	-

*Източник: Приложение 5.2. от ПУРБ на БДЧР 2016-2021 г.

2.2. Минерални води

На територията на Община Средец няма източници на минерални води. Части от землищата на селата: Загорци, Суходол, Светлина, Дюлево и Дебелт, попадат в пояс 3-ти на сондажи Б-20 и Б-88 от находище Съдиево, определен със Заповед МОСВ РД 877/25.08.2004 г.

Санитарно-охранителни зони около водоизточниците и съоръженията за питейно-битово водоснабдяване и около водоизточниците на минерални води, използвани за лечебни, профилактични, питейни и хигиенни нужди

Територията на Община Средец попада в границите на санитарно-охранителните зони (СОЗ) за пояси I, II и III на „ЕТК-2 „Промет стил“ учредени със заповед № 43/24.09.2007 г. „Тръбен кладенец – с. Зорница-Бургас“, „Каптиран извор „Смокинята“ – с. Зорница-Бургас“, каптиран извор „Кара дере“ – с. Зорница-Бургас“, учреден със Заповед № 20/02.02.2012 г., „ТК- с.Проход, Бургас“ със Заповед № 8/05.01.2012 г., „СК1 „Пластмасови изделия - Средец“ със Заповед № 7/26.04.2017 г., „Шахов кладенец – с. Дюлево-Бургас“ със Заповед № 70/21.11.2011 г., „ТК-3“, „ТК-7“, „ТК-8“, „ТК-9“, „ШК-1“ и „ШК-2“ със Заповед № 9/26.06.2017 г.

Територията на Община Средец попада в границите на пояси I и III на СОЗ на Каптаж „Хайдушко дере“, Каптаж „Буюклиева чешма“, учредени със Заповед № 64/15.11.2011 г. и на каптиран извор „Беш бунар“, учреден със Заповед № 12/26.04.2011 г., учредени от Директора на БДЧР.

При реализиране на бъдещи проекти в района на учредените СОЗ ще бъдат съобразени съответните забрани и ограничения, като няма да се допуска пряко и непряко отвеждане на опасни и вредни вещества в подземните води, регламентирани в *НАРЕДБА № 3 от 16.10.2000 г. за условията и реда за проучване, проектиране, утвърждаване и експлоатация на санитарно-охранителните зони около водоизточниците и съоръженията за питейно-битово водоснабдяване и около водоизточниците на минерални води, използвани за лечебни, профилактични, питейни и хигиенни нужди.*

При изпълнение на ПООС, по отношение на водните обекти следва да се спазват забраните и ограниченията произтичащи от Закона за водите, а именно:

- Спазване на изискванията, произтичащи от Наредба № 6 за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци, включително рекултивация на клетката и собствен мониторинг. Осигуряване на след експлоатационни грижи за площадката на депото, в т.ч. контрол и наблюдение на параметрите на ОС за срок не по-кратък от 30 години след закриване на депото.
- Спазване на ограниченията и забраните за извършване на дейности, които могат да доведат до пряко и непряко отвеждане на опасни и вредни вещества в подземните води, регламентирани в Наредба № 3/2000 г. за СОЗ.
- При извършване на дейности, граничещи с води и водни обекти – публична държавна собственост да се определят границите, в съответствие с чл.155, ал.1, т.1 от Закона за водите.
- Спазване на забраните на чл.134, т.1, 4 и 6 от ЗВ за складиране на пестициди, депониране и третиране на отпадъци; миенето и обслужването на транспортни средства и техника и изхвърлянето на отпадъци;
- Спазване на изискванията на чл.143, т.1, 3 и 5 от ЗВ, съгласно които за защита от вредното въздействие на водите не се допускат дейности, с които се нарушава естественото състояние и проводимостта на речните легла, бреговете на реките и крайбрежните заливаеми ивици и използването им като депа за земни и скални маси

и съхраняването или складирането на материали, които в значителна степен биха увеличили унищожителната сила на водата при наводнения.

- Спазване на разпоредбите на чл.131 от ЗВ при аварийни случаи, създаващи предпоставки за замърсяване на водите, собственикът или лицето, експлоатиращо обекта – източник на замърсяване, е длъжно да вземе необходимите мерки за ограничаване или ликвидиране на последиците от замърсяването, съгласно аварийен план и уведоми басейновата дирекция.
- Да се осигурят подходящи условия за съхраняване на опасни отпадъци, при които не се допуска замърсяване на подземни и повърхностни води.
- При извършване на строително-монтажни дейности ще се прилагат най-добри налични техники, с цел недопускане на замърсяване на повърхностните и подземни водни тела.
- В съответствие с разпоредбите на чл.116 от ЗВ, всички води и водни обекти следва да се опазват от замърсяване и увреждане.
- Съгласно чл.118а от ЗВ за опазване на подземните води от замърсяване се забранява пряко и непряко отвеждане на замърсители в подземните води.
- Ще се изпълняват приложимите мерки в Програмата от мерки към ПУРБ 2016-2021, ПУРН 2016-2021 г., Становище по ЕО на ПУРБ №6-2/2016 г. и Становище по ЕО на ПУРН №2-1-2016 г.

2.3. Водоснабдяване. Водопроводна мрежа

Община Средец обхваща 33 населени места. Част от общината: град Средец, с.Дебелт и с. Драчево се водоснабдяват от деривация „Ясна поляна”, а всички останали села от местни водоизточници. Град Средец се водоснабдява допълнително и от осем тръбни кладенци. Съгласно писмо с изх. № 10-62-1/16.02.2023 г. на РЗИ-Бургас, населените места без централно водоснабдяване на територията на общината са с. Граничар, с. Гранитец, с.Белеврен, с. Варовик и с. Пънчево.

По данни на ОУП на Община Средец към селата без водоснабдяване се причислява и с. Тракийци. По информация от НСИ за 2021 г., най-малък брой жители на територията на общината има в с. Тракийци, а именно само 1 човек. В тази връзка на този етап не се предвижда водоснабдяване за това населено място.

- ✓ За село Росеново са новоизградени: Външна водоснабдителна мрежа, включваща помпена станция, Напорен водоем и вливен и хранителен водопроводи; Вътрешна водопроводна мрежа.
- ✓ За Село Пънчево и Туристически Комплекс „Божура” са проектирани външна водоснабдителна мрежа, включваща; помпена станция с водовземане от НВ 3050m³ на гр. Средец – I стъпало; помпена станция-II стъпало; напорен водоем за с. Пънчево и вътрешна водопроводна мрежа на с. Пънчево. Проектът не е реализиран.

На територията на Община Средец има 52 бр. водовземни съоръжения. Водовземните съоръжения са дренажи; каптирани извори; тръбни кладенци.

Водоснабдяване и водопроводна мрежа по населени места

❖ Град Средец

Външното захранване на гр. Средец с питейна вода се осъществява от два водоизточника: Деривация „Ясна поляна” и система от кладенци. Градът е разделен на две зони. Висока зона се захранва от съответния водоем от водоснабдителна система „Ясна поляна”. Ниска зона се захранва от Напорен водоем „Ниска зона” и от кладенците.

Водоснабдителната система от Деривация „Ясна поляна” се състои от следните съоръжения:

- Водопровод с водовземане от Деривация „Ясна поляна”;
- Град Средец се захранва с питейна вода от два Напорни водоема с обем всеки по 3050 m³, посредством хранителен водопровод до населеното място. Водоемите са за ниска и висока зона. Към настоящия момент НВ „Ниска зона” не се използва. Захранването на водоемите се извършва от питеен водопровод с водовземане от Деривация „Ясна поляна”. През летния период, когато консумацията от Деривацията е голяма, напора не е достатъчен и се включва помпена станция за пълнене на водоема. Извън сезона напора на Деривацията е достатъчен за пълнене по гравитачен път.

Водоснабдителна система от кладенци:

- Включва 7 бр. кладенци, бункерни помпени станции, напорни водоеми по 1250 m³ и 300 m³ и хранителен водопровод до уличната мрежа с диаметър ф273-стоманени тръби. Ниската зона се захранва от водоем ниска зона и от кладенците.

Максималното водно количество, което се подава на града е 66 l/s. Водопроводната мрежа на града е склучена. Общата дължина на съществуваща водопроводна мрежа е 47 000 m, от които 19 819 m – „Ниска зона”.

Водопроводната мрежа в гр. Средец е изградена на 100%. Хидравличният капацитет на съществуващата водопроводна мрежа и съоръженията от водоснабдителната система на гр. Средец е достатъчен за провеждане на необходимото водно количество до консуматорите. Мрежата е със стоманени, етернитови и ПЕВП тръби. Част от стоманените и етернитовите водопроводи са подменени с тръби от ПЕВП по проект: „Доизграждане на канализационната мрежа и частична реконструкция на водопроводната мрежа в гр. Средец”, финансиран по ОПОС 2007-2013г.

❖ **с. Белила:** Водоснабдяването се осъществява от:

- От шахтов кладенец до р. Средецка /ПИ 000097/ с дебит 4,0 l/s. до напорен водоем /НВ/ с V=200 m³ /ПИ 93/. От шахтовия кладенец до НВ вливния водопровод е от ПЕВП тръби ф140 - 400 m и етернит ф125 -1200 m. След НВ водите постъпват в мрежата на селото.
- Каптиран извор „Султан бунар” гравитачно до НВ. Дебитът на този каптиран извор е 0,5 l/s. Вливният водопровод е ф50 стомана – 1232 m. Географски координати: N 42°18'54,9''; E 27°05'53,7'';
- От каптажна шахта /ПИ 348/ до НВ

Селото е водоснабдено и има изградена водопроводна мрежа. Съществуващата водопроводна мрежа е с обща дължина 510 m от етернит и стомана-1848 m. Външното трасе от НВ до селото е ф159-стомана.

Напорния водоем 200 m³ е достатъчен за осигуряване на питейна и противопожарна вода за селото. Хранителния водопровод от НВ до селото е от стоманени тръби ф 159, което е достатъчно като проводимост. Уличната мрежата е от стоманени и етернитови тръби, които са морално и физически остарели. Подлежат на подмяна 510 m етернит и 1848 m – стоманени тръби. Външните водопроводи от водоизточниците до НВ с материал стомана и етернит подлежат на подмяна. Хранителния водопровод от НВ до селото от стоманени тръби подлежи на подмяна.

❖ **с. Бистрец:** Водоснабдяването на с. Бистрец се осъществява от:

- Каптаж „Асма бунар”/СШ-1 и СШ-2/, който се намира на около 500 m северозападно от крайните контури на с. Бистрец. В СШ-2 постъпват и водите от каптаж „Вълски баир”. Общият дебит в най-сухо време е 2.0 l/s. От СШ-2 с тръби ПЕВП ф110 водите постъпват в НВ1-180 m³.
- Каптаж „Надара” е разположен в местността „Поляните”, в имот №000245. На каптажа е изградена ПС с черпателен резервоар – 25 m³ и дебит 1.5 l/s. От ПС водите постъпват в НВ1-180 m³. Тласкателят е от етернит ф125, а хранителния водопровод от НВ до селото е етернит- ф150.
- Тръбен кладенец с дебит 3.0 l/s, който се намира на около 1300 m североизточно от крайните контури на с. Бистрец. Разположен е в местността „Бата бунар”, в парцел 156 от масив 26. От тръбния кладенец с помпи водите постъпват в НВ2 – 180 m³. Същият се ползва само при необходимост. Част от хранителния водопровод е подменен с ПЕВП тръби ф110 – 900m, а останалата част от 865 m е етернит ф100.

Напорните водоеми – 360 m³ са достатъчни за осигуряване на питейна и противопожарна вода за селото. Хранителния водопровод от НВ1 до селото е от етернитови тръби ф 150, което е достатъчно като проводимост. Хранителния водопровод от НВ2 до селото е от етернитови тръби ф 100 и ПЕВП ф 110, което е достатъчно като проводимост. Уличната мрежата е от етернитови тръби с диаметър от ф60 до ф150, които са морално и физически остарели и подлежат на подмяна (10609 m).

Външните водопроводи от водоизточниците до НВ1 и НВ2 с материал стомана и етернит подлежат на подмяна. Хранителните водопровод от НВ1 и НВ2 до селото от етернитови тръби подлежи на подмяна.

❖ **с. Богданово**

Село Богданово се водоснабдява от водохващане в местност „Изворите” с дебит 5.0 l/s, намиращо се на 2 km на юг от селото. Водата постъпва гравитачно в ПС с черпателен резервоар V=25 m³ чрез етернитов водопровод ф125. ПС е разположена в парцел 399. От черпателния резервоар чрез помпена станция и тласкател ф90 - ПЕВП с дължина 1200 m водата постъпва в напорен водоем 120 m³. От напорния водоем водата постъпва до вътрешната водопроводна мрежа на селото. Вътрешната водопроводна мрежа на селото е с обща дължина 3670 m от тръби – етернит.

Напорният водоем - 120 m³ е достатъчен за осигуряване на питейна и противопожарна вода за селото. Външния водопровод от Каптаж „Изворите” до ПС – 2200 m е етернит и подлежи на подмяна. Уличната мрежата е от етернитови тръби с дължина 3670 m, които са морално и физически остарели и подлежат на подмяна.

❖ **с. Вълчаново**

Село Вълчаново се водоснабдява от каптиран извор в м. „Амиджа” с дебит 2.5 l/s, който се намира на 3 km югозападно от селото, до границата със землището на с. Факия. Географски координати: N 42°13'28,0''; E 27°03'37,2''. Водата постъпва гравитачно в напорен водоем с V=150 m³. Водопроводът от каптирания извор до НВ е етернит с диаметър ф 80 – около 3.4 km, като 400 m са сменени с тръби ПЕВП ф90. Вътрешната водопроводна мрежа на селото е с обща дължина 2080 m от тръби – поцинковани и етернит.

Напорният водоем - 150 m³ е достатъчен за осигуряване на питейна и противопожарна вода за селото. Външния водопровод – 3000 m етернит подлежи на подмяна. Уличната мрежата

е от етернитови и поцинковани тръби, които са морално и физически остарели. Подлежат на подмяна 2080 m тръби.

❖ с. Голямо Буково

Село Голямо Буково се водоснабдява от водохващане в м. „Бяла река” с дебит 8,0 l/s, което се намира на 4 km източно от селото. Географски координати: N 42°11'43,2''; E 27°14'20,3''. Във водопровода на каптажа /ф125-етернит/ се включва още един каптаж с дебит 2,0 l/s. Водата от двата каптажа постъпва гравитачно в напорен водоем с $V=300\text{ m}^3$. Водопроводът след включването на втория каптаж до НВ е етернит с диаметър ф100. Вътрешната водопроводна мрежа на селото е с обща дължина 2597 m от тръби – стоманени и етернит. През 2010г. са сменени 200 m с тръби ПЕВП ф90.

Напорният водоем е 300 m^3 и е достатъчен за осигуряване на питейна и противопожарна вода за селото. Външният водопровод е от етернит и подлежи на подмяна. Уличната мрежа е от етернитови и стоманени тръби, които са морално и физически остарели. Подлежат на подмяна 2397 m тръби.

❖ с. Горно Ябълково

По данни на РЗИ-Бургас (изх. № 10-62-1/16.02.2023 г.) в с. Горно Ябълково има изградена водоснабдителна система, която се експлоатира от Община Средец. Към момента текат процедури по отношение изготвяне на документация, касаеща водовземните съоръжения за подземни води.

❖ с. Дебелт

Водоснабдяването на селото се е осъществявало кладенчова система „Тръстиково”, ПС с черпателен резервоар $V=25\text{ m}^3$ и напорен водоем с $V=240\text{ m}^3$, които не работят. В настоящият момент селото се водоснабдява директно от водопровод - Деривация „Ясна поляна - Средец”. На северозапад от селото има изграден контра водоем с обем $V=500\text{ m}^3$. Захранващият водопровод е от тръби ПЕВП ф200. От контра водоема до водопроводната мрежа на селото тръбите са стоманени ф219. Вътрешната водопроводна мрежа на селото е с обща дължина 10389 m от тръби – стоманени и етернит. Малка част от тръбите са сменени с тръби ПЕВП ф90.

Захранващият водопровод е от тръби ПЕВП с диаметър ф200. Същият е достатъчен за осигуряване на питейна и противопожарна вода за населеното място. Част от водопровода до контраводоема и водопровода от него до селото са от стоманени тръби. Същите подлежат на подмяна. Уличната мрежата е от етернитови и стоманени тръби, които са морално и физически остарели и подлежат на подмяна (10389 m).

❖ с. Долно Ябълково: Водоснабдяването на с. Долно Ябълково се осъществява от:

- Напорен водоем с $V=200\text{ m}^3$, който се намира на юг от селото. Същият се захранва гравитачно от дренаж с дебит 0,2 l/s. През лятото пресъхва и не е в състояние да осигурява необходимо водно количество. Дренажа е с географски координати: N 42°07'36,3''; E 27°07'25,5''.
- Напорен водоем с $V=50\text{ m}^3$, който се намира на северозапад от селото, парцел 39, имот 11. Същият се захранва от два извора, всеки с дебит 0,1 l/s или общо 0,2 l/s. Каптаж извор „Пейкин кладенец” е с Географски координати: N 42°08'06,0''; E 27°14'20,3''.

Съществуващата водопроводна мрежа е с обща дължина 3444 m от етернит.

Напорният водоем в летния период е 50 m^3 . Същият е достатъчен за осигуряване на питейна вода, но не е достатъчен за осигуряване на неприкосновен запас от противопожарна вода за селото. Външният водопровод е от етернитови тръби, които подлежат на подмяна. Уличната мрежа също е от етернитови тръби, които са морално и физически остарели и подлежат на подмяна (3444 m).

❖ **с. Драка:** Водоснабдяването на с. Драка се осъществява от:

Каптаж „Годинова чешма”, който се намира на около 3000 m югозападно от крайните контури на с. Драка. От каптажа с тръби ПЕВП ф140, ф125 и ф110 водите постъпват в НВ1-100 m^3 , който е разположен в ПИ 148. От НВ1 до мрежата на селото тръбите са етернит ф100.

Площни дренажи, които се събират в шахтов кладенец и с ПС „Драка” водите се отвеждат до НВ2-450 m^3 /ПИ 173/. ПС „Драка” е разположена в имот 51, на около 900 m североизточно от крайните контури на селото. Напорният водоем е разположен на около 650 m югоизточно от крайните контури на селото. Тласкателят от ПС до НВ е с дължина 2094 m и е от стоманени тръби ф108, а хранителния водопровод от НВ2 е етернит ф150.

Напорните водоеми - 550 m^3 са достатъчни за осигуряване на питейна и противопожарна вода за селото. Етернитовите тръби подлежат на подмяна.

❖ **с. Драчево**

Водоснабдяването на селото се е осъществявало от шахтови кладенци ШК-1 и ШК2, ПС с черпателен резервоар с $V=15 \text{ m}^3$ и напорни водоеми с $V=120 \text{ m}^3$ и $V=450 \text{ m}^3$. Тази система не работи. В настоящият момент селото се водоснабдява директно от магистралния водопровод от деривация „Ясна поляна”. Чрез вливен водопровод се захранва напорен водоем $V=450 \text{ m}^3$. От деривацията вливния водопровод е от стом.тръби ф108, стом.тръби ф133 – 605 m и етернит ф125 – 663 m. От напорния водоем до водопроводната мрежа на селото тръбите са ПЕВП ф150.

В селото има изградена ПС за с. Росеново и тласкател от ПЕВП тръби ф125 до водоема на с. Росеново, които не са въведени в експлоатация.

Съществуващият напорен водоем – 450 m^3 е достатъчен за осигуряване на питейна и противопожарна вода за селото. Уличната мрежа от етернитови тръби е 10449 m и подлежи на подмяна. Външните водопроводи от стомана и етернит също подлежат на подмяна.

❖ **с. Дюлево**

Водоснабдяването на селото се осъществява от бункерна помпена станция БПС-7, намираща се на северозапад от гр. Средец, в близост до р. Средецка. На 1066 m североизточно от БПС-7 е разположен изравнителен резервоар с $V=25 \text{ m}^3$, който има връзка и с водопроводната мрежа на гр. Средец. На 782 m североизточно от изравнителния резервоар, в землището на с. Дюлево е изградена помпената станция / $Q=15.0 \text{ l/s}$ / с черпателен резервоар 25 m^3 , захранваща водоемите на селото. Водоемите с $V=500 \text{ m}^3$ и $V=210 \text{ m}^3$ са разположени в един имот, на юг от селото. Тръбите от БПС-7 до изравнителен резервоар са етернит ф125, от изравнителен резервоар до ПС и напорни водоеми са стомана ф150. Съществуващата водопроводна мрежа е с обща дължина 11461 m от етернит, 600 m стомана и 896 m ПЕВП и подлежи на подмяна. Външните водопроводи от стомана и етернит също подлежат на подмяна.

Съществуващите напорни водоеми - общо 710 m^3 са достатъчни за осигуряване на питейна и противопожарна вода за селото.

❖ с. Загорци

Водоснабдителната система за с. Загорци, с.Орлинци и с.Светлина е обща. Селата се водоснабдяват от шахтов кладенец с дебит 4.0 l/s и каптаж с дебит 2.0 l/s . От помпена станция „Загорци” /ПИ156/ се захранват напорния водоем на с.Орлинци и общия водоем за селата: с.Загорци и с.Светлина. Водоемът за с.Загорци е с две камери с $V=2 \text{ m}^3 \times 75=150 \text{ m}^3$ и е разположен на изток от селото. От ПС до водоема тръбите са $\phi 140$ и $\phi 160 - 1600 \text{ m}$ ПЕВП, $904 \text{ m} - \phi 125$ етернит и $\phi 125$ стомана за преминаване на дере. От водоема до селото тръбите са етернит $\phi 125$.

Съществуващата водопроводна мрежа на селото е с обща дължина 9851 m от етернит и 450 m поцинковани, които подлежат на подмяна.

Камерата за с. Загорци с обем 75 m^3 от съществуващият напорен водоем не е достатъчна за осигуряване на неприкосновен пожарен запас за селото. Външните водопроводи от стомана и етернит подлежат на подмяна.

❖ с. Светлина

Водоснабдяването на селото се осъществява от напорния водоем на с.Загорци, който е с две камери, всяка с обем $V=75 \text{ m}^3$, захранваща съответно с.Загорци и с.Светлина. Чрез гравитачен водопровод с диаметър $\phi 125$ от тръби ПЕВП с дължина 3373 m водата постъпва във водопроводната мрежа на селото. Камерата за с. Светлина с обем 75 m^3 от съществуващият напорен водоем не е достатъчна за осигуряване на неприкосновен пожарен запас за селото. Разликата от 8 m^3 ще се осигури от притокът на вода по време на пожарогасенето, съгласно „Наредба № Из-1971г. от 29.10.2009г.” за СТПНБП, чл. 182, ал.3. Уличната мрежа от 10748 m етернит подлежи на подмяна.

❖ с. Орлинци

Водоснабдяването на селото се осъществява от помпена станция „Загорци”. Чрез тласкател с диаметър $\phi 140$ от тръби ПЕВП с дължина 4691 m се захранва напорен водоем с $V=180 \text{ m}^3$ за с. Орлинци. Чрез Главен клон от етернитови тръби $\phi 150$, водата постъпва във водопроводната мрежа на селото.

Съществуващата водопроводна мрежа на селото е с обща дължина 6446 m от етернит и 1350 m ПЕВП.

Съществуващият напорен водоем – 180 m^3 е достатъчен за осигуряване на питейна и противопожарна вода за селото. Уличната мрежа от 6446 m от етернит подлежи на подмяна, както и външният водопровод от $\phi 150$ етернит от водоема до селото.

❖ с. Зорница: Водоснабдяването на с. Зорница се осъществява от:

- Извор „Смокинята” с дебит 1.0 l/s , който се намира на около 2800 m югозападно от регулацията на с. Зорница. Чрез гравитачен водопровод с диаметър $\phi 100$ етернит – 1058 m и $\phi 80$ етернит – 1428 m водите постъпват в напорен водоем с обем $V=220 \text{ m}^3$ /ПИ 305/. Хранителният водопровод от напорния водоем до водопроводната мрежа на селото е от етернит . Географски координати на извора: N $42^{\circ}22'01,4''$; E $26^{\circ}53'55,3''$;
- Каптаж „Кара дере” с дебит 1.0 l/s , който се намира на около 1300 m югоизточно от регулацията на с. Зорница. Чрез гравитачен водопровод водите постъпват в

напорен водоем с обем $V=100 \text{ m}^3$. Захранващият и хранителният водопровод са от етернитови тръби. Географски координати на каптажа: N 42°21'30,8''; E 26°56'38,3'';

- Два сондажа с дебит $2 \times 2,0 = 4,0 \text{ l/s}$, намиращи се на около 600 m северозападно от селото. Чрез гравитачни водопроводи водите от двата сондажа постъпват в напорен водоем с обем $V=80 \text{ m}^3$, който е разположен над селскостопанския двор, на северозапад от селото. Захранващият и хранителният водопроводи са от ПЕВП тръби. Географски координати на сондажа: N 42°23'31,5''; E 26°54'30,3'';

Съществуващите напорни водоеми с общ обем 400 m^3 са достатъчни за осигуряване на питейна и противопожарна вода за селото. Уличната мрежа от 12690 m от етернит подлежи на подмяна. Външните водопроводи от Извор „Смокинята” и Каптаж „Кара дере” са от етернит и подлежат на подмяна.

❖ с. Кирово

Водоснабдяването на селото се осъществява от водопровода захранващ с. Факия от каптаж „Башдермените”. Водопроводът минава на север от с.Кирово и в близост до него, покрай пътя за Буково е изградена помпена станция. След нея водите се транспортират до напорен водоем с обем $V=150 \text{ m}^3$, който се намира на югозапад от селото. Чрез гравитачен водопровод водата постъпва във водопроводната мрежа на селото.

Съществуващият напорен водоем с обем 150 m^3 е достатъчен за осигуряване на питейна и противопожарна вода за селото. Уличната мрежа от 1020 m от етернит и 330 m стомана подлежи на подмяна. Външните водопроводи от етернит и стомана подлежат на подмяна.

❖ с. Кубадин: Водоснабдяването на с. Кубадин се осъществява от:

- Каптаж „Исейника”, който се намира на около 1700 m северозападно от регулацията на с.Кубадин. Чрез гравитачен водопровод с диаметър $\phi 140$ ПЕВП – 2200 m и $\phi 100$ и $\phi 125$ етернит – 1927 m, минаващ покрай реката водите постъпват в помпена станция „Юрта” с $Q=4,5 \text{ l/s}$.
- В помпената станция постъпват и водите от каптаж „До стопанския двор” с дебит $1,0 \text{ l/s}$, който се намира на 1000 m на север от нея. С тласкател $\phi 110$ ПЕВП и дължина 1872 m водите от помпената станция се отвеждат до напорен водоем с обем $V=100 \text{ m}^3$, намиращ се в северния край на селото. Хранителният водопровод от напорния водоем до водопроводната мрежа на селото е от етернит $\phi 80$.
- Каптаж „Барбова бахча” с дебит $1,0 \text{ l/s}$, който се намира на около 800 m северно от с.Кубадин. Чрез гравитачен водопровод $\phi 100$ етернит – 140 m и $\phi 125$ ПЕВП – 200 m водите постъпват в събирателна шахта, а от там с тръби $\phi 80$ етернит в напорен водоем с обем $V=75 \text{ m}^3$.

Съществуващите напорни водоеми с общ обем 175 m^3 са достатъчни за осигуряване на питейна и противопожарна вода за селото. Уличната мрежа от 7256 m етернит подлежи на подмяна, както и външните водопроводи от етернит.

❖ с. Малина

Водоснабдяването на селото се осъществява от каптаж „Дядо Енчева чешма” и дренаж, намиращи се на югозапад от селото. От каптаж „Дядо Енчева чешма” до включването на каптаж 2 тръбите са с диаметър $\phi 125$ и дължина 500 m. От дренаж до включването в каптаж „Дядо Енчева чешма” тръбите са $\phi 100$ етернит-150 m и $\phi 110$ ПЕВП-300 m, до мрежата на селото $\phi 110$ ПЕВП – 563 m. В североизточния край на селото има изграден контра водоем с обем $V=50 \text{ m}^3$.

Съществуващия контра водоем е 50 m^3 не е достатъчен за осигуряване на неприкосновен пожарен запас за селото. Разликата от 14 m^3 ще се осигури от притокът на вода по време на пожарогасенето, съгласно „Наредба № Из-1971г. от 29.10.2009г.” за СТПНБП, чл. 182, ал. 3. Захранващият водопровод на уличната водопроводна мрежа от каптажите до селото е с диаметър $\phi 110$ от тръби ПЕВП. Съгласно “Наредба № 2 22.03.2005г. за проектиране, изграждане и експлоатация на водоснабдителни системи, чл.139 минималния диаметър за населени места до 100 хил. жители е $Dn80 \text{ mm}$. Уличната мрежа от 3674 m етернит подлежи на подмяна, както и външните водопроводи.

❖ **с. Момина църква:** Водоснабдяването на с.Момина църква се осъществява от:

- Каптаж „Герге бунар” с дебит 2.2 l/s , който се намира на около 2300 m северозападно от крайните контури на с. Момина църква. Чрез гравитачен водопровод с диаметър $\phi 125$ стомана и дължина 1994 m водите се отвеждат до напорен водоем с обем $V=80 \text{ m}^3$, намиращ се на северозапад от селото. От напорния водоем по гравитачен водопровод $\phi 100$ стомана – 892 m водата се довежда до водопроводната мрежа на селото.
- Каптаж „Старите лозя” с дебит 1.0 l/s , който се намира на около 2400 m западно от крайните контури на с. Момина църква. Чрез гравитачен водопровод $\phi 150$ етернит водата се отвежда до втория напорен водоем с обем $V=350 \text{ m}^3$. В същия водоем постъпват директно и водите от втори каптаж, намиращ се на юг от каптаж „Старите лозя” с дебит 1.5 l/s .

Съществуващите напорни водоеми с общ обем 430 m^3 са достатъчни за осигуряване на питейна и противопожарна вода за селото. Уличната мрежа от 4710 m етернит и 7742 m стомана подлежи на подмяна, както и външните водопроводи.

❖ **с. Проход**

Водоснабдяването на селото се осъществява от сондаж и шахтов кладенец, намиращи се на запад от селото. От шахтов кладенец водите постъпват в помпена станция с черпателен резервоар 25 m^3 . До помпената станция има втори шахтов кладенец. С тласкател $\phi 80$ етернит и дължина 470 m водата се отвежда до напорен водоем с обем $V=100 \text{ m}^3$. Чрез гравитачен водопровод $\phi 150$ етернит с дължина 280 m водата постъпва във водопроводната мрежа на селото.

Съществуващият напорен водоем с обем 100 m^3 е достатъчен за осигуряване на питейна и противопожарна вода за селото. Уличната мрежа от 5190 m етернит и 650 m стомана подлежи на подмяна, както и външните водопроводи.

❖ **с. Радойново**

Водоснабдяването на селото се осъществява от един каптаж, намиращ се север от селото и два каптажа, намиращи се на северозапад от селото. От каптажите с общ дебит 3.0 l/s водите постъпват в бункерна помпена станция, която е разположена в центъра на селото. С тласкател $\phi 110$ етернит водата се отвежда до напорен водоем с обем $V=220 \text{ m}^3$. Чрез гравитачен водопровод водата постъпва във водопроводната мрежа на селото.

Съществуващият напорен водоем с обем 220 m^3 е достатъчен за осигуряване на питейна и противопожарна вода за селото. Уличната мрежа от 6559 m етернит подлежи на подмяна, както и външните водопроводи.

❖ с. Синьо Камене

Съгласно писмо с изх. № 10-62-1/16.02.2023 г. на РЗИ-Бургас, в с. Синьо Камене има изградена водопроводна система, която се експлоатира от „ВиК“ ЕАД, гр. Бургас. За населеното място има издадена Заповед от Директора на РЗИ-Бургас за спиране на дейност със значение за здравето на човека. Водата подавана чрез водопроводната мрежа може да се използва от населеното място само за битови цели и категорично е забранено ползването за питейни цели. За питейни цели ВиК оператора има задължение да осигурява вода чрез водоноска ежедневно.

За привеждане качествата на водата в съответствие с изискванията на *Наредба № 9 от 16.03.2001 г. за качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели* следва да се спазват следните мерки:

- доставяната питейна вода трябва да отговаря на стойностите на показателите, определени в Приложение № 1 на Наредба № 9, на мястото на изтичането ѝ от цистерната.
- съдовете, с които се доставя вода за питейни цели, следва да отговарят на изискванията към съдове и резервоарите за вода за пиене.
- питейната вода не трябва да съдържа вещества, мигриращи от контактуващи с нея материали, остатъци от реагенти, дезинфектанти и съдържащи се в тях примеси, в концентрации, които превишават количеството, необходимо за постигане целите на тяхното приложение и/или които представляват опасност за здравето.

❖ с. Сливово

Водоснабдяването на селото се осъществява от един каптаж с дебит 0.5 l/s, намиращ се на север от селото и два каптажа всеки с дебит 0.3 l/s, намиращи се на изток от селото. Водите от трите каптажа гравитачно се отвеждат до напорен водоем с обем 300 m³. От напорния водоем чрез гравитачен водопровод водата постъпва във водопроводната мрежа на селото.

Съществуващият напорен водоем с обем 300 m³ е достатъчен за осигуряване на питейна и противопожарна вода за селото. Уличната мрежа от 420 m етернит и 1145 m стомана подлежи на подмяна, както и външните водопроводи.

❖ с. Суходол

Водоснабдяването на селото се осъществява от дренаж „Юртата” с дебит 3.0 l/s, намиращ се на югоизток от селото. Водите от дренажа се отвеждат до каптажна камера, а от нея гравитачно с тръби ф140 ПЕВП-1124 m до напорен водоем с обем 105 m³. От напорния водоем чрез гравитачен водопровод ф125 стомана с дължина 164 m, водата постъпва във водопроводната мрежа на селото.

Съществуващият напорен водоем с обем 105 m³ е достатъчен за осигуряване на питейна и противопожарна вода за селото. Уличната мрежа от 9123 m етернит и 650 m стомана подлежи на подмяна, както и външните водопроводи.

❖ с. Факия

Водоснабдяването на селото се осъществява от водохващане от дере на североизток от с. Тракийци в местността „Баш Дермен” с дебит 25 l/s, която е на около 14 km от с.Факия. Водите от два извора се отвеждат до напорен водоем с обем 240 m³, който се намира на около 250 m североизточно от с.Факия, в имот 803. От водохващане „Баш Дермен” до водовземане за помпена станция „Кирово” захранващия водопровод е от стоманени тръби ф219, а от там до напорния водоем на с. Факия е ф159 стомана. От напорния водоем чрез

гравитачен водопровод $\phi 150$ етернит с дължина 270 m, водата постъпва във водопроводната мрежа на селото.

Съществуващият напорен водоем с обем 240 m^3 е достатъчен за осигуряване на питейна и противопожарна вода за селото. Уличната мрежа от 9624 m етернит и 1132 m поцинковани тръби подлежи на подмяна, както и външните водопроводи.

Изводи:

Водопроводната мрежа на територията на Община Средец е с обща дължина 321592 m. В по-голямата си част е изградена от етернитови и стоманени тръби, които са амортизиратни и в недобро техническо състояние. Те водят до чести аварии и до значителни загуби на питейна вода, както и до влошаването на нейните хигиенни характеристики. През последните години водопроводната мрежа е частично ремонтирана и поетапно подменяна в отделни участъци.

Селата Белеврен, Варовник, Гранитец, Граничар, Пънчево и Трайкици, не са водоснабдени. Същите попадат в райони с установен или прогнозиран воден стрес (засушаване или недостиг на вода) и с лошо качество на питейната вода.

Най-честите причини за нарушено водоподаване в населените места на общината са свързани с планирани и аварийни прекъсвания, ниско налягане за цялото населено място, за обособен район или адрес, наводнения от водопроводната мрежа и влошено качество на питейната вода. Средният брой аварии на година е около 333.

В цялата община се налага сезонен режим на водата, с изключение на гр. Средец. Това се обуславя от намаления дебит на местните водоизточници, както и липсата или недостатъчния обем на водоемите. Повечето извори пресъхват през лятото. С чувствителен и постоянен воден дебит са изворите на Бяла река и Башдерменски дол.

На територията на Община Средец няма изградени напоителни системи. Водостопанската инфраструктура е недостатъчно развита, а съществуващата е силно амортизирана.

Насоки за развитие:

В „Плана за интегрирано развитие на Община Средец 2021-2027 г.“, Приоритет 5: *Достъпност и свързаност, чрез подобряване на инфраструктурата, мобилността, телекомуникациите, цифровизация и интегрирано развитие на всички видове територии*, Мярка 5.2. *Обновяване и изграждане на водопроводни и канализационни мрежи* са предвидени:

- Разширяване и реконструкция на водоснабдителната мрежа във всички населени места;
- Водоснабдяване на с. Факия, с. Загорци и с. Светлина;
- Изграждане на водоеми и намирането на нови водоизточници;
- Изграждане на тласкател към помпена станция.

Възможностите пред Община Средец са да кандидатстват пред финансиращи фондове и програми: национални, ПУДООС, Оперативните програми на ЕС и др.

За ограничаване замърсяването с нитрати на водоизточниците за питейно-битово водоснабдяване на територията на Община Средец следва да се прилагат следните мерки:

- Прилагане на правила за добра земеделска практика с цел опазване на водите от замърсяване с нитрати от земеделски източници;
- Обучение и информиране на земеделските стопани за прилагане на правилата за

добра земеделска практика;

- Контрол на задължително изпълнение от земеделските стопани в уязвимите зони на програми от мерки за ограничаване и предотвратяване на замърсяването с нитрати от земеделски източници;
- Контрол за спазването на охранителния и ограничителния режим в границите на СОЗ и в зоните за защита на питейни води;
- По-строга административна и гражданска отговорност при нарушаване на законодателството.

2.4. Степен на изграденост, степен на ползваемост и състояние на канализационната система в населените места

Канализационната система и системата за пречистване на отпадни води в Община Средец са определено неразвити.

❖ гр. Средец

Канализацията на града е решена като комбиниран вариант – в югоизточната част е смесена, а в северозападната част е разделна. Градът се пресича в посока юг-север от три дерета, условно наречени: западно даре, средно даре и източно даре. Деретата са покрити изцяло, с изключение на източно даре, което е покрито до ул. „Братя Миладинови”, а оттам продължава в посока север като коригирано открито даре с бетонова облицовка. Средното даре играе ролята на канализационен колектор за смесени битови и дъждовни води. Същото е ситуирано по ул. Мичурин, кв.43, кв.29, след което се включва в западно даре. Западно даре е чисто дъждовно. От о.т. 106 западно и средно даре се свързват в общ канал. Успоредно на последния е изпълнен отбивен канал с диаметър ф800 до моста северозападно от Автогара „Средец”. Там е изпълнен преливен праг и канализационен колектор до ул. Комсомолска. Източно даре също е само с дъждовни води. В участъка, ситуиран по ул. Любен Каравелов от двете страни на дерето има изградени канализационни колектори за смесени отпадъчни води. Последните се включват също в Главен колектор I в участъка по ул. Никола Петков. Преди заустването са изградени преливни шахти. Главен колектор I на канализационната мрежа започва от южната част на ул. Тодор Николов, продължава по улиците: ул. Мичурин, ул. Гео Милев, ул. Никола Попов и се включва в Главна канална помпена станция към ПСОВ. На всички колектори които се включват в Главния колектор в участъка преди Главна КПС са изградени преливни шахти за регулиране на постъпващото количество отпадни води към съоръженията по време на дъжд. Пречиствателната станция за битови отпадни води /ПСОВ/ е изградена и функционира. Капацитетът на същата е 1 825 000 m³ /год.

Съществуващата канализационна мрежа е гравитачна смесена със 100% степен на изграденост. Тръбите от съществуващата канализационна мрежа са бетонови, PVC и PP с диаметри от Dn 200 до Dn 1000. Съоръженията по мрежата са ревизионни шахти, улични оттоци и преливни шахти. Същите са в добро техническо състояние.

❖ с. Дебелт

Село Дебелт има частично изградена канализация и помпена станция до пречиствателна станция „Промет“, които не са действащи и отпадните води се отвеждат до съществуващите дерета. Голяма част от имотите са със септични ями. По възлагане на Община Средец за с. Дебелт е разработен ПИП за обект: Канализация за битови отпадни води, Канална помпена станция, тласкател и Пречиствателна станция за отпадъчни води (с осигурена защитна зона от 200m, която е отразена в графичната част на ОУП); Реконструкция на водопроводната мрежа на с.Дебелт, общ. Средец”. Очаква се финансиране, за да бъде реализиран проекта.

Останалите села на територията на Община Средец: Белина, Бистрец, Богданово, Белеврен, Варовник, Вълчаново, Голямо Буково, Горно Ябълково, Гранитец, Граничар, Долно Ябълково, Драка, Драчево, Дюлево, Момина църква, Загорци, Зорница, Кирово, Кубадин, Малина, Орлинци, Проход, Пънчево, Радойново, Росеново, Светлина, Синьо Камене, Сливово, Суходол, Тракийци и Факия нямат изградена канализация за битови отпадъчни води. Същите се събират в попивни ями, а при ново строителство във водоупътни подземни резервоари, които се изчерпват периодично. Няма проектна готовност за изграждане на канализационна мрежа и пречиствателна станция за битови отпадъчни води за някои от тях.

Изводи:

Като основен проблем пред Община Средец се явява необходимостта от доизграждане и подобряване състоянието на съществуващата канализационна мрежа.

Насоки и мерки за подобряване качеството на водите съгласно действащото екологично законодателство:

В „Плана за интегрирано развитие на Община Средец 2021-2027 г.“, Приоритет 5: *Достъпност и свързаност, чрез подобряване на инфраструктурата, мобилността, телекомуникациите, цифровизация и интегрирано развитие на всички видове територии*, Мярка 5.2. *Обновяване и изграждане на водопроводни и канализационни мрежи* са предвидени: Доизграждане на канализационна мрежа с ПСОВ в общината.

Към мерките за подобряване качеството на водите могат да се добавят и:

- повишаване ефективността на изградените канализационни мрежи и канални колектори;
- екологосъобразно третиране на утайките, отделени от работата на съществуващата и бъдещи ПСОВ.

2.5. Селищни пречиствателни станции за отпадъчни води

На територията на общината единствено отпадъчните води от гр. Средец постъпват за пречистване в ПСОВ чрез смесена канализационна мрежа.

ПСОВ „Средец“ е разположена на около 1.3 km североизточно от град Средец, в близост до път II-79 Бургас – Средец. Станцията е въведена в експлоатация 2008 г. с Решение за ползване СТ-12-793/13.08.2008 г. Стопанисва се от „ВиК“ ЕАД, гр. Бургас от юли 2017 г. ПСОВ е с капацитет 22 770 ЕЖ, което е напълно достатъчно да поеме цялото количество битови отпадъчни води от града. Максимално разрешеното зауствано водно количество е: $Q_{\text{год.}} \text{ до } 1825000 \text{ m}^3/\text{у}$, съгласно Разрешително за ползване на воден обект за заустване на отпадъчни води в повърхностни води, №23140026/14.05.2007 г. с удължен срок на действие до 30.04.2026 г., издадено от БДЧР Варна, при среден дневен капацитет е $Q_{\text{ср.дн}} = 208 \text{ m}^3/\text{h}$. Пречистените води се събират в изходна събирателна шахта и се заустват гравитачно в река Средецка.

Технологията на ПСОВ се основава на механично и биологично стъпало на пречистване и стабилизация на утайките. Технологичната схема на ПСОВ включва:

Механично пречистване:

- Входна шахта с устройство за задържане на нефтопродукти.
- Фини механизирани решетки.
- Хоризонтален аериран пясъкозадържател - маслозадържател. С потопени помпи за пясък монтирани към мостовете на пясъкочистачите става директно засмукване на пясъчния пулп по цялата дължина на улеите за пясък. Пулпът се излива в централно

разположен канал с голям наклон към яма за пясък. От тук стационарна помпа за пясък го препомпва към класификатор за пясък тип “шнеков” за обезводняване.

Биологично пречистване:

- Биобасейнът е проектиран за пълно биологично пречистване по метода „продължителна аерация“ със симултанна денитрификация. Смесването на сурова вода и рециркулираща утайка от вторичния утайтел става в междинен канал. Сместа се разпределя в секциите през входни тръбопроводи с разсредоточено подаване по цялата ширина на коридора. След входа 50% от дължината на секцията се използва като зона за денитрификация. Обемът се хомогенизира и насочва с неутаяваща се скорост посредством пропелери. В следващата зона за аерация са монтирани дифузьори за фино диспергиране на въздуха и постигане на максимален кислороден капацитет.
- Вторичен утайтел. Сместа вода и активна утайка след биобасейна се разделя под действието на гравитационни сили. Утайкочистач прибутва утайките паднали на дъното към централна камера, от където се отвеждат към помпена станция за активна утайка.
- Помпена станция за активна утайка. Помпите са потопяеми - две за рециркулация с регулиране на дебита и една за стабилизирана излишна утайка към силоза - утайкоуплътнител.

Обеззаразяване. Контактни резервоари с третиране на водата с хлор в случай на епидемия, обявена от РЗИ.

Третиране на утайките.

- Уплътнител за акумулиране на стабилизирани утайки.
- Кондициониране на утайките преди обезводняване с полиелектролит (флокулант).
- Камерна преса за обезводняване. Не е в експлоатация.
- Изсушителни полета.

В Плана за интегрирано развитие на Община Средец за периода 2021-2027 г. са предвидени следните дейности по ПСОВ Средец:

- Оборудване и въвеждане в експлоатация на втори утайтел (изградена е само бетоновата му конструкция).
- Създаване на система за наблюдение, управление и контрол на процеси, машини и съоръжения в ПСОВ;
- Окомплектоване на втори биобасейн до състояние на функционална годност.

Във връзка с изпълнението на Мярка 5.2. *Обновяване и изграждане на водопроводни и канализационни мрежи* към Приоритет 5 на Плана за интегрирано развитие на Община Средец 2021-2027 г. са предвидени: Доизграждане на канализационна мрежа с ПСОВ в общината, и изграждане на канализация и пречиствателна станция за отпадъчни води (ПСОВ) в с.Дебелт.

В предвижданията на общината са и изграждане на ЛПСОВ за зоната на Туристически комплекс „Божура“, за който има одобрен Подобен устройствен план.

2.6. Източници на замърсяване

Качеството на подземните води се определя от антропогенното въздействие, което се изразява в различен тип замърсявания от точкови и дифузионни източници. Като точкови източници се разглеждат нерегламентирани (селски) сметища, общински сметища, складове за пестициди, течове от замърсени площадки, депа на производствени и опасни отпадъци, местоположения на стари замърсители, Б-Б кубове за събиране, депониране, дезактивиране и безопасно съхраняване на наличните количества забранени, залежали и негодни за употреба пестициди.

Дифузни източници на замърсяване са земеползването (орна земя и трайни насаждения), селища без изградена канализационна система, урбанизирани територии. Значимите проблеми от този вид въздействие върху подземните води са увеличаване съдържанието на нитрати, фосфати, сулфати, хром, желязо и манган. Съдържанието на нитрати е водещ параметър за дифузионните внасяния при подземните води.

Основен източник на замърсяване на питейните води на територията на общината е биогенното натоварване (водещо до завишаване на концентрацията на нитрати във водите) в малките населени места, свързано с отглеждането на животни и неконтролираното изхвърляне на битови отпадъци.

Потенциален точков източник на замърсяване на повърхностните води в поречието на река Средецка е ГПСОВ – Средец, експлоатирана от „ВиК“ ЕАД, гр. Бургас. Пречистените води се събират в изходна събирателна шахта и се заустват гравитачно в река Средецка, съгласно издадено от БДЧР разрешително за заустване на отпадъчни води в повърхностни води.

3. Отпадъци

Община Средец участва в Регионално сдружение за управление на отпадъците - Регион Бургас заедно с общините Бургас, Айтос, Камено, Карнобат, Несебър, Поморие, Руен и Сунгурларе. Основната цел на сдружението е изграждане на устойчива система за управление на отпадъците, която да осигурява необходимата инфраструктура за третиране, оползотворяване и екологосъобразното обезвреждане на битови в т. ч. биоразградими, опасни отпадъци от домакинствата и строителни отпадъци, генерирани на територията на региона.

Едновременно с изготвянето на настоящата Програма за опазване на околната среда, Община Средец разработва и Програма за управление на отпадъците за периода 2021-2028 г.

3.1. Генерирани отпадъци по видове и източници

3.1.1. Битови отпадъци

На територията на общината сметосъбирането и сметоизвозването на отпадъците, както и отпадъците от поддържането на озеленените площи, пътни настилки и тротоари се извършва от Общинско предприятие „Озеленяване, благоустройство и чистота“.

Смесените битови отпадъци от територията на общината се извозват до Регионално депо за неопасни отпадъци, изградено на територията на с. Полски извор, община Камено. В следващата таблица са представени количествата на битовите отпадъци за период от пет години (2017-2021 г.).

Таблица II-32. Количества битови отпадъци на територията на Община Средец

Община Средец	Количества отпадъци по години, тонове				
години	2017	2018	2019	2020	2021
общо събрани битови отпадъци	2916.61	2862.25	1543.60	3799.56	4023.26

*Източник: РДНО Бургас и ОбА

Видно от представените данни е намалящото в началото на разглеждания период, количество на образуваните битови отпадъци на територията на общината. Най-малко е генерираното количество битови отпадъци през 2019 г. През последните две години – 2020 и 2021 г., количествата на образуваните битови отпадъци рязко се увеличава. Общо образуваните отпадъци през 2020 г. са се увеличили с 2.46 пъти, а през 2021 г. с около 2.61

пъти от количеството регистрирано през 2019 г. Предвид установената тенденция в непрекъснато намаляване на населението в общината не се установява същата закономерност в количествата на събраните отпадъци от територията ѝ.

По проект „Определяне на морфологичния състав на битови отпадъци в България“ с възложител Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда (ПУДООС) е определен Морфологичния анализ на състава на количеството битови отпадъци в общината. Същият е представен по основни компоненти в следващата таблица:

Таблица II-33. Морфологичен състав на битовите отпадъци в Община Средец

Морфологичен състав	средно за общината%
хранителни	3.37
хартия	2.81
картон	2.38
пластмаса - общо	15.64
текстил	7.18
гума	1.11
кожа	2.70
градински	17.06
дървесни	0.67
стъкло - общо	3.61
метали - общо	1.79
инертни материали	8.26
ситна фракция <4cm	23.76
опасни отпадъци от бита	5.18
други	4.48
общо	100.00

От морфологичния анализ е видно, че с най-голям дял в общината са ситна фракция <4cm – 23.76% от общия поток битови отпадъци, следвани от градински (17.06%); пластмаса (15.64%) и инертни материали (8.26%).

От изнесените стойности, в Таблица II-34, биоотпадъците, представляват 21.10% от състава на общо образувания битов отпадък. Заедно с процента на хартия, картон, текстил и дървесни материали, биоотпадъците формират 29.88% представителност на биоразградимите отпадъци. На рециклируемите – хартия, картон, пластмаса, метал и стъкло се падат 26.23%.

На територията на общината не е организирана система за разделно събиране на зелените отпадъци. През 2013 г. по проект са раздадени около 100 компостера за домашно компостиране на територията на общината. За постигане на целите за ограничаване на количеството депонирани отпадъци, трябва да се знае, че количествата биоотпадъци, третиранни чрез домашно компостиране се считат като предотвратени, а не като оползотворени отпадъци. В този случай растителните остатъци не са отпадък, а изходна суровина за получаване на компост – средство за подобряване качеството и плодородието на почвата.

До момента в общината не са осигурени съдове и техника за събиране и извозване на разделно събраните хранителни и кухненски отпадъци, както и необходимата инфраструктура за оползотворяването им. Хранителните отпадъци на територията на общината представляват средно 3,37% от общото количество на генерираните битови отпадъци, което е 15.97% от биоотпадъците или 11.28% от биоразградимите отпадъци в

общината. Анализите показват, че в Община Средец има добри предпоставки за въвеждане на домашно компостиране в малките населени места. В много случаи населението практикува тази мярка и/или използва остатъците от храна и зеления отпадък от градините за храна на отглежданите животни. Прилагането на ефективна система за разделно събиране на биоотпадъците, подходящи за компостиране е мярка, която ще доведе до съществено намаляване на разходите за обезвреждането на смесените битови отпадъци на Регионалното депо.

3.1.2. Производствени неопасни отпадъци

„Производствени отпадъци“ са отпадъците, образувани в резултат на промишлената дейност на физическите и юридическите лица. Това са количества вещества (продукти, остатъци, суровини и материали), несъдържащи вредни замърсители, създаващи риск за здравето на хората и околната среда, които не могат да се използват в производството (поради липса на технологии или пазар), не могат да бъдат продадени и от които притежателят желае или е длъжен да се освободи. За тяхното отстраняване обикновено се грижат самите предприятия.

Съществен дял от производствените отпадъци представляват отпадъците от пречистването на отпадъчните води от ПСОВ „Средец“. Видовете отпадъци от пречистването на отпадъчните води, подлежащи на по-нататъшно третиране или депониране са:

- 19 08 01 – отпадъци от решетки и сита.
- 19 08 02 – отпадъци от пяккоуловители.
- 19 08 05 – утайки от пречистване на отпадъчни води от населени места.

Отговорността за експлоатация, съответно и за оползотворяване на утайките от ПСОВ Средец е на „ВиК“ ЕООД гр. Бургас. Операторът избира начините за оползотворяване на утайките, с цел да се създадат предпоставки за намаляване на евентуалните рискове за околната среда и поетапно постигане на целите заложи в Националния стратегически план за управление на утайките (НСПУУ).

Препоръчително е да се извършва анализ на водите и утайките чрез определяне на по-голям брой показатели, за да се гарантира опазване на околната среда, съгласно Рамковата директива за водите на ЕС. При невъзможност утайките да бъдат оползотворени по друг начин, най – често използваните методи са депонирането. За обезвреждане на утайките на Регионалното депо за неопасни отпадъци Бургас те трябва да отговарят на минималните изисквания за стабилност. Друга позната възможност е и оползотворяването на утайките в земеделието. Това изисква извършване на анализ на утайките, който да докаже, че не са опасни и са подходящи за целта. Оползотворяването в земеделието не може да бъде избрано, ако утайките нямат необходимото качество и не са изпълнени изискванията за мониторинг.

3.1.3. Строителни отпадъци

„Строителни отпадъци“ са отпадъците от строителство и разрушаване, съответстващи на кодовите отпадъци, посочени в глава 17 от Индекс към Решение 2000/532/ЕО на Комисията от 3 май 2000 г. за замяна на Решение 94/3/ЕО за установяване на списък на отпадъците в съответствие с член 1, буква "а)" от Директива 75/442/ЕИО на Съвета относно отпадъците и Решение 94/904/ЕО на Съвета за установяване на списък на опасните отпадъци в съответствие с член 1, параграф 4 от Директива 91/689/ЕИО на Съвета относно опасните отпадъци и следващите му изменения.

Основни източници на строителни отпадъци в Община Средец са физически и юридически (както и самата община) лица, извършващи дейности по строителство и разрушаване. Съгласно действащото законодателство, кметът на общината отговаря за организирането на събирането, оползотворяването и обезвреждането на строителни отпадъци от ремонтна дейност, образувани от домакинствата на територията на съответната община (чл.19, ал.3, т.5 от ЗУО). Физически лица, които образуват строителни отпадъци в резултат от ремонтна дейност на домакинствата са длъжни да ги събират на територията на имота, като не допускат разпиляването им в съседните терени.

В Община Средец е организирано извозването на строителните отпадъци от ремонтната дейност на гражданите от общинско предприятие “Озеленяване, благоустройство и чистота“. Дейността се заплаща, за което се начислява такса за тон строителен отпадък. Таксата се заплаща от лицата образували отпадъците. Общината предоставя възможност на гражданите да заявят мобилен контейнер за събиране и извозване на строителните и обемни отпадъци образувани от бита. Лицата, генериращи строителни отпадъци имат ангажимент да ги изхвърлят в доставените за целта специализирани контейнери, след направена от тях заявка за доставка и/или в чували на мястото на образуването им. Организираната инфраструктура за отпадъци от строителство и разрушаване е по подробно разгледана в Анализ и оценка на техническите възможности за третиране на отпадъците.

На територията на общината е забранено нерегламентираното изхвърляне, изгаряне, както и всяка друга форма на нерегламентирано третиране на строителни отпадъци, включително изхвърлянето им в контейнерите за събиране на битови отпадъци или отпадъци от опаковки.

Условията и редът за принудително изпълнение на заповеди за премахване на незаконни строежи или части от тях на територията на Община Средец се уреждат с Наредба за принудително изпълнение на заповеди за премахване на незаконни строежи или части от тях на територията на Община Средец, приета с Решение №936/29.04.2015г. Към принудителното изпълнение на заповеди по чл.225а, ал.1 от ЗУТ, за премахване на незаконни строежи или части от тях се пристъпва, когато същите са влезли в сила и не са изпълнени доброволно от адресата/адресатите на заповедта в определения с нея срок за доброволно изпълнение. При установено неизпълнение на заповедта, кметът на общината пристъпва към действия по принудителното ѝ изпълнение. Извършените разходи по принудителното премахване са за сметка на адресата /адресатите по заповедта, както и за лицата, посочени в чл.225а, ал.5 от ЗУТ и се събират по реда, описан в наредбата от органите на Общинска администрация. Когато извършителят на незаконния строеж е неизвестен, разходите по премахването са за сметка на общинския бюджет.

3.1.4. Опасни отпадъци

„Опасни отпадъци“ са отпадъците, които притежават едно или повече опасни свойства, посочени в Приложение № 3 към *Закона за опазване управление на отпадъците*. Този вид отпадъци се образуват най-вече в промишлените предприятия, но също така и в някои заведения от здравната сфера, а частично и в битовия сектор. Към тях спадат отработени масла и нефтопродукти, негодни за употреба батерии и акумулатори, медицински отпадъци.

Потокът опасни отпадъци се контролира от действащата нормативна уредба, като фирмите, притежаващи разрешение/регистрационен документ по чл. 35 от ЗУО, представят ежегодно в ИАОС отчети за образуваните от дейността им опасни отпадъци. Най-голям дял в общото количество имат отработени моторни и смазочни масла и нефтопродукти, негодни за

употреба батерии и акумулатори (НУБА), както и излезли от употреба флуоресцентни тръби и други отпадъци, съдържащи живак.

Опасни отпадъци от бита:

На територията на Община Средец е организирана система за събиране на опасните отпадъци от домакинствата, чрез сключване на договор с „Балбок Инженеринг“ АД. Приемането на опасните отпадъци от домакинствата, генерирани на територията на общината се осъществява чрез мобилни събирателни пунктове за приемане за последващо третиране на опасните битови отпадъци по определен график с посочени дати или заявка от общината. Датите и мястото за разполагане на мобилните събирателни пунктове се определят в срок до 31 януари на съответната година, като същите се организират най-малко в две кампании.

Опасните битови отпадъци се приемат чрез директното им предаване от гражданите на общината в мобилните пунктове и по заявка от страна на общината.

Отпадъци от хуманното здравеопазване:

Медицинските отпадъци имат някои по-специфични характеристики и изискват специално събиране и третиране. Болничния отпадък може да носи зарази, поради което следва да бъде отделен от другите смесени отпадъци за се избегне заплахата за общественото здраве. В този отпадък се включват превръзки, остатъци от лекарства и опаковки, лабораторни проби, използвани инструменти и системи и др.

Дейностите по събиране и третиране на медицински отпадъци са записани в *Наредба №1 от 09.02.2015 г. за изискванията към дейностите по събиране и третиране на отпадъците на територията на лечебните и здравните заведения (обн., ДВ, бр. 13 от 17.02.2015 г.)*. Съгласно чл. 5 от Наредбата, лечебните заведения, притежатели на опасни отпадъци, с цел опазване на общественото здраве и околната среда са длъжни: да разделят отпадъците при източника на образуване по вид, състав и свойства; да спазват условията на съхраняване на отпадъците в съответствие с изискванията на наредбата; да опаковат и обозначават разделно събраните отпадъци; да транспортират отпадъците до мястото за предварително съхраняване на отпадъците; да третират самостоятелно и/или да предават за съхраняване, транспортиране и третиране отпадъците само въз основа на сключен договор с лица, притежаващи съответния документ по чл. 35 от ЗУО за извършване на дейности с отпадъци, класифицирани със съответния код, съгласно *Наредба №2 от 2014 г. за класификация на отпадъците*; да водят отчетност и да попълват идентификационен документ при предаването на опасните отпадъци, съгласно изискванията на *Наредба № 1 от 2014 г. за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публични регистри (ДВ, бр.51 от 2014г.)*; да спазват йерархията по управление на отпадъците по смисъла на чл. 6 от ЗУО.

Здравните заведения на територията на Община Средец, лабораториите, медицинските и стоматологични кабинети, работят съгласно утвърдената в областта на здравеопазването нормативна уредба. Опасните отпадъци от дейността се съхраняват разделно в специални обозначени за целта съдове и предават за последващо третиране на лица притежаващи съответния документ по чл. 35 от ЗУО, съгласно писмен договор. Води се отчетност за количествата образувани и предадени отпадъци.

3.2. Съществуващи практики за събиране и третиране на отпадъци

3.2.1. Събиране и транспортиране на отпадъци

На територията на Община Средец, организираното събиране и транспортиране на

отпадъците се извършва от структурите на общинско предприятие „Озеленяване, благоустройство и чистота“, като се обслужват всички населени места на територията на общината. Основната ѝ дейност се състои в сметосъбиране и сметоизвозване на твърди битови отпадъци (ТБО), поддържане чистотата на териториите за обществено ползване в урбанизираните територии на Община Средец. Обхватът на изпълнение дейности по сметосъбиране предвижда следното: събиране със специализирани съдове на битови и подобни на тях отпадъци, генерирани на цялата територия на Община Средец, включително почистване на съдовете за смет на място, непосредствено след обслужването им, както и на площите около тях, в съответствие с изискванията на приложимото законодателство, като услугата обхваща всички населени места от общината. Измиването и дезинфекцията на специализираните съдове за обезвреждане на вредните микроорганизми е съобразено с изискванията и мерките за безопасност при работа с механични, химични и биологични средства, като препаратите, които се използват следва да имат сертификат за качество.

Община Средец разполага с 2943 броя собствени улични кошчета за отпадъци. Специализираните съдове за събиране на смесените битови отпадъци на територията на общината, които се обслужват от ОП „Озеленяване, благоустройство и чистота“ са:

- 640 бр. контейнери тип „Бобър“, с обем (вместимост) — 1.1 m³;
- 12 бр. контейнери с обем (вместимост) 4 m³;
- 2291 бр. кофи тип „Мева“ с обем (вместимост) — 1.1 m³.

Таблица II-35. Разпределение на обслужваните съдове за битови отпадъци на територията на Община Средец

№	Населено място	Брой разположени контейнери тип „Бобър“	Брой разположени кофи тип „Мева“	Контейнери с обем 4m ³
		брой	брой	брой
1	гр.Средец	270	2291	12
2	села в Община Средец	370	-	-

През 2022 г. Община Средец е закупила нови съдове за битови отпадъци – 180 бр. кофи тип „Мева“, 75 бр. контейнери тип „Бобър“ и 5 бр. контейнери с обем 4 m³, с които са подменени всички амортизирани контейнери на територията на общината. Предприети са действия и за закупуване на един брой сметосъбиращ автомобил и един брой контейнеровоз за битови отпадъци.

Финансирането на разходите по сметосъбиране и сметоизвозване на отпадъците, както и за поддържане чистотата на териториите за обществено ползване, сепариране и депониране на битовите отпадъци, генерирани на територията на общината, както и отчисленията и обезпеченията по ЗУО се извършва, чрез „Такса битови отпадъци“ /ТБО/ по реда на Закона за местни данъци и такси /ЗМДТ/. Образуването на таксата се извършва след изготвяне и одобряване на план- сметка за разходите по сметосъбиране, сметоизвозване и поддържане на чистотата за съответната година.

Отпадъци от сгурия и пепел от домакинствата

Не е решен проблемът с разделното събиране на отпадъците от изгарянето на дърва и въглища през отоплителния сезон – пепел и сгурия. Посочените отпадъци от домакинствата се изхвърлят, извозват и третират със смесените битови отпадъци. При смесване с въглищни остатъци, сгурия и пепел се променя състава на отпадъците в посока по-висока плътност и

понижено съдържание на рециклируеми материали. При изсипване на не добре загасени отпадъци от горенето на дърва и въглища се повреждат и контейнерите. Друг негативен ефект от запалването на отпадъците в контейнерите е временното, но силно замърсяване на въздуха в района на контейнерите с горящи отпадъци.

➤ **Разделно събиране на отпадъци от опаковки**

На територията на Община Средец е изградена система за разделно събиране на отпадъци от опаковки. Съгласно сключен договор между Община Средец и „Екопак България“ АД за сътрудничество в областта на разделното събиране на отпадъци от опаковки и отпадъчни материали се извършва разделно събиране на хартия и картон, метали, пластмаси и стъкло, образувани от домакинствата, обществените и административните учреждения, училищата, търговските, промишлените и туристическите обекти на нейна територия и извозването им до площадка притежаваща разрешение по чл.35 от ЗУО за тяхната допълнителна обработка. Съвместната дейност на общината с „Екопак България“ АД се основава на изграждане и поддържане на ефективна система за разделно събиране на отпадъците от опаковки, прилагайки т. нар. „три-контейнерен модел“ – с жълти, сини и зелени съдове. Контейнерите са тип „Иглу“ с обем 1500 l, като жълтите съдове са предназначени за отпадъци от пластмаса и метал, сините за хартиени и картонени опаковки, а зелените служат за разделно събиране на стъклени опаковки.

Към 01.01.2021 г. системата за разделно събиране на отпадъци, изградена със стъклопластмасови контейнери обхваща населението на общински център – гр. Средец и село Дебелт. На територията на Общината са разположени общо 75 сини, жълти и зелени контейнери тип „Иглу“. Честотата на извозване е веднъж на две седмици за сини и жълти контейнери и веднъж на шест месеца за зелени контейнери или по заявка от страна на общината.

➤ **Разделно събиране на излезли от употреба гуми**

Община Средец има сключен договор с „Нюстрой“ ЕООД за подпомагане при изпълнениена задълженията на общината във връзка с управлението на отпадъците от ИУГ, произтичащи от изискванията на чл. 19, ал.3, т.7 от ЗУО. С договора, изпълнителят - „Нюстрой“ ЕООД се задължава да осигури и обслужва площадка за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от ИУГ от домакинствата на територията на общината и да организира веднъж годишно кампании за тяхното събиране. Дейността по разделно събиране на ИУГ се извършва на площадка, отговаряща на всички нормативни изисквания с адрес: УПИ XXVII, кв. 154 по плана на гр. Средец.

➤ **Разделно събиране на излезли от употреба МПС**

Община Средец извършва разделно събиране на отпадъците от излезли от употреба моторни превозни средства (ИУМПС), чрез сключен договор с „АУТОРЕК“ АД, организация по оползотворяване на излезли от употреба моторни превозни средства. Съгласно договора системата за разделно събиране на ИУМПС се организира чрез оператори та площадки за събиране и съхраняване на ИУМПС, притежаващи разрешение по чл. 35 от ЗУО, с които Организацията или нейн подизпълнител има сключени договори за извършване на дейност по отпадъци от МПС на територията а Общината, или чрез кампании за събиране на ИУМПС, или чрез друг подходящ начин, определен от Организацията. За територията на Община Средец организацията е организирала дейностите по събиране, съхраняване и разкомплектоване на ИУМПС, чрез свой подизпълнител - „Камекс Комерс“ ЕООД, с който има сключен договор за възлагане на дейности с отпадъци от МПС и който притежава надлежни разрешителни за дейности с ИУМПС. Площадката на подизпълнителя, която използва Община Средец, съгласно

сключен договор с „Ауторек“ АД е разположена в гр. Камено, Община Камено, м-ст „Дере Арас“, ПИ№35883.7.56 по КК на гр. Камено.

➤ **Разделното събиране на негодни за употреба батерии и акумулатори**

Община Средец е сключила договор за НУБА с „Балбок Инженеринг“ АД. В общината негодни батерии се събират и чрез търговската мрежа, където се продават батерии. Съдове за събиране за този отпадък са поставени на следните места в общинския град:

- Читалище „Пробуда 1897“- гр. Средец;
- Сградата на общинска администрация гр. Средец;
- Магазин за електроника и електронни компоненти, гр. Средец.

➤ **Разделно събиране на Излязло от употреба електрическо и електронно оборудване (ИУЕЕО)**

Община Средец извършва разделно събиране на отпадъците от излязло от употреба електрическо и електронно оборудване (ИУЕЕО), чрез сключен договор с „НЮСТРОЙ“ ЕООД. Съгласно сключения договор, общината предоставя на домакинствата възможността, всеки притежател на употребени електрически уреди или излязло от употреба електрическо и електронно оборудване да ги предаде напълно безплатно. Събирателните кампании и площадката, отговаряща на всички нормативни изисквания с адрес УПИ XXVII, кв. 154 по плана на гр. Средец, обслужват цялото население на общината, съставено от 33 населени места.

➤ **Разделно събиране на биоразградими отпадъци**

Към настоящия момент в общината няма въведена система за разделно събиране на биоразградими в т.ч и биоотпадъци. Биоразградимите отпадъци, образувани на територията на общината, не се събират разделно, а са част от общия поток битови отпадъци.

До момента в общината не са осигурени съдове и техника за събиране и извозване на разделно събраните хранителни и кухненски отпадъци, както и необходимата инфраструктура за оползотворяването им.

В Програмата за реализация на ПИРО Средец 2021-2027г. към мярка 2.4: „Устойчиво управление на отпадъците“ е заложена проектна идея 2.4.2 за: Изграждане на площадка за компостиране на биоразградими отпадъци“.

3.2.2. Оползотворяване и обезвреждане на отпадъци

Община Средец участва в Регионално сдружение за управление на отпадъците за Регион Бургас с общини Бургас, Айтос, Камено, Карнобат, Несебър, Поморие, Средец, Сунгурларе и Руен, чрез използване на общо регионално депо за депониране на отпадъци „Братово – Запад“, което е въведено в експлоатация през май 2015 г.

Основни технически характеристики и капацитет на инфраструктурата за третиране на битови отпадъци в РСУО Бургас

Експлоатацията на регионалното депо за неопасни отпадъци в земл. на с.Полски Извор, Община Камено се извършва съгласно условията посочени в издаденото Комплексно разрешително №385-Н2/2020г., влязло в сила на 30.06.2020г. Притежател на разрешителното е Община Бургас. Съгласно същото Регионалната система за управление на отпадъците за общините в Регион Бургас, включва:

- Депо за отпадъци – Клетка № 1 с капацитет 600 000 t;
- Инсталация за сепариране с капацитет 160 000 t/y (767 t/24 h);

- Инсталация за аеробно компостиране, включваща мобилна мелачка (шредер) с капацитет 13 000 t/y (36 t/24 h);
- Инсталация за балиране с капацитет 35 040 t/y (128 t/24 h);
- Инсталация за раздробяване на едрогабаритни отпадъци с капацитет 20 000 t/y;
- Инсталация за раздробяване на строителни отпадъци с капацитет 60 000 t/y (400 t/24h);
- Инсталация за производство на дървесен мулч/чипс с капацитет 17 520 t/y (48 t/24h);
- Площадка за временно съхранение на опасни и рециклируеми отпадъци от населението „Екопарк“ в общо количество до 10 000 t/y с моментен капацитет за съхранение на опасните отпадъци до 48 t.

Клетка 2 за депониране на отпадъци

Поради изчерпан капацитет на Клетка 1 за депониране на неопасни отпадъци към настоящият момент отпадъците се депонират на Клетка 2. Съгласно издаденото Комплексно разрешително на РДНО № 385-НЗ/2022 г., Клетка №2 е проектирана да поеме 405 226 t отпадъци. Следвайки тенденциите и политиката за управлението на отпадъците в ЕС и Република България, на територията на Клетка 2 се депонират само тези отпадъци, които не подлежат на оползотворяване, рециклиране или повторна употреба. С изградената инфраструктура на депото, в т.ч. инсталациите за сепариране и компостиране се допринася за изпълнение на националната политика за управление на дейностите на отпадъците, чиято основна цел е все по-голям процент от генерираните отпадъци да се рециклират и/или използват повторно и да се намали обемът на отпадъците, които подлежат на депониране.

Инсталация за сепариране и инсталация за балиране:

С изменението на Директива 1999/31/ЕО е въведена цел за намаляване до 10% на депонираните битови отпадъци до 2035 г., която може да бъде отложена с 5 г., при условие, че държавата е постигнала намаление до 25 % към същата година. Същевременно от 2030г. се въвежда ограничение за депониране на битови отпадъци, годни за рециклиране или друго оползотворяване. Намаляване на количествата на депонираните отпадъци е постижимо чрез разделно събиране и сортиране на рециклируеми материали от битовите отпадъци и предаването им за рециклиране или повторна употреба. Когато отпадъците не могат да бъдат предотвратени, нито рециклирани, в повечето случаи оползотворяването на енергийното им съдържание е за предпочитане пред депонирането, както от гледна точка на околната среда, така и от икономическа гледна точка. Следователно производството на енергия от отпадъци може да изиграе роля и да създаде полезни взаимодействия с енергийната политика на ЕС и с политиката му относно климата, но трябва да се ръководи от принципите на йерархията на ЕС на отпадъците.

„Предварително третиране“ са всички физични, термични, химични или биологични процеси, включително сортирането, които променят характеристиките на отпадъците с цел да се намали обемът им или опасните им свойства, за да се улесни по-нататъшното им третиране или да се повиши оползотворяемостта им. Предварителното третиране има за цел отделяне на оползотворими компоненти от общия поток на отпадъците преди окончателното им депониране или подготовка за оползотворяването им. Предварителното третиране на смесените битови отпадъци, образувани от домакинствата е отговорност на Общинска администрация, тъй като населението заплаща за тях „такса битови отпадъци“. Съгласно чл.38., ал.1 от *Наредба №6 от 27.08.2013 г. за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци* на депата се приемат предварително третирани отпадъци. Отговорността за третиране на останалите отпадъци, образувани извън организираната система по сметосъбиране и сметоизвозване е на причинителите и

притежателите им. В съответствие с дефиницията „замърсителят плаща” разходите по предварителното третиране се извършват от лицата, при чиято дейност се образуват.

Сепарирането е друга мярка за третирането на отпадъците, преди тяхното депониране. Сепарирането е дейност, която допринася за постигане на целите за рециклиране, както и извличане на максимално количество оползотворими и рециклируеми отпадъци от общия поток и предотвратяване постъпването им на депо за депониране. Той е известен и работещ метод, който е по-лесно осъществим, като при него отпадъците се разделят ръчно или механично по компоненти и от общият поток битов отпадък се извличат оползотворимите и рециклируеми отпадъци. Останалите след сепарирането отпадъци, които не могат да бъдат използвани се депонират на депо за неопасни отпадъци и/или в съоръжения за термично третиране. Чрез сепарирането обемът на отпадъците за депониране се намалява значително, с което се удължава експлоатационния срок на депата.

На Регионалното депо, приетите битови отпадъци преминават през сепарираща инсталация. Инсталацията за сепариране на неопасни битови отпадъци има за цел осъществяване на предварителното третиране на отпадъците до достигане на критериите за последващото им екологосъобразно третиране чрез рециклиране и/или оползотворяване и е с максимален проектен капацитет от 160 000 тона годишно, или до 767 t/24 часа;

В инсталацията постъпват за сепариране и оползотворяване единствено смесени битови отпадъци и подобни на тях отпадъци. Неопасните битови отпадъци постъпват и се разтоварват от камионите - сметовози в приемната зона под навес, където ръчно се отделят едрогабаритните и неспецифични за инсталацията отпадъци, които биха затруднили по-нататъшната ѝ работа. Багер/колесен товарач поема отпадъците и ги натоварва в хранящия бункер с устройство за раздробяване (разкъсване) на торбички. След преминаване през система от сита, потока смесени отпадъци се разделя на фракции:

- Отпадък с код 19 12 09 – минерали (например пясък, камъни). Фракцията е с размери от 0 до 50mm и ще бъде използвана за запръстване на клетката;
- Отпадък с код 19 12 12 - други отпадъци от механично третиране на отпадъци, различни от упоменатите в 19 12 11 продължава по транспортър за по-нататъшно сепариране.

Желязосъдържащите метали в отпадъците се отделят автоматично, докато с ръчно сепариране се отделят големите рециклируеми материали (хартия и картон, текстилни материали, пластмаса и каучук, цветни метали и стъкло). Рециклируемите материали се пускат в бункери за ръчно сепариране и се подават към напълно автоматизирана балираща преса/компактор, с изключение на стъклото, което не се балира. Инсталацията за балиране е с капацитет от 35 040 t/y (128 t/24 часа). Пресата/компактор автоматично пресова и пакетира материалите в бали, които се откарват в открит навес за временно съхранение транспортирането им до преработващи предприятия. Отпадъчната фракция (с код 19 12 12) излиза по транспортъри за ръчно сепариране и попада върху реверсивен транспортър, който може да зарежда 2 контейнера. Пълните контейнери се извозват на клетката за депониране, или се предават за оползотворяване (операция с код R12) въз основа на писмен договор на лица, притежаващи разрешение, комплексно разрешително или регистрационен документ по чл.35 от ЗУО, за съответната дейност и площадка за отпадъци със съответния код, съгласно Наредба №2 за класификация на отпадъците.

Инсталация за аеробно компостиране:

Компостирането е форма на рециклиране, при която биоотпадъкът се превръща в компост, който може отново да се включи в естествения кръговрат на веществата, влизайки в изграждането на живата материя.

Площадката за Компостиращата инсталация е разположена в централната част на стопанския двор, на север от обслужващия път, като има отклонение в дясно от пътя за достъп до нея. Оразмерена е за 13 000 t/y, или до 36 t/24 h. На площадката са разположени две сгради - за Компостиране – фаза 1 и склад за готов компост (под навес). Оформени са площадки за: Компостиране - фаза 2; приемна зона за зелени отпадъци, подлежащи на компостиране; пресяване и сортиране на готовия компост; обслужване и транспортен достъп до сградите и отделните площадки. На компостиране се подлагат пресни входящи зелени отпадъци с код 20 02 01 – биоразградими отпадъци и отпадъци от пазари (от плодове и зеленчуци) с код 20 03 02.

Преди подлагане на шредирание, постъпилите за компостиране отпадъци се оглеждат за наличие на несвойствени предмети, попаднали случайно. След постъпването на всички фракции и оформянето на куповете, започва процеса на ферментация. Обръщането на компостните редове се извършва от комбайн-компостообръщач (Тигпег) с висока производителност. Следващата фаза на узряване се провежда на външна площадка, където обръщането на куповете се извършва от същия мобилен обръщач, обслужващ зоната на компостиране на фаза 1. В края на двата цикъла - ферментация и узряване е необходимо пресяването на компоста, за да се получат продукти с различен гранулометричен състав, отговарящи на специфичните изисквания на потребителя. Тази операция се осъществява от мобилно барабанно сито, което се захранва от челния товарач на площадката. След пресяването готовия компост се извозва от саморазтоварващото се ремарке в склада за съхранение.

Инсталация за раздробяване на строителни отпадъци:

На територията на регионалното депо е изградена площадка за третиране на отпадъци от строителна и строително-ремонтна дейност. На площадката е инсталирана трошачка за строителни отпадъци (СО), мобилен тип, снабдена с възможност за разтрошаване на три размера на фракциите: под 15 mm, 15-50 mm и по-големи от 50 mm до 80 mm. Инсталацията е с капацитет 60 000 t/y (400 t/24 часа). Прието е необходимият капацитет на площадката и нейните размери да са в състояние да поемат едноседмичното количество строителни отпадъци без да бъдат извозвани извън нея. Необходимата площ за приемане и съхранение на постъпили СО е 650 m², където могат да се поберат СО с обем 975 m³. Площадката за трошачката е с площ 450 m². Площта, отредена за отпадъците след трошачката е 580 m², където могат да се поберат 871 m³ натрошени отпадъци. Оборудвана е с оросителна система, която да предотвратява образуването на прах, вследствие натрошаването на СО. В инсталацията за раздробяване на строителни отпадъци се подлагат следните отпадъци с код и наименование:

- 17 01 01 – бетон;
- 17 01 02 – тухли;
- 17 01 03 – керемиди, плочки и керамични изделия;
- 17 01 07 – смеси от бетон, тухли, керемиди, плочки и керамични изделия, различни от упоменатите в 17 01 06;
- 17 03 02 – асфалтови смеси, различни от упоменатите в 17 03 01.

Инсталация за раздробяване на едрогабаритни отпадъци:

Дробилката за едрогабаритните отпадъци (ЕГО) от населението е ситуирана на стоманобетонова площадка в рамките на стопанския двор на регионалното депо. Площадката и дробилката към нея е в състояние да приема и обработва 20 000 т/годишно обемни отпадъци, с капацитет на дробилката 15 т/час и до 240 t/24 часа. На площадката са обособени 2 зони: приемна зона и зона за раздробените отпадъци. Разделянето на отделните зони и ограждането на площадката е осъществено посредством преградни ст. бетонови

елементи тип „Ню Джърси“. То дава свобода на „Оператора“ на РПУО да променя площта на зоните, в зависимост от вида и количеството постъпващи ЕГО.

Площадка за временно съхранение на опасни отпадъци и рециклируеми отпадъци от населението „Екопарк“:

Екопарка се намира в УПИ I₄₇. На територията му се съхраняват опасни и други отпадъци от населението, до предаването им на лица, притежаващи разрешение, комплексно разрешително или регистрационен документ по чл.35 от ЗУО въз основа на писмен договор. Екопарка е свободна зона за гражданите, които желаят да доставят лично отпадъци и ненужно домакинска техника от бита, акумулаторни и други батерии, луминесцентни лампи, опаковки от строителни отпадъци, метали, хартия, пластмаси и др. В него постъпват и разделно събраните отпадъци от бита от мобилните центрове, разположени на територията на гр. Бургас, както и отделените отпадъци с подобен характер от сепариращата инсталация. В имота има площадка с трошенокаменна настилка за събиране и съхранение на отпадъци с код 16 01 03 – излезли от употреба гуми с максимално моментно количество до 60t. Общият капацитет на екопарка е до 10 000t/y (48t опасни отпадъци моментно състояние).

Инсталация за производство на дървесен мулч/чипс:

Дървесният мулч/чипс е продукт, който се получава чрез механизирано дробене на дървесина. Входният материал представлява дънери и дебели клони от дървета, които отпадат от парковете и градините и не са подходящи за компостиране в аеробната инсталация. Мобилната инсталация за шредирание на дървесни отпадъци и получаване на дървесен мулч/чипс ще се настройва предварително в зависимост от желания продукт, който се цели да бъде произведен. Отпадъкът постъпва в инсталацията чрез челен товарач, преминава през дробилната система и чрез транспортна лента се извежда от машината, като готов дървесен мулч/чипс (с възможност за регулиране на размерите). Капацитетът на инсталацията е 17 520t/година, или до 48 t/денонощие.

3.3. Стари замърсявания с битови и други отпадъци на територията на общината

Община Средец е изготвила проект за Закриване и рекултивация на съществуващо общинско депо за битови отпадъци, намиращо се в м. „Корията“, землището на гр. Средец. В проекта е заложено провеждане на техническа и биологична рекултивация на депото. Дейностите по реализация на проекта са започнали през месец септември 2019 г. Целта на рекултивацията на общинското депо е натрупаните през годините отпадъци да се покрият с изолиращи пластове и да му се даде форма и наклон, които да позволят използването на терена. С рекултивацията се цели максимално да се ограничи неблагоприятното въздействие на натрупаните отпадъци върху околната среда. С рекултивационни мероприятия се осигурява:

- Рекултивиране и закриване на старо общинско депо за битови отпадъци;
- Намаляване на негативното въздействие върху компонентите на околната среда: почви, атмосферен въздух, повърхностни и подземни води;
- Прекратяване на разпращането на леките фракции отпадъци;
- Вписване в релефа на околния терен на тялото на отпадъците;
- Намалени рискове за човешкото здраве в общината;
- Подобрена жизнена среда на населението на територията на общината;
- Създаване на условия за контрол (мониторинг) на процесите, протичащи в тялото на депото и въздействието му върху околната среда.

С междуетатна комисия през 2020 г. е приета техническата рекултивация на депото за неопасни отпадъци в Община Средец. В процес на изпълнение е втори етап на проекта – биологична рекултивация на общинското депо.

Към момента на територията на Община Средец няма регистрирани нерегламентирани сметища. Основна положителна роля в това играе фактът, че в общината 100% от населението е обхванато от общинската система за сметосъбиране и сметоизвозване на генерираните битови отпадъци, с което се предотвратява образуването на нерегламентирани сметища и произтичащите от това рискове за околната среда и човешкото здраве. Ежегодно от общинска администрация се сформира комисия, която извършва проверки по всички населени места за наличието на изхвърлени отпадъци на закритите сметища, както и за образувани нови такива, съвместно с регионалните органи на МОСВ. След приключване на проверките на нарушителите се съставят Констативни протоколи с предписания за почистване и/или Актове за установяване на административно нарушение /АУАН/.

При ежегодното определяне на годишния размер на такса битови отпадъци в план-сметките, одобрени от Общинския съвет са предвидени средства за почистване и поддържане на обществени територии, в т.ч. и почистване на образувани замърсявания, както и за експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови отпадъци.

Община Средец разполага със специализирано общинско предприятие, чрез което осъществява почистване на локални замърсявания и/или нерегламентирани сметища на територията на общината. Изпълнението на задълженията на чл.19, ал.3, т.3 от ЗУО, а именно почистването на уличните платна, площадите, алеите, парковете и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване в Община Средец също се извършват от ОП „Озеленяване, благоустройство и чистота“.

3.4. Рискове за замърсяване от депонирането на отпадъците

Както бе посочено в т. 3.3 в настоящата програма, Община Средец е предприела необходимите действия за закриване и рекултивация на общинското депо за отпадъци в гр. Средец, чиято експлоатация е преустановена в средата на 2015 г. Дейностите по рекултивирането му ще се извършват въз основа на изготвен и одобрен проект, отговарящ на нормативните изисквания, което ще допринесе за недопускане на вредно въздействие от дейността върху конкретните райони.

Съгласно изискванията на *Наредба № 6/27.08.2013 г. за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци* е необходимо да се осъществява поддръжка и следексплоатационни грижи на депото в т.ч. контрол по наблюдение на параметрите на околната среда, за срок не по-кратък от 30 години след закриването му. Поддръжката и следексплоатационните грижи се осъществяват в съответствие с план за контрол и мониторинг, съгласно Приложение 3 на цитираната наредба. За обект: „Закриване и рекултивация на съществуващо общинско депо за битови отпадъци, намиращо се в м. „Корията“, землището на гр. Средец е разработен и одобрен план за контрол и мониторинг, в строго съответствие с нормативните изисквания. Системата за мониторинг включва осигуряване на информация за състоянието на основните компоненти на околната среда - въздух, води и почви, и предотвратяване на негативното му влияние върху тях при осигуряване на оптимални условия за нормално функциониране.

Контролната дейност по опазване на околната среда, в т.ч. управление на отпадъците в Община Средец се осъществява от служители от Дирекция „Устройство на територията,

строителство и БКС”, кметове и кметски наместници на населените места, както и от други длъжностни лица от общинската администрация, определени със заповед на кмета на общината.

Съгласно Правилника за организацията и дейността на общинската администрация, Дирекцията има възложена функция за контрол по:

- извършване на сметопочистването на територията на Община Средец;
- извършва системни проверки с цел контрол и координация на дейността на общинското предприятие отговарящо за сметосъбирането;

В Община Средец има създадено специализирано звено „Общински ред и сигурност“, което осъществява съвместни проверки по прилагане на нормативни актове с другите структурни звена на администрацията.

Основни проблеми в управлението на отпадъци на територията на Община Средец:

- Липса на организирана система за разделно събиране и оползотворяване на биоотпадъците от поддържането на обществени площи, паркове и градини;
- В общината няма разработени и въведени в действие проекти за домашно/фамилно компостиране на растителни и биоразградими отпадъци;
- На територията на Община Средец не е осигурена площадка за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата.

Насоки за развитие:

- Предотвратяване и намаляване на образуването на отпадъци;
- Екологосъобразно обезвреждане на отпадъците;
- Правно урегулиране на управлението на отпадъците, ускоряване прилагането на законодателството и политиката в областта;
- Постигане на целите за разделно събиране и оползотворяване на битовите биоотпадъци;
- Редуциране обема на депонираните отпадъци за сметка прилагане на рециклиране и оползотворяване;
- Изпълнение на План по контрол и мониторинг и следексплоатационни грижи на рекултивирано депо за битови отпадъци на гр. Средец.

4. Почви и нарушени терени

Климатични особености на континентално-средиземноморския климат, разнообразната геоложка основа и характерът на естествената растителност са способствали за образуването на разнообразна почвена покривка. Според почвено-географското райониране на България (Нинов, 1997) територията на общината попада в Странджанската провинция на Балканско-Средиземноморската почвена подобласт.

Формират се два самостоятелни района:

1. Карнобатско-Бургаски район, където почвената покривка е представена предимно от смолници, канелени горски и ливадни почви;
2. Средецко-Созополският район, съставен главно от излужени канелени горски и алувиално-ливадни почви.

Излужените канелени горски почви (LUVISOLS) имат най-широко разпространение (95.4%) в обхвата на общината. В централните части, южно от Средец, са представени като канелено-подзолисти (PLANOSOLS). Имат добре оформен и средно мощен (80-120 см)

профил, на някои места до 200 cm. В южните планински сектори те са представени като плитки, силно ерозирани, с дълбочина до 35 cm.

Характеризират се като глинесто-песъчливи, с ниско съдържание на хумус – 0.34%. Водният режим на излужените канелени горски почви не е особено благоприятен. С най-тежък механичен състав са почвите, развити върху андезити и варовици. Отличават се с ниска порьозност, висока плътност, влошена аерация и склонност към преовлажняване.

Върху излужените канелени горски и канелено-подзолистите почви растат високостъблени и издънкови насаждения с разнообразен състав, като водещи в тях са дъбовите. Особено бедните почви от този подтип предлагат условия за развитието на иглолистна и сухоустойчива широколистна растителност. Част от тях (развити върху безкарбонатни скали) са средно добри за ориенталски тютюн и лозя.

Смолниците (VERTISOLS) са разпространени на север от река Средецка в низинни условия при слаб наклон на терена. По-широко е представен подтипът излужени. В района между селата Загорци-Светлина-Суходол-Дюлево те преминават в карбонатни и типични. Създават много добри условия за отглеждане на пшеница, ябълки, круши, сливи, череши и средно добри за царевица, соя, слънчоглед, цвекло, тютюни, памук, пасища, ливади. В обхвата на Странджа са представени хумусно-карбонатни почви (LEPTOSOLS), развити върху варовици, с променлива мощност (20-80 cm). Характеризират се като леко до средно песъчливо-глинести. Имат добра порьозност, но неблагоприятен воден режим поради малката мощност и голяма каменливост. По запазеността си с хумус са средно до богато хумусни 11.05%. Алувиални, алувиално-ливадни и алувиално-делувиални почви (FLUVISOLS) са представени предимно върху долините на реките Средецка и Факийска. Хумусният хоризонт варира от 10 до 40 cm. Тези почви са глинесто-песъчливи, рохки, проветриви, средно и слабо запасени с хумус и азот.

Смолниците се отличават с твърде своеобразен произход и са разпространени на юг от Стара планина в котловинните полета, Горнотракийската и Бургаската низини. Образувани са върху водонепропускливи плиоценски езерни седименти и андезитни туфи и туфити, средиземноморско климатично влияние, незначителен наклон. Отличават се с тежък механичен състав, съдържание на глина 50-75%, специфични физико-механични водни свойства. При навлажняване на почвата, тя набъбва, увеличава обема си, придобива голяма пластичност и лепливост. Обратно - при изсъхване тя се свива, втвърдява и образува широки пукнатини. Смолниците се отличават и с малка водопроницаемост и голяма водозадържаща способност. Поделят се на карбонатни, типични, излужени и деградирани.

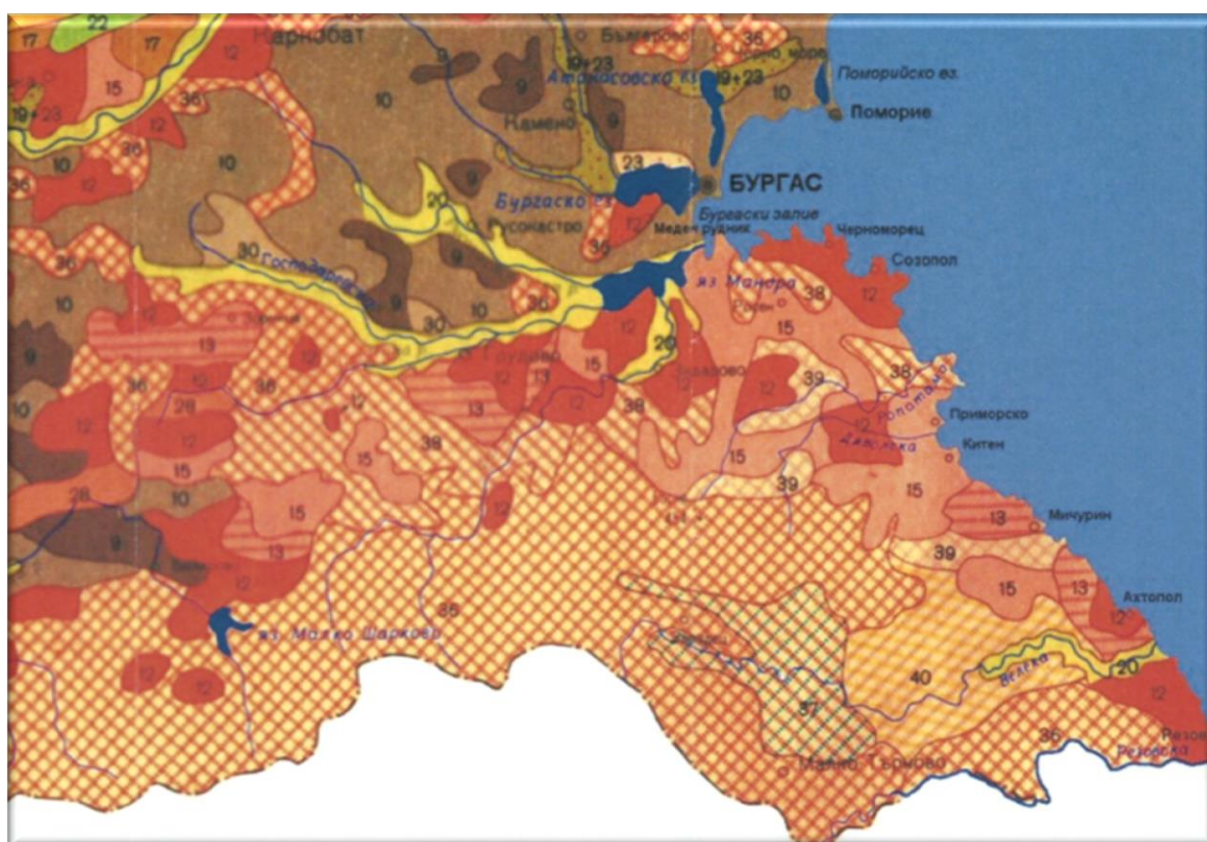
Канелените горски почви са разпространени по южните склонове на Стара планина и основните склонови ивици на останалите планини на юг от нея и свързаните с тях котловинни полета, хълмистите земи на Средногорието, Крайщето, Тунджанската област, Странджа, Източни Родопи, Осогово, Рила, Пирин, Родопите (до 800 m н.в.). Формирането им протича при преходно-континентален и преходно-средиземноморски климат и при участието на топлолюбива широколистна, горска растителност, разнообразен почвен субстрат (силно натрошени и изветрели гранити, гранитогнайси, гнайси, слюдени шисти и др.). Канелените горски почви се поделят на типични, излужени и оподзолени канелени горски почви.

Типичните горски канелени почви имат ограничено разпространение в хълмистите и дълбоко разчленени райони. Развити са върху карбонатна основа и се характеризират с

плитък профил, малка мощност, плътен строеж. По механичен състав са леко до тежко глинести с хумусно съдържание (3-5%).

Излужените канелени почви са най-широко разпространения почвен тип в България. Разпространени са в основните селскостопански райони. Характеризират се с мощност на почвения профил 75-120 cm, мощност на хумусния хоризонт (до 35 cm). По механичен състав са по-глинести от типичните канелени почви, но са с по-малко съдържание на хумус (2-3%).

Алувиално-ливадните почви са разпространени около реките. Те са богати на скални материали и на хумусни вещества, висоководопропускливи са и са подходящи за отглеждане на зеленчуци. Основните дейности за повишаване на плодородието им освен торене са насочени към предпазването им от заливане на реките, заблатяване и засоляване.

Фигура II-07. Почвена карта на района на Община Средец

Легенда:

Номер	Вид почва
9	Тежки черноземи и „карасолуци”, глинести
10	Оподзолени черноземи и тъмносиви горски почви, тежко песъчливо-глинести
12	Излужени чернозем-смолници, глинести
13	Канеленовидни чернозем-смолници, тежко песъчливо-глинести и глинести
15	Сиви горски почви, средно и тежко песъчливо глинести
20	Излужени канелени горски почви, тежко песъчливо-глинести
30	Алувиално-ливадни почви с ливадни черноземи, песъчливо-глинести
36	Пясъци
38	Ерозиран карбонатни и типични черноземи

Почвеното разнообразие в общината благоприятства интензивното земеделие, представлява ценен природен ресурс и създава потенциал за ефективно селско стопанство при балансирана селищна мрежа и модерна техническа инфраструктура.

4.1. Замърсени почви с тежки метали, пестициди, нефтопродукти, нитрати, други замърсители

По даанни на годишен доклад за състоянието на околната среда на РИОСВ-Бургас, през 2020г. мониторинг на почвите за съдържание на тежки метали и металоиди от мрежата на I ниво е проведен на територията на област Бургас, като два от пунктовете попадат на територията на Община Средец – с. Зорница и с. Сливово. Почвеното изпитване е извършено от Регионална изпитателна лаборатория Бургас в две дълбочини: 0-10 cm и 0-40 cm за необработваемите и 0-20 cm и 20-40 cm за обработваемите почви в три повторения. Наблюдават се следните показатели: активна реакция на почвата (рН), биогенни елемент - общ азот по Келдал, общ фосфор, органично вещество – общ въглерод и органичен въглерод, обемна плътност и 9 броя тежки метали и металоиди – мед, цинк, олово, кадмий, никел, кобалт, хром, арсен и живак. Оценка и анализ на получените резултати по почвен мониторинг I-ро ниво се извършват от отдел „МБРГЕП“ в ИАОС. Установено, че те са в граници на нормите, много под МДК (максимално допустима концентрация), съгласно Наредба № 3 за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвата.

Съгласно Доклад на РИОСВ-Бургас, през 2019 г. до края на месец ноември на територията на регионалната инспекция по програма за Българо–Швейцарско сътрудничество, е стартиран проект по *„Екологосъобразно обезвреждане на излезли от употреба пестициди и други препарати за растителна защита с изтекъл срок на годност“*. Изпълнител на проекта е консорциум „ИНДЕКОСЕЙФ“ ДЗЗД с участници: „Еко Сейф“ ООД (България) и „Инд Еко“ ДОО (Хърватска). В тази връзка в изпълнението на проект *„Преопакване, транспорт, предаване за окончателно обезвреждане и почистването на складовете съдържащи УОЗ – пестициди, опасни отпадъци, неопасни отпадъци, и други препарати за растителна защита“*, в складове на територията на РИОСВ-Бургас, на основание Разрешение № 02-ДО-515-00/19.12.2018г., „Еко Сейф“ ООД (България) преупакова и предава за последващо третиране, пестициди намиращи се на територията на общините Айтос, Средец, Камено и Царево. Така преупакованите препарати са натоварени на камиони и експедирани за оползотворяване в заводи в Германия, Холандия и Швейцария. Складовете са почистени и върнати на собствениците им. Количествата излезли от употреба ПРЗ, предадени за последващо третиране от склад намиращ се на територията на Община Средец възлизат на 47999.80 kg.

При извършени планови проверки през 2021 г. на девет площадки в област Бургас, на които са разположени контейнери тип „Б-Б куб“ за съхранение на излезли от употреба препарати за растителна защита, е установено, че в землището на с. Росеново, Община Средец, няма констатирани нарушения при съхранението на 40 бр. „Б-Б кубове“ с общо количество 160000 kg.

Замърсявания с нефтопродукти вследствие на разливи не са констатирани.

За повишаване на добивите от земеделска продукция при обработването на земеделските земи в района на общината се използват естествени и изкуствени торове. Няма данни от Националната система за мониторинг на почви на почвени проби от района за замърсяване с нитрати вследствие предозирано и/или безконтролно наторяване на земеделски земи.

4.2. Ерозирали почви

Ерозията е процес, който механично уврежда почвите, като унищожава хумусния слой. Това води до намаляване на почвеното плодородие. По статистически данни на водна ерозия са подложени 72% от всички обработваеми земи с наклон над 60°. Трайно засегнати от водна ерозия са 43% от общата площ на областта. На ветрова ерозия са подложени земите в равнинните и обезлесени райони. Те съставляват около 12% от обработваемите площи. Иригационна ерозия почти не се забелязва.

Територията на общината се определя като район, уязвим на средна и силна ерозия. Тук се проявява комбинираното влияние на водно-ерозионните процеси – при всички обработваеми земи над 6°, засягащи северната половина на територията, и ветровата ерозия, която се проявява с умерен до висок действителен риск. Рисков фактор е потенциалът от възникването на горски пожари по време на продължителните летни засушавания.

По данни на Доклад за състоянието на околната среда на РИОСВ Бургас, през 2021 г. не са финансирани проекти против ерозия на почвата и не са известни такива, които се изпълняват на територията на Регионалната инспекция. Дейностите по предотвратяване на почвената ерозия основно се финансират от Министерство на земеделието, храните и горите.

4.3. Вкислени и засолен почви

Вкисляването на почвите е проблем за обработваемите земи. Засоляването на почвите е процес, при който се увеличава съдържанието на водоразтворимите соли в почвата и/или съдържанието на обменен натрий. По-голяма част от засоляването се дължи на естествени причини – по-високото ниво на подпочвените води. Това е резултат от влошените условия на естествен дренаж в равнинни райони с периодични летни засушавания. Засолените почви в нашия регион са под формата на петна в асоциация с почви, които са с високо естествено плодородие. В районите с най-силна степен на развитие на процеса, засоляването е основна причина за изоставяне на площи с високо потенциално плодородие като ниско ефективни.

На територията на Община Средец не са констатирани процеси характеризиращи вредна киселинност и засоляване на почвите. Контрол по опазване на почвите от засоляване и вкисляване се осъществява от РИОСВ – Бургас.

4.4. Физически нарушени почви и терени

Нарушените терени се дължат основно на антропогенната дейност, изразяваща се в нарушения на релефа от добивни дейности от находища на подземни богатства и в по-слаба степен – при изграждането на инфраструктурни обекти (пътища, външни ВиК мрежи) и др. На територията на общината са предоставени концесии за добив на подземни богатства за следните находища:

- „Житосвят“ за добив на трахити и псамитови туфи;
- Каменна кариера от находище „Грудово“ за добив на андезитови туфи;
- „Богданово-запад“ за добив на варовици;
- „Дебелт“ за добив на пясъци, с. Дебелт;
- „Божема“ за добив на граносиенити в землището на с. Слиново.

Изводи:

- Почвите на територията на общината не са замърсени с тежки метали и металоиди и органични замърсители.
- На територията на общината не са регистрирани замърсявания на почвата вследствие употребата на пестициди.

- Засилва се тенденцията на промяна на земеделските земи за неземеделски цели на територията на общината.
- Община Средец не разполага с данни за констатирани процеси характеризиращи вредна киселинност и засоляване на почвите на нейна територия.
- Почвите са компонент, върху който всяко бездействие и неспазване на нормативните изисквания за опазване на води, въздух, отпадъци въздейства отрицателно върху тях и ги замърсява локално или дифузно от организирани и неорганизиран източници, включително и трансгранични въздействия.

Подобряване състоянието на почвите:

За подобряване състояние на почвите и устойчиво управление на земите спомага:

- * Балансирано торене на отглежданите селскостопанските култури.
- * Ограничено използване на препарати за растителна защита и минерални торове.
- * Използването на съвременни продукти за растителна защита, които са с кратък период на полуразпад, не се акумулират в почвата и не предизвикват замърсяване на почвите с пестициди.
- * Въвеждане на програми за екологосъобразно земеделие и животновъдство.
- * Опазването на почвите се постига и чрез въвеждане на биологичното земеделие.
- * Прилагането на Закона за почвите, имащ за цел опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите.

5. Ландшафт

Ландшафтната регионализация, предложена от *Петров (1980, 1997)*, е първа по рода си, при която като основен метод е използван ландшафтно-типологичният анализ – „оконтуряване на регионалните единици въз основа на териториалното съчетание на доминиращите типове, групи или видове ландшафти“. В първата от двете разработки *Петров (1980)* отделя 4 таксономични нива, като разгърнатата класификационна схема включва 4 области, 24 провинции, 16 подпровинции и 127 района. В преработеното издание (*Петров, 1997*) тази четиристепенна таксономична система е опростена в тристепенна, като е премахнато нивото на подпровинциите, а провинциите са наречени подобласти. В разгърнатата схема броят на посочените регионални единици остава неизменен - 4 области, 24 подобласти и 127 района. Авторът подчертава, че ландшафтните области са установени според преобладаващите класове ландшафти, а таксономичните единици от по-нисък ранг (подобласти, райони) - по съчетанията на преобладаващите типове, подтипове или групи ландшафти. При тези теоретични постановки се допуска неправомерно обединяване на планински и котловинни или равнинни ландшафти в една област.

Съгласно ландшафтното райониране на страната (Петров, 1997), общината попада в:

Г – Междупланинска зонална област на южнобългарските низини и ниски планини с подобласти (Фиг. II-08):

- XXI Сакаро-Дервентска подобласт
- 118 Дервентски район
- XXIV. Странджанска подобласт;
- 125. Факийско-Велекски ландшафтен район

Фиг. II-08. Ландшафтно райониране (по Петров, 1997 г.) 1-граница на област; 2-граница на район (География на България, БАН, 2002 г.)

Легенда:

Област	Подобласт	
А-Севернобългарска зонална област на Дунавската равнина	I-Северна Дунавскоравнинна подобласт	III-Южнодобруджанска подобласт
	II-Южна Дунавскоравнинна подобласт	IV-Поповско-Шуменско-Франгенска подобласт
Б-Старопланинска област	V-Западностаропланинска подобласт	VII-Източностаропланинска подобласт
	VI-Централностаропланинска подобласт	VIII-Приморско-Старопланинска подобласт
В-Южнобългарска планинско-котловинна област	IX-Витошко-Ихтиманска подобласт	XIV-Рилска подобласт
	X-Средногорско-Задбалканска подобласт	XV-Пиринска подобласт
	XI-Краищенска подобласт	XVI-Средноместенска подобласт
	XII-Осоговско-Среднострумска подобласт	XVII-Западнородопска подобласт
	XIII-Южнострумска подобласт	XVIII-Източнородопска подобласт
Г-Междупланинска зонална област на южнобългарските низини и ниски планини	XIX-Горнотракийска подобласт	XXII-Бакаджишко-Хисарска подобласт
	XX-Долнотракийска подобласт	XXIII-Бургаско-Айтоска подобласт
	XXI-Сакаро-дервенска подобласт	XXIV-Странджанска подобласт

6. Защитени територии и зони и биоразнообразие

6.1. Защитени територии

На територията на Община Средец се намират следните защитени територии по смисъла на Закона за защитените територии (ЗЗТ), със статут - защитена местност (ЗМ) и природна забележителност (ПЗ):

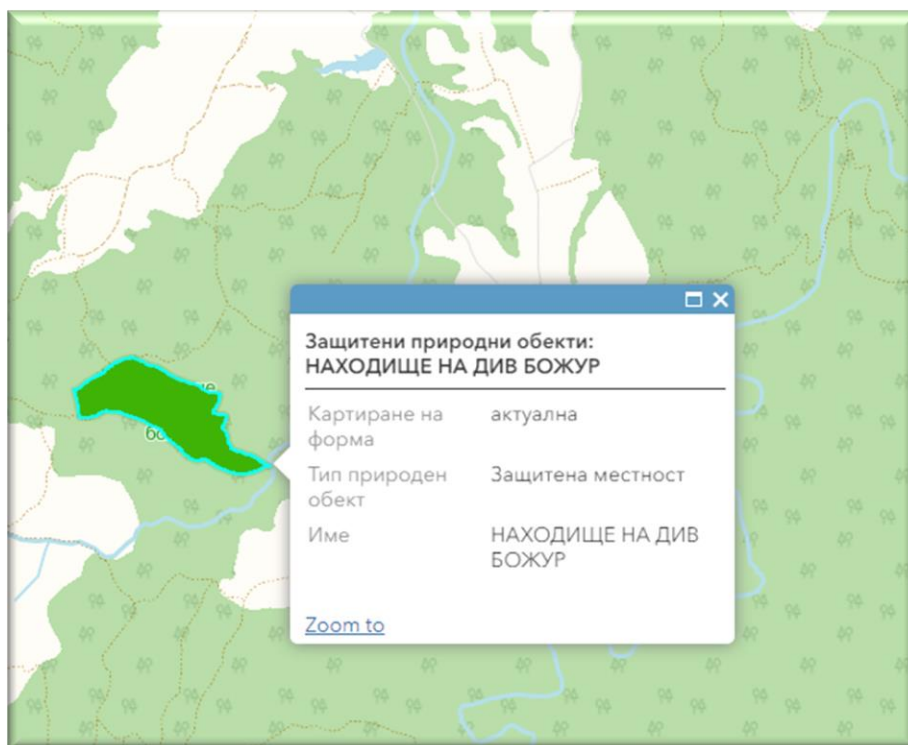
- защитена местност „Находище на Див божур“;
- защитена местност „Белия камък“;
- защитена местност „Невестин град“;
- защитена местност „Пладнището“;
- природна забележителност „Големия камък“;
- природна забележителност „Долмен Лозенски дол“;
- природна забележителност „Долмен Паша дере“;
- природна забележителност „Долмените Влахов дол“.

Защитена местност „Находище на Див божур“ с площ: 84.0 ha в землището на с. Росеново, обявена със Заповед №РД-1020/28.12.2001 г. на МОСВ, Държавен вестник бр. 16/2002 г. ЗМ е обявена е с цел опазване на естествените местообитания на защитени и редки растения и техните съобщества.

Режим на дейности:

- ✓ Забранява се строителството, разкриването на кариери и други дейности, с които се изменя променящия естествения облик на местността или водния ѝ режим;
- ✓ Забранява се внасяне на нехарактерни за района растителни и животински видове;
- ✓ Забранява се бране на диви цветя, събирането на билки, кастренето, чупенето на клони и увреждането на вековни дървета;
- ✓ Забранява се извеждането на сечи освен санитарни и отгледни;
- ✓ Забранява се провеждането на горскостопански мероприятия през периода 1.01 - 30.08;
- ✓ Забранява се пашата на домашни животни;
- ✓ Забранява се разрушаването на гнезда и леговища; събиране на яйца на птици и техните малки; убиване, улавяне и безпокоене на птиците;
- ✓ Забранява се лова и ловностопанските мероприятия.

Защитената местност е разположена на повече от 2.4 km на запад от регулационните граници на с. Росеново.

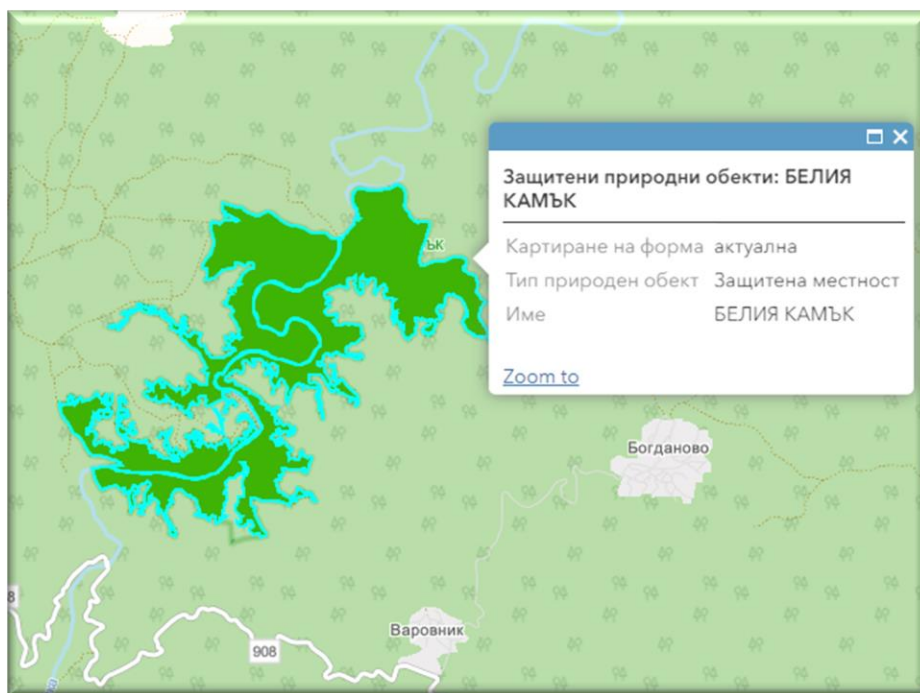
Фиг. II-09. Местоположение на защитена местност „Находище на Див божур“
*Източник: Регистър на ЗТ и ЗЗ в България към ИАОС

Защитена местност „Белия камък“ с площ от 450.8 ha в землищата на с. Богданово и с. Варовник. Обявена е със Заповед №РД-180 от 07.08.1994 г., на МОСВ, Държавен вестник бр. 58/1994г. с цел: Запазване естествените местообитания на защитени и редки видове птици, включени в Червената книга на Република България и в списъка на застрашените видове в Европа.

Режим на дейности:

- ✓ Забранява се убиване, улавяне, опръстенияване и безпокоене на гнездещите птици, разваляне на гнездата, събиране на яйца или малките им;
- ✓ Забранява се строителство, разкриване на кариери и други дейности, с които се изменя естественият облик на местността или водният ѝ режим;
- ✓ Забраняват се сечите, освен отгледни и санитарни;
- ✓ Забраняват се всякакви горскостопански мероприятия по време на размножителния период на птиците от 1 март до 31 юли;
- ✓ Забранява се залесяване с неприсъщи за района видове;
- ✓ Забранява се пашата на кози и свине.

Защитената местност е разположена на около 2 km на северозапад от двете села.

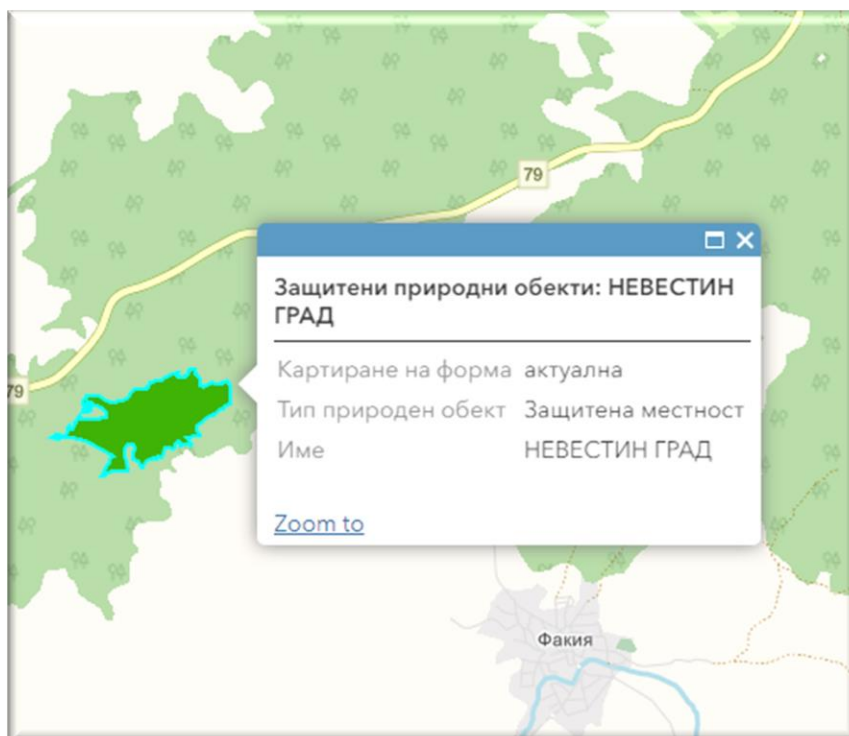
Фиг. II-10. Местоположение на защитена местност „Белия камък“
*Източник: Регистър на ЗТ и ЗЗ в България към ИАОС

Защитена местност „Невестин град“ с площ: 59.7 ha в землището на с. Факия. Обявена е със Заповед № 170 от 16.02.1990 г., на КОПС, Държавен вестник бр. 18/1990 г. с цел: Запазване естествените местообитания на защитени и редки видове птици.

Режим на дейности:

- ✓ Забранява се убиване, улавяне и безпокоене на птиците, разваляне на гнездата, събиране на яйцата на малките им;
- ✓ Забранява се ловуването;
- ✓ Забраняват се сечи освен санитарни;
- ✓ Забранява се строителство, разкриване на кариери и други дейности, с които се изменя естествения облик на местността или водния режим.

Защитената местност е разположена на около 2.4 km североизточно от с. Факия.

Фиг. II-11. Местоположение на защитена местност „Невестин град“

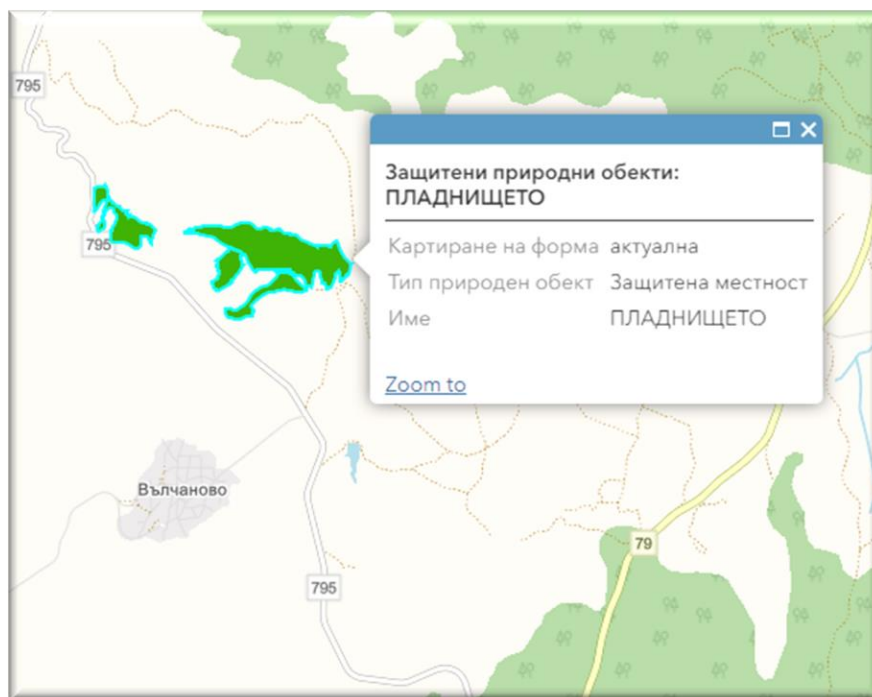
*Източник: Регистър на ЗТ и ЗЗ в България към ИАОС

Защитена местност „Пладнището“, с площ: 68.3 ha в землището на с. Вълчаново. Обявена е със Заповед № 170 от 16.02.1990 г., на КОПС, Държавен вестник бр. 18/1990 г. с цел: Запазване естествените местообитания на защитени и редки видове птици.

Режим на дейности:

- ✓ Забранява се убиване, улавяне и безпокоене на птиците, разваляне на гнездата, събиране на яйцата на малките им;
- ✓ Забранява се ловуването;
- ✓ Забраняват се сечи освен санитарни;
- ✓ Забранява се строителство, разкриване на кариери и други дейности, с които се изменя естествения облик на местността или водния режим.

Защитената местност е разположена на около 1 km северно от с. Вълчаново.

Фиг. II-12. Местоположение на защитена местност „Пладнището“
*Източник: Регистър на ЗТ и ЗЗ в България към ИАОС

Природна забележителност „Големия камък“ с площ от 3.0 ha в землището на с. Долно Ябълково. Природната забележителност е обявена е със Заповед № 4051 от 29.12.1973 г. на Министерството на горите и опазване на природната среда, бр. 29/1974 на Държавен вестник с цел: Опазване на характерни геоложки и ботанически обекти.

Режим на дейности:

- ✓ Забранява се сеченето, кастренето и повреждането на дърветата, а също така и изкореняването на всякакви растения;
- ✓ Забранява се пашата на добитък през всяко време;
- ✓ Забранява се преследването на диви животни, птици и техните малки и развалянето на гнездата или леговищата им;
- ✓ Забранява се разкриването на кариери за всякакви инертни и други материали, увреждането или изменението на естествения облик на местността, включително и на водните течения;
- ✓ Забранява се чупенето, драскането и повреждането по какъвто и да е начин на скалните и земни образувания, на сталактитите и други формации в пещерите;
- ✓ Забранява се извеждането на интензивни и голи главни сечи;
- ✓ Разрешава се извеждането на санитарна сеч и отсичането на престарели и с влошени декоративни качества дървета.

Природната забележителност е разположена на около 2.4 km югоизточно от с. Долно Ябълково.

Природна забележителност „Долмен Лозенски дол“ с площ: 1.0 ha е обявена е със Заповед 4051 от 29.12.1973 г. на Министерството на горите и опазване на природната среда, бр. 29/1974 на Държавен вестник с цел: Опазване на скално образувание – долмен.

Режим на дейности:

- ✓ Забранява се сеченето, кастренето и повреждането на дърветата, а също така и изкореняването на всякакви растения;
- ✓ Забранява се пашата на добитък през всяко време;
- ✓ Забранява се преследването на диви животни, птици и техните малки и развалянето на гнездата или леговищата им;
- ✓ Забранява се разкриването на кариери за всякакви инертни и други материали, увреждането или изменението на естествения облик на местността, включително и на водните течения;
- ✓ Забранява се чупенето, драскането и повреждането по какъвто и да е начин на скалните и земни образувания, на сталактитите и други формации в пещерите;
- ✓ Забранява се извеждането на интензивни и голи главни сечи;
- ✓ Разрешава се извеждането на санитарна сеч и отсичането на престарели и с влошени декоративни качества дървета.

Природната забележителност е разположена на около 3.5 km на изток от с. Долно Ябълково.

Природна забележителност „Долмен Паша дере“ с площ от 1.0 ha е обявена със Заповед 4051 от 29.12.1973. на Министерството на горите и опазване на природната среда, бр. 29/1974 на Държавен вестник с цел: Опазване на характерни геоложки обекти.

Режим на дейности:

- ✓ Забранява се сеченето, кастренето и повреждането на дърветата, а също така и изкореняването на всякакви растения;
- ✓ Забранява се пашата на добитък през всяко време;
- ✓ Забранява се преследването на диви животни, птици и техните малки и развалянето на гнездата или леговищата им;
- ✓ Забранява се разкриването на кариери за всякакви инертни и други материали, увреждането или изменението на естествения облик на местността, включително и на водните течения;
- ✓ Забранява се чупенето, драскането и повреждането по какъвто и да е начин на скалните и земни образувания, на сталактитите и други формации в пещерите;
- ✓ Забранява се извеждането на интензивни и голи главни сечи;
- ✓ Разрешава се извеждането на санитарна сеч и отсичането на престарели и с влошени декоративни качества дървета.

Природната забележителност е разположена на около 1.2 km югоизточно от с. Горно Ябълково.

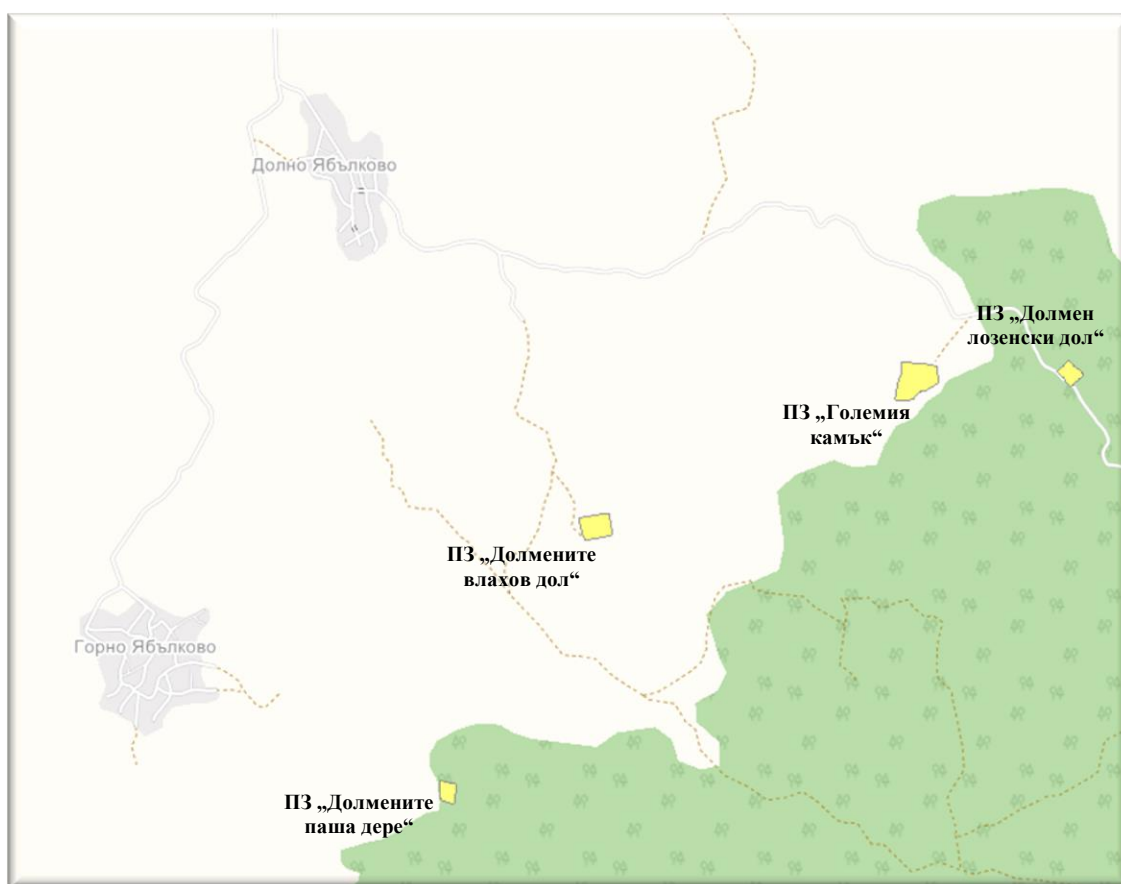
Природна забележителност „Долмените Влахов дол“ с площ от 15 ha, в землището на с. Долно Ябълково. Обявена е със Заповед 4051 от 29.12.1973. на Министерството на горите и опазване на природната среда, бр. 29/1974 на Държавен вестник, с цел: Опазване на характерни геоложки обекти.

Режим на дейности:

- ✓ Забранява се сеченето, кастренето и повреждането на дърветата, а също така и изкореняването на всякакви растения;
- ✓ Забранява се пашата на добитък през всяко време;
- ✓ Забранява се преследването на диви животни, птици и техните малки и развалянето на гнездата или леговищата им;

- ✓ Забранява се разкриването на кариери за всякакви инертни и други материали, увреждането или изменението на естествения облик на местността, включително и на водните течения;
- ✓ Забранява се чупенето, драскането и повреждането по какъвто и да е начин на скалните и земни образувания, на сталактитите и други формации в пещерите;
- ✓ Забранява се извеждането на интензивни и голи главни сечи
- ✓ Разрешава се извеждането на санитарна сеч и отсичането на престарели и с влошени декоративни качества дървета.

Природната забележителност е разположена на около 1.7 km на югоизточно от с. Долно Ябълково.

Фиг. II-13. Местоположение на природните забележителности в Община Средец

**Източник: Регистър на ЗТ и ЗЗ в България към ИАОС*

6.2. Защитени зони

В териториалния обхват на Община Средец, попадат изцяло или части от следните защитени зони от екологичната мрежа Натура 2000 по смисъла на Закона за биологично разнообразие (ЗБР):

- **ЗЗ BG0000513 „Войнишки бакаджик“** за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна;
- **ЗЗ BG0000219 „Дервентски възвишения 2“** за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна;
- **ЗЗ BG0000271 „Мандра-Пода“** за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна и за опазване на дивите птици;
- **ЗЗ BG0000198 „Средецка река“** за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна;

- **33 BG0001007 „Странджа”** за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна;
- **33 BG0000230 „Факийска река”** за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна;
- **33 BG0002066 „Западна Странджа”** за опазване на дивите птици;

Защитена зона BG0000513 „Войнишки Бакаджик“ за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна е обявена със Заповед №РД-294/31.03.2021 г. (ДВ, бр. 47/04.06.2021 г.) на министъра на околната среда и водите.

Целите на опазване на 33 BG0000513 „Войнишки Бакаджик“ са:

- опазване и поддържане на типовете природни местообитания, посочени в т. 2.1, местообитанията на посочените в т. 2.2 видове, техните популации и разпространение в границите на зоната, за постигане и поддържане на благоприятното им природозащитно състояние в Континенталния биогеографски регион;
- увеличаване на приноса на защитената зона по отношение на площта на природно местообитание с код 62A0;
- подобряване на структурата и функциите на природни местообитания с кодове 6220*, 62A0 и 91M0;
- подобряване на местообитанията на видовете Шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*), Шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*), Обикновена блатна костенурка (*Emys orbicularis*) и Южна блатна костенурка (*Mauremys caspica*);
- при необходимост подобряване на състоянието или възстановяване на типове природни местообитания, посочени в т. 2.1, местообитания на посочени в т. 2.2 видове и техни популации.

Предмет на опазване в защитена зона BG0000513 „Войнишки Бакаджик“ са:

Следните типове природни местообитания по чл. 6, ал. 1, т. 1 от Закона за биологичното разнообразие (ЗБР):

- 62A0 Източно субсредиземноморски сухи тревни съобщества;
- 6220 * Псевдостепа с житни и едногодишни растения от клас Thero-Brachypodietea;
- 91M0 Балкано-панонски церово-горунови гори;
- 91Z0 Мизийски гори от сребролистна липа;

Местообитанията на следните видове по чл. 6, ал. 1, т. 2 от ЗБР:

Бозайници – Пъстър пор (*Vormela peregusna*);

Земноводни и влечуги – Голям гребенест тритон (*Triturus karelinii*), Пъстър смок (*Elaphe sauromates*), Обикновена блатна костенурка (*Emys orbicularis*), Южна блатна костенурка (*Mauremys caspica*), Шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*), Шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*);

Безгръбначни – Буков сечко (*Morimus funereus*), Бръмбар рогащ (*Lucanus cervus*), Обикновен сечко (*Cerambyx cerdo*).

В границите на защитената зона се забранява:

1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища;
2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бързите извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при

бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности;

3. търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали) в териториите, заети от природните местообитания по т. 2.1; забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие;

4. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива;

5. разораване и залесяване на поляни, голини и други незалесени горски територии в границите на негорските природни местообитания по т. 2.1 освен в случаите на доказана необходимост от защита срещу ерозия и порои, както и в случаите на реализиране на допустими планове, програми, проекти или инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство;

6. премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, радиционни ивици, заети с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти;

7. употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията;

8. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери, изоставени орни земи и горски територии, както и на продукти за растителна защита от професионална категория на употреба в тези територии освен при каламитет, епифитотия или при прилагане на селективни методи за борба с инвазивни чужди видове;

9. използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.);

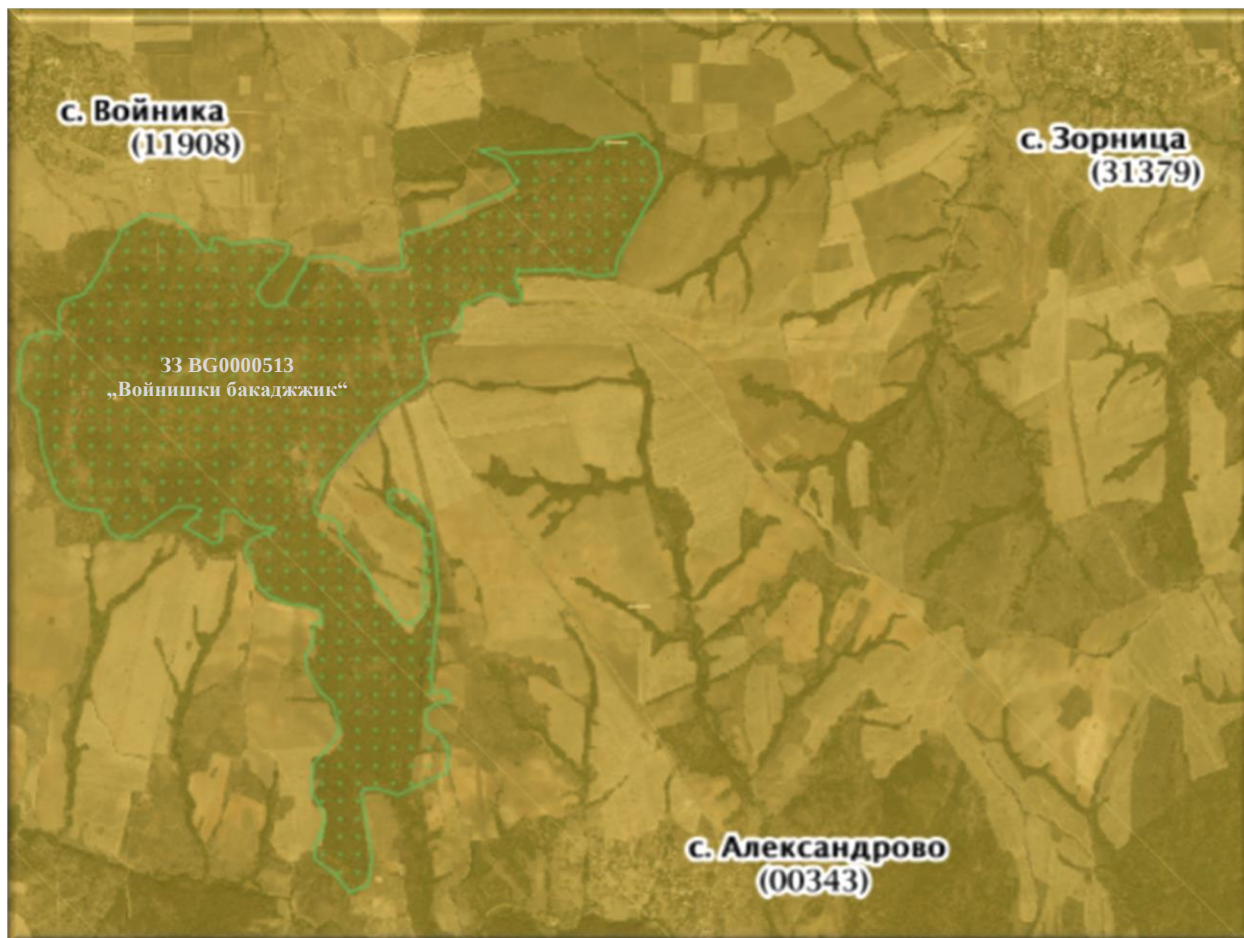
10. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми;

11. палене на стърнища, слокове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност;

12. постоянно съхраняване и депониране на отпадъци;

13. добив на дървесина и биомаса в горите във фаза на старост освен в случаи на увреждане на повече от 50% от площта на съответната гора във фаза на старост вследствие на природни бедствия и каламитети; в горите във фаза на старост, през които преминават съществуващи горски пътища други инфраструктурни обекти, при доказана необходимост се допуска сеч на единични сухи, повредени, застрашаващи или пречещи на безопасното движение на хора и пътни превозни средства или на нормалното функциониране на инфраструктурните обекти дървета;

14. паша на домашни животни в горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост.

Фиг. II-14. Карта на Защитена зона BG0000513 „Войнишки бакаджик”

Защитена зона „Войнишки бакаджик“ обхваща най-северозападната част от територията на Община Средец, с площ от 131.74 ha в землището на с. Зорница.

Защитена зона BG0000219 „Дервентски възвишения 2“ за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна е обявена със Заповед №РД-344/31.03.2021 г. (ДВ, бр. 55/02.07.2021 г.) на министъра на околната среда и водите.

Целите на опазване на Защитена зона BG0000219 „Дервентски възвишения 2“ са:

- опазване и поддържане на типовете природни местообитания, посочени в т. 2.1, местообитанията на посочените в т. 2.2 видове, техните популации и разпространение в границите на зоната за постигане и поддържане на благоприятното им природозащитно състояние в съответните биогеографски региони;
- увеличаване на приноса на защитената зона по отношение на площта на природно местообитание с код 6220 * в двата биогеографски региона;
- подобряване на структурата и функциите на природни местообитания с кодове 6210 (*важни местообитания на орхидеи), 6220 *, 62A0, 91AA *и 91M0 в двата биогеографски региона;

- подобряване на структурата и функциите на природни местообитания с кодове 3150, 3260, 6510, 91F0, 91S0 *, 91Z0 и 92A0 в частта от защитената зона, попадаща в Континенталния биогеографски регион;
- подобряване на местообитанията на видовете Голям гребенест тритон (*Triturus karelinii*), Шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*), Обикновена блатна костенурка (*Emys orbicularis*), Шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*), Южна блатна костенурка (*Mauremys caspica*) и Подковонос на Мехели (*Rhinolophus mehelyi*) в двата биогеографски региона;
- подобряване на местообитанията на видовете Пъстър смок (*Elaphe sauromates*) и Дългоух ношник (*Myotis bechsteinii*) в частта от защитената зона, попадаща в Континенталния биогеографски регион;
- при необходимост подобряване на състоянието или възстановяване на типове природни местообитания, посочени в т. 2.1, местообитания на посочени в т. 2.2 видове и техни популации.

Предмет на опазване в защитена зона BG0000219 „Дервентски възвишения 2“ са:

Следните типове природни местообитания по чл. 6, ал. 1, т. 1 от Закона за биологичното разнообразие (ЗБР):

- 3150 Естествени еутрофни езера с растителност от типа Magnopotamion или Hydrocharition;
- 3260 Равнинни или планински реки с растителност от Ranunculion fluitantis и Callitricho-Batrachion;
- 6110 * Отворени калцифилни или базифилни тревни съобщества от Alysso-Sedion albi;
- 6210 Полуестествени сухи тревни и храстови съобщества върху варовик (Festuco-Brometalia) (*важни местообитания на орхидеи);
- 6220 * Псевдостепи с житни и едногодишни растения от клас Thero-Brachypodietea;
- 62A0 Източно субсредиземноморски сухи тревни съобщества;
- 6430 Хидрофилни съобщества от високи треви в равнините и в планинския до алпийския пояс;
- 6510 Низинни сенокосни ливади;
- 8220 Хазмофитна растителност по силикатни скални склонове;
- 8230 Силикатни скали с пионерна растителност от съюзите Sedo-Scleranthion или Sedo albi-Veronicion dillenii;
- 8310 Неблагоустроени пещери;
- 9170 Дъбово-габъррови гори от типа Galio-Carpinetum;
- 9180 * Смесени гори от съюза Tilio-Acerion върху сипеи и стръмни склонове;
- 91AA * Източни гори от космат дъб;
- 91E0 * Алувиални гори с Alnus glutinosa и Fraxinus excelsior (Alno-Pandion, Alnion incanae, Salicion albae);
- 91F0 Крайречни смесени гори от Quercus robur, Ulmus laevis и Fraxinus excelsior или Fraxinus angustifolia покрай големи реки (Ulmenion minoris);
- 91M0 Балкано-панонски церово-горунови гори;
- 91S0 * Западнопонтйски букови гори;
- 91Z0 Мизийски гори от сребролистна липа;
- 92A0 Крайречни галерии от Salix alba и Populus alba.

В границите на защитената зона се забранява:

1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища и регламентираните за това места;
2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бързите извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за определени на основание на

нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности;

3. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни

насаждения на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива;

4. разораване и залесяване на поляни, голини и други незалесени горски територии в границите на негорските природни местообитания по т. 2.1 освен в случаите на доказана необходимост от защита срещу ерозия и порои, както и в случаите на реализиране на допустими планове, програми, проекти или инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство;

5. премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти;

6. употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни

субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията;

7. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери и изоставени орни земи, както и

на продукти за растителна защита и биоциди от професионална категория на употреба в тези територии, освен при каламитет, епифитотия, епизоотия, епидемия или при прилагане на селективни методи за борба с инвазивни чужди видове;

8. използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.);

9. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми;

10. палене на стърнища, слокове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност;

11. палене на огън, благоустрояване, електрифициране, извършване на стопанска и спортна дейност в неблагоустроените пещери и на входовете им, както и чупене, повреждане, събиране или преместване на скални и пещерни образувания, преграждане на входовете или на отделни техни галерии по начин, възпрепятстващ преминаването на видовете прилепи, предмет на опазване по т. 2.2.1;

12. провеждане на спелеоложки проучвания през размножителния период на прилепите – от 1 март до 30 юни;

13. паша на домашни животни в горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост;

14. добив на дървесина и биомаса в горите във фаза на старост освен в случаи на увреждане на овече от 50 % от площта на съответната гора във фаза на старост вследствие на природни бедствия и каламитети; в горите във фаза на старост, през които преминават съществуващи горски пътища и други инфраструктурни обекти, при доказана необходимост се допуска сеч на единични сухи, повредени, застрашаващи или пречещи на

безопасното движение на хора и пътни превозни средства или на нормалното функциониране на инфраструктурните обекти дървета;

15. извеждане на сечи в природно местообитание с код 91E0*, с изключение за нуждите на съоръжения (елементи) на техническата инфраструктура, за предотвратяване на опасности, застрашаващи живота и здравето на хората, при бедствия и аварии, за поддържане/подобряване на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2, както и в случаите на реализиране на допустими инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство.

В границите на Община Средец територията на защитената зона включва землищата на селата Белеврен, Варовник, Голямо Буково, Горно Ябълково, Граничар, Долно Ябълково, Кирowo, Момина църква, Сливово и Факия.

Фиг. II-15. Карта на Защитена зона BG0000219 „Дервентски възвишения 2“ спрямо територията на Община Средец

Защитена зона BG0000271 „Мандра пода“ за опазване на дивите птици е обявена със Заповед №РД-131/10.02.2012 г., изменена и допълнена със Заповед №РД-308/31.03.2021 г. (ДВ, бр.48/08.06.2021 г.) за опазване на дивите птици и за природните местообитания и на дивата флора и фауна и двете на министъра на околната среда и водите.

Целите на опазване на ЗЗ BG 0000271 „Мандра – Пода“ за опазване на дивите птици са:

- опазване и поддържане на местообитанията на посочените в т. 2.1 и т. 2.2 видове птици, техните популации и разпространение в границите на зоната, за постигане и поддържане на благоприятното им състояние;
- опазване и поддържане на типовете природни местообитания, посочени в т. 2.3, местообитанията на посочените в т. 2.4 видове, техните популации и разпространение в границите на зоната, за постигане и поддържане на

благоприятното им природозащитно състояние в Черноморския биогеографски регион;

- подобряване на състоянието на местообитанията на видовете птици Малка белочела гъска (*Anser erythropus*), Шилоопашата патица (*Anas acuta*), Ръждив ангъч (*Tadorna ferruginea*), Белошипа ветрушка (*Falco naumanni*), Вечерна ветрушка (*Falco vespertinus*), Ловен сокол (*Falco cherrug*), Ливаден дърдавец (*Crex crex*), Земеродно рибарче (*Alcedo atthis*) и Сирийски пъстър кълвач (*Dendrocopos syriacus*);
- подобряване на структурата и функциите на природни местообитания с кодове 3150, 6210 (* важни местообитания на орхидеи), 6220 * и 91M0;
- подобряване на местообитанията на видовете Голям гребенест тритон (*Triturus karelinii*), Червенокоремна бумка (*Bombina bombina*), Шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*), Шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*), Обикновена блатна костенурка (*Emys orbicularis*), Пъстър смок (*Elaphe sauromates*) и Леопардов смок (*Elaphe situla*);
- при необходимост подобряване на състоянието или възстановяване на типове природни местообитания, посочени в т. 2.3, местообитания на посочени в т. 2 видове и техни популации.

Предмет на опазване в защитена зона са следните видове птици:

Видове птици по чл.6, ал.1, т.3 от ЗБР:

Червеногуш гмуркач (*Gavia stellata*), Черногуш гмуркач (*Gavia arctica*), Ушат гмурец (*Podiceps auritus*), Розов пеликан (*Pelecanus onocrotalus*), Къдроглав пеликан (*Pelecanus crispus*), Среден корморан (*Phalacrocorax aristotelis desmarestii*), Малък корморан (*Phalacrocorax pygmaeus*), Голям воден бик (*Botaurus stellaris*), Малък воден бик (*Ixobrychus minutus*), Нощна чапла (*Nycticorax nycticorax*), Гривеста чапла (*Ardeola ralloides*), Малка бяла чапла (*Egretta garzetta*), Голяма бяла чапла (*Egretta alba*), Червена чапла (*Ardea purpurea*), Черен щъркел (*Ciconia nigra*), Бял щъркел (*Ciconia ciconia*), Блестящ ибис (*Plegadis falcinellus*), Лопатарка (*Platalea leucorodia*), Розово фламинго (*Phoenicopiterus ruber*), Тундров лебед (*Cygnus columbianus bewickii*), Поен лебед (*Cygnus cygnus*), Малка белочела гъска (*Anser erythropus*), Белоока потапница (*Aythya nyroca*), Малък нирец (*Mergus albellus*), Тръноопашата потапница (*Oxyura leucocephala*), Червеногуша гъска (*Branta ruficollis*), Червен ангъч (*Tadorna ferruginea*), Орел рибар (*Pandion haliaetus*), Осояд (*Pernis apivorus*), Черна каня (*Milvus migrans*), Червена каня (*Milvus milvus*), Морски орел (*Haliaeetus albicilla*), Египетски лешояд (*Neophron percnopterus*), Белоглав лешояд (*Gyps fulvus*), Орел змияр (*Circus gallicus*), Тръстиков блатар (*Circus aeruginosus*), Полски блатар (*Circus cyaneus*), Степен блатар (*Circus macrourus*), Ливаден блатар (*Circus pygargus*), Малък креслив орел (*Aquila pomarina*), Кръстат (царски) орел (*Aquila heliaca*), Голям креслив орел (*Aquila clanga*), Малък орел (*Hieraetus pennatus*), Късопръст ястреб (*Accipiter brevipes*), Белоопашат мишелов (*Buteo rufinus*), Белошипа ветрушка (*Falco naumanni*), Вечерна ветрушка (*Falco vespertinus*), Сокол скитник (*Falco peregrinus*), Ловен сокол (*Falco cherrug*), Сив жерав (*Grus grus*), Голяма пъструшка (*Porzana porzana*), Средна пъструшка (*Porzana parva*), Ливаден дърдавец (*Crex crex*), Кокилобегач (*Himantopus himantopus*), Саблеклюн (*Recurvirostra avosetta*), Турилик (*Burhinus oedicnemus*), Кафявокрил огърличник (*Glareola pratincola*), Морски дъждосвирец (*Charadrius alexandrinus*), Златиста булка (*Pluvialis apricaria*), Бойник (*Philomachus pugnax*), Средна бекасица (*Gallinago media*), Пъстроопашат крайбрежен бекас (*Limosa lapponica*), Тънкоклюн свирец (*Numenius tenuirostris*), Малък горски водобегач (*Tringa glareola*), Пепеляв бегобегач (*Xenus cinereus*), Тънкоклюн листоног (*Phalaropus lobatus*), Малка черноглава чайка (*Larus melanocephalus*), Малка чайка (*Larus minutus*), Дългоклюна чайка (*Larus genei*), Дебелоклюна рибарка (*Gelochelidon nilotica*), Каспийска рибарка (*Sterna caspia*), Гривеста рибарка (*Sterna sandvicensis*), Речна рибарка (*Sterna hirundo*), Белочела

рибарка (*Sterna albifrons*), Белобуза рибарка (*Chlidonias hybridus*), Черна рибарка (*Chlidonias niger*), Козодой (*Caprimulgus europaeus*), Земеродно рибарче (*Alcedo atthis*), Синявица (*Coracias garrulus*), Сирийски пъстър кълвач (*Dendrocopos syriacus*), Дебелоклюна чучулига (*Melanocorypha calandra*), Полска бърбица (*Anthus campestris*), Червеногърба сврачка (*Lanius collurio*), Черночела сврачка (*Lanius minor*), Мустакато шаварче (*Acrocephalus melanopogon*), Ястребогушо коприварче (*Sylvia nisoria*).

Видове птици по чл. 6, ал. 1, т. 4 от Закона за биологичното разнообразие:

Малък гмурец (*Tachybaptus ruficollis*), Голям гмурец (*Podiceps cristatus*), Червеногуш гмурец (*Podiceps grisegena*), Черногуш гмурец (*Podiceps nigricollis*), Голям корморан (*Phalacrocorax carbo*), Сива чапла (*Ardea cinerea*), Ням лебед (*Cygnus olor*), Голяма белочела гъска (*Anser albifrons*), Сива гъска (*Anser anser*), Бял ангъч (*Tadorna tadorna*), Фиш (*Anas penelope*), Сива патица (*Anas strepera*), Зимно бърне (*Anas crecca*), Зеленоглава патица (*Anas platyrhynchos*), Шилоопашата патица (*Anas acuta*), Лятно бърне (*Anas querquedula*), Клопач (*Anas clypeata*), Червеноклюна потапница (*Netta rufina*), Кафявоглава потапница (*Aythya ferina*), Качулата потапница (*Aythya fuligula*), Планинска потапница (*Aythya marila*), Обикновена гага (*Somateria mollissima*), Ледена потапница (*Clangula hyemalis*), Траурна потапница (*Melanitta nigra*), Каdifена потапница (*Melanitta fusca*), Звънарка (*Bucephala clangula*), Среден нирец (*Mergus serrator*), Голям нирец (*Mergus merganser*), Малък ястреб (*Accipiter nisus*), Обикновен мишелов (*Buteo buteo*), Черношипа ветрушка (Керкенез) (*Falco tinnunculus*), Сокол орко (*Falco subbuteo*), Воден дърдавец (*Rallus aquaticus*), Зеленоножка (*Gallinula chloropus*), Лиска (*Fulica atra*), Стридожд (*Haematopus ostralegus*), Речен дъждосвирец (*Charadrius dubius*), Пясъчен дъждосвирец (*Charadrius hiaticula*), Сребриста булка (*Pluvialis squatarola*), Обикновена калугерица (*Vanellus vanellus*), Голям брегобегач (*Calidris canutus*), Трипръст брегобегач (*Calidris alba*), Малък брегобегач (*Calidris minuta*), Сив брегобегач (*Calidris temminckii*), Кривоклюн брегобегач (*Calidris ferruginea*), Тъмногорд брегобегач (*Calidris alpina*), Плоскоклюн блатобегач (*Limicola falcinellus*), Малка бекарина (*Limnocryptes minimus*), Средна бекарина (*Gallinago gallinago*), Черноопашат крайбрежен бекас (*Limosa limosa*), Малък свирец (*Numenius phaeopus*), Голям свирец (*Numenius arquata*), Голям червеноног водобегач (*Tringa erythropus*), Малък червеноног водобегач (*Tringa totanus*), Малък зеленоног водобегач (*Tringa stagnatilis*), Голям зеленоног водобегач (*Tringa nebularia*), Голям горски водобегач (*Tringa ochropus*), Късокрил кюкавец (*Actitis hypoleucos*), Камъкообръщач (*Arenaria interpres*), Речна чайка (*Larus ridibundus*), Чайка буревестница (*Larus canus*), Малка черногърба чайка (*Larus fuscus*), Сребриста чайка (*Larus argentatus*), Белокрила рибарка (*Chlidonias leucopterus*), Жълтокрака чайка (*Larus cachinnans*), Пчелояд (*Merops apiaster*), Брегова лястовица (*Riparia riparia*).

Целите на опазване на 33 BG 0000271 „Мандра – Пода“ за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна, са:

- Опазване и поддържане на местообитанията на посочените в т. 2.1 и т. 2.2 видове птици, техните популации и разпространение в границите на зоната, за постигане и поддържане на благоприятното им състояние;
- 3.2. опазване и поддържане на типовете природни местообитания, посочени в т. 2.3, местообитанията на посочените в т. 2.4 видове, техните популации и разпространение в границите на зоната, за постигане и поддържане на благоприятното им природозащитно състояние в Черноморския биогеографски регион;“;
- подобряване на състоянието на местообитанията на видовете птици Малка белочела гъска (*Anser erythropus*), Шилоопашата патица (*Anas acuta*), Ръждив ангъч (*Tadorna ferruginea*), Белошипа ветрушка (*Falco naumanni*), Вечерна ветрушка (*Falco*

vespertinus), Ловен сокол (*Falco cherrug*), Ливаден дърдавец (*Crex crex*), Земеродно рибарче (*Alcedo atthis*) и Сирийски пъстър кълвач (*Dendroscopus syriacus*);

- подобряване на структурата и функциите на природни местообитания с кодове 3150, 6210 (* важни местообитания на орхидеи), 6220 * и 91M0;
- подобряване на местообитанията на видовете Голям гребенест тритон (*Triturus karelinii*), Червенокоремна бумка (*Bombina bombina*), Шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*), Шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*), Обикновена блатна костенурка (*Emys orbicularis*), Пъстър смок (*Elaphe sauromates*) и Леопардов смок (*Elaphe situla*);
- при необходимост подобряване на състоянието или възстановяване на типове природни местообитания, посочени в т. 2.3, местообитания на посочени в т. 2 видове и техни популации.“

Предмет на опазване в ЗЗ „Мандра-Пода“ са следните:

Типове природни местообитания по чл. 6, ал. 1, т. 1 от Закона за биологичното разнообразие:

- 1110 Постоянно покрити от морска вода пясъчни и тинести плитчини;
- 1130 Естуари;
- 1140 Тинесто-песъчливи крайбрежни площи, които не са покрити или са едва покрити с морска вода;
- 1150 * Крайбрежни лагуни;
- 1160 Обширни плитки заливи;
- 1310 *Salicornia* и други едногодишни растения, колонизиращи тинести и пясъчни терени;
- 1410 Средиземноморски солени ливади;
- 2110 Зараждащи се подвижни дюни;
- 3150 Естествени еутрофни езера с растителност от типа *Magnopotamion* или *Hydrocharition*;
- 3260 Равнинни или планински реки с растителност от *Ranunculion fluitantis* и *Callitricho-Batrachion*;
- 6210 Полуестествени сухи тревни и храстови съобщества върху варовик (*Festuco-Brometalia*) (*важни местообитания на орхидеи);
- 6220 * Псевдостеппи с житни и едногодишни растения от клас *Thero-Brachypodietea*;
- 8230 Силикатни скали с пионерна растителност от съюзите *Sedo-Scleranthion* или *Sedo albi-Veronicion dillenii*;
- 91M0 Балкано-панонски церово-горунови гори;

Местообитанията на видове по чл. 6, ал. 1, т. 2 от Закона за биологичното разнообразие:

Бозайници – Видра (*Lutra lutra*), Пъстър пор (*Vormela peregusna*), Малък подковонос (*Rhinolophus hipposideros*), Остроух нощник (*Myotis blythii*);

Земноводни и влечуги – Голям гребенест тритон (*Triturus karelinii*), Червенокоремна бумка (*Bombina bombina*), Пъстър смок (*Elaphe sauromates*), Леопардов смок (*Elaphe situla*), Шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*), Шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*), Обикновена блатна костенурка (*Emys orbicularis*);

Риби – Европейска горчивка (*Rhodeus amarus*), Мандренска брияна (*Alburnus mandrensis*), Обикновен щипок (*Cobitis taenia*);

Безгръбначни – Бръмбар рогащ (*Lucanus cervus*), Голям сечко (*Cerambyx cerdo*), Голям буков сечко (*Morimus funereus*), Еднорог болбелазмус (*Bolbelasmus unicornis*), *Четириточкова меч пеперуда (*Euplagia (Callimorpha) quadripunctaria*), Лицена (*Lycaena dispar*), Сатирче (*Coenonympha oedippus*), Ценагрион (Ручейно пъстриче) (*Coenagrion ornatum*), Обикновен паракалоптенус (*Paracaloptenus caloptenoides*).

В границите на защитената зона се забранява:

1. Премахването на характеристики на ландшафта (синори, единични и групи дървета) при ползването на земеделските земи като такива.
2. Промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища, мери и мочурища при ползването на земеделските земи като такива.
3. Употребата на минерални торове в ливади, пасища, мери, изоставени орни земи и горски територии, както и на продукти за растителна защита и биоциди от професионална категория на употреба в тези територии освен при каламитет, епифитотия, епизоотия, епидемия или при прилагане на селективни методи за борба с инвазивни чужди видове.
4. Изграждането на вятърни генератори за производство на електроенергия с изключение на тези, за които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура или са съгласувани по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от Закона за биологичното разнообразие. Режимът не се прилага за вятърни генератори, използвани като собствени източници на електрическа енергия.
5. Изграждането на фотоволтаични системи за производство на електроенергия в пасища, ливади и мери с изключение на тези, за които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура или са съгласувани по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от Закона за биологичното разнообразие. Режимът не се прилага за изграждане на наземни, покривни и фасадни фотоволтаични системи, използвани като собствени източници на електрическа енергия.
6. Извършването на дейности, свързани с отводняване, пресушаване или промяна на водния режим на мочурища и естествени водни обекти, освен при изпълнение на дейности, свързани с подобряване състоянието на водните екосистеми и местообитания.
7. Косенето на тръстика в периода от 1 март до 15 август.
8. Паленето на тръстикови масиви и крайбрежна растителност.
9. Разкриването на нови кариери и разширяването на концесионните площи на съществуващи кариери за добив на подземни богатства с изключение на тези, за които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване по ЗПБ и/или за предоставяне на концесия за добив по ЗПБ и по Закона за концесиите или са съгласувани по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от Закона за биологичното разнообразие.
10. Разораване и залесяване на поляни и други незалесени горски територии в границите на негорските природни местообитания по т. 2.3 освен в случаите на доказана необходимост от защита срещу ерозия и порои.
11. Въвеждане в природата и умишлено разпространяване на неместни видове.
12. Провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища.
13. Движение на мотоциклети, ATV, UTV и бързата извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии. Забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности.
14. Увреждането и унищожаването на естествената растителност в крайбрежната плажна ивица и в дюни извън активната плажна площ освен в случаите на премахване на инвазивни и неместни видове, както и в случаите на реализиране на допустими инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство.
15. Използването на дънни тралиращи и драгиращи средства, депониране на драгажни маси и пребаластиране на кораби в морските пространства в зоната.

16. Изграждане на изкуствени подводни рифове и острови върху местообитанията, предмет на опазване в морските пространства в зоната.

17. Употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията.

18. Използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.).

19. Използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми.

20. Добив на дървесина и биомаса в горите във фаза на старост освен в случаи на увреждане на повече от 50 % от площта на съответната гора във фаза на старост вследствие на природни бедствия и каламитети. В горите във фаза на старост, през които преминават съществуващи горски пътища и други инфраструктурни обекти, при доказана необходимост се допуска сеч на единични сухи, повредени, застрашаващи или пречещи на безопасното движение на хора и пътни превозни средства или на нормалното функциониране на инфраструктурните обекти дървета.

21. Паша на домашни животни в горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост.

На територията на Община Средец попадат едва 0.16% от площта на 33 „Мандра-пода“, включваща най-югозападната част от язовира (с площ от 102.15 ha), в землището на с. Дебелт.

Фиг. II-16. Карта на Защитена зона BG0000271 „Мандра-пода“, спрямо територията на Община Средец

Защитена зона BG0000198 „Средецка река“ за опазване на природните местообитания и дивата флора и фауна е обявена със Заповед №РД-346/31.03.2021 г. на министъра на околната среда и водите (ДВ, бр. 56/06.07.2021 г.).

Защитена зона BG 0000198 „Средецка река“ е обявена с цел:

- опазване и поддържане на типовете природни местообитания, посочени в т. 2.1, местообитанията на посочените в т. 2.2 видове, техните популации и разпространение в границите на зоната за постигане и поддържане на благоприятното им природозащитно състояние в Континенталния биогеографски региони;
- подобряване на структурата и функциите на природни местообитания с кодове 6430, 91F0, 91M0 в двата биогеографски региона и на природно местообитание с код 92A0 в частта от защитената зона, попадаща в Черноморския биогеографски регион;
- подобряване на местообитанията на видовете Шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и Шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*) Обикновена блатна костенурка (*Emys orbicularis*) и Южна блатна костенурка (*Mauremys caspica*) в двата биогеографски региона;
- подобряване на местообитанията на вида Червенокоремна бумка (*Bombina bombina*) в частта от защитената зона, попадаща в Черноморския биогеографски регион;
- подобряване на местообитанията на вида Голям гребенест тритон (*Triturus karelinii*) в частта от защитената зона, попадаща в Континенталния биогеографски регион;
- при необходимост подобряване на състоянието или възстановяване на типове природни местообитания, посочени в т. 2.1, местообитания на посочени в т. 2.2 видове и техни популации.

Предмет на опазване в ЗЗ „Средецка река“ са следните:

Типове природни местообитания по чл. 6, ал. 1, т. 1 от Закона за биологичното разнообразие (ЗБР):

- 6210 Полуестествени сухи тревни и храстови съобщества върху варовик (*Festuco-Brometalia*) (* важни местообитания на орхидеи);
- 6430 Хидрофилни съобщества от високи треви в равнините и в планинския до алпийския пояс;
- 8220 Хазмофитна растителност по силикатни скални склонове;
- 8230 Силикатни скали с пионерна растителност от съюзите *Sedo-Scleranthion* или *Sedo albi-Veronicion dillenii*;
- 91F0 Крайречни смесени гори от *Quercus robur*, *Ulmus laevis* и *Fraxinus excelsior* или *Fraxinus angustifolia* покрай големи реки (*Ulmion minoris*);
- 91M0 Балкано-панонски церово-горунови гори;
- 92A0 Крайречни галерии от *Salix alba* и *Populus alba*.

Местообитанията на следните видове по чл. 6, ал. 1, т. 2 от ЗБР:

Бозайници – Пъстър пор (*Vormela peregusna*), Видра (*Lutra lutra*).

Земноводни и влечуги – Червенокоремна бумка (*Bombina bombina*), Жълтокоремна бумка (*Bombina variegata*), Голям гребенест тритон (*Triturus karelinii*), Пъстър смок (*Elaphe sauromates*), Обикновена блатна костенурка (*Emys orbicularis*), Шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*), Шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*), Южна блатна костенурка (*Mauremys caspica*).

Риби – Мандренска брияна (*Alburnus mandrensis*), Обикновен щипок (*Cobitis taenia*), Приморска мряна (*Barbus bergi*), Европейска горчивка (*Rhodeus amarus*).

Безгръбначни – Бръмбар рогач (*Lucanus cervus*), Обикновен сечко (*Cerambyx cerdo*), Буков сечко (*Morimus funereus*), Обикновен паракалоптенус (*Paracaloptenus caloptenoides*),

Еднорог болбелазмус (*Bolbelasmus unicornis*), Ценагрион (Ручейно пъстриче) (*Coenagrion ornatum*), Бисерна мида (*Unio crassus*).

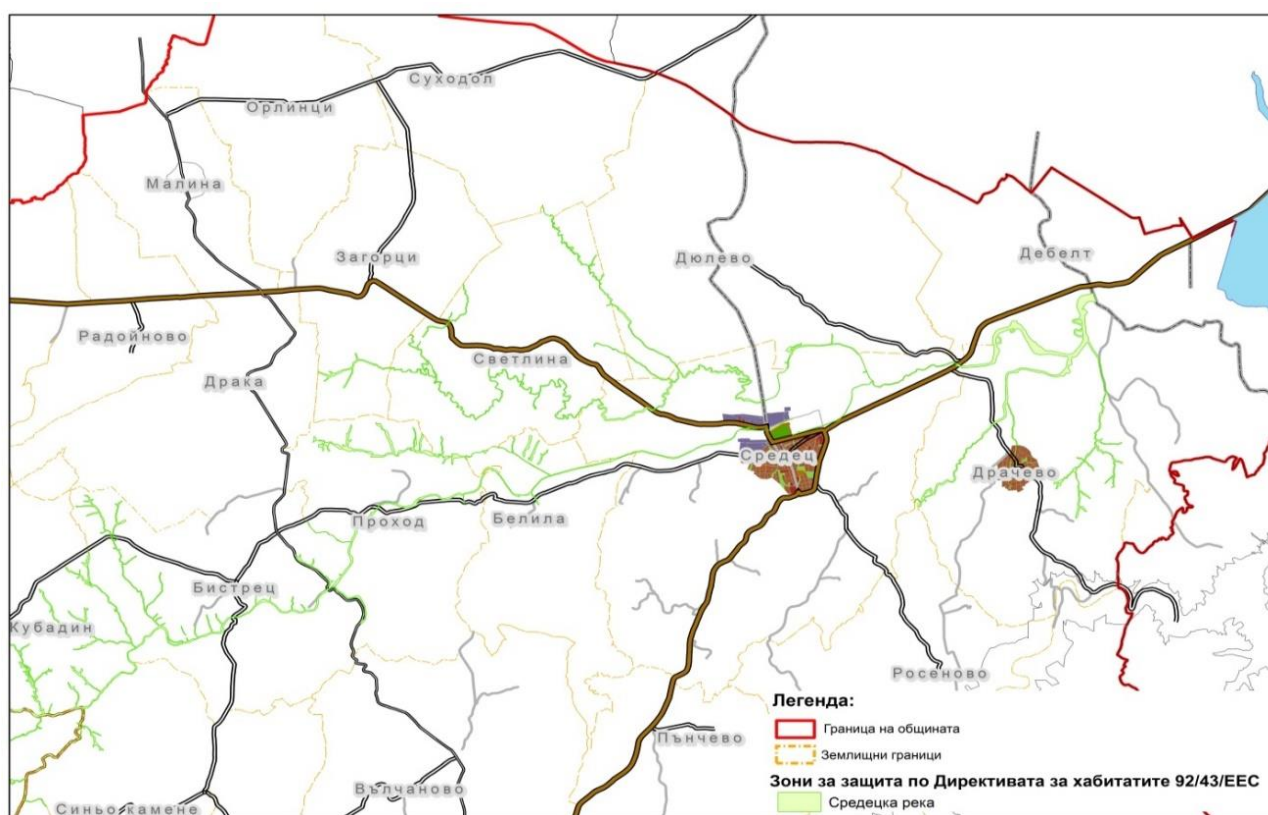
В границите на защитената зона се забранява:

1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища;
2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бъгита извън съществуващите пътища; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности;
3. търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скално-облицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали); забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие;
4. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища, мери и дерета при ползването на земеделските земи като такива;
5. разораване и залесяване на негорските природни местообитания по т. 2.1 освен в случаите на доказана необходимост от защита срещу ерозия и порои;
6. премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти;
7. употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията;
8. употреба на минерални торове, както и на продукти за растителна защита и биоциди от професионална категория на употреба, освен при каламитет, епифитотия, епизоотия, епидемия или при прилагане на селективни методи за борба с инвазивни чужди видове;
9. използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.);
10. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми;
11. палене на стърнища, слокове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност;
12. отводняване на крайбрежни заливаеми ивици на реки, промени в хидроморфологичния режим чрез отводняване, изземване на наносни отложения, коригиране, преграждане с диги на реки и дерета, с изключение на такива: в урбанизирани територии; в случаи на опасност от наводнения, които могат да доведат до риск за живота и здравето на хората или настъпване на материални щети; при бедствия и аварии; за

подобряване на състоянието на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2;

13. извеждане на сечи в крайречни естествени гори и крайречни дървесни ивици в 15-метровата зона около постоянни водни течения с изключение за нуждите на съоръжения (елементи) на техническата инфраструктура, за предотвратяване на опасности, застрашаващи живота и здравето на хората, при бедствия и аварии, за поддържане/подобряване на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2, както и в случаите на реализиране на допустими инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство.

Защитена зона „Средецка река“ е с обща площ 7072.174 dka, от които 4763.4 dka са на територията на Община Средец в т.ч. част от землищата на с. Белила, с. Бистрец, с. Гранитец, с. Дебелт, с. Драчево, с. Дюлево, с. Загорци, с. Кубадин, с. Проход, с. Светлина, с. Синьо Камене и гр. Средец.

Фиг. II-17. Карта на Защитена зона BG0000198 „Средецка река“ спрямо територията на Община Средец

Защитена зона BG 0001007 „Странджа“ за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна е приета с РМС № 122/02.03.2007 г. (ДВ, бр.21/09.03.2007 г.), изм. с Решение на МС № 660/01.11.2013 г. (Обн. ДВ, бр.97/2013 г.).

Целите на опазване на 33 BG 0001007 „Странджа“ са:

- Запазване на площта на природните местообитания и местообитанията на видове и техните популации, предмет на опазване в рамките на защитената зона;
- Запазване на естественото състояние на природните местообитания и местообитанията на видове, предмет на опазване в рамките на защитената зона, включително и на естествения за тези местообитания видов състав, характерни видове и условия на средата.

- Възстановяване при необходимост на площта и естественото състояние на приоритетни природни местообитания и местообитания на видове, както и популации на видовете, предмет на опазване в рамките на защитената зона.

Предмет на опазване в ЗЗ Странджа BG 0001007 са следните типове природни местообитания и животински видове:

1130 Естуари

1140 Тинесто-песъчливи крайбрежни площи, които не са покрити или са едва покрити с морска вода

1160 Обширни плитки заливи

1210 Едногодишна растителност върху морски крайбрежни наноси

1240 Стръмни морски скали, обрасли с ендемични видове *Limonium*

1410 Средиземноморски солени ливади

2110 Зараждащи се подвижни дюни

2120 Подвижни дюни с *Ammophila arenaria* по крайбрежната ивица (бели дюни)

2130* Неподвижни крайбрежни дюни с тревна растителност (сиви дюни)

2180 Облесени дюни

2190 Влажни понижения между дюните

3150 Естествени еутрофни езера с растителност от типа *Magnopotamion* или *Hydrocharition*

3260 Равнинни или планински реки с растителност от *Ranunculion fluitantis* и *Callitriche-Batrachion*

3270 Реки с кални брегове с *Chenopodion rubi* и *bidention p.p*

4030 Европейски сухи ерикоидни съобщества

5130 Съобщества на *Juniperus communis* върху варовик

5210 Храсталаци с *Juniperus spp.*

6110 Отворени калцифилни или базифилни тревни съобщества от *Alyso-Sedion albi*

6210 Полуестествени сухи тревни и храстови съобщества върху варовик (*Festuco-Brometalia*)(*важни местообитания на орхидеи)

6220* Псевдостеппи с житни и едногодишни растения от клас *Thero-Brachypodietea*

62A0 Източно субсредиземноморски сухи тревни съобщества

6430 Хидрофилни съобщества от високи треви в равнините и в планинския до алпийския пояс

6510 Низинни сенокосни ливади

7220* Извори с твърда вода с туфести формации (*Cratoneurion*)

8210 Хазмофитна растителност по варавикови скални склонове

8220 Хазмофитна растителност по силикатни скални склонове

8230 Силикатни скали с пионерна растителност от съюзите *Sedo-Scleranthion* или *Sedo albi- Veronicion dillenii*

8310 Неблагоустроени пещери

8330 Подводни или частично подводни морски пещери

9170 Дъбово-габърови гори от типа *Galio-Carpinetum*

9180* Смесени гори от съюза *Tilio-Acerion* върху сипеи и стръмни склонове

91AA * Източни гори от космат дъб

91F0 Крайречни смесени гори от *Quercus robur*, *Ulmus laevis* и *Fraxinus excelsior* или *Fraxinus angustifolia* покрай големи реки (*Ulmenion minoris*)

91G0 Панонски гори с *Quercus petraea* и *Carpinus betulus*

91M0 Балкано-панонски церово-горунови гори

91S0* Западнопонтйски букови гори

91Z0 Мизийски гори от сребролистна липа

91E0*Алувиални гори с *Alnus glutinosa* и *Fraxinus excelsior*

92A0 Крайречни галерии от *Salix alba* и *Populus alba*

92D0 Южни крайречни галерии и храсталаци (*Nerio-Tamaricetea u Securinegion tinctoriae*)

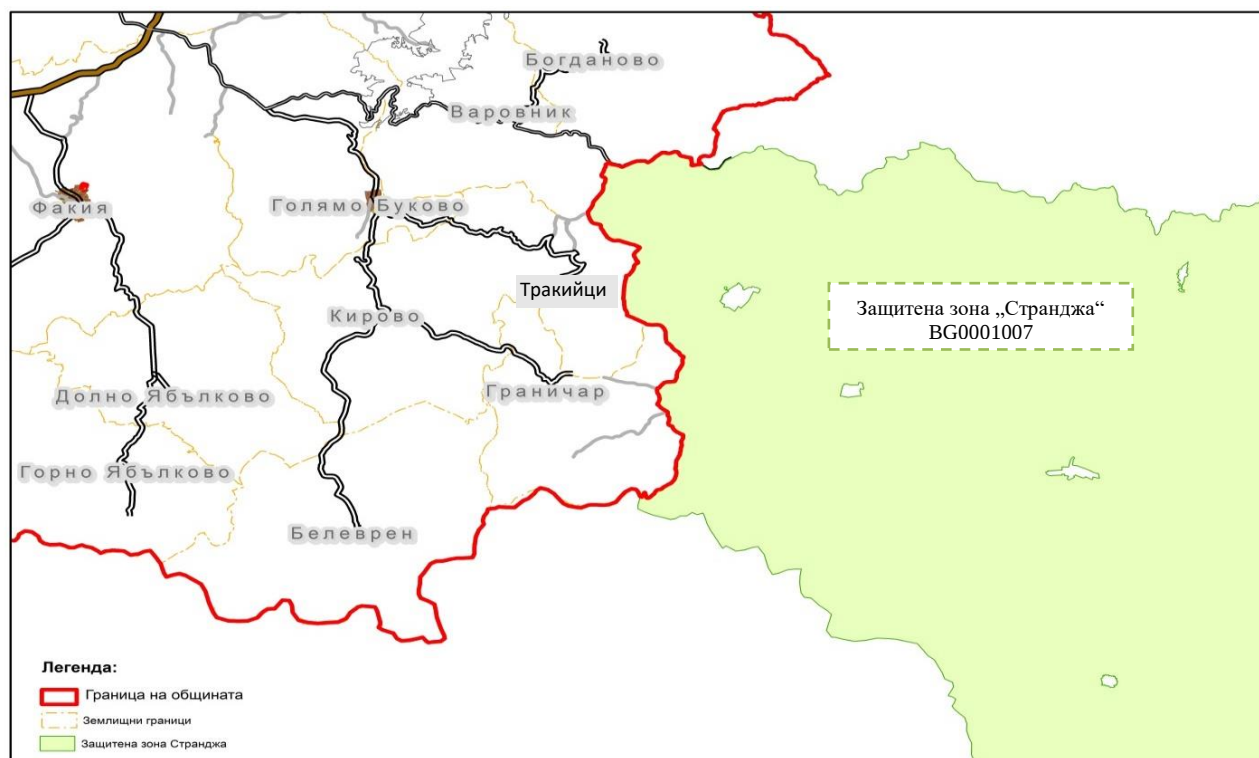
Бозайници - Видра (*Lutra lutra*), Вълк (*Canis lupus*), Лалугер (*Spermophilus citellus*), Мишевиден сънливц (*Myomimus roachi*), Пъстър пор (*Vormela peregusna*), Рис (*Lynx lynx*), Голям нощник (*Myotis myotis*), Голям подковонос (*Rhinolophus ferrumequinum*), Дългокрил прилеп (*Miniopterus schreibersi*), Дългопръст нощник (*Myotis capaccinii*), Дългоух нощник (*Myotis bechsteini*), Малък подковонос (*Rhinolophus hipposideros*), Остроух нощник (*Myotis blythii*), Подковонос на Мехели (*Rhinolophus mehelyi*), Средиземноморски подковонос (*Rhinolophus blasii*), Трицветен нощник (*Myotis emarginatus*), Широкоух прилеп (*Barbastella barbastellus*), Южен подковонос (*Rhinolophus euryale*).

Земноводни и влечуги - Голям гребенест тритон (*Triturus karelinii*), Жълтокоремна бумка (*B. variegata*), Червенокоремна бумка (*Bombina bombina*), Смок (*Elaphe sauromates*), Обикновена блатна костенурка (*Emys orbicularis*), Южна блатна костенурка (*Mauremys caspica*), Шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*), Шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*).

Риби - Европейска горчивка (*Rhodeus sericeus amarus*), Карагъоз (дунавски скумрия) (*Alosa immaculata*), Маришка мряна (*B. Plebejus*), Обикновен щипок (*Cobitis taenia*), Распер (*A. aspius*), Резовски карагъоз (*A. tanaica*), Средиземноморска финта (*A. fallax*), Уклея (*Chalcalburnus chalcoides*).

Безгръбначни - *Bolbelasmus unicornis*, *Euplagia quadripunctaria*, Алпийска розалия, (*Rosalia alpine*), Бисерна мида (*Unio crassus*), Бръмбър рогач (*Lucanus cervus*), Буков сечко (*Morimus finereus*), Еуфидриас (*Euphydryas aurina*), Лицена (*Lycaena dispar*), Обикновен паракалоптенус (*Propomacrus supriacus*), Обикновен сечко (*Cerambyx cerdo*), Осмодерма (*Osmoderma eremita*), Офиогомфус (*O. cecilia*), Ценагрион (*C. ornatum*).

Защитена зона BG0001007 „Странджа“ пряко граничи с югоизточната част от територията на Община Средец, при землищата на с. Граничар и с. Тракийци.

Фиг. II-18. Карта на Защитена зона BG0001007 „Странджа“ спрямо територията на Община Средец

Защитена зона BG 0000230 „Факийска река“ за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна е обявена със Заповед №РД-343/31.03.2021 г. на министъра на околната среда и водите (ДВ, бр. 55/02.07.2021 г.).

Защитена зона BG 0000230 „Факийска река“ е обявена с цел:

- опазване и поддържане на типовете природни местообитания, посочени в т. 2.1, местообитанията на посочените в т. 2.2 видове, техните популации и разпространение в границите на зоната за постигане и поддържане на благоприятното им природозащитно състояние в съответните биогеографски региони;
- увеличаване на приноса на защитената зона по отношение на площта на природно местообитание с код 6210 (*важни местообитания на орхидеи) в двата биогеографски региона;
- подобряване на структурата и функциите на природни местообитания с кодове 3260, 6220 *, 62A0, 6430, 91A A *, 91E0 *, 91F0, 91M0, 91Z0 и 92A0 в двата биогеографски региона;
- подобряване на структурата и функциите на природно местообитание с код 9180 * в частта от защитената зона, попадаща в Черноморския биогеографски регион;
- подобряване на структурата и функциите на природно местообитание с код 6510 в частта от защитената зона, попадаща в Континенталния биогеографски регион;
- подобряване на местообитанията на видовете Шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и Шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*) в двата биогеографски региона;
- подобряване на местообитанията на вида Червенокоремна бумка (*Bombina bombina*) в частта от защитената зона, попадаща в Черноморския биогеографски регион;
- подобряване на местообитанията на вида Дългоух нощник (*Myotis bechsteinii*) в частта от защитената зона, попадаща в Континенталния биогеографски регион;
- при необходимост подобряване на състоянието или възстановяване на типове природни местообитания, посочени в т. 2.1, местообитания на посочени в т. 2.2 видове и техни популации.

Предмет на опазване в защитена зона BG0000230 „Факийска река“ са следните:

Типове природни местообитания по чл. 6, ал. 1, т. 1 от Закона за биологичното разнообразие (ЗБР):

- 3260 Равнинни или планински реки с растителност от *Ranunculion fluitantis* и *Callitricho-Batrachion*;
- 6210 Полуестествени сухи тревни и храстови сообщества върху варовик (*Festuco-Brometalia*) (*важни местообитания на орхидеи);
- 6220 * Псевдостеппи с житни и едногодишни растения от клас *Thero-Brachypodietea*;
- 62A0 Източно субсредиземноморски сухи тревни сообщества;
- 6430 Хидрофилни сообщества от високи треви в равнините и в планинския до алпийския пояс;
- 6510 Низинни сенокосни ливади;
- 8210 Хазмофитна растителност по варовикови скални склонове;
- 8220 Хазмофитна растителност по силикатни скални склонове;
- 8230 Силикатни скали с пионерна растителност от съюзите *Sedo-Scleranthion* или *Sedo albi-Veronicion dillenii*;
- 9180 * Смесени гори от съюза *Tilio-Acerion* върху сипеи и стръмни склонове;
- 91A A * Източни гори от космат дъб;
- 91E0 * Алувиални гори с *Alnus glutinosa* и *Fraxinus excelsior* (*Alno-Pandion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*);

- 91F0 Крайречни смесени гори от *Quercus robur*, *Ulmus laevis* и *Fraxinus excelsior* или *Fraxinus angustifolia* покрай големи реки (*Ulmion minoris*);
- 91G0 * Панонски гори с *Quercus petraea* и *Carpinus betulus*;
- 91M0 Балкано-панонски церово-горунови гори;
- 91Z0 Мизийски гори от сребролистна липа;
- 92A0 Крайречни галерии от *Salix alba* и *Populus alba*.

Местообитанията на следните видове по чл. 6, ал. 1, т. 2 от ЗБР:

Бозайници – *Европейски вълк (*Canis lupus*), Пъстър пор (*Vormela peregusna*), Видра (*Lutra lutra*), Голям подковонос (*Rhinolophus ferrumequinum*), Дългоух нощник (*Myotis bechsteinii*), Мишевиден сънливец (*Myomimus roachi*);

Земноводни и влечуги – Червенокоремна бумка (*Bombina bombina*), Голям гребенест тритон (*Triturus karelinii*), Пъстър смок (*Elaphe sauromates*), Обикновена блатна костенурка (*Emys orbicularis*), Шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*), Шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*);

Риб – Мандренска брияна (*Alburnus mandrensis*), Приморска мряна (*Barbus bergi*), Обикновен щипок (*Cobitis taenia*), Европейска горчивка (*Rhodeus amarus*);

Безгръбначни – Обикновен сечко (*Cerambyx cerdo*), Буков сечко (*Morimus funereus*), Бръмбар рогац (*Lucanus cervus*), Еднорог болбелазмус (*Bolbelasmus unicornis*), *Осмодерма (*Osmoderma eremita*), *Алпийска розалия (*Rosalia alpina*), Обикновен паракалоптенус (*Paracaloptenus caloptenoides*), Бисерна мида (*Unio crassus*);

Растени я – Обикновена пърчовка (*Himantoglossum caprinum*).

В границите на защитената зона се забранява:

1. провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища;

2. движение на мотоциклети, ATV, UTV и бързите извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности;

3. търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали) в териториите, заети от природните местообитания по т. 2.1; забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в „Държавен вестник“ има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие;

4. промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива;

5. разораване и залесяване на поляни, голини и други незалесени горски територии в границите на негорските природни местообитания по т. 2.1 освен в случаите на доказана необходимост от защита срещу ерозия и порои, както и в случаите на реализиране на допустими планове, програми, проекти или инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство;

6. премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстово-дървесна растителност сред обработваеми

земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти;

7. употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията;

8. употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери и изоставени орни земи, както и на продукти за растителна защита и биоциди от професионална категория на употреба в тези територии, освен при каламитет, епифитотия, епизоотия, епидемия или при прилагане на селективни методи за борба с инвазивни чужди видове;

9. използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.);

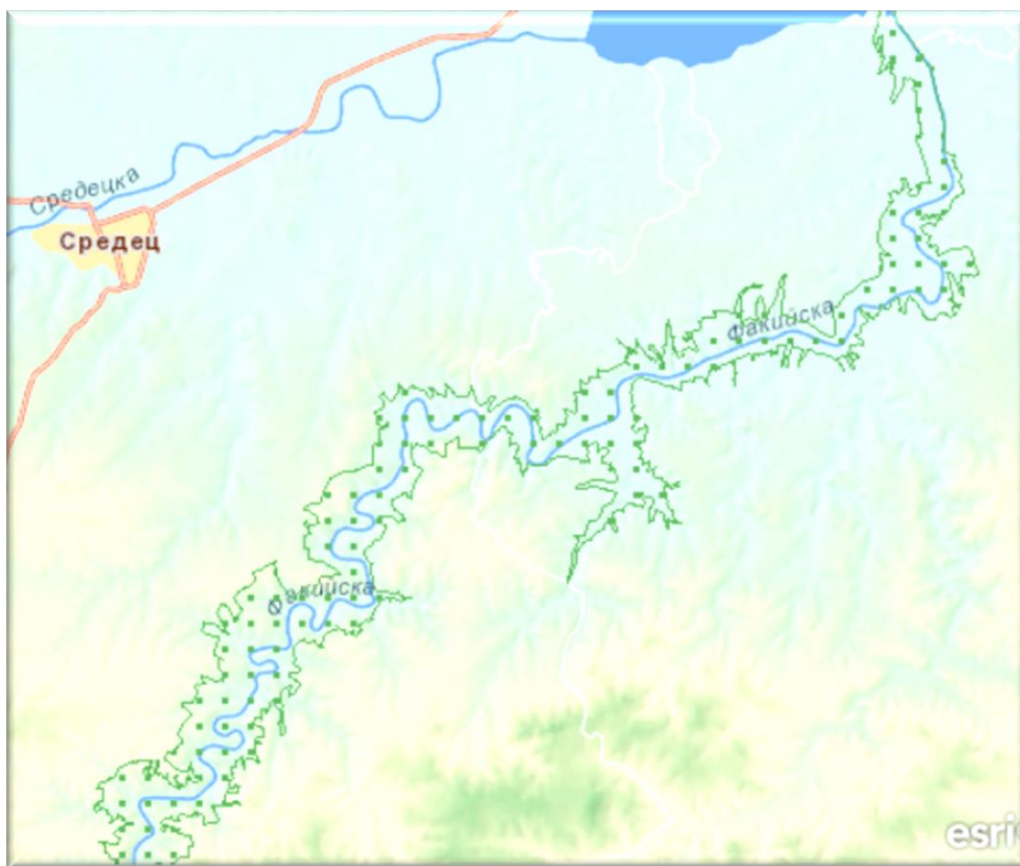
10. използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми;

11. палене на стърнища, слокове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност;

12. паша на домашни животни в горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост;

13. добив на дървесина и биомаса в горите във фаза на старост освен в случаи на увреждане на повече от 50 % от площта на съответната гора във фаза на старост вследствие на природни бедствия и каламитети; в горите във фаза на старост, през които преминават съществуващи горски пътища и други инфраструктурни обекти, при доказана необходимост се допуска сеч на единични сухи, повредени, застрашаващи или пречещи на безопасното движение на хора и пътни превозни средства или на нормалното функциониране на инфраструктурните обекти дървета.

На територията на Община Средец защитена зона „Факийска река” обхваща площ от 2205.4 ha в землищата на селата Богданово, Варовник, Голямо Буково, с. Драчево и с. Росеново.

Фиг. II-19. Карта на Защитена зона BG0000230 „Факийска река”

Защитена зона BG0002066 „Западна Странджа”, за опазване на дивите птици

Защитената зона е обявена със Заповед № РД-533 от 26.05 2010 г. на МОСВ, изменена със Заповед № РД-83 от 28 януари 2013 г. Заема западните части на Странджа планина. Обхваща горните течения от водосборните басейни на реките Средецка и Факийска и включва няколко типа местообитания, предимно земеделски земи, пасища и храсталаци. Широколистните гори са от цер (*Quercus cerris*) и благун (*Quercus frainetto*) със средиземноморски елементи. В най-южната част на зоната се срещат гори от източен горун (*Quercus polycarpa*) и източен бук (*Fagus orientalis*). Горите се редуват с открити площи, обработваеми земи, пасища, тревни формации, лозя и овощни градини. Съгласно Заповед № РД-533 от 26.05 2010г. на МОСВ защитената зона е обявена с цел:

- Опазване и поддържане на местообитанията на посочените в т. 2 от заповедта видове птици за постигане на тяхното благоприятно природозащитно състояние;
- Възстановяване на местообитания на видове птици по т. 2 от заповедта, за които е необходимо подобряване на природозащитното им състояние.

Предмет на опазване в Защитена зона BG 00002066 „Западна Странджа”

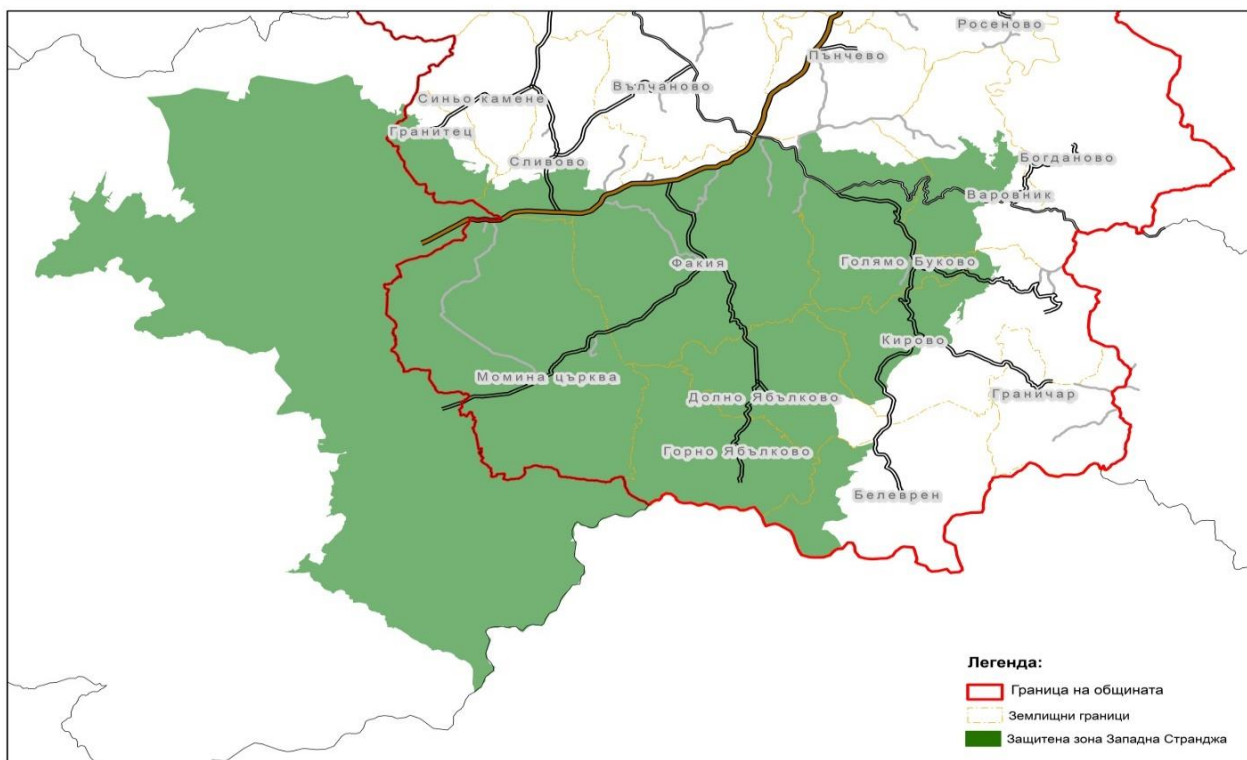
В ЗЗ „Западна Странджа” съгласно заповедта ѝ за обявяване се опазват следните видове птици:

Съгласно чл. 6, ал. 1, т. 3 от ЗБР: Розов пеликан (*Pelecanus onocrotalus*), Черен щъркел (*Ciconia nigra*), Бял щъркел (*Ciconia ciconia*), Осояд (*Pernis apivorus*), Черна каня (*Milvus migrans*), Орел змияр (*Circus gallicus*), Тръстиков блатар (*Circus aeruginosus*), Полски блатар (*Circus cyaneus*), Степен блатар (*Circus macrourus*), Ливаден блатар (*Circus pygargus*), Малък креслив орел (*Aquila pomarina*), Скален орел (*Aquila chrysaetos*), Малък

орел (*Hieraetus pennatus*), Късопръст ястреб (*Accipiter brevipes*), Белоопашат мишелов (*Buteo rufinus*), Царски орел (*Aquila heliaca*), Ловен сокол (*Falco cherrug*), Ливаден дърдавец (*Crex crex*), Турилик (*Burhinus oediconemus*), Бухал (*Bubo bubo*), Козодой (*Caprimulgus europaeus*), Синявица (*Coracias garrulus*), Черен кълвач (*Dryocopus martius*), Среден пъстър кълвач (*Dendrocopos medius*), Сирийски пъстър кълвач (*Dendrocopos syriacus*), Дебелоклюна чучулига (*Melanocorypha calandra*), Късопръста чучулига (*Calandrella brachydactyla*), Горска чучулига (*Lullula arborea*), Полска бърбрица (*Anthus campestris*), Червеногърба сврачка (*Lanius collurio*), Черночела сврачка (*Lanius minor*), Белочела сврачка (*Lanius nubicus*), Ястребогушо коприварче (*Sylvia nisoria*), Голям маслинов присмехулник (*Hippolais olivetorum*), Градинска овесарка (*Emberiza hortulana*).

Съгласно чл. 6, ал. 1, т. 4 от ЗБР: Зеленоглава патица (*Anas platyrhynchos*), Малък ястреб (*Accipiter nisus*), Обикновен мишелов (*Buteo buteo*), Черношипа ветрушка (Керкенец) (*Falco tinnunculus*), Сокол орко (*Falco subbuteo*), Зеленоножка (*Gallinula chloropus*), Речен дъждосвирец (*Charadrius dubius*), Голям горски водобегач (*Tringa ochropus*), Пчелояд (*Merops apiaster*)

Землищата на територията на Община Средец попадащи в обхвата на защитената зона са с. Горно Ябълково, с. Момина църква, с. Белеврен, с. Варовник, с. Голямо Буково, с. Гранитец, с. Долно Ябълково, с. Кирова, с. Сливово и с. Факия.

Фиг. II-20. Карта на Защитена зона BG 00002066 „Западна Странджа“ спрямо територията на Община Средец

В границите на защитената зона се забранява:

- залесяването на пасища и мери, както и превръщането им в обработваеми земи и трайни насаждения;
- използването на пестициди и минерални торове в пасища;
- изграждането на небезопасени за птици въздушни електропреносни мрежи.

6.3. Биоразнообразие

➤ Флора

В биогеографско отношение територията на Община Средец попада в Странджанския окръг на Евксинската провинция (поречието на Факийска и Странджанските ридове) и Тунджанския район на Илирийска (Блаканска) провинция (поречието на Средецка река) (Асенов, 2006). В миналото районът е бил покрит с гъсти широколистни гори, но в процеса на антропогенизация на мястото на някои горски екосистеми са създадени агроекосистеми или по естествен път са възникнали вторични горски, храстови и тревни формации.

В Странджански окръг силно е изразено участието на южноевксинските флорни елементи и южноевксинската растителна покривка. Най-характерни за окръга са горските ценози на терциерния реликт - източния бук (*Fagus orientalis*), и на източния горун (*Quercus polycarpa*). Тези видове са мощни едификатори в окръга с изобилие в техните ценози и заемат по-голяма част от южноевксинските видове, разпространени в най-източната част на Балканския полуостров. При изграждането на мезофитните горски екосистеми на източния бук и отчасти на ксеромезофитните гори участва като храстов подлес уникалният терциерен реликт странджанската зеленика (*Rhododendron ponticum*). В по-дълбоките влажни долове растат и вечнозеленият реликтен храст – лавровишната (*Laurocerasus officinalis*), и вечнозелените храсти с бодливи листа – обикновеният джел (*Ilex aquifolium*) и колхидският джел (*I. colchica*).

Район Факия на геоботаничен окръг Странджа обхваща северозападната част на окръга, където преобладават главно ксеротермните смесени гори от благун (*Quercus frainetto*) и цер (*Quercus cerris*), но също и гори от източен бук (*Fagus orientalis*) и смесени гори на източен горун (*Quercus polycarpa*), благун и цер. Повечето южноевксински реликтни флорни елементи в този геоботанически район отсъстват. Само малка част от тях участват в изграждането на фитоценозите на района като източен лопох (*Trachystemon orientalis*), форскалева какула (*Salvia forskahlei*), мушмулата (*Mespilus germanica*), отчасти и черноморската вълча ягода (*Daphne pontica*).

Съгласно Класификационната схема на типовете горски месторастения в Република България (2011), територията на Община Средец попада в Тракийската горскорастителна област, подобласт Горна Тракия. В съответствие с диапазона, в който варират надморските височини във вертикално отношение територията на общината попада в:

Тракийска област, подобласт Горна Тракия

Т-I Долен равнинно-хълмист и хълмисто-предпланински пояс на дъбовите гори (0-700 m н.в.)

Т-I-1 Подпояс на крайречните и лонгозни гори (0-700 m н.в.)

Т-I-2 Подпояс на равнинно-хълмистите дъбови гори (0-500 m н.в.)

Т-I-3 Подпояс на хълмисто – предпланинските смесени широколистни гори (500 – 700 m н.в.)

В подпояса на крайречните и лонгозни гори растителността е представена от тополови култури I-214, с участието на бяла топола (*Populus Alba*), върба (*Salix alba*) и елша (*Alnus incana*). Това е доминиращия тип крайречна интразонална растителност по заливните тераси на реките Средецка и Факийска. За върбовите гори е характерно, че се срещат често увивни растения, катерещи се по дърветата – скрипка (*Smilax excelsa* L.), дива лоза (*Vitis sylvestris* L.), хмел (*Humulus lupulus* L.), повет (*Clematis vitalba* L.), бръшлян (*Hedera helix* L.). В тревистия и 2 храстов етаж лианите се смесват с глога (*Crataegus monogina* JACQ.), брекинята (*Sorbus torminalis* CRANTZ.), къпините (*p. Rubus* L.).

В подпояса на равнинно-хълмистите дъбови гори (Т-I-2) естествената растителност е представена от благун (*Quercus frainetto*), цер (*Quercus cerris*), горун (*Quercus polycarpa*) и по-малко зимен дъб (*Quercus petraea*). Тези дървесни видове образуват както чисти така и смесени и издънкови насаждения. Заемат главно по-припечни и сухи изложения. В състава на смесените гори се срещат още брекиня (*Sorbus torminalis*), липа (*Tilia tomentosa*), скоруша (*Sorbus domestica*), клен (*Acer campestre*), мъждрян (*Fraxinus ornus*) и др. В отделни райони келявият габър (*Carpinus orientalis*) има широко разпространение. В резултат на извършените залесявания в този подпояс са създадени иглолистни култури от бял и черен бор, чисти и смесени с естествена растителност. На места са създадени изкуствени култури от цер (*Quercus cerris*), сребролистна липа (*Tilia tomentosa*) и орех (*Juglans regia*). Акациевите култури са чисти и смесени на площ около 221 ha. От храстите най-често се срещат драка (*Paliurus spina-christi*), глог (*Crataegus monogyna*), дрян (*Cornus mas*), къпина (*Rubus fruticosus*), повет (*Clematis vitalba*), смрадлика (*Cotinus coggygria* Scop.) и леска. Тревната покривка е представена от типичните за дъбовите гори житни треви (*Poaceae*), коприва (*Urtica dioica*), острица (*Enterobius vermicularis*), лютиче (*Ranunculus acris*) и др.

Основният дървесен вид, който дава облика на подпояса на хълмисто – предпланинските смесени широколистни гори е зимният дъб (*Quercus petraea*). Съпътстващи в насажденията са брекиня (*Sorbus torminalis*), липа (*Tilia tomentosa*) и скорупа. За разлика от предходния подпояс, насажденията от благун тук липсват, а тези на цер са с незначително участие. Културите са основно от бял бор (*Pinus sylvestris*) и черен бор (*Pinus nigra*), както и с останалата естествено срещащата се растителност. Храстите са представени от глог (*Crataegus monogyna*), дрян (*Cornus mas*), леска и др. Този район е най- западната граница на ареала на реликтната понтийска растителност, чийто представител е понтийско бясно дърво (*Daphne pontica*). От тревите се срещат различни видове житни, папрати, лазаркия, ягода, коприва, млечка, кантарион.

Припечените безлесни пространства по южните силонови са покрити с ксеротермните тревни формации на белизма (*Bothriochloa ischaemum*), луковична ливадина (*Poa bulbosae*) и садина (*Chrysopogoneta grylli*). При северна експозиция се проявяват мезотермните тревни формации на пасищния райграс (*Lolium perenne*), високата власатка и трескот (*Cynodon dactylon*).

В необработваемите земи ограничени площи заемат съобществата с доминант драка (*Paliurus spina-christi*), шипка (*Rosa* sp.), а в тревните формации доминират степните и сухоустойчиви видове житни треви (*Poaceae*), трескот (*Cynodon dactylon*), ливадина (*Poa pratensis*), полска класица (*Alopecurus agrestis*), мащерка (*Thymus* ssp), балур (*Sorgum halepensis*), пирей (*Agropyron repens*), бял равнец (*Achillea Millefolium*), обикновено безсмъртниче (*Xeranthemum annuum*), слънчева метличина (*Centaurea solstitialis*), синя жлъчка (*Cichorium intybus*), обикновена паламида (*Cirsium arvense*), зелена кощрява (*Setaria viridis*), обикновен мак (*Papaver rhoeas*), полско подрумиче (*Anthemis arvensis*), див морков (*Daucus carota*), бял трън (*Silybum marianum*), ефемерна люцерна (*Medicago lupulina*), полска детелина (*Trifolium arvense*), и др.

За територията на Община Средец в Регистъра на вековните дървета в България на ИАОС са включени следните видове:

Таблица II-36. Регистър на вековните дървета на територията на Община Средец

Код в регистъра	Вид	Населено място/местоположение	Документ за обявяване	Реална възраст години	Височина/ m	Периметър/ m
1088	Дъб (<i>Quercus spp.</i>)	с. Загорци/двора на ОУ „Кирил и Методий”	Заповед № 235/04.04.1980 г., ДВ бр. 35/1980 г.	342	15	3.2
29	Обикновен орех (<i>Juglans regia</i>)	с. Варовник	Заповед № 2276/05.12.1967г., ДВ бр. 43/1968 г.	-	16	3.6

*Източник: ИАОС: Регистър на вековните дървета към 2022 г.

➤ Фауна

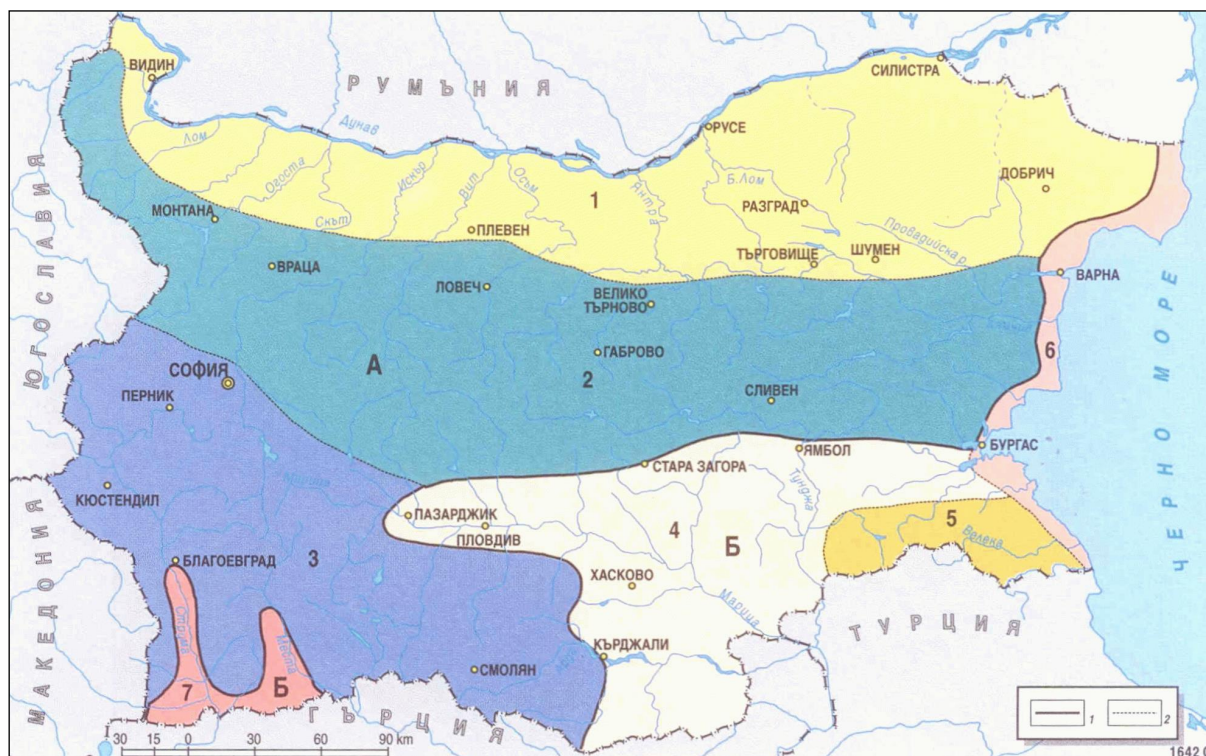
По-голямата, южна част от територията на Община Средец заема най-северните склонове на Странджа планина, а землищата на заемащите северната част на общината селища са в най-южната част на Тунджанската хълмиста област. Според подялбата на страната (Груев, Б. и Б. Кузманов 1994), територията на Община Средец попада в два фаунистични района, като южната част заема западната част на Странджанския район, а северната най-източната част на Тракийския зоогеографски район.

В северната част на Община Средец, в ниските и средни части на планината Странджа преобладаващи са видовете от евросибирски и европейски тип, а южната е характеризира с висок процент средиземноморски, субмедитерански и малоазийски (респективно субирански) видове.

Безгръбначни:

Сред насекомите преобладаващи са тревистоядните в сравнение с дървесноядните (напр. при бръмбарите-хоботници), като средиземноморските видове достигат 51 %. При други групи животни, каквито са паяците-сенокосци (*Opiliona*), видовете с южен тип на разпространение са равни по брой на тези със северен. Голяма част от насекомите и паякообразните се срещат само в Странджанския район и повечето от тях са установени също в Мала Азия, от където са навлезли в българската фауна.

От правокрилите насекоми (*Orthoptera*) средиземноморски видове най-разпространени са щурецът-пустинник (*Gryllus desertus*), полският щурец (*Gryllus campestris*), прелетния мигриращ скакалец (*Locusta migratoria*), мароканският скакалец (*Dociostaurus maroccanus*), италианският скакалец (*Calliptamus italicus*), зеленият скакалец (*Tettigonia viridissima*) и горският скакалец (*Isophya speciosa*). Както скакалците, така и щурците се числят към неприятелите на селскостопанските растения и в определени години на каламитети са в състояние да причинят тотални вреди при културните и дивите растителни видове, върху земеделското производство и горите.

1 – граница между евросибирската (А) и (Б) територия; 2- граница между зоогеографските райони 1. Дунавски район; 2. Старопланински район; 3. Рило-Пирински район; 4. Тракийски район; 5. Странджански район; 6. Черноморски район; 7. Струмско-Местенски район.

Фиг. II-21. Зоогеографско райониране на България по Груев и Кузманов 1994

От твърдокрилите (*Coleoptera*), които заемат около 40% от инсектофауната най-разпространени са телените червеи (*Elateridae*), чиито ларви обитават почвите, хоботниците (*Curculionidae*), листорогите бръмбари (*Scarabeidae*), представени от майския бръмбар (*Melolontha melolontha*), юнския бръмбар (*Rhisotrogus aequinoctalis*) и зеления бръмбар (*Anomalasolida*), калинките (*Coccinellidae*) и златките (*Buprestidae*).

Речните течения са местообитания на нимфите на едnodневките (*Ephemeroptera*), от които най-често срещани са представителите на семействата *Baetidae*, *Heptageniidae*, *Caenidae*, *Leptophlebiidae* и др, водните кончета (*Odonata*) от семействата *Coenagrionidae*, *Gomphidae*, *Aeshnidae*, ручейниците *Hydropsyche*, (*Trichoptera*), калните мухи *Sialidae* (*Megaloptera*), двукрилите (*Diptera*), от които най-разпространени са злите мухи (*Simuliidae*), конските мухи (*Tabanidae*) и комаровидните мухи (*Chironomidae*).

Висшите ракообразни (*Malacostraca*) са представени в най-голяма степен от амфиподите (*Amphipoda*), от които най-разпространен е обикновения гамарус (*Gammarus pulex*). Същият е разпространен вид в речните участъци с по-бавно течение.

Риби:

През територията на Община Средец преминават 2 реки от Черноморския водосборен басейн, Средецка и Факийска, които заедно с притоците си се обитават от 20 вида риби. От тях най-разпространени са бабушка (*Rutilus rutilus*), европейска горчивка (*Rhodeus sericeus amarus*) малък морунаш (*Vimba vimba tenella*), речен костур (*Perca fluviatilis*), обикновен щипок (*Cobitis taenia*), сребриста каракуда (*Carassius gibelio*), речен кефал (*Squalius cephalus*). Характерни за района видове са мандренската брияна (*Chalcalburnus chalcoides*) и приморската мряна (*Barbus bergi*), които се срещат в яз. Мандра и вливащите се в него реки.

В яз. Мандра, долните течения на вливащите се в него реки Средецка и Факийска и язовирите се срещат още червеноперка (*Scardinius erythrophthalmus*), сребриста (*Carassius carassius*) и златиста каракуда (*Carassius gibelio*), шаран (*Cyprinus carpio*), бял толстолоб (*Hypophthalmichthys molitrix*), пъстър толстолоб (*Aristichthys nobilis*), псевдоразбора (*Pseudorasbora parva*), слънчева рибка (*Lepomis gibbosus*), бяла риба (*Stizostedion lucioperca*), лин (*Tinca tinca*) щука (*Esox lucius*), гамбузия (*Gambusia holbrooki*) и др. Повечето от наличните видове в язовирите са следствие от изкуственото им зарибяване.

Земноводни:

От земноводните (*Amphibia*) на територията на Община Средец се срещат 9 вида. Повечето от тях са защитени от Закона за биологичното разнообразие. Сирийската чесновница (*Pelobates syriacus*) е включена в Червената книга на България.

Най-разпространени видове са голямата водна жаба (*Pelophylax ridibundus*), зелената крастава жаба (*Pseudepidalea viridis*), голямата крастава жаба (*Bufo bufo*), и жабата дървесница (*Hyla arborea*), по редки са горската жаба (*Rana dalmatina*) и малкия гребенест тритон (*Lissotriton vulgaris*). Потенциални обитания са картирани на големия гребенест тритон (*Triturus karelinii*), червенокоремната бумка (*Bombina bombina*) и жълтокоремната бумка (*Bombina variegata*). Тези видове са включени в Приложение 2 на ЗБР и подлежат на опазване в разположените на територията на общината защитени зони, обявени по реда на ЗБР.

Влечуги:

От влечугите на територията на Община Средец най-разпространени са гущерите, от които се срещат 11 вида, от 3 семейства.

- Семейство Гекони (*Gekkonidae*) - Балкански гекон (*Mediodactylus kotschyi*).
- Семейство Сцинкове (*Scincidae*) - Късокрак гущер (*Ablepharus kitaibelii*).
- Семейство Слепоци (*Anguidae*) - Слепок (*Anguis fragilis*), Жълтокоремник (змиегущер) (*Pseudopus apodus*), Същински гущери (*Lacertidae*), Горски гущер (*Darevskia praticola*), Ливаден гущер (*Lacerta agilis*), Ивичест гущер (*Lacerta trilineata*), Зелен гущер (*Lacerta viridis*), Стенен гущер (*Podarcis muralis*), Кримски гущер (*Podarcis tauricus*).

Всички видове гущери подлежат на опазване съгласно Бернската конвенция, а балканския гекон (*Mediodactylus kotschyi*), късокракия гущер (*Ablepharus kitaibelii*), слепокът (*Anguis fragilis*) и жълтокоремникът (змиегущер) (*Pseudopus apodus*) са включени в Приложение 3 на ЗБР.

От представителите на змиите в Община Средец се срещат 11 вида от 4 семейства, като някои от видовете се срещат само в Южна България.

- Семейство Червейници (*Typhlopidae*) - Червейница (*Typhlops vermicularis*).
- Семейство Бои (*Boidae*) - Пясъчна (турска) боа (*Eryx jaculus*).
- Семейство Смокове (*Colubridae*) - Голям стрелец (синурник) (*Dolichophis caspius*), Тънък стрелец (стрелушка) (*Platycephalus najadum*), Смок мишкар (*Zamenis longissimus*), Пъстър смок (*Elaphe sauromates*), Леопардов смок (*E. situla*), Медянка (*Coronella austriaca*), Обикновена водна змия (*Natrix natrix*), Сива водна змия (*Natrix tessellata*), Вдлъбнаточел смок (*Malpolon insignitus*).
- Семейство Отровници (*Viperidae*) - Пепелянка (*Vipera ammodytes*).

На територията на общината се срещат два вида сухоземни костенурки шипоопашатата костенурка (*Testudo hermanni*) и шипобедрената костенурка (*Testudo graeca*) и един вид водни костенурки европейска (обикновена) блатна костенурка (*Emys orbicularis*) Южна

блатна костенурка (*M. caspica*). Всички посочени видове костенурки са включени в приложения 2 и 3 на ЗБР.

Птици:

В орнитологично отношение важни местообитания има в южната част на общината, която попада на територията на ЗЗ „Западна Странджа“ по директивата за опазване на дивите птици. Много видове от срещащите се тук птици са от европейско природозащитно значение.

Западна Странджа поддържа местообитания на 112 вида птици, от които 25 са включени в Червената книга на България (1985). От срещащите се видове 53 са от европейско природозащитно значение (SPEC) (BirdLife International, 2004), като 4 от тях са включени в категория SPEC 1 Като световно застрашени, 16 в SPEC 2 и 33 в SPEC 3 като видове, застрашени в Европа. На територията на общината са 4 от 19те гнездови находища на царския орел (*Aquila heliaca*), който е със статут по IUCN уязвим (VU) и включен в приложения 2 и 3 на ЗБР.

Над територията на Община Средец преминава Западно Черноморския миграционен път на птиците Виа понтика, по който прелитат хиляди бели и черни щъркели, розови и къдроглави птици, както и мишелови, орелът змияр (*Circaetus gallicus*), черна каня (*Milvus migrans*), Червена каня (*Milvus milvus*), морски орел (*Haliaeetus albicilla*) и др. Заедно с прелитащите броят на срещащите се на територията на общината видове птици достига 380.

Източната част на Община Средец, в която попада яз. Мандра е важно орнитологично място за водолюбивите птици и орела рибар (*Pandion haliaetus*) и тръстиковия блатар (*Circus aeruginosus*). Мочурливите и откритите места предлагат благоприятни обитания за белия щъркел (*Ciconia ciconia*), като само в гр. Средец са установени 23 гнезда на бял щъркел, от които обитавани са 20.

На територията на общината се срещат още, обикновен мишелов (*Buteo buteo*), осояд (*Pemis apivorus*), малък креслив орел (*Aquila pomarina*), вечерна ветрушка (*Falco vespertinus*), ловен сокол (*Falco cherrug*), сокол скитник (*Falco peregrinus*), египетски лешояд (*Neophron percnopterus*), полски блатар (*Circus cyaneus*), степен блатар (*Circus macrourus*), ливаден блатар (*Circus pygargus*), черен щъркел (*Ciconia nigra*), блестящ ибис (*Plegadis falcinellus*), ливаден дърдавец (*Crex crex*), турилик (*Burhinus oedipnemos*), козодой (*Caprimulgus europaeus*) и др., всичките включени в приложения 2 и 3 на ЗБР.

В източната част на Община Средец, в акваторията на яз. Мандра и обрастванията покрай бреговете му и покрай реките се срещат предимно водолюбиви видове птици – розов пеликан (*Pelecanus onocrotalus*), къдроглав пеликан (*Pelecanus crispus*), голям корморан (*Phalacrocorax carbo*), малък корморан (*Phalacrocorax pygmeus*), голям воден бик (*Botaurus stellaris*), малък воден бик (*Ixobrychus minutus*), нощна чапла (*Nycticorax nycticorax*), гривеста чапла (*Ardeola ralloides*), малка бяла чапла (*Egretta garzetta*), голяма бяла чапла (*Egretta alba*), червена чапла (*Ardea purpurea*), жълтокрака чайка (*Larus cachinnans*), речна чайка (*Larus ridibundus*), лиска (*Fulica atra*), зеленоножка (*Gallinula chloropus*), фиш (*Anas penelope*), зимно бърне (*Anas crecca*), зеленоглава патица (*Anas platyrhynchos*), лятно бърне (*Anas querquedula*), речна рибарка (*Sterna hirundo*) и др.

Откритите площи и обработваемите земи, включително и населените места се обитават предимно от представителите на пойните птици и някои хищни, ловуващи в откритите площи: домашно врабче (*Passer domesticus*), полско врабче (*Passer montanus*), гугутка

(*Streptopelia decaocto*), домашен гълъб (*Columba livia f. domestica*), градска лястовица (*Delichon urbica*), селска лястовица (*Hirundo rustica*), керкenez (*Falco tinnunculus*), обикновен мишелов (*Buteo buteo*), сврака (*Pica pica*), червеногърба сврачка (*Lanius collurio*), сива овесарка (*Miliaria calandra*), градинска овесарка (*Emberiza hortulana*), бяла стърчиопашка (*Motacilla alba*), жълта стърчиопашка (*Motacilla flava*), качулата чучулига (*Galerida cristata*), полска чучулига (*Alauda arvensis*), обикновен скорец (*Sturnus vulgaris*), сива врана (*Corvus corax*), гарван гробар (*Corvus corax*), щиглец (*Carduelis carduelis*), зеленика (*Carduelis chloris*), конопарче (*Acanthis cannabina*) и др.

В горите, ивиците дървета покрай реките Факийска и Средецка, покрай пътища и между обработваемите земи, както и в зелените площи и градините в гр. Средец и останалите населени места гнездят сирийски пъстър кълвач (*Dendrocopos syriacus*), черен кълвач (*Dryocopus martius*), голям пъстър кълвач (*Dendrocopos major*), малък пъстър кълвач (*Dendrocopos minor*), гугутка (*Streptopelia decaocto*), сврака (*Pica pica*), чавка (*Corvus monedula*), щиглец (*Carduelis carduelis*), обикновена чинка (*Fringilla coelebs*), малко белогушо коприварче (*Sylvia curruca*), авлига (*Oriolus oriolus*), южен славей (*Luscinia megarhynchos*) и др.

По-голямата част от гнездящите и прелитащите над територията на Община Средец птици е под закрила на българското природозащитно законодателство, като срещащите се видове птици са включени в приложенията на закона за биологичното разнообразие.

Бозайници:

Около една трета от територията на общината е заета от гори - 39424.27 ha, които предоставят подходящи местообитания за едрите бозайници. От едрите бозайници в района преобладават средноевропейски видове, характерни за широколистния пояс – сърна (*Capreolus capreolus*), благороден елен (*Cervus elaphus*) и евразийска дива свиня (*Sus scrofa*). По данни на ДГС Средец територията на общината поддържа следния дивечов запас: благороден елен (*Cervus elaphus*) 220 бр. (92 от тях в държавните ловни райони), сърна (*Capreolus capreolus*) 570 бр., дива свиня (*Sus scrofa*) 578 бр.

От хищниците на територията на Община Средец най-разпространен вид е чакала (*Canis aureus*), но също се срещат европейски вълк (*Canis lupus*), лисица (*Vulpes vulpes*), дива котка (*Felis silvestris*), златка (*Martes martes*), белка (*Martes foina*), невестулка (*Mustela nivalis*), язовец (*Meles meles*), черен пор (*Mustela putorius*) и др.

Водните басейни и бреговете им се обитават от видрата (*Lutra lutra*), голямата водна земеровка (*Neomys fodiens*) и малката водна земеровка (*Neomys anomalus*).

В общината са налични 8484.82 ha необработваеми земи и 12490.45 ha пасища, ливади, мери, които са подходящи обитания за дребните бозайници и степния тип фауна.

От дребните бозайници, който са най-многочислени компонент на местната фауна се срещат следните видове (без прилепи (Chiroptera): Европейска къртица (*Talpa europaea*), Източноевропейски (белогръд) таралеж (*Erinaceus concolor*), Белокоземна белозъбка (*Crocidura leucodon*), Малка белозъбка (*Crocidura suaveolens*), Обикновена кафявозъбка (*Sorex araneus*), Малка кафявозъбка (*Sorex minutus*), Зайцевидни (*Lagomorpha*), Див заек (*Lepus europaeus*).

Гризачи (*Rodentia*): Жълтогърла горска мишка (*Apodemus flavicollis*), Обикновена горска мишка (*Apodemus sylvaticus*), Обикновена катерица (*Sciurus vulgaris*), Горски сънливек

(*Dryomys nitedula*), Обикновена полевка (*Microtus arvalis*), Планинско сляпо куче (*Spalax leucodon*), Европейски лалугер (*Spermophilus citellus*), Полска мишка (*Apodemus agrarius*), Домашна мишка (*Mus musculus*), Сив плъх (*Rattus norvegicus*), Черен плъх (*Rattus rattus*).

Хищници (*Carnivora*): Язовец (*Meles meles*), Черен пор (*Mustela putorius*), Невестулка (*Mustela nivalis*), Дива европейска котка (*Felis sylvestris*), Белка (*Martes foina*).

На територията на общината са налични местообитания с висока степен на пригодност за прилепната фауна: ръждивия вечерник (*Nyctalus noctula*), малкия вечерник (*Nyctalus leisleri*), големия нощник (*Myotis myotis*), остроух нощник (*Myotis blythi*), златист нощник (*Myotis aurescens*), голям нощник (*Myotis myotis*), дългоух нощник (*Myotis bechsteini*), дългопръст нощник (*Myotis capaccinii*), трицветен нощник (*Myotis emarginatus*), воден нощник (*Myotis daubentonii*), кафяво прилепче (*Pipistrellus pipistrellus*), натузиово прилепче (*Pipistrellus nathusii*), полунощен прилеп (*Eptesicus serotinus*), ръждив вечерник (*Nyctalus noctula*), малък вечерник (*Nyctalus leisleri*), дългокрил прилеп (*Miniopterus schreibersii*), широкоух прилеп (*Barbastella barbastellus*), малък подковонос (*Rhinolophus hipposideros*), голям подковонос (*Rhinolophus ferrumequinum*), средиземноморски подковонос (*Rhinolophus blasii*), южен подковонос (*Rhinolophus euryale*) и подковонос на Мехели (*Rhinolophus mehelyi*).

Всички срещащи се видове от прилепите са включени в приложенията на ЗБР.

Видове, обект на ловен туризъм

Районът на Държавно горско стопанство (ДГС) „Средец“, представлява добра база за развитието на интензивно ловно стопанство със значителни дивечови запаси и видово разнообразие. Най-често срещащите се видове са: Благороден елен (*Mustela nivalis*), Сърна (*Capreolus capreolus*), Дива свиня (*Sus scrofa*), Див заек (*Lepus europaeus* Pall.), Яребица (*Perdix perdix*), Фазан (*Phasianus*) и други видове. От хищниците с повсеместно разпространение и значителна численост са: Европейски вълк (*Canis lupus*), Чакал (*Canis aureus*), Лисица (*Vulpes vulpes*), Вълк (*Canis lupus*), Дива свиня (*Sus scrofa*), Дива котка (*Felis silvestris*), Бялка (*Martes foina* Erxleben), Черен пор (*Mustela putorius*), Язовец (*Meles meles*), Невестулка (*Mustela nivalis*). Богато е видовото разнообразие на птиците в общината, особено по време на сезонните миграции, когато се срещат около 380 вида птици. Реките Факийска, р. Средецка, р. Господаревска, язовирите и микроязовирите, намиращи се на територията на ДГС, предлагат добри условия за провеждане на любителски риболов.

6.4. Лечебни растения

Настоящият раздел е изготвен на основание чл. 50, т. 3 от Закона за лечебните растения (Обн. ДВ. бр. 29/07.04.2000 г., посл. изм. изм. ДВ. бр.96 от 1 Декември 2017г.) и с обем и съдържание, съгласно чл. 55, ал. 1 и 2 от същият Закон.

Лечебните растения са природен ресурс. Опазването и управлението им е с цел да се осигури устойчиво ползване като част от естествения растителен и генетичен фонд със сегашна или бъдеща ценност.

Около 770 вида, или 19% от всички видове растения у нас, са лечебни. Повечето от тях, около 760 вида, са диворастващи. Около 250 от тях се ползват в големи количества за търговия и преработка. Останалите не са обект на икономически интерес, за сега, но за тяхното полезно действие има научни данни и практически доказателства.

Лечебни растения на територията на Община Средец

Лечебните растения участват в състава на дървесни, храстови и тревни съобщества. Някои видове от тях доминират и придават облика на растителността. Други имат много ограничено разпространение, единични находища и са с природозащитен статут.

Районът на ТП „ДГС Средец“ с характерното си географско положение и липса на големи индустриални замърсители е източник на екологично чисти, лечебни растителни форми.

Най-разпространените лечебни растения в ТП „ДГС Средец“ са някои от срещаните се тук дървесни видове като благуна (Quercus conferta), церът (Quercus cerris) и източният горун (Quercus polycarpa). Благунът и церът се срещат повсеместно в региона, в чисти или смесени с други дървесни насаждения. Благунът заема 42.8%, церът – 26.9%, а източният горун – 5.8% от залесената площ на стопанството. Състоянието на насажденията е сравнително добро.

Важни в областта на фитотерапията видове, срещани се в района на стопанството, макар и с много малка площ са източният бук (Fagus sylvatica) – 0.8% от залесената площ на стопанството и габърът (Carpinus betulus) – 0.6%. Тяхната кора има подобни на дървесната свойства и също може да се използва във фармацевтиката.

В състава на повечето насаждения влизат единично или с по 1 - 2 десети други дървесни видове - сребролистна липа, бряст, клен и горскоплодни - брекина, круша, джанка и др. В естествено състояние сребролистната липа (Tilia argentea) се среща на по-свежите месторастения на стопанството. Участва единично в състава на насажденията, но практически тези дървета не могат да се използват за добив на цвят. Брястът (Ulmus minor) се среща рядко, само в състава на смесените гори. Така че този вид няма голямо значение за използването му като лечебно растение. По подобен начин стоят нещата и с горскоплодните видове - брекина (Sorbus torminalis), джанка (Prunus cerasifera) и круша (Pirus communis). За стопанството те са от значение, защото при различните горско стопански дейности се използват предимно с ловностопанска цел.

В района на стопанството върху 12.9% от залесената площ са внесени изкуствено черен бор (Pinus laricio) и бял бор (Pinus silvestris). Залесявани са предимно с цел борба с ерозията и добив на строителна дървесина, както на бедни, така и на по-богати месторастения.

На отделни изолирани места в района на стопанството се среща смрадликата (Cotynus coggigria). Тя се развива под склопа на насажденията. Състоянието на ресурсите е добро, макар че местообитанията са предимно бедни и по-каменливи, защото химичния състав на растението естествено го предпазва от пашата. Но значението ѝ като лечебно растение за района на стопанството не е голямо поради силно ограниченото ѝ разпространение.

В горите на ТП „ДГС Средец“, особено на местата с по-рехав склоп е формиран подлес от храсти, повечето от които са лечебни растения, като Дрян (Cornus mas), Червен глог (Crataegus monogina), Трънка (Prunus spinosa), Шипката (Rosa canina), Драка (Paliurus spinachristi).

На много места по единични възрастни дървета или във възрастни насаждения се среща паразитният вид черен имел (Loranthus europaeus). Количеството му е ограничено и е трудно за добив. Увеличеното му разпространение през последните години засилва опасността от влошаване санитарното състояние на горите.

В някои части на стопанството в състава на храстовите формации, около по-големите дерета, край пътищата и по поляните се срещат представители на семейство Бъзови (Caprifoliaceae). Макар и по-рядко, най-вече в близост до водните течения, под склопа на насажденията се среща обикновената леска (*Corylus avellana*).

Освен дървесни и храстови видове в медицината се използват и някои паразитни растения и лиани. Такъв например е бръшлянтът (*Hedera helix*), който се среща в дъбовите гори на по-свежи и влажни места. Друго увивно растение което се среща често е поветът (*Clematis vitalba*). Увива се предимно около храсти и дървета по краищата на горските комплекси.

Много ценни билки са и някои тревисти растения, които се срещат в района. Всред тревните формации по откритите места, сечищата, поляните, голините се срещат редица ценни растения като жълт и червен кантарион, еньовче, бял равнец, обикновен риган, лайка, млечка и много други.

По горските поляни, а често и под склопа на изредените насаждения се среща горската ягода (*Fragaria vesca*). С лечебна цел се събират листата, а плодовете имат много добри вкусови качества. По-влаголюбиви лечебни растения като копривата (*Urtica dioica*), ментата (*Mentha aquatica*), дивия джоджен (*Mentha spicata*), маточината, обикновения и теснолистия жиловлек се срещат в микропониженията и на свежи изложения.

Освен изброените растения в района има редица билкови растения, които често се явяват като плевелни видове. Такъв плевел е трескотът, който наред с вредите, които нанася на културните растения, съдържа много полезни вещества в корените си, използвани в съвременната медицина. По подобен начин стоят нещата и с магарешкия бодил (*Onopordon acaanthium*).

Съгласно справка на ТП „Държавно горско стопанство Средец“, най-често срещаните видове лечебни растения, разпространени на територията на общината са представени в табличен вид както следва:

➤ **Описание на местоположението на естествените находища на лечебните растения, условията в местообитанията, количеството и състоянието на ресурсите**

Вид/латинско наименование/Семейство	Кратко описание
Жълт кантарион/ Звъника лечебна <i>Hypericum perforatum</i> Сем. Звъникови (Clusiaceae) 	Жълтият кантарион е многогодишно тревисто растение в горната си част силно разклонено, с височина до 1 m, нар. още звъника. Местообитание: Среща се по сухи тревисти места, из храсталаци, сечища, край пътища и в горите в цялата страна почти до 2000 m н.в. Период на цъфтеж: май- август. Използваема част: Използваемата част са стръковете (Herba). Надземната част се събира в началото или през времето на цъфтенето чрез отрязване на облистените стъбла с цветовете и пъпките на около 20 cm от върха. Употребява се широко в народната медицина. Приблизителна оценка на състоянието: Разпространен е повсеместно на територията на общината, с възможност за средногодишен добив в размер на 20000 kg. Допустим % за събиране от находището: до 70% за стрък. Природозащитен статут: Видът не е защитен от ЗБР.
Лайка/ Matricaria chamomilla Сем. Сложноцветни (Asteraceae) 	Лайката е едногодишно тревисто растение с разклонено стъбло наричана още лайкучка. На височина достига до 50 cm. Тя е една от най-ценните и търсени билки. Местообитание: Расте по сухи места, пасища, бедни почви, като плевел в пролетните култури до около 1200 m н.в. Период на цъфтеж: май-септември. Използваема част: За лечебни цели в съвременната медицина се употребяват цветовете на лайката (кошнички) – Flores Chamomillae, по-рядко стръковете. Приблизителна оценка на състоянието: По-голяма концентрация на вида в общината се наблюдава в землищата на с. Вълчаново, с. Факия и с. Момина църква. Състоянието на находищата е добро, с възможност за добив на неограничени количества. Допустим % за събиране от находището: до 70% за цвят. Природозащитен статут: Видът не е защитен от ЗБР.
Червен кантарион обикновен/ Centaurea erythraea Сем. Тинтявови (Gentianaceae) 	Видът е едногодишно или двугодишно тревисто растение с тънък корен достигащо на височина до 30-40 cm. Цветовете са розовочервени, дребни, събрани в щитовидни съцветия на върха на стъблото. Местообитание: Среща се по планински ливади, по сухи, каменисти и тревисти места до 1500 m н.в. Период на цъфтеж: юни-септември. Използваема част: В съвременната медицина се използват цъфтящите стръкове (Herba Centaurii) отрязани на 15-20 cm под върха. Лечебното растение има много голяма употреба в народната медицина. Приблизителна оценка на състоянието: В Община Средец се среща рядко, предимно в землищата на с. Драка, с. Радойново и с. Драчево. Състоянието е ограничено. Допустим % за събиране от находището: до 70% за стрък. Природозащитен статут: Видът не е защитен от ЗБР.
Бял равнец/ Равнец хилядолистен <i>Achillea millefolium</i> Сем. Сложноцветни (Asteraceae)	Наричан още бяла китка, представлява многогодишно тревисто растение, с изправено стъбло високо до 80 cm. Коренът е плитък и развива пълзящи издънки. Местообитание: Среща се по сухи тревисти места в цялата страна до 2000 m н.в. Период на цъфтеж: май-септември.

Вид/латинско наименование/Семейство	Кратко описание
	Използваема част: В съвременната медицина се използват цветните кошнички (дрога <i>Flores Millefolii</i>) и връхните части (<i>Herba Millefolii</i>), отрязани на 15-20 cm под върха. Стръковете се берат по време на цъфтене. Цветовете (съцветията) се берат при пълното им разцъфтяване в сухо време, като се отрязват късо, на мястото на разклоненията им, без стъблата. Приблизителна оценка на състоянието: Разпространен е повсеместно на територията на общината, състоянието на находищата е задоволително, с възможност за средногодишен добив от 5000 kg. Допустим % за събиране от находището: до 70% за стрък и до 80% за съцветията (цветни кошнички). Природозащитен статут: Видът не е защитен от ЗБР.
Маточина/ <i>Melissa officinalis</i> Сем. Устноцветни (Lamiaceae) 	Многогодишно тревисто растение. Стъблото е право от 50 до 100 cm високо, четириръбесто, разклонено. Растението има приятна миризма наподобяваща лимон. Местообитание: Среца се по каменисти места и храсталаци в цялата страна до 1000 m н.в. Период на цъфтеж: юни-септември. Приблизителна оценка на състоянието: На територията на Община Средец няма особено търсене от вида, тъй като се отглежда култивирано. Състоянието на находищата е задоволително, с възможност за средногодишен добив от 4000kg. Използваемите части са листата и стръковете, които се събират непосредствено преди цъфтеж. Допустим % за събиране от находището: до 70%. Природозащитен статут: Видът не е защитен от ЗБР.
Мащерка/<i>Thymus</i> Сем. Устноцветни (Lamiaceae) 	Родът <i>Thymus</i> у нас е представен с редица видове около 15 на брой. Многогодишни тревисти растения или полухрасти с пълзящи или полегнали стъбла Местообитание: Широко разпространена по сухи тревисти и каменисти места, край пътища, ливади, гори и горски поляни. Период на цъфтеж: юни-септември. Приблизителна оценка на състоянието: Състоянието на находищата в общината е добро с възможност за средногодишен добив от 5000 kg. Използваема част: В съвременната медицина се използват цъфтящите надземни части. Допустим % за събиране от находището: до 70% за стрък. Природозащитен статут: Защитени от ЗБР, съгласно приложение №3 са видовете: Прицветникова мащерка <i>/Thymus bracteosus/</i>, Пиринска мащерка <i>/Thymus perinicus/</i> и Стоянова мащерка <i>/Thymus stojanovi/</i>.
Камшик/ <i>Agrimonia eupatoria</i> Сем. Розоцветни (Rosaceae) 	Многогодишно тревисто растение с късо и дебело коренище. Стъблото е тънко изправено, високо до 1 m. Местообитание: Среца се из храсталаци и тревисти места в цялата страна до 1500 m н.в. Период на цъфтеж: юни-септември. Приблизителна оценка на състоянието: Широко разпространен по сухи тревисти и каменисти места, край пътища, ливади, гори и горски поляни из цялата община, състоянието на находищата е добро. Използваема част: Използваемите части са стръковете, отрязани на около 25 cm от основата, събрани по време на цъфтежа. Дебелите стъбла не се събират. Допустим % за събиране от находището: до 70% за стрък Природозащитен статут: Видът не е защитен от ЗБР.

Вид/латинско наименование/Семейство	Кратко описание
Живовлек ланцетовиден/ Теснолистен живовлек <i>Plantago lanceolata</i> L. сем. Живовлекови (Plantaginaceae) 	Многогодишно тревисто растение с цветоносното стъбло високо 7-40 cm, без листа. Местообитание: Расте из ливади, сухи тревисти и песъчливи места, край пътища и сгради и др. до 200 m н.в. Период на цъфтеж: май-септември. Приблизителна оценка на състоянието: Малко разпространен в Община Средец, основно край водните течения на р. Средецка, и р. Факийска. Находищата са в добро състояние. Използваема част: В съвременната медицина се използват листата, които се берат по време на цъфтежа, семената (Semen plantaginis lanceolata и пресният сок. Има широко приложение и в народната медицина. Теснолистният живовлек се използва като средство за лечение на възпалителни заболявания на дихателните пътища Допустим % за събиране от находището: до 70% за листа. Природозащитен статут: Видът не е защитен от ЗБР.
Червен божур/ <i>Paeonia peregrina</i> Mill./ Сем. Божурови (Paeoniaceae) 	Червеният божур е многогодишно тревисто растение високо до 50-90 cm. Наричан още красив, или див божур. Местообитание: Среща се из храсталаци, редки гори, каменисти и тревисти места. Период на цъфтеж: май-юни. Използваема част: В съвременната медицина се употребява коренът, който се изкопава рано на пролет, когато се развиват листата, изсушените венчелистчета и семената. Приблизителна оценка на състоянието: На територията на Община Средец се намира Защитена местност „Находище на див божур” с площ: 84.0 ha в м. Царски кладенец, землището на с. Росеново. Обявена е с цел опазване на естествените местообитания на защитени и редки растения и техните съобщества. ЗМ се намира на около 2.4 km от с. Росеново. Състоянието на находищата е добро. Допустим % за събиране от находището: 70% - венче и листа, 40% за корен. Природозащитен статут: Видът е включен в Приложение 4 на ЗБР за видовете с регулирано ползване. Видът е под специален режим на опазване и ползване съгласно ЗЛР. Ежегодно се определят допустимите за стопанско ползване количества и райони.
Сребролистна липа/ <i>Tilia argentea</i> Сем. Липови (Tiliaceae) 	Сребрилата липа е до 30 m високо, разклонено дърво. Короната е широкопирамидална, с насочени нагоре клони. Местообитание: Разпространена е из смесените гори и храсталаци, по каменистите склонове в предпланинския и долния планински пояс из цялата страна. Среща се повече като декоративно дърво в населените места (улицы, паркове, градини и др.) Период на цъфтеж: юни-юли. Използваема част: Използваемите части са цветовете и листата. Приблизителна оценка на състоянието: Разпространена е в населените места от общината и в предпланинския пояс на Странджа. Единично дърво в състава на насажденията, добива е за лични нужди. Допустим % за събиране от находището: до 80% - цвят, 70%-листа Природозащитен статут: Видът не е защитен от ЗБР.

Вид/латинско наименование/Семейство	Кратко описание
Коприва/ <i>Urtica dioica</i> Сем. Коприови (Urticaceae) 	Тревисто растение с многогодишен корен, покрито с тънки власинки, които при допир отделят парлив сок. Местообитание: Среща се из страната като рудерално растение, край торица, пътища, запустели сенчести и влажни места. Период на цъфтеж: май-октомври. Използваема част: В съвременната медицина се използват листата и коренищата. Употребява се широко и в нар. медицина. Приблизителна оценка на състоянието: Разпространена е из цялата община, по влажни богати на органични вещества почви. Състоянието на находищата е добро с възможност за средногодишен добив в размер на 30000 kg. Допустим % за събиране от находището: до 70%. Природозащитен статут: Видът не е защитен от ЗБР.
Леска обикновена / <i>Corylus avellana</i> Сем. Брезови (Betulaceae) 	Растението представлява храст с височина 2-4 m. Стъблото ѝ е с гладка пепелява кора, която е покрита с кафяви брадавички (лещанки). Местообитание: Вирее в долната и отчасти в средната лесорастителна зона (докъм 1500 m н.в.) като подлес в и извън горите и образува на места обширни храсталаци. Период на цъфтеж: февруари-април. Използваема част: В съвременната медицина се употребяват плодовете, кората, която се събира на пролет и листата. Приблизителна оценка на състоянието: Разпространена е из широколистните гори в общината, на достатъчно ресурси от листа и лескови кори не може да се разчита. Допустим % за събиране от находището: до 70%-листа, 40%-кори. Природозащитен статут: Видът не е защитен от ЗБР.
Смрадлика/ <i>Cotinus coggygia</i> Scop. сем. Смрадликови (Anacardiaceae) 	Смрадликата или още тетра е храст висок до 5 m. Клоните му имат червеникава гладка кора и жълта дървесина. Растението е отровно ако се използва за вътрешно лечение! Местообитание: Среща се навсякъде в по-топлите части на страната докъм 1500 m н.в. Период на цъфтеж: април-юни. Използваема част: В съвременната медицина се използват листата (Folia Cotini), които се берат по време на цъфтежа. Приблизителна оценка на състоянието: Среща се най-често на варовити почви, по сухите каменливи места из храсталаците и светлите дъбови гори в общината, с възможност за средногодишен добив от 10000 kg. Допустим % за събиране от находището: до 70% за листа. Природозащитен статут: Видът не е защитен от ЗБР.
Трънка/ <i>Prunus spinosa</i> L. сем. Розоцветни (Rosaceae) 	Трънката е широколистен голям храст или малко дърво, достигащо до 5 метра във височина. Клоните имат дълги, остри шипове. Местообитание: Расте из храсталаци, по склонове и край пътища в зоната на дъбовите гори в низините и планините на цялата страна докъм 1200 m н.в. Период на цъфтеж: март-април. Използваема част: Има широко приложение в народната медицина. Използваеми части са плодове, листа и цветове. Приблизителна оценка на състоянието: Състоянието на находищата е добро, с възможност за добив в големи количества. Допустим % за събиране от находището: до 80% - плод, 70%-листа. Природозащитен статут: Видът не е защитен от ЗБР.

Вид/латинско наименование/Семейство	Кратко описание
Глог червен /<i>Crataegus monogyna</i> Jacq. Сем. Розоцветни (Rosaceae) 	Наричан още бял глог, обикновен глог е храст или малко дръвче достигащо от 2 до 5 m височина. Плодовете му са червени. Местообитание: Среща се из гори и храсталаци в цялата страна докъм 1500 m н.в. Расте в предпланинската и планинска част от общината, в полите на Странджа планина. Период на цъфтеж: май-юни. Използваема част: Използваеми части са цветовете с листата, цветовете без листата, плодовете. Много рядко се употребяват корените, нарязани на дребни късове. Приблизителна оценка на състоянието: Състоянието на находищата е добро, с възможност за средногодишен добив от 10000 kg. Допустим % за събиране от находището: до 70% плод, 80%-цвят. Природозащитен статут: Видът не е защитен от ЗБР.
Киселица/ (<i>Malus sylvestris</i> Mill.) Сем. Розоцветни (Rosaceae) 	Киселицата наричана още дива ябълка, е дърво високо до 15 m; плодовете са зелени или жълтозелени, сферични, имат горчиво-кисел вкус. Местообитание: Среща се из храсталаците и по-светлите гори в долния и средния пояс до 1 000 m. н.в. Период на цъфтеж: май-юни. Използваема част: Използваемата част са плодовете, които се берат при пълна зрелост, когато семките станат кафяви, без да се нараняват. Използват се още цветовете, листата и дървесината на киселицата. Приблизителна оценка на състоянието: Единични дървета в насажденията, с възможност за средногодишен добив от 10000 kg. Допустим % за събиране от находището: до 80%. Природозащитен статут: Видът не е защитен от ЗБР.
Черен бъз/ <i>Sambucus nigra</i> L. Сем Бъзови (Caprifoliaceae) 	Наричан още свирчовина, бузе и др. Представлява храст или нискостеблено дърво високо 7-8 m силно разклонено. Местообитание: Среща се из храсталаци, гори и по край реките в населените места в цялата страна докъм 1500 m н.в. Период на цъфтеж: май-юни. Използваема част: В съвременната медицина се използват най-често цветовете, а по-рядко плодовете и коренът. Приблизителна оценка на състоянието: На територията на общината се намира и събира основно край селата Драчево и Голямо Буково. Единични дървета в насажденията, добив само за лични нужди. Допустим % за събиране от находището: до 70% за листа и цветовете и 80% за плодове и дръжки с цвят. Природозащитен статут: Видът не е защитен от ЗБР.
Бял трън/ <i>Sylibum marianum</i> (L.) Gaerth. Сем. Сложноцветни (Asteraceae) 	Едногодишно или двугодишно едро тревисто растение с изправено или слабо разклонено стъбло, високо до 1.5 метра. Листата са последователно разположени, с бяло мрежовидно жилкуване, с едри, изрязани триъгълни дялове, завършващи с жълтеникави бодли, дълги до 8 mm. Корените му са отровни. Период на цъфтеж: май-август. Използваема част: В съвременната медицина се използват плодовете. Намира приложение и в народната медицина. Приблизителна оценка на състоянието: Среща се из пустеещи места, край пътища и сгради, предимно в южните части на страната. Допустим % за събиране от находището: до 70% Природозащитен статут: Видът не е защитен от ЗБР.

Вид/латинско наименование/Семейство	Кратко описание
Драка/ <i>Paliurus spina-christi</i> Mill. Сем. Зърникови (Rhamnaceae) 	Наричана още обикновена драка. Представява храст висок до 3m. Растението има жълти цветове, събрани на групи. Местообитание: Среца се по сухи каменливи места и из храсталаци, навсякъде в по-топлите части на страната до 600 m. Период на цъфтеж: май-юли. Използваема част: В съвременната медицина се употребяват плодовете. Използва се и в народната медицина. Приблизителна оценка на състоянието: На територията на общината, в необработваемите земи ограничени площи заемат съобществата с доминант драка. Състоянието на находищата е добро с възможност за големи количества за добив. Допустим % за събиране от находището: до 80% за плод. Природозащитен статут: Видът не е защитен от ЗБР.
Кадънка (Полски мак)/ <i>Papaver rhoeas</i> L. Сем. Макови (Papaveraceae) 	Едногодишно тревисто растение високо 25-50 cm. При нараняване от частите му изтича бял млечен сок. Плодната кутийка обратно яйцевидна до кълбеста. Дискът на близалцето е с 8 до 18 килевидни дяла. Образува многобройни дребни семенца поместени в плод-кутийка. Разпространение: На територията на общината състоянието на находищата е добро, като се среща по тревисти места и из посеви като плевел, край пътища. Период на цъфтеж: април-август. Използваема част: Използват се червените венчелистчета, събрани по време на цъфтежа и бързо изсушени на сянка. В млечния сок се съдържат алкалоидите морфин, папаверин, тебаин, реадин. Медоносно и декоративно растение. Приблизителна оценка на състоянието: В диво състояние расте по сухи тревисти, изоставени места и синури, покрай пътища, в нивите най-често сред житните култури. Допустим % за събиране от находището: до 70%. Природозащитен статут: Видът не е защитен от ЗБР.
Безсмъртниче обикновено/ <i>Xeranthemum annuum</i> L. Сем. Сложноцветни (Asteraceae) 	Едногодишно тревисто растение. Външните обвивни листчета са заострени. Вътрешните обвивни листчета на кошничката, разперени встрани, розови, виолетови до червени. Местообитание: Среца се по поляни и посеви на територията на общината. Период на цъфтеж: юни-септември. Използваема част: Декоративно и лечебно растение. Растението е подходящо за изготвяне на сухи букети. Приблизителна оценка на състоянието: Широко разпространено растение по летните поляни и посеви, често като плевел. Добро състояние на находищата. Допустим % за събиране от находището: до 70%. Природозащитен статут: Видът не е защитен от ЗБР.
Средиземноморска метличина/ <i>Centaurea solstitialis</i> L. Сем. Сложноцветни (Asteraceae) 	Многогодишно тревисто растение наричано още слънчева метличина, жълта метличина, бодлива метличина. Местообитание: Видът е установен във всички флористични райони на страната до 1000 m н.в. Период на цъфтеж: юли-септември. Използваема част: Лечебно, медоносно и декоративно растение. Приблизителна оценка на състоянието: Широко разпространено растение на територията на общината, находищата са в добро състояние. Допустим % за събиране от находището: до 70%. Природозащитен статут: Видът не е защитен от ЗБР.

Вид/латинско наименование/Семейство	Кратко описание
Обикновен повет/ <i>Clematis vitalba</i> L. Сем. Лютикови (Ranunculaceae) 	Представява плевелно, храстовидно растение с разклонени и възлести стъбла. Поветът се развива както в хоризонтално, така и във вертикално направление, използвайки най-близката естествена (храсти, дървета) или изкуствена (огради и пр.) структура като опора. Местообитание: Видът се среща в различни части на страната до 1200 m н.в. Предпочита влажни ареали - в гористите зони край реките, с наличие на по-ниски дървета и храсти. В селищата може да бъде видян върху огради, стълбове и запустели постройки. Период на цъфтеж: юни-август. Използваема част: В съвременната медицина се използват листата, коренът и цветовете. Приблизителна оценка на състоянието: Среща се и на територията на общината из гори, храсталаци, по огради и дървета, състоянието му е добро. Допустим % за събиране от находището: 40% за корен, 70% за листа и цветовете. Природозащитен статут: Видът не е защитен от ЗБР.
Обикновен бръшлян/ <i>Hedera helix</i> L. Сем. Бръшлянови (Araliaceae) 	Увивен или катерлив многогодишен храст. При хоризонтален растеж лесно достига до 30 m дължина, а при вертикален (напр. по стена и др.) може да стигне до 25 m. Листата са вечнозелени (трайни) с дръжки, кожести, голи, лъскави, последователни. Цветовете са събрани в топчести съцветия. Растението е отровно! Местообитание: Среща се из гори и сенчести места, по-рядко и по скали в цялата страна почти до 1500 m н.в. Отглежда се по паркове и градини. Бръшлянът се адаптира добре и не е взискателен към почвата. Приблизителна оценка на състоянието: Находищата на територията на общината са в добро състояние. Период на цъфтеж: август-септември. Използваема част: В съвременната медицина се използват листата, които се берат по време на цъфтежа и се сушат на сянка. Допустим % за събиране от находището: до 40%-листа. Природозащитен статут: Видът не е защитен от ЗБР.
Мъждряк/ <i>Fraxinus ornus</i> L. Сем. Маслинови (Oleaceae) 	Наричан също бял ясен, е вид дребен вид с бели кичурести цветове. Мъждрякът може да достигне височина 20 m и диаметър 60 cm, но по-често остава с по-малки размери. Кората е гладка и жълтеникаво-кафява. Пъпките са светло-или сиво-кафяви и покрити със сиви власинки. Дървесината на мъждряна е тежка, жилава, здрава и намира широко приложение. Видът е с горскостопанско, декоративно, лечебно, багрилно и медоносно значение. Местообитание: Среща се из смесени широколистни гори, храсталаци и по сухите каменисти места докъм 1400 m н.в. Период на цъфтеж: април-май. Използваема част: В съвременната медицина се използва обелената рано на пролет и изсушена кора. Листата му се използват в народната медицина. Лист от мъждряк се събира през лятото при пълно развитие. Приблизителна оценка на състоянието: На територията на общината се среща в смесените гори, състоянието на находищата е добро с възможност за средногодишен добив в размер на 5000 kg. Допустим % за събиране от находището: до 70%-листа, 40%-кори. Природозащитен статут: Видът не е защитен от ЗБР.

Вид/латинско наименование/Семейство	Кратко описание
Синя жлъчка грапавоплодна (Цикория)/ <i>Cichorium Intybus</i> Сложноцветни (Asteraceae) 	Многогодишно тревисто растение, високо от 20 до 100 cm. Коренът (4-5 cm) е дълъг, месест, вретеновиден и задебелен. Стъблото е разклонено, ръбесто, покрито с власинки. Цветовете са светлосини (рядко бели или розови). Местообитание: Среща из ливади, край пътища и по сухите тревисти места навсякъде из страната. Период на цъфтеж: май-септември. Използваема част: Използва се надземната част на растението, които се събират през юли и август, а корените са през есента, когато опадат семената. Приблизителна оценка на състоянието: На територията на общината се среща по ливади, тревисти места, край пътища, плевел в лозя, градини, посеви и окопни култури, състоянието на находищата е добро. Допустим % за събиране от находището: до 40%-корен, 70%-стрък. Природозащитен статут: Видът не е защитен от ЗБР.
Благуи (Дъб) /<i>Quercus frainetto</i> Сем. Букови (Fagaceae) 	Благуи или дъб е широколистно листопадно дърво, високо до 30 m. Жлъдите на благуна са едри, светлокафяви, приседнали или на къса дръжка. Кората е дълбока набраздена, тъмнокафява. Местообитание: Установен е в цялата страна. Среща се в гори от 0 до 1000 m н.в.. Образува значителни по размери гори самостоятелно или с други дървесни видове - главно с Церът (<i>Quercus cerris</i>). Период на цъфтеж: май. Използваема част: Благуният е с голямо горскостопанско значение - един от нашите най-ценни дъбове. Използва се кората. Приблизителна оценка на състоянието: Среща се повсеместно в подпояса на равнинно-хълмистите дъбови гори. Състоянието на видовете е сравнително добро Допустим % за събиране от находището: до 40%. Природозащитен статут: Видът не е защитен от ЗБР. Благуният е ключов вид за следните природни местообитания - предмет на опазване в защитени зони от мрежата НАТУРА 2000 в България: 9150 "<i>Термофилни букови гори (Cephalanthero-Fagion)</i>", 91H0 "<i>*Панонски гори с Quercus rubescens</i>", 91M0 "<i>Балкано-Панонски церово-горунови гори</i>"; 91W0 "<i>Мизийски букови гори</i>" и 91AA "<i>*Източни гори от космат дъб</i>".
Гръмотрън бодлив/ <i>Ononis spinosa</i> L. Сем. Бобови (Fabaceae) 	Гръмотрънът е многогодишно тревисто растение или полухраст с късо многоглаво коренище. Стеблата стелещи се, възходящи или изправени, прости или разклонени. 30—70 (150) cm високи. Местообитание: Расте из влажни ливади, тревисти места, по пясъци край реките, в храсталаците и из горите, рядко плевел в посеви. Разпространен из цялата страна докъм 1600 m н.в. Период на цъфтеж: юни-септември. Използваема част: Събраните през пролетта (преди развитието на растението) или късно през есента почистени, измити и изсушени на сянка корени. Те са слабо сплескани, отвън кафяви, отвътре жълто-белезникави, влакнести. Приблизителна оценка на състоянието: Състоянието на находищата на територията на общината е добро, с възможност за добив на големи количества. Допустим % за събиране от находището: до 40% за корен. Природозащитен статут: Видът не е защитен от ЗБР.

Вид/латинско наименование/Семейство	Кратко описание
Сем. Бъзови (Caprifoliaceae) Бъзак (Sambucus ebulus)	Тревисто многогодишно растение, вид бъз, с дълго, пълзящо, силно разклонено коренище. Стъблото изправено, 1–2 m високо, листата са срещуположно разположени. Цветовете събрани в щитовидни съцветия. Местообитание: Среща се като бурен край пътищата и населените места до 1800 m н.в. Период на цъфтеж: юни-септември. Използваема част: В народната медицина се използва плодът и коренът, а по-рядко и цветовете. Приблизителна оценка на състоянието: Състоянието на находищата на територията на общината е добро, с възможност за добив на неограничени количества. Допустим % за събиране от находището: до 40% -корен, 80% -плод. Природозащитен статут: Видът не е защитен от ЗБР.
Глухарче обикновено/ Taraxacum officinale Сем. Сложноцветни (Asteraceae) 	Глухарчето е многогодишно тревисто растение. При повреждане на растението от наранените места изтича млечнобял сок. Местообитание: Среща се в цялата страна по тревисти места - ливади, поляни, паркове; край пътища; пустеещи места и др Период на цъфтеж: март-ноември. Използваема част: Лечебно и хранително растение. Често се явява плевел в затревени площи в паркове и градини. Най-често се използва корен, както и още листата и съцветията. Приблизителна оценка на състоянието: Състоянието на находищата на територията на общината е добро, с възможност за добив на неограничени количества. Допустим % за събиране от находището: до 70% за стрък и цвят, и 40% за корен. Природозащитен статут: Видът не е защитен от ЗБР.
Репей/ Arctium lappa L. Сем. Сложноцветни (Asteraceae) 	Двугодишно тревисто растение с дебел вретеновиден месест корен. Стъблото изправено, 60-150 (200) cm високо, разклонено, вълнесто-влакнеста. Плодовете тъмнокафяви петнисти. Местообитание: Среща се по бурениясали, запустели и необработваеми места, дворове, и др. до 1500 m н.в. Период на цъфтеж: юни-октомври. Използваема част: В съвременната медицина се използва коренът, който се изважда през есента на първата година или през пролетта на втората година. Растението и отровно! Приблизителна оценка на състоянието: Състоянието на находищата на територията на общината е добро, с възможност за добив на неограничени количества. Допустим % за събиране от находището: до 40%. Природозащитен статут: Видът не е защитен от ЗБР.
Гъстоцветен лопен/Verbascum densiflorum Bertol. Сем. Живеничеви (Scrophulariaceae) 	Лопенът е двугодишно тревисто растение гъсто покрито с меки сиви власинки. Стъблата са високи до 200 cm. Местообитание: Среща се в гори, храсталаци, сечища, тревисти места и др. до 2000 m н.в. Период на цъфтеж: юни-септември. Използваема част: Видът е лечебно и декоративно растение. Използваните части са цвят от лопен, събран през лятото. Приблизителна оценка на състоянието: Състоянието на находищата на територията на общината е задоволително, средногодишния добив е в размер на 10000 kg. Допустим % за събиране от находището: до 70% за цветове. Природозащитен статут: Видът не е защитен от ЗБР.

Вид/латинско наименование/Семейство	Кратко описание
Едролистна липа/ <i>Tilia platyphyllos</i> Scop. Сем. Слезови (Malvaceae) 	Представява дърво, високо до 30-40 m. Младите клонки са червени и овласени, листата са до 17-18 cm, отгоре тъмнозелени, от долната страна светлозелени с бели власинки в ъглите между жилките. Цветовете са светложълти, ароматни, събрани в увиснали съцветия. Местообитание: Среща се в долния и средния планински пояс по каменливи склонове в цялата страна между 500 и 1000 m н.в. Период на цъфтеж: юни-юли. Използваема част: Отлично медоносно растение. Отварата от цветовете ѝ е високоценена като чай и лечебно средство. Приблизителна оценка на състоянието: На територията на общината се среща като единично дърво в състава на насажденията, добива е предимно за лични нужди. Допустим % за събиране от находището: до 80% за цвят. Природозащитен статут: Видът не е защитен от ЗБР.
Лечебна комунига/ <i>Melilotus officinalis</i> Сем. Бобови (Fabaceae) 	Двугодишно тревисто растение с изправено, стъбло, високо до 1 m високо. Цветовете са дребни, събрани в съцветия. Наричана още жълта комунига. Местообитание: Среща се в цялата страна по влажни тревисти места, в посевите като плевел и край пътища като бурен до 1000 m н.в. Период на цъфтеж: юни-септември. Използваема част: За лечебни цели в медицината се използва цялата надземна част или листата и цветовете. Приблизителна оценка на състоянието: Състоянието на находищата на територията на общината е добро, с възможност за добив на неограничени количества. Допустим % за събиране от находището: до 70% за стрък. Природозащитен статут: Видът не е защитен от ЗБР.
Върбинка лечебна/ <i>Verbena officinalis</i> Сем. Върбинкови (Verbenaceae) 	Върбинката е многогодишно тревисто растение. Стъблата са четириръбести, дълги от 30 до 100 cm, изправени, разклонени. Местообитание: Среща се по тревисти места, гори, храсталаци, край пътища и буренливи места до 1600 m н.в. Период на цъфтеж: май-октомври. Използваема част: За лечебни цели в медицината се използва стрък от върбинка и листата. Приблизителна оценка на състоянието: Състоянието на находищата на територията на общината е добро, с възможност за добив на неограничени количества. Допустим % за събиране от находището: до 70% за стрък и листа Природозащитен статут: Видът не е защитен от ЗБР.
Бял имел/ <i>Viscum album</i> Сем. Имелови (Loranthaceae) 	Двудомен вечнозелен храст, полупаразит върху различни видове дървета.. Белият имел расте (и паразитира) върху дървета от различни видове. Растението е отровно! Местообитание: Полупаразит, който паразитира както върху единични дървета, така и върху дървета растящи в гори. Период на цъфтеж: март-май. Използваема част: В съвременната медицина се използват листата заедно с клонките или само листата, които се берат през март и април. Приблизителна оценка на състоянието: Състоянието на находищата на територията на общината е добро, с възможност за добив на неограничени количества. Допустим % за събиране от находището: до 70% за листа и стрък. Природозащитен статут: Видът не е защитен от ЗБР.

Вид/латинско наименование/Семейство	Кратко описание
Голям/Широколистен живовлек/ <i>Plantago major L.</i> Сем. Живовлекови (Plantaginaceae) 	Многогодишно тревисто растение с късо, дебело коренище. Стъбло голо, до 30 cm. Листата са широко линейни, с паралелни жилки, цветовете дребни, сиво-зеленикави. Цветовете са събрани в цилиндрично съцветие. Местообитание: Среща се като бурен по влажни тревисти места, в изкопи, край пътища и сградите в цялата страна. Период на цъфтеж: юни-октомври. Използваема част: В съвременната медицина се използват напълно развитите листа, които се берат по време на цъфтежа. Използва се и в народната медицина. Приблизителна оценка на състоянието: Състоянието на находищата на територията на общината е добро, с възможност за добив на неограничени количества. Допустим % за събиране от находището: до 70% за листа. Природозащитен статут: Видът не е защитен от ЗБР.
Къпина полска/ Rubus caesius L. Сем. Розоцветни (Rosaceae) 	Къпината е храстовидно растение с височина 50-75 cm. У нас са разпространени 44 вида. Местообитание: Предпочита прохладни и защитени места из горски поляни, храсталаци, край реки, по сухи хълмове, покрай пътищата, често образува труднопроходими гъсталаци. Най-подходящи за отглеждане на къпината са полупланинските и планинските райони с н.в. до 1200 m н.в. Период на цъфтеж: май-август. Използваема част: С лечебна цел се използват листата и корените на растението. Приблизителна оценка на състоянието: Състоянието на находищата на територията на общината е добро, с възможност за добив на неограничени количества. Допустим % за събиране от находището: до 40%-корен, 70%-листа и плод. Природозащитен статут: Видът не е защитен от ЗБР.
Обикновена шипка/Rosa canina Сем. Розоцветни (Rosaceae) 	Обикновената шипка е вид диворастяща роза. Тя представлява многогодишен, бодлив, силно разклонен храст. У нас се срещат голям брой шипки. Местообитание: Обитава храсталаци и гори, край ниви и др. места в цялата страна почти до 2000 m н.в. Период на цъфтеж: май-юли. Използваема част: В съвременната медицина се използват узрелите тъмночервени изсушени шипки. Има широко приложение и в народната медицина. Приблизителна оценка на състоянието: Състоянието на находищата на територията на общината е добро, с възможност за добив на неограничени количества. Допустим % за събиране от находището: до 80% за плод. Природозащитен статут: Видът не е защитен от ЗБР.
Дрян обикновен / Cornus mas L. Сем. Дрянови (Cornaceae) 	Обикновеният дрян е листопаден храст или дребно дръвче. Дървесината му е тежка, здрава и жилава и се използва за изработване на различни дребни предмети. Местообитание: Среща се из дъбови гори, храсталаци, скалисти склонове. Период на цъфтеж: февруари-март. Използваема част: Плодовете, брани след пълното им узряване през август-октомври. Приблизителна оценка на състоянието: Състоянието на находищата на територията на общината е добро, възможният средногодишния добив е в размер на 10 000 kg. Допустим % за събиране от находището: до 80% за плодове. Природозащитен статут: Видът не е защитен от ЗБР.

Вид/латинско наименование/Семейство	Кратко описание
Дяволска уста обикновена/ <i>Leonurus cardiaca</i> Сем. Устноцветни (Lamiaceae) 	Тревисто двугодишно растение достигащо височина до 2 m. Листата на дълги дръжки, яйцевидни. Местообитание: Среца се тревисти и буренявали места често масово на овлажнени терени, изоставени и рудерализирани места край селищата. Период на цъфтеж: юли-септември. Използваема част: В съвременната медицина се използва цъфтящата надземна част заедно с листата. Употребява се и в народната медицина. Приблизителна оценка на състоянието: Състоянието на находищата на територията на общината е добро, с възможност за добив на неограничени количества. Допустим % за събиране от находището: 70% листа и стрък. Природозащитен статут: Видът не е защитен от ЗБР.
Магарешки трън/ <i>Onopordum acanthium</i> Сем. Сложноцветни (Asteraceae) 	Наричан още Магарешки бодил е двугодишно тревисто растение с изправено стъбло с височина около 100-200 cm. Местообитание: Среца се по сухи тревисти и буренявали места, край пътища и сгради в цялата страна до 1400 m н.в. Период на цъфтеж: юни-септември. Използваема част: В съвременната медицина се използват цветните кошнички и връхните стъблени части. Листата на магарешкия трън съдържат дъбилни вещества, горчивия сесквитерпенов лактон - аркциопикрин, сапонини и следи от алкалоиди. Приблизителна оценка на състоянието: Състоянието на находищата на територията на общината е добро, с възможност за добив на неограничени количества. Допустим % за събиране от находището: до 70%. Природозащитен статут: Видът не е защитен от ЗБР.
Горчив пелин/ <i>Artemisia absinthium</i> Сем. Сложноцветни (Asteraceae) 	Представява тревисто многогодишно растение. Местообитание: Среца се из храсталаци, по тревисти и каменливи места, край огради и пътища в цялата страна до 1500 m н.в. Период на цъфтеж: юли-октомври. Използваема част: В съвременната медицина се използват цъфтящите облистени връхни части, отрязани на около 25 cm от върха в началото на цъфтежа. Намира приложение и в народната медицина. Приблизителна оценка на състоянието: Състоянието на находищата на територията на общината е добро, с възможност за средногодишен добив в размер на 5000 kg. Допустим % за събиране от находището: до 70%. Природозащитен статут: Видът не е защитен от ЗБР.
Змийско мляко/ <i>Chelidonium majus</i> Сем. Макови (Papaveraceae) 	Има изправено стъбло, което достига височина до 1 метър. Долните му листа са с твърди и дебели дръжки, а при горните дръжките почти изчезват. Местообитание: Расте по каменливи, влажни, сенчести места, покрити с храсталаци, из разредени гори до 1500 m. Период на цъфтеж: май-юли. Използваема част: В съвременната медицина се използва надземната част на растението след изсушаване. Употребява се и в народната медицина. Приблизителна оценка на състоянието: Състоянието на находищата на територията на общината е добро, с възможност за добив на неограничени количества. Допустим % за събиране от находището: до 70% за стрък. Природозащитен статут: Видът не е защитен от ЗБР.

Вид/латинско наименование/Семейство	Кратко описание
Обикновен риган/<i>Origanum vulgare</i> Сем. Устноцветни (Lamiaceae) 	Многогодишно тревисто растение. Отглежда се и като културно растение заради ароматичното масло, което се съдържа в цялата надземна част и особено в цветовете. Местообитание: Расте из храсталаци и сечища, по камениливи места и в редки гори предимно в предпланините. Период на цъфтеж: юни-септември. Използваема част: В съвременната медицина се използват цветоносните върхни части, които се събират по време на цъфтеж. Употребява се и в народната медицина. Приблизителна оценка на състоянието: Състоянието на находищата на територията на общината е добро, с възможност за добив на неограничени количества. Допустим % за събиране от находището: до 70% за стрък. Природозащитен статут: Видът не е защитен от ЗБР.
Девесил див/<i>Levisticum officinale</i> Сем. Сенникоцветни (Apiaceae) 	Многогодишно тревисто растение. На височина достига до 1-1.5m. Плодът на девесила може да се използва също като подправка. Девесилът образува жълтозелени до жълти цветове, събрани в съцветия тип сенници. Няма особени декоративни качества. Местообитание: Предпочита влажни местообитания, вирее на почти всякакъв вид почви из цялата страна. Период на цъфтеж: юли-август. Използваема част: Корените му са богати на етерични масла, захари, минерали, органични киселини, смоли, скорбяла и др. Приблизителна оценка на състоянието: Състоянието на находищата на територията на общината е добро, с възможност за средногодишен добив в размер на 20000 kg. Допустим % за събиране от находището: до 40% за корен. Природозащитен статут: Видът не е защитен от ЗБР.
Дребноцветна върбовка/<i>Epilobium parviflorum</i> Сем. Върбовки (Onagraceae) 	Многогодишно тревисто растение, което образува розетка от 4-6 cm дълги, върбовидни листа, близко до земята. Има изправени стъбла, дълги 30-60 cm, по дължината на които са разпръснати малки цветчета с диаметър само 5-8 mm в червеникав, бледорозов или почти бял цвят. Местообитание: Расте из храсталаци по влажни места, край реките и блатата в цялата страна. Период на цъфтеж: май-юли. Използваема част: В съвременната медицина се използват надземните части, заедно с плодовете. Приблизителна оценка на състоянието: Състоянието на находищата на територията на общината е добро, с възможност за добив на неограничени количества. Допустим % за събиране от находището: до 70%. Природозащитен статут: Видът не е защитен от ЗБР.
Пищялка лечебна/<i>Angelica archangelica</i> L. Сем. Сенникоцветни (Apiaceae) 	Двугодишно (рядко многогодишно) тревисто растение с късо рязовидно масивно коренище. Стъблото изправено, 100-150cm високо, в по-голямата част с виолетова багра. Местообитание: Расте из влажни сенчести места край реки и потоци. Период на цъфтеж: юни-август. Използваема част: Използват се корените и плода на растението. Листата се берат като подправка, което става веднага след прецъфтяването. Приблизителна оценка на състоянието: Състоянието на находищата на територията на общината е добро, с възможност за добив на неограничени количества. Допустим % за събиране от находището: до 70%. Природозащитен статут: Видът не е защитен от ЗБР.

Вид/латинско наименование/Семейство	Кратко описание
Самардала сицилийска/ <i>Nectaroscordum siculum</i> ssp. <i>Bulgaricum</i>/ Сем. Кремови (Liliaceae) 	Расте на луковици, от които излизат по два и повече тънки стръка на дължина до 40 cm. На външен вид прилича много на някои треви, но лесно се разпознава по трискатовото си стебло. Има много силен аромат, който е нагарчащ и полюбив от този на чесъна, лука и левурдата. Местообитание: Расте в сенчести и влажни места. Период на цъфтеж: май-юни. Използваема част: Използват се надземните части на растението. Тя съдържа етерично масло, множество стероли, танини и флавоноиди. Приблизителна оценка на състоянието: Състоянието на находищата на територията на общината е добро, с възможност за добив на неограничени количества. Допустим % за събиране от находището: до 70% за стрък. Природозащитен статут: Видът не е защитен от ЗБР.
Трицветна теменуга/<i>Viola tricolor</i> L. Сем. Теменугови (Violaceae) 	Двугодишно или едногодишно тревисто растение. Стъблото 10-40 cm високо, изправено или възходящо, често от основата разклонено. Местообитание: Расте из тревисти места, ливади, храсталаци, из ниви и градини. Разпространено из цялата страна, предимно в равнините и предпланините докъм 1000 (1800) m надморска височина. Период на цъфтеж: май-септември. Използваема част: Използват се надземните части на растението, брани по време на цъфтеж. Приблизителна оценка на състоянието: Състоянието на находищата на територията на общината е добро, с възможност за добив на неограничени количества. Допустим % за събиране от находището: до 70%. Природозащитен статут: Видът не е защитен от ЗБР.
Миризлива теменуга/ <i>Viola odorata</i> сем. Теменугови (Violaceae) 	Наричана още горска теменуга. Представява многогодишно тревисто растение, декоративна и медоносна билка. Местообитание: Расте по влажни и умерено влажни, каменисти и тревисти места, край потоци и реки. Използваема част: Употребява се коренището с корените, които се изкопават през март-юни, цялата надземна част и цветовете. Корените се събират през месеците септември и октомври, а цветовете по време на цъфтеж. Приблизителна оценка на състоянието: Биомасата е много малка и може да се събира само за лични нужди. Допустим % за събиране от находището: до 70%-коренище, 80%-цвят. Природозащитен статут: Видът не е защитен от ЗБР.
Полски хвош/ <i>Equisetum arvense</i> L. Сем. Хвощови (Equisetaceae) 	Всяка пролет от неговото подземно коренище израства безхлорофилно, кафяво, неразклонено стъбло, на върха на което се намира спороносно класче. След разсейването на спорите спороносното стъбло загива, а върху същото коренище се развиват летни стъбла – зелени. Местообитание: Широко разпространен в цялата страна по влажни места, ниви и ливади, по насипи край реките, порядко в гори до към 1600 m. н.в. Период на цъфтеж: спороноси февруари-май. Използваема част: В медицината се използват зелените летни стъбла отрязани на около 20 cm от върха. Приблизителна оценка на състоянието: Състоянието на находищата на територията на общината е добро, с възможност за добив на неограничени количества. Допустим % за събиране от находището: до 70%. Природозащитен статут: Видът не е защитен от ЗБР.

Вид/латинско наименование/Семейство	Кратко описание
Обикновена мента /Джоджен/ <i>Mentha spicata</i>/сем. Устноцветни (Lamiaceae) 	Наричана още джоджен, представлява тревисто многогодишно растение, достигащо на височина 30-100 cm. Съществуват множество разновидности на ментата, която освен с лечебна цел се използва и като подправка. Местообитание: Среца се в самостоятелни съобщества по влажни и тревисти места.. Култивира се като подправка. Период на цъфтеж: Ментата цъфти от юни до август. Използваема част: В медицината се използват листата на растението. От билката се извлича етерично масло чрез парна дестилация. Приблизителна оценка на състоянието: Ресурсите в горските територии са слабо използвани. Допустим % за събиране от находището: до 70% за листа. Природозащитен статут: Видът не е защитен от ЗБР.
Ягода горска/ <i>Fragaria vesca</i> L. сем. Розоцветни (Rosaceae) 	Многогодишно тревисто растение с хоризонтално или косо коренище, с дълги надземни вкореняващи се издънки. Местообитание: Расте из разредени гори и храсталаци, горски поляни и скални сипеи и тревисти места. Период на цъфтеж: май-август. Използваема част: Използват се плодовете и листата. Събирането на плодовете се извършва, като се откъсва само месестата част в сухо време. Листата се събират с дръжките. Приблизителна оценка на състоянието: Състоянието на ресурсите са достатъчни за естествено възобновяване. Възможен е добив. Допустим % за събиране от находището: до 70%-листа, 80%-плод. Природозащитен статут: Видът не е защитен от ЗБР.
Еньовче същинско/ <i>Galium verum</i> L. сем. Брошови (Rubiaceae) 	Едногодишно тревисто растение, с дълго разклонено коренище. Цветовете са жълти, събрани в съцветия сенник. Местообитание: Расте из храсталаци и като рудерално край пътища, селища, пасища, често с нарушен тревостой, в горски поляни. Период на цъфтеж: май-септември. Използваема част: Използва се цъфтящата надземна част на растението - стръкове заедно с листа. Стръковете от Еньовче се берат през пролетта и лятото по време на пълния цъфтеж. Приблизителна оценка на състоянието: Състоянието на ресурсите са достатъчни за естествено възобновяване. Възможен е добив. Допустим % за събиране от находището: до 70% за стрък и листа. Природозащитен статут: Видът не е защитен от ЗБР.
Върба бяла/ <i>Salix alba</i> L. сем. Върбови (Salicaceae) 	Видът представлява еднородно дърво, до 25-30 метра високо, кората тъмнокафява надлъжно напукана. Местообитание: Расте по влажни и блатисти места, край потоци, реки, блата и езера, из крайбрежните гори и храсталаци, заедно с други видове върби и тополи на територията на общината. Период на цъфтеж: март-май. Използваема част: В съвременната медицина се използва върбовата кора, която се събира рано напролет, по време на усиленото сокодвижение в растението от клони на 3-6 годишна възраст. Приблизителна оценка на състоянието: Състоянието на ресурсите са достатъчни за естествено възобновяване. Възможен е добив. Допустим % за събиране от находището: до 40% за кори. Природозащитен статут: Видът не е защитен от ЗБР.

➤ **Анализ на дейностите за опазване на екосистемите, включващи лечебни растения, за осигуряване на устойчивото им ползване и опазване на ресурсите**

Лечебните растения в естествените им находища трябва да се опазват от увреждане и унищожаване с цел осигуряване на устойчивото им ползване като част от естествения растителен генетичен фонд. Неправилният начин на експлоатация на находищата нарушава възстановителния потенциал на популациите, който зависи от биологичните особености на вида и количествата събирани билки. Не природосъобразното събиране, липсата на период за възстановяване и покой, нарушаването на нормалното семенно и вегетативно размножаване са основните причини за понижаване възможностите на естествените находища като източник на суровини. Особено значителни поражения нанася изсичането на горите. За много кратки срокове голата сеч оказва необратимо въздействие и унищожава разнообразието на дървесните и храстови видове.

Ползване на лечебните растения

Управлението на дейностите по опазване и устойчиво ползване на лечебните растения, включително събирането и изкупуването на получаваните от тях билки е регламентирано със Закона за лечебните растения (ЗЛР). Ползването на лечебните растения е ползването на техните ресурси и включва:

- събирането на билки от диворастящи и култивирани лечебни растения;
- придобиването на билки за първична обработка или преработка;
- събирането на генетичен материал от диворастящи лечебни растения за култивиране, за опазване при условия извън естествената среда на лечебните растения или за възстановяване на други места в природата.

Ползването на лечебните растения, представляващо стопанска дейност, се извършва въз основа на позволение за ползване, издадено по реда на ЗЛР. Позволение не се изисква при събиране на билки за лични нужди от земи, гори и водни обекти - общинска собственост. Позволение не се изисква и когато лечебните растения са култивирани от собственици или ползватели на земи, гори или водни обекти, освен когато са култивирани от общината. Съгласно чл. 22 от ЗЛР, позволение за ползване на лечебните растения се издава от:

1. Директора на държавното горско стопанство или на държавното ловно стопанство в определения им териториален обхват - когато ползването е от горски територии – държавна собственост, както и за такива, предоставени им за управление въз основа на договор – след заплащане на такса в държавното горско стопанство или в държавното ловно стопанство.
2. Кмета на общината, когато ползването е от:
 - земеделски земи от поземления фонд и такива, включени в строителните граници на населените места - общинска собственост, след заплащане на такса в общината;
 - територии в строителните граници на населените места - общинска собственост, независимо от предназначението им, след заплащане на такса в общината;
 - земеделски земи от поземления фонд - частна собственост; позволение се издава на собственика/арендатора или упълномощено от него лице, без заплащане на такса с възможност за преотстъпването му на трети лица - възмездно или безвъзмездно, при свободно договаряне.

При ползване на култивирани лечебни растения, кметът на общината издава удостоверение за култивирани лечебни растения, съгласно изискванията на чл. 46, т. 3 от Закона за лечебните растения.

Изисквания за опазване на находищата на лечебни растения, обект на събиране

За опазване естествените находища на лечебните растения е необходимо да се спазват изискванията, разписани в чл. 4 от *Наредба № 2 от 20 януари 2004 г. за правилата и изискванията за събиране на билки и генетичен материал от лечебни растения* (Обн. ДВ. бр.14/20.02.2004 г.), а именно:

- при събиране на надземни растителни части не се допуска изкореняване на растенията;
- цветовете, плодовете и семената се събират, без да се увреждат другите части на растенията;
- оставят се част от най-добрите екземпляри за естествено семенно размножаване;
- при наличие на узрели плодове и семена те се разпръскват за подпомагане на естественото семенно размножаване;
- повторно събиране на билки от определен район или находище се извършва след възстановяване на популацията;
- не се събират билки от млади, недобре развити или увредени лечебни растения.

Съгласно чл. 5 от същата Наредба, не се допуска събиране на билки в количества, надвишаващи следните стойности, определени като процент от наличните в находището запаси:

- ✓ за корени, коренища, грудки и луковици от видове, които лесно възстановяват ресурсите си (вълча ябълка обикновена, глухарче обикновено, гръмотрън бодлив, девисил, лапад алпийски, оман чер, орлова папрат, прозорче горско, теменуга миризлива, чемерика лобелиева, чобанка хибридна и др.) - до 70%;
- ✓ за корени, коренища, грудки и луковици от видове, които трудно възстановяват ресурсите си или растат при специфични екологични условия (божур червен, здравец обикновен, змиярник петнист, иглика лечебна, мъжка папрат, орехче ливадно, орехче обикновено, ранилист лечебен, сладка папрат обикновена и др. - до 40%;
- ✓ за кори, листни и стъблени пъпки (бреза обикновена, бор, върба бяла, дъб летен, леска обикновена и др.) - до 40%;
- ✓ за листа (бреза обикновена, живовлек голям, живовлек ланцетовиден, коприва, леска обикновена, малина, смрадлика и др.) - до 70%;
- ✓ за стръкове (великденче лечебно, звъника лечебна, иглика лечебна, камшик лечебен, коприва, мащерка, напръстник вълнест, подъбиче обикновено, равнец хилядолистен, ранилист лечебен, риган обикновен, тлъстига лютива, шапиче и др.) - до 70%;
- ✓ за цветни пъпки, цветове, съцветия и цветни кошнички, плодове и семена (боровинка червена и черна, бъз черен, глог червен, драка, зърнеш, иглика лечебна, лайка, липа - дребнолистна, едролистна, сребролистна, лопен гъстоцветен, мразовец есенен, орехче ливадно, офика, подбел, шипка и др.) - до 70% за едногодишните и до 80% за многогодишните видове.

Експлоатацията на находищата се редува с период на възстановяване на ресурсите. Продължителността на периода за възстановяване е различна за отделните видове и части от растението:

- * при събиране на корени и коренища от видове, които лесно възстановяват ресурсите си (гръмотрън бодлив, копитник, коприва, лапад алпийски, прозорче горско, решетка безстъблена, теменуга миризлива, чемерика лобелиева, чобанка хибридна, чувен и др.) - 2 години;
- * при събиране на корени и коренища от видове, които трудно възстановяват ресурсите си или растат при специфични екологични условия (дива тиква, здравец обикновен, иглика лечебна, лудо биле, мъжка папрат, орехче обикновено, сладка

- папрат и др.) - 3 години;
- * при събиране на грудки (божур червен, змиряник петнист, орехче ливадно) - 2 години;
- * при събиране на листа (боровинка черна и червена, лудо биле, малина, медуница лечебна, подбел, смрадлика, чемерика лобелиева и др.) - 1 година;
- * при събиране на стръкове от видове, които трудно възстановяват ресурсите си (горицвет пролетен, иглика лечебна, тинтява горска, тлъстига лютива и др.) - 4 години;
- * при събиране на съцветия от иглика лечебна и лопен гъстоцветен - 2 години;
- * плодове и семена от есенен минзухар и зърнеш - 2 години.

Не е необходим период за възстановяване при събиране на следните билки:

- коренища от вълча ябълка обикновена, коприва, орлова папрат, репей и трескот;
- стръкове от видове, които лесно възстановяват ресурсите си (ветрогон полски, великденче лечебно, вратига, дяволска уста обикновена, звъника лечебна, змийско мляко, коприва, кучешко грозде черно, пчелинок обикновен, равнец хилядолистен и др.);
- цветни пъпки, цветове и съцветия (бъз черен, глог червен, лайка, липа - дребнолистна, едролистна и сребролистна, подбел, равнец хилядолистен, слез горски и др.);
- плодове и семена от есенен минзухар и зърнеш.

Билките се събират в различен период/фаза от вегетацията на растенията, описани в чл. 7 от *Наредба № 2 от 20 януари 2004 г. за правилата и изискванията за събиране на билки и генетичен материал от лечебни растения* и са както следва:

- ❖ подземни органи (корени, коренища, грудки и луковици) - през есента или рано през пролетта преди вегетацията на растенията;
- ❖ кори - през пролетта във фаза на най-усилено сокодвижение (март - май);
- ❖ листни и стъблени пъпки - през пролетта (март - април), преди да се развият;
- ❖ борови връхчета - рано през пролетта, преди вегетацията;
- ❖ листа - преди цъфтежа (коприва, маточина, мента, момина сълза), по време на цъфтежа (боровинка черна и червена, блян черен, живовлек голям и ланцетовиден, лудо биле, слез горски, смрадлика) или след цъфтежа (бреза обикновена, глог червен и черен, глухарче обикновено, липа, медуница лечебна, подбел и др.);
- ❖ стръкове - в началото на цъфтежа или по време на пълен цъфтеж преди плодообразуване; допуска се събирането на стръкове с млади плодове, когато растението цъфти продължително време, като едновременно образува и плодове (божанка разклонена, овчарска торбичка обикновена, росопас лечебен и др.);
- ❖ цветни пъпки - непосредствено преди разцъфтяването им (пелин сантонинов);
- ❖ цветове и съцветия - в началото на цъфтежа или при пълен цъфтеж;
- ❖ месести плодове (боровинка черна и червена, бъз черен, касис, киселица, къпина полска, малина, офика, шипка, ягода горска и др.) - след пълното им узряване;
- ❖ сухи плодове от сенникоцветни - непосредствено преди пълното им узряване;
- ❖ семена - непосредствено преди пълното им узряване.

Видове под специален режим на опазване

Отделни видове диворастващи лечебни растения се поставят под специален режим на опазване, когато биологичното разнообразие или ресурсите им проявяват трайна тенденция към намаляване или има опасност от появяването на такава тенденция. Специалният режим се определя ежегодно до 10 февруари със заповед на министъра на околната среда и водите. Режимът обхваща следните дейности:

- Забрана за събиране на билки за определен период от естествените находища на видовете от територията на цялата страна, отделни райони или единични находища;
- Определяне на годишно допустимо за събиране количество билки по райони или находища;
- Разработване и прилагане на мерки за възстановяване на популациите и на техните местообитания.

Със Заповед №РД-135/04.02.2022 г. на Министъра на околната среда и водите допустимите за събиране количества билки за 2022 г. (kg сухо тегло) от естествените находища, извън териториите на националните паркове, са следните 11 вида лечебни растения: Божур червен (*Paeonia peregrina* Mill.), Зърнастец елшовиден (*Frangula alnus* Mill.), Иглика лечебна (*Primula veris* L.), Катраника, пелин бял (*Artemisia alba* Turra), Лазаркиня, еньовче ароматно (*Galium odoratum* (L.) Scop.), Лудо биле, старо биле (*Atropa belladonna* L.), Ранилист лечебен (*Betonica officinalis* L.), Решетка безстъблена (*Carlina acanthifolia* All.), Тлъстига лютива, жълто прозориче (*Sedum acre* L.), Трън кисел (*Berberis vulgaris* L.), Шапиче (*Alchemilla vulgaris* complex).

Със заповедта на министъра, за територията на област Бургас няма определени квоти за събиране от цитираните по-горе растения за 2022 г.

Забранено е събирането на билки от естествените им находища на територията на цялата страна, от следните видове лечебни растения: Бенедектински трън, пресечка (*Cnicus benedictus* L.), Волски език (*Asplenium scolopendrium*), Горицвет пролетен (*Adonis vernalis* L.), Дилянка лечебна, валериана (*Valeriana officinalis* L.), Залист бодлив (*Ruscus aculeatus* L.), Изтравниче (*Asplenium trichomanes* L.), Исландски лишей (*Cetraria islandica* L. Ach.), Исоп лечебен (*Hyssopus officinalis* sp. aristatus), Какула едрочетна (*Salvia tomentosa* Mill.), Копитник (*Asarum europaeum* L.), Мечо грозде (*Arctostaphylos uva-ursi*), Момина сълза (*Convallaria majalis* L.), Оман бял (*Inula helenium* L.), Папаронка жълта, жълт мак (*Glaucium flavum*), Пелин сантонинов (*Artemisia santonicum* L.), Пирински чай, мурсалски (*Sideritis scardica*), Пищялка панчичева (*Angelica pancicii*), Плаун бухалковиден (*Lycopodium clavatum* L.), Риган бял (*Origanum vulgare* L.), Лечебна ружа (*Althaea officinalis* L.), Салеп (*Orchis* sp. Diversa), Смил жълт (*Helichrysum arenarium* L.), Хуперция, Плаун обикновен (*Lycopodium selago*), Цистозира (*Cystoseira barbata*).

Ограниченията и забраните не се отнасят за количествата билки, събирани за лични нужди, с изключение на пирински (мурсалски, алиботушки) чай (*Sideritis scardica* Gribbs).

Съгласно допълнителните разпоредби на ЗЛР под понятието „Билки за лични нужди“ се разбира количествата билки в свежо състояние, събрани от едно лице в рамките на един ден, както следва: корени, коренища, луковичи или грудки - до 1 kg; стръкове - до 2 kg; листа - до 1 kg; кори - до 0.5 kg; цветове - до 0.5 kg; семена - до 0.1 kg; плодове - до 10 kg; пъпки - до 0.5 kg; талус - до 1 kg.

Определените със заповедта количества билки се разпределят от регионалните инспекции по околна среда и водите между билкозаготвителите от района на инспекцията. Разпределението се извършва съответно със заповед на директора на съответната РИОСВ. Билките, събрани от лечебни растения под специален режим, се придружават до лицата, които ги използват с или без преработване за производство на лекарствени продукти, храни и козметика със следните документи:

- Заповед на директора на регионалната инспекция по околната среда и водите по чл. 10, ал. 5 от ЗЛР, когато билките са събрани от естествените им находища;

- Удостоверение, издадено от общината, когато билките са събрани от култивирани лечебни растения;
- Позволително за ползване на билки по чл. 21, ал. 2 от ЗЛР.

Видовете растения, обявени за защитени съгласно приложение № 3 към чл. 37 от Закона за биологичното разнообразие и обхванати в списъка по приложението към чл. 1, ал. 2 на този закон, се опазват съобразно разпоредбите на Закона за биологичното разнообразие.

За находища на лечебни растения, намиращи се в защитени територии, се прилагат режимите и нормите, установени със Закона за защитените територии, заповедите за обявяване и плановете за управление на защитените територии, а по отношение на опазването и ползването - разпоредбите на този закон.

Съгласно чл.46 от ЗЛР, Кметът на общината ръководи изпълнителната дейност на общината във връзка с ползването, опазването и култивирането на лечебните растения, като:

- организира изпълнението на дейностите по отношение на лечебните растения, включени в общинската програма за опазване на околната среда;
- издава позволителни за ползване на лечебни растения от земи, води и водни обекти – общинска собственост;
- издава удостоверения за билките от култивирани лечебни растения;
- предоставя на министъра на околната среда и водите информация за нуждите на наблюдението и оценката на лечебните растения и на създаването и поддържането на специализираните карта и регистър за тях.

В Община Средец съгласно *Наредба № 5/19.07.2004 г. за изикванията, на които трябва да отговарят билкозаготвителните пунктове и складовете за билки* (Обн. ДВ. бр. 85 от 28 Септември 2004 г.) са регистрирани два билкозаготвителни пункта/складове за билки:

- ✓ ЕТ „Крали Калудов”- гр. Средец, ул. „Дюлевско шосе” № 5; с. Факия – стопански двор;
- ✓ „Микрадон” ЕООД – гр. Средец, ул. „Странджа” № 38.

За периода 2020-2021 г., Община Средец е издала едно позволително за ползване на лечебни растения на фирма - „ДЕНЕКС К“ ЕООД, гр. Карнобат за Мурсалски чай (*Sideritis scardica*) - площ: 500 m², свежо тегло 25 kg.

➤ **Приоритетни мерки за опазване на ресурсите и разнообразието на лечебните растения, включително на редки или застрашени от изчезване видове**

Опазването на лечебните растения е система от мерки и дейности, целящи запазването на биологичното разнообразие на лечебните растения и на техните ресурси. То включва поддържането и съхраняването на екосистемите, съдържащи лечебни растения, на естествените им местообитания, както и поддържането и възстановяването на жизнеспособни популации на видовете. Опазването на лечебните растения е насочено към биологичните им ресурси в естествената им среда, включително към генетичните ресурси, отделните екземпляри растения, популациите на видовете и екосистемите, включващи популацията.

Опазването трябва да включва поддържането и съхраняването на екосистемите и естествените им местообитания. На първо място трябва да се променят условията в общинската горска територия, като се спрат незаконната паша, незаконната сеч, незаконното строителство, както и движението на компактни човешки маси, които могат да доведат до загиване на отделни популации.

Община Средец поддържа постоянно противопожарна готовност по време на пожароопасния сезон за предотвратяване на горски пожари, организира охрана на лечебните растения и при нужда може да издава позволителни за странични ползвания и услуги в района на общинската горска територия, при заплащане на съответните такси, с изключение на случаите на частна собственост. В позволителните се определят вида на страничните ползвания и услуги, разрешеното количество билки и генетичен материал по видове морфологични части, района на конкретното находище и начина на ползване.

За изпълнение целите на програмата ще бъдат предприети следните мерки:

- ✓ Създаване и поддържане на база данни за находища на лечебни растения в общината, в т.ч. и на техните запаси;
- ✓ Осъществяване на контрол за недопускане на ползване на лечебни растения по начини и със средства, водещи до увреждане или унищожаване на находищата;
- ✓ Провеждане на периодични разяснителни кампании с цел повишаване екологичната култура на населението по прилагане на Закона за лечебните растения и поднормативните актове към него, както и запознаване жителите на общината със заповедите на Министъра на околната среда и водите и на Регионалната инспекция по околна среда, относно специалния режим на опазване и ползване на лечебните растения през съответната година и осъществяване на контрол по тяхното изпълнение;
- ✓ Съобразяване на издадените позволителни за ползване на лечебни растения със състоянието на ресурсите и осъществяване на контрол по тяхното изпълнение;
- ✓ Предоставяне на собствениците и ползвателите на земеделски земи, наличната информация за лечебните растения на територията на общината, за пригодността на земята за отглеждането им, както и информация за задълженията и препоръките относно земеползването, включително използване на екологосъобразни технологии за отглеждане, свързани с лечебните растения в общината;
- ✓ Даване на указания, относно начинът на ползване на лечебните растения на територията на Община Средец, както и правилата и изискванията за събиране на билки или генетичен материал от лечебни растения, регламентирани с *Наредба №2 от 20 януари 2004 г. за правилата и изискванията за събиране на билки и генетичен материал от лечебни растения*;
- ✓ Забраняване ползването на лечебните растения по начини и със средства, които водят до увреждане на находищата им, намаляване на техните ресурси, затруднено възстановяване на популациите им или намаляване на тяхното биологично разнообразие, както и в нарушение на Наредба №2/02.01.2004 г.;
- ✓ Участие на обществеността по вземане на решения, във връзка с опазването на лечебните растения на територията на общината;
- ✓ Недопускане на палене на стърнища и предотвратяване на горски пожари;
- ✓ Издаване на позволителни за събиране;
- ✓ Събиране на такси за ползването на билки.

С изпълнение на предвидените мерки се цели постигане на ефективно използване на лечебните растения, опазване на естествените им находища, предотвратяване изчезването на отделни видове и задоволяване потребностите от лечебни растения на населението.

➤ ***Избор на регламент на територии, които не са защитени, но изискват подходящо управление с цел устойчиво ползване на лечебните растения в тях***

В Община Средец няма територии, които да не попадат в границите на защитени територии, изискващи подходящо управление с цел устойчиво ползване на лечебните растения в тях.

➤ **Предложения за разработване на местни нормативни актове за начините на земеползване съобразно изискванията на нормативните актове и плановите документи от по-висока степен**

С Наредба за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги на територията на Община Средец (Приета с Решение №685/21.12.2018 г., посл. изм. Решение №583/31.08.2022 г.) е определен реда и съответната такса за издаване на разрешение за ползване на лечебни растения от земи, гори – общинска собственост.

6.5. Горско стопанство

Горските територии на Община Средец попадат в обхвата на две горски стопанства – Териториално поделение „Държавно горско стопанство“ (ТП ДГС) Средец и ТП ДГС Бургас. Територията на ДГС „Средец“ е разположена върху северозападните разклонения на Странджа планина и върху единично издигащи се възвишения в северната и северозападната част на стопанството. Площта на стопанството обхваща землищата на 31 населени места върху територията на Община Средец.

Горските територии на общината се стопанисват от Общинско предприятие „Общински гори“ гр. Средец. То е създадено с Решение № 98/29.03.2012 г. на Общински съвет, като специализирано звено към общината, което управлява и стопанисва общинските гори. Те са разположени главно в югоизточната част на общината с обща площ 21808 ха. Предприятието осъществява дейности, свързани със защита на горите, тяхното опазване, използване на дървесината и странични ползвания, провеждане на различни видове сечи (възобновителни, отгледни, санитарни), контрол.

Горите в района на ДГС „Средец“, като източник на дървесина, странични ползвания и други са от голямо значение за икономиката на общината. Районът на стопанството представлява добра база за развитието на интензивно ловно стопанство със значителни дивечови запаси и видово разнообразие. Язовирите и микроязовирите, намиращи се на територията на стопанството, предлагат добри условия за провеждане на любителски и спортен риболов.

Разпределението на инвентаризираната площ по вид територия и вид собственост на ДГС Средец за 2021 г. е както следва:

Таблица II-36.

Вид собственост	Обща площ, ха	В т.ч. залес. площ, ха	В т.ч. горски територии, обща площ, ха	В т.ч. земеделски територии, обща площ, ха
Държавна	19 173.8	17 287.4	19 082.8	91.0
Общинска	20 875.5	19 428.1	17 483.9	3391.6
Частна	3576.6	3278.0	2362.8	1213.9
В т.ч. съсобственост	8.2	4.2	6.3	1.9
Стопанисвано от общината	235.7	235.7	-	235.7
Земи по чл. 19 по ЗСПЗЗ	239.8	168.2	239.8	-
Юридически лица	797.3	738.3	407.3	390.0
В. т.ч. религиозни	25.8	25.8	18.2	7.6

*Източник: ТП ДГС - Средец

Предвиденото и осъществено плозване на дървесина от горския фонд на общината за 2021г. е представено в Таблица II-37.

Таблица II-37. Предвидено и добито количество дървесина от горския фонд на Община Средец за 2021 г.

Собственост	Предвидено количество – пл. м ³	Добито количество (действително отсечено) – пл. м ³
Държавни горски територии	40 210	31 853
Гори на физически лица	9308	7599
Религиозни	910	1066
Общо	50 428	40 518

*Източник Община Средец

За 2021 г. от общинските гори по план са предвидени 22 200 м³, а осъщественото ползване възлиза на 17 756 м³.

През 2021 г. на територията на ДГС Средец са залесени около 30 dka площ, а в общинските гори е извършено попълване върху площ от 1022 dka. Като цяло общината може да задоволява потребностите си от дърва за огрев и дървесина за строителни нужди. Местното население ползва дърва за огрев и малки количества строителна дървесина, добива листников фураж от горите. Голяма част от пашата на добитъка се задоволява от горите. Основните приходи в сектор горско стопанство идват от продажбата на дървесина и от организирания ловен туризъм.

Стопанското значение на горите не се ограничава само с дърводобива. Ежегодно се предоставят площи на местното население, осигуряващи паша на голяма част от селскостопанските животни. При благоприятни условия се събират билки, гъби и горски плодове, но тази дейност няма стопанско значение, а е предимно за лични нужди на местното население. От голямо значение за населението в района са и защитно-водоохранните и противоерозионни функции на гората.

Горските територии изпълняват функции по отношение на: поддържане на биологичното разнообразие на горските екосистеми; производство на дървесни и недървесни горски продукти; защита на почвите, водните ресурси и чистотата на въздуха; осигуряване на социални, образователни, научни, ландшафтни и рекреационни ползи; защита на природното и културно наследство; регулиране на климата.

7. Шум

Шумът е фактор въздействащ силно върху околната среда и живите организми. Няма област и човешка дейност, при които да не се наблюдава шумово излъчване. Шумът в околната среда, причинен от транспортните, промишлените и ремонтните дейности, е един от главните екологични проблеми в урбанизираните територии и е източник на нарастващите възражения от страна на населението.

Недостатъците в градоустройствените и в транспортно-комуникационните планове, както и неефективното до този момент планиране и управление на акустичната среда от страна на общинските власти, са фактори, които допълнително утежняват акустичния климат в населените места. Община Средец не прави изключение в това отношение. Акустичната обстановка се обуславя от наличието на автомобилен транспорт, комунално-битови дейности, промишлени предприятия, увеселителни заведения и др.

Съгласно извършените проучвания в областта, въздействието на нивата на шума се разделят на следните групи:

- ✓ шум, чието ниво е над 120 dB(A) се счита, че поврежда слуховите органи;

- ✓ шум с ниво 100 – 120 dB(A) за ниските честоти и 80 – 90 dB(A) за средните и високите честоти може да предизвика необратими изменения в органите на слуха и при трайно излагане да доведе до болестно състояние;
- ✓ шум с ниво 50 – 80 dB(A) затруднява разбираемостта на говора;
- ✓ шум с нива около 50 – 60 dB(A), оказват вредно влияние върху нервната система на човека и смущават неговия труд и почивка.

В страната определянето на състоянието на шумовото натоварване в урбанизираните територии се осъществява чрез Национална система за мониторинг на шума в околната среда. Функционирането на системата е регламентирано с Наредба № 54 от 2010 г. на МЗ и МОСВ за дейността на националната система за мониторинг на шума в околната среда и за изискванията за провеждане на собствен мониторинг и предоставяне на информация от промишлените източници на шум в околната среда (обн., ДВ, бр. 3 от 2011 г.).

От 1 януари 2006 година е в сила Закон за защита от шум в околната среда (ЗЗШОС), Обн. ДВ. бр.74 от 13 Септември 2005 г. До тогава липсваха специални нормативни разпоредби, уреждащи ясно и недвусмислено задълженията на отделните институции, относно контрола, оценката и управлението на шума в околната среда.

Анализът на съвременната акустична картина показва, че най-значително въздействие на шумовия фактор се наблюдава в големите градове на страната с население над 100 000 жители. За тези агломерации, в които не попада Община Средец, съгласно ЗЗШОС е необходимо да бъдат изготвени стратегически карти за шум в околната среда. Стратегическата карта за шум определя местата с констатирано превишаване на стойностите на даден показател за шум, което може да предизвика вредно въздействие върху здравето на хората.

ЗЗШОС не се прилага за шума: предизвикан от лицето, подложено на неговото въздействие; предизвикан от домашни дейности; предизвикан от съседни жилищни сгради; на работните места; в транспортните средства; в зоните за военни действия. Компетенциите на съответните държавни органи и органите на местното самоуправление, съгласно Закона за защита от шума в околната среда, са както следва:

- ✓ Министърът на околната среда и водите организира извършването на измерването, оценката, управлението и контрола на шума излъчван от промишлените инсталации и съоръжения, включително за категориите промишлени дейности по приложение № 4 към чл. 117, ал. 1 от Закона за опазване на околната среда.
- ✓ Министърът на здравеопазването, чрез съответните органи на регионално ниво, организира:
 - създаването, функционирането и ръководството на националната система за мониторинг на шума в урбанизираните територии в съответствие със Закона за здравето;
 - извършването на оценка на вредните ефекти на шума върху здравето на населението;
 - извършването на измерването, оценката, управлението и контрола на шума в околната среда, предизвикан от локални източници на шум.

Съгласно чл. 22 от ЗЗШОС, Кметовете на общини:

- упражняват контрол за спазване на правилата и нормите за изпълнение на строежите по отношение на шума, излъчван по време на строителство и за спазване на забраната

по чл.16а, ал. 5 от ЗЗШОС (Забрана за излъчването на шум по време на строителство за времето от 14.00 до 16.00 ч. и от 23.00 до 8.00 ч);

- упражняват контрол за спазване изискванията на Закона в тихите зони и урбанизираните територии;
- организират и регулират движението на автомобилния транспорт в населените места с оглед намаляване на шумовите нива до допустимите норми;
- упражняват контрол за спазване изискванията на чл. 16а, ал. 1 (Забрана за зареждане на обекти за производство, съхраняване и търговия и на обекти в областта на услугите, разкрити и разположени в зони и територии, предназначени за жилищно строителство, рекреационни зони и територии и зони със смесено предназначение, както и в жилищни сгради с повече от едно жилище и сгради със смесено предназначение, за времето от 23.00 до 8.00 ч.) и ал. 6 и чл. 16б, ал. 1.
- при необходимост от извършване на измерване на нивото на шума, контролът се осъществява съвместно с Регионална здравна инспекция (РЗИ).

Наднормено излъчване на шум в околната среда

В Община Средец няма въведена мониторингова система за измерване нивото на шума, излъчван от различните източници и нивото на шума в мястото на въздействие.

Източници на шум

Акустичният режим в населените места се формира от различни източници на шум: транспорт, промишлена, строителна и търговска дейност, спортни и детски площадки, озвучителни уредби и др.

„Промислени източници на шум“ са инсталациите и съоръженията от промишлеността, включително за категориите промишлени дейности по Приложение № 4 към чл.117, ал. 1 на *Закона за опазване на околната среда (ЗООС)*.

„Локални източници на шум“ са търговските обекти, увеселителните заведения, сервизите за услуги и други, разположени на територията, определена като урбанизирана територия по Закона за устройство на територията (ЗУТ).

➤ Източници на шум от транспорт

Най-голям дял в оформянето на цялостния акустичен режим в Община Средец заема транспортният шум. Увеличаването на броя на частните моторни превозни средства, води до значително повишаване на общия шумов фон. През общината преминават важни транспортни пътища с регионално и международно значение: Бургас-Средец-Ямбол, Бургас-Средец-Елхово-Лесово-Хамзабейли, транспортни връзки с Малко Търново-Истанбул, Босна-Царево (южно Черноморие).

Състоянието и видът на уличната мрежа са от съществено значение за нивата на транспортния шум. През територията на Община Средец преминава републиканска пътна мрежа (РПМ) с обща дължина 142.800 km. Общинската пътна мрежа на Средец е с дължина 148.7 km. Състоянието ѝ не е достатъчно добро. Община Средец извършва ежегодни ремонти и текуща поддръжка на общински пътища и улици в населените места на общината, финансирани предимно със средства от Общинския и Републиканския бюджет.

Уличната мрежа в град Средец и селата също е в незадоволително състояние. Много участъци са компроментирани и се нуждаят от основен ремонт и рехабилитация.

На негативното влияние на шума са подложени в най-голяма степен живеещите на главните улици на града, както и живеещите в близост до основните пътни артерии на общината. За намаляване на шума в градската среда, общинска администрация предприема действия по регулиране на движението чрез план за организация на движението.

➤ **Източници на шум от битов характер**

На второ място са локалните източници на шум и шума от битов характер – строителни и ремонтни дейности, товаро-разтоварни работи, комунално-битови дейности и др.

Следващият по значение фактор, влияещ върху акустичната среда на града е шумът излъчван от заведенията за обществено хранене, увеселителните заведения, сервиси за услуги и др. разположени на урбанизираната територия. Контролът върху шума в околната среда, причинен от локални източници на шум на територията на общината се контролира от РЗИ – Бургас.

➤ **Индустриален шум**

Шумът от производствените дейности е на последно място в региона. В голямата си част те са обособени в промишлена зона или са извън границите на населеното място.

Промислеността в общината е представена от предприятия на преработващата и добивната промисленост – металообработване, химическа, хранително-вкусова, производство на облекло и други текстилни изделия и друга промисленост.

Преработваща промисленост

- Металообработване – представено е от „Промет Стиил“ АД. Високотехнологично предприятие, специализирано в производството на широка гама горещовалцувани профилоразмери от обикновени и специални стомани, разположено в землището на с. Дебелт; „Бриз“ АД – приемник на машиностроителен завод в гр. Средец. Единствен производител в страната на транспортни и покривни вентилатори; „Алупласт ЖТГ“ ЕООД – цех за алуминиеви профили, с. Дебелт; „Сигматек“ ООД – предприятие за нанасяне на термозащитни покрития, с. Дебелт.
- Химическата промисленост е представена основно от предприятия за изделия от пластмаси. „Металпласт БГ“ ООД - Предприятието има основна дейност преработка на полимерни материали и производство на изделия от тях; „Велес пласт“ ЕООД – преработка на полимерни материали и производството на изделия от тях; „Алтест“ ЕООД - търговия на алуминиеви и ПВЦ профили, както и разработване на собствени алуминиеви системи - производствената база е разположена на територията на с. Дебелт; ЕТ „Бета комерсиал – Страшимир Йорданов“ – с. Дюлево - предприятие за рециклиране на полимерни отпадъци; „Бюлпа“ ЕООД – цех за производство на препарат за почистване на ютии; ЕТ „Металпланст-Стоян Найденов“ – производство на пластмасови изделия.
- Хранително-вкусовата промисленост е свързана с производство на алкохол и безалкохолни напитки, и преработка на селскостопанската продукция. На територията на Община Средец работят две мандри в с. Драчево и с. Дюлево. В гр. Средец работи предприятие за преработката на плодове; винарска изба в с. Росеново.
- Дървообработваща и мебелна промисленост е представена от 3 предприятия (ТПК – „Свобода“, „Пъчков“ ЕООД с. Дебелт и Дърводелски цех, собственост на община Средец.

Добивна промишленост:

- ❖ За развитието на добивната промишленост в общината има богата суровинна база. Представена е от добив на неметални материали и суровини по открит способ (кариери).

Регионалните здравни инспекции са органите, които ежегодно изготвят шумови характеристики на населените места. Чрез тези характеристики се извършва комплексна оценка на шумовото натоварване на всички областни градове в страната, включително и на някои по-големи населени места.

Население подложено на въздействие

Най-силно засегнати от транспортния шум са териториите, разположени непосредствено до пътните трасета. Останалите терени са засегнати в различна степен, в зависимост от разстоянието до пътното трасе и наличието на прегради по пътя на разпространение на шума (сгради, огради, и др. елементи).

Регионалните здравни инспекции са органите, които ежегодно изготвят шумови характеристики на населените места. Чрез тези характеристики се извършва комплексна оценка на шумовото натоварване на всички областни градове в страната, включително и на някои по-големи населени места.

РИОСВ-Бургас контролира шума, излъчван в околната среда от дейността на промишлени инсталации и съоръжения. Измерванията на нивата на шум се осъществяват по утвърдена от МОСВ, Методика за определяне на общата звукова мощност, излъчвана в околната среда от промишлено предприятие и определяне нивото на шума в мястото на въздействие. Съгласно ЗЗШОС, обектите трябва да осъществяват дейността си по начин, който да не допуска излъчване на шум в околната среда над граничните стойности, регламентирани в таблици 1 и 2 на Приложение № 2 на Наредба №6/26.06.2006г. за показателите за шум в околната среда, отчитащи степента на дискомфорт през различните части на денонощието, граничните стойности на показателите за шум в околната среда, методите за оценка на стойностите на показателите за шум и вредните ефекти от шума върху здравето на населението (Обн., ДВ, бр.58/18.07.2006г.). Граничните стойности на показателите за шум, съгласно Наредба №6/2006г. са посочени в Таблица II-38.

Табл. II-38. Гранични стойности на нивата на шума в различните територии и устройствени зони в урбанизираните територии и извън тях

Територии и устройствени зони в урбанизираните територии и извън тях	Еквивалентно ниво на шума в dB (A)		
	ден	вечер	нощ
Жилищни зони и територии:	55	50	45
Смесени централни градски части	60	55	50
Територии, подложени на въздействието на интензивен автомобилен трафик	60	55	50
Територии, подложени на въздействието на релсов железопътен и трамваен транспорт	65	60	55
Територии, подложени на въздействието на авиационен шум	65	65	55
Производствено-складови територии и зони	70	70	70
Зони за обществен и индивидуален отдих	45	40	35
Зони за лечебни заведения	45	35	35
Зони за научноизследователска и учебна дейност	45	40	35
Тихи зони извън агломерациите	40	35	35

За гражданите проблем се явява шумът от търговски обекти и развлекателни заведения, намиращи се в жилищни сгради или в непосредствена близост до тях.

С Наредба №4/27.12.2006 г. за ограничаване на вредния шум чрез шумоизолиране на сградите при тяхното проектиране и за правилата и нормите при изпълнението на строежите по отношение на шума, излъчван по време на строителство (Обн., ДВ, бр.6/19.01.2007 г.) се цели в процеса на проектиране да се осигури защита от шум и достигане на граничните стойности в помещенията на жилищните и обществени сгради. Граничните стойности на показателите за шум, съгласно Наредба № 6/2006 г. са посочени в Таблица II-39.

Таблица II-39. Гранични стойности на нивата на проникващ шум в помещения на жилищни сгради, сгради със смесено предназначение и обществени сгради, включително обекти с обществено предназначение

Предназначение на помещенията	Еквивалентно ниво на шума, dB (A)		
	ден	вечер	нощ
Стаи и операционни зали в лечебни заведения	30	30	30
Жилищни стаи, занимални и спални помещения в детските заведения, спални помещения в общежития, стаи за настаняване в места за настаняване по смисъла на § 1, т. 9, буква "в" от допълнителните разпоредби на Закона за здравето	35	35	30
Лекарски кабинети в лечебни заведения, зали за конференции, зрители зали на театри и кинозали	40	40	35
Класни стаи и аудитории в учебни заведения, заведения за научноизследователска дейност, стаи за обучение в школи и центрове за работа с деца, читални	40	40	40
Работни помещения в административни сгради	50	50	50
Зали за консумация в обекти за обществено хранене, фойета на театри и кинозали, клубове, бръснарски, фризьорски и козметични салони, ателиета за татуировки и поставяне на обеци и други подобни изделия на различни части на тялото, балнеолечебни (медикул СПА) центрове, СПА центрове, уелнес центрове и таласотерапевтични центрове и сауни	55	55	55
Търговски зали на магазини, зали за пътници в гари	60	60	60

Изводи:

Шумовото натоварване в Община Средец не надвишава допустимите норми. Основанията са, че промишлените предприятия са изнесени в Промислената зона в западния край на града; транзитното движение е изнесено по околновръстни пътища; движението в града не е натоварено. В останалите населени места няма източници на значителни шумови нива.

Към настоящият момент в Община Средец няма въведена мониторингова система за измерване нивото на шума, излъчван от различните източници и нивото на шума в местата на въздействие.

Насоки и мерки за намаляване на шумовото натоварване в селищата съгласно действащото екологично законодателство:

- Подобрване експлоатационното състояние на пътните настилки;
- Регулиране на пътния трафик в гр. Средец чрез подходяща организация на движението;

- За ограничаване на вредното влияние от транспортния шум е необходимо запазване и развитие на съществуващите крайпътни озеленени площи с изолационни и защитни функции;
- Упражняване на контрол върху планирането, изграждането и експлоатацията на обектите, източници на интензивен шум, обектите, подлежащи на усилен шумова защита и факторите, влияещи върху формирането на акустичната среда.

В предвижданията на Общия устройствен план на Община Средец са залегнали устройствени предложения, осигуряващи комфортна среда за обитаване на населението. Подобренията в транспортно-комуникационната система ще облекчат акустичното натоварване в населените места. Акустичната среда ще се подобри. Затова способстват и озеленените пространства, които осигуряват добър шумопогълщащ и шумоизолиращ ефект спрямо прилежащите територии. В този смисъл прогнозите по отношение на шума са за една благоприятна, комфортна акустична среда с ниски шумови нива, ненатоварващи здравния статус на населението.

8. Зелени площи в Община Средец

Зелените площи имат изключително важно значение за осигуряване на места за отдих и развлечения на местното население и оказват положителен ефект върху качеството на въздуха и намаляване на замърсяванията от транспорта и бита, намаляване на шума, запрашеността и вредните газове в атмосферата.

Зелените площи на територията на гр. Средец и населените места от общината с местоположение и съответната площ са представени в следните таблици:

Таблица II-40. Зелени площи в град Средец

№	Обект	Площ, dка
1.	ПАРК гр. Средец	35.0
2.	Тревни площи – ул. „Комсомолска”	0.8
3.	Градинка до църквата	5.0
4.	Център гр. Средец	0.2
5.	Площ ул. „Гео Милев”	3.7
6.	Площи ул. „В.Коларов”	1.6
7.	Площ-вход гр. Средец	1.3
8.	Археологическа база с. Дебелт	1.0
9	ул. „Максим Горки”	2.0
10	Междублоково пространство на ул. „Москва”	0.3
11	Околовлоково пространство бл.5	0.4
12	Градина – Зърнени храни	13.0
13	Околовлоково пространство бл. 8-12	0.6
14	Околовлоково пространство бл. 16-19	1.2
15	Ул. „И.Д.Петков”	1.0
16	Ул. „Ал. Стамболийски”	1.5
17	Ул. „Мичурин”	1.0
18	Свободен терен по ул. „Т.Николов”	2.0
19	СОУ „Св. Св. Кирил и Методий”	5.0
17	Район Автогара	1.8
18	Трансграничен културен център	5.0
19	МБАЛ Средец	5.0
20	Ул. „Йорданка Николова”	1.0
21	ОДЗ	5.0
22	Ул. „Максим Горки”	2.0

Таблица II-41. Зелени площи в населените места от Община Средец

№	Обект	Площ, dka
1.	с. Дебелт	18.0
2.	с. Вълчаново	1.0
3.	с. Голямо Буково	0.3
4.	с. Драка	2.0
7.	с. Драчево	2.2
8.	с. Дюлево	39.2
9	с. Момина църква	2.2
1.	с. Загорци	6.0
2.	с. Кубадин	0.5
3.	с. Малина	0.2
4.	с. Орлинци	7.8
7.	с. Проход	1.36
8.	с. Радойново	20.00
9.	с. Факия	5.00
10.	с. Светлина	2.23

Зелените площи имат изключително важно значение за осигуряване на места за отдих и развлечения на населението. Създаването на нови и поддържане на съществуващи алеи, паркове за отдих и кътове за детски игри ще подобри състоянието на околната среда и ще способства за по-добър екологичен комфорт на населението и гостите на общината.

В тази връзка в рамките на Националната кампания „Чиста околна среда“, със средства на Предприятието за управление на дейностите по опазване на околната среда (ПУДООС) за периода 2018-2021 г. на територията на общината са одобрени и реализирани следните проекти:

- Проект „Обичам природата и аз участвам – с. Зорница, общ. Средец – 2018 г.;
- Проект „Зелен еко кът за отдих и игри в с. Дебелт, общ.Средец“ – 2018 г.;
- Проект „Почистване, озеленяване, създаване на зона за отдих и малък кът за детски игри в с.Орлинци – 2018 г.;
- Проект на ОДК – Средец „Пчелна къща от ОДК – Средец, гр. Средец - 2018 г.;
- Проект на ДГ „Дъга“, с. Дебелт, общ. Средец „Зелено бъдеще в ДГ Дъга, с. Дебелт, общ. Средец“ – 2018 г.;
- Проект „Обичам природата и аз участвам активно чрез спорт, почистване и озеленяване на зоните за отдих и спорт в гр. Средец, Община Средец“ – 2020 г.;
- Проект на ОДК Средец „Зелена галерия“ – 2021 г.;
- Проект „Подобряване на жизнената среда в с. Светлина, общ. Средец“ – 2021 г.

Поддържането на озеленените площи на територията на общината се извършва от служителите на Общинско предприятие „Озеленяване, благоустройство и чистота“ гр. Средец. В неговите правомощия влизат стопанисването, поддържането на зелените площи, цветните фигури, насаждения по улиците, лесопарковете и гробищни терени, както и създаването и поддържането на нови такива.

Предвижданията на Общия устройствен план на Община Средец по отношение на зелената система включват:

Озеленени площи за широко обществено ползване

- Паркове и градини в населените места

На съществуващите такива, следва да се извърши реконструкция, съгласно проектна обезпеченост и последващи интензивни грижи за съхранение на вегетативните площи и всички елементи на парковете и градините.

- Територии за спорт и атракции

Терени за извън селищни паркове планът предвижда в землището на Община Средец и с. Драчево, предвид тенденцията за по-интензивно развитие, вкл. увеличаване на постоянното, временно и ваканционно обитаване, произтичащо от близостта с градовете Бургас и Созопол. Това налага обособяване на озеленени зони за широко обществено ползване, с развлекателен, спортно-атрактивен характер.

Озеленени площи с ограничено ползване

• Гробищни паркове

Гробищните паркове са озеленени площи със специфично предназначение, допълващи зелената система. Преобладаващата част са разположени извън границите на населените места.

Озелени площи със специфично предназначение:

• Изолационно озеленяване край пътищата

Планът предвижда доразвитие на крайпътното озеленяване по пътищата от републиканската и общинската мрежа, както и по новите предвидени трасета. Реконструкция на съществуващо крайпътното озеленяване и изграждане на ново следва следните принципи:

- Премахват се всички дървета, които представляват опасност за движението.
- Премахва се растителността от вътрешните страни на кривите, където остава само ниска покривка (тревна).
- Останалата, не представляваща опасност за движението растителност, се допълва с нова с оглед на околния пейзаж.
- Растителното изграждане да става с естествени за месторастенето, горскодървесни и храстови видове, за запазване характерния облик на ландшафта.
- Изграждането в участъци без растителност да става от северната страна на пътя, при направление изток-запад, а при направление север-юг, двустранно.
- Проектирането и изпълнението на крайпътното озеленяване да става при спазване разпоредбите на Закона за пътищата.

• Изолационно озеленяване покрай речни корита

Планът запазва характерната екосистема на водните течения, вкл. суходолията в тяхната физическа структура. Речните корита и дерета, представляват естествени „Зелени коридори“ осигуряващи връзка между отделните зелени зони и обединяващи ги в единно цяло. Осигуряват естествена и по-безопасна миграция на животинските видове и пешеходна достъпност. Запазват се всички растителни елементи около речните корита, със своите противоерозионни и филтриращи замърсяванията от селскостопански дейности, функции. При поддържането и доизграждането на структурите да се съблюдават следните изисквания:

- при подмяната на съществуващото или при ново озеленяване да се ползват растителни видове, идентични с естествените за мястото;
- да не се засаждат дървета в най-ниската, разливна крайречна тераса.

- **Изоляционно озеленяване между производствени бази, животновъдни дейности и населени места**

Планът отрежда терени за изоляционно озеленяване между новоотредените производствени зони и населени места.

Основни проблеми за зелените площи на територията на Община Средец:

- Неправомерно паркиране на автомобили в зелените площи на територията на общината;
- Проблем за озеленените площи на територията на общината е опазването им от преминаващи животни, които разрушават и нанасят щети върху цветните насаждения;
- Липса на достатъчно финансови средства и техника за поддържане на съществуващата растителност.

Насоки и мерки за опазване и увеличаване на зелените площи съгласно действащото законодателство:

- Недопускане на действия или бездействия, които водят до увреждане или унищожаване на зелените площи, настилките, водните площи и парковете съоръжения;
- Изграждане на преградни съоръжения срещу паркирането на моторни превозни средства върху зелените площи;
- Своевременно почистване на изсъхнали дървета по протежение на уличните платна;
- Облагородяване, озеленяване и благоустройство на междублокови пространства и обществени зелени площи между жилищните сгради;
- Озеленяване и поддържане на обществени градинки и зони за отдих в населените места на общината;
- Приемане на Наредба за изграждане и опазване на зелената система на територията на общината.

9. Радиационна обстановка и влияние на нейонизиращи лъчения

Министерството на околната среда и водите, чрез Изпълнителната агенция по околна среда и Регионалните лаборатории за радиационни измервания в Бургас, Варна, Враца, Монтана, Плевен, Пловдив и Стара Загора, осъществява системни наблюдения за радиационното състояние на околната среда в Р България по утвърдена мрежа от пунктове и съответна периодичност.

Показателите, по които се извършват непрекъснати и периодични наблюдения са: радиационен гама фон - мощност на дозата [nGy/h], специфична активност на естествени и техногенни радионуклиди в почви, дънни утайки и отпадъчни продукти [Bq/kg], обща бета-активност и тритий [Bq/l], съдържание на естествен уран [mg/l] и радий-226 [mBq/l] в повърхностни, сондажни и отпадъчни води, обемна специфична активност на естествени и техногенни радионуклиди в аерозолни проби [μ Bq/m³] и [mBq/m³] и концентрация на радон в приземен слой въздух [Bq/m³].

Във връзка с необходимостта от актуализиране на мрежата от радиологичен мониторинг поради настъпили промени на радиационното състояние в райони с обекти потенциални замърсители вследствие на естествена рекултивация, прекратяване и ликвидиране на дейността на наблюдавани обекти, промени в ландшафта на някои мониторингови пунктове и показана устойчивост в стойностите на определяните показатели е издадена Заповед № РД-295/28.04.2017 г. на Министъра на околната среда и водите, с която е утвърдена мрежа за провеждане на радиологичен мониторинг на околната среда, включваща: пунктове, наблюдавани показатели и периодичност.

Радиационен гама-фон

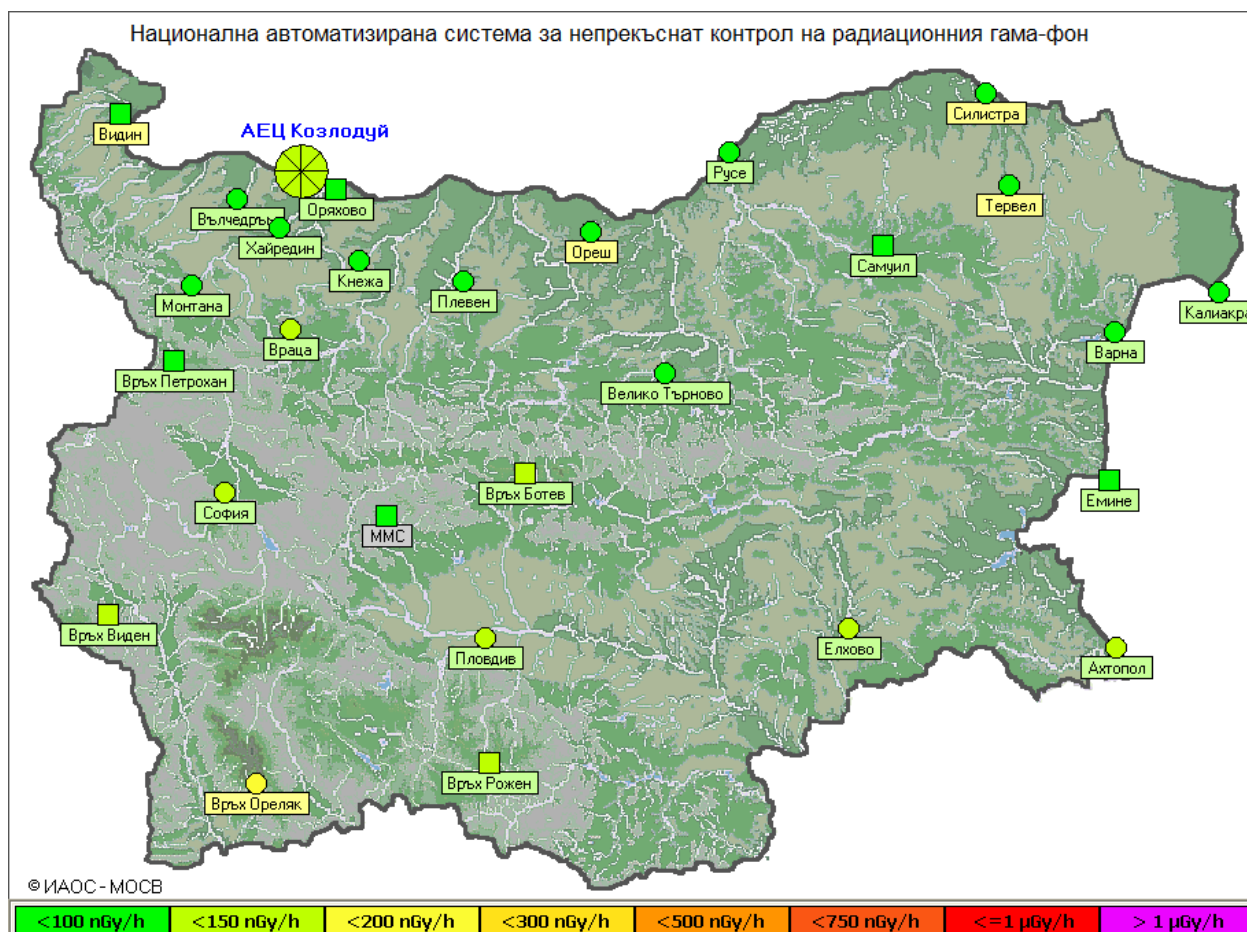
Естественят радиационен гама-фон е физична характеристика на околната среда, специфична за всеки пункт, област, регион. Известно е, че естествените радионуклиди: уран, радий, торий и продуктите от техния разпад, както и радиоактивните изотопи на калия, рубидия и др., имат широко разпространение в земната кора. Поради своите специфични физико-химични свойства те имат конкретно присъствие в състава на отделните компоненти на околната среда: литосферата (скали, почви), хидросферата (подземни, речни, езерни и морски води), въздуха, флората и фауната.

В резултат от дейността на човека става допълнително обогатяване на елементите на околната среда с естествени и техногенни радионуклиди и тяхното пространствено преразпределение. Тези антропогенни източници на радиоактивност обуславят техногенната компонента на радиационния фон. Към тях следва да се отнесат:

- ✓ отпадъчните води и отбитата скална маса при миннодобивната дейност на тежки и редки метали;
- ✓ газоаерозолните изхвърляния от обектите на атомната енергетика и топлоенергетиката;
- ✓ сгурията и пепелината от топлоцентралите, работещи с твърдо гориво;
- ✓ минералните торове, получени от някои фосфорити;
- ✓ строителните материали.

Националната автоматизирана система за непрекъснат контрол (НАСНК) на радиационния гама - фон се състои от 26 локални мониторингови станции, измерващи мощността на дозата. Станциите са разположени по цялата територия на страната, работят в непрекъснат режим и изпращат данни в централната станция в ИАОС. Автоматизираната система има за цел своєвременното установяване на инцидентно повишаване на радиационния гама-фон.

Конкретни стойности за радиационния гама-фон се публикуват всеки ден на страницата на Изпълнителна агенция по околна среда (ИАОС), чрез Ежедневен бюлетин за радиационната обстановка. На близкият пункт от НАСНК, в който се следи радиационния гама-фон е Елхово (Фиг. II-21).

Фиг. II-22. НАСНК на радиационния гама-фон

*Източник: ИОАС

Районът на Община Средец се характеризира с добра радиационна характеристика, която не стимулира вторични химични реакции за повишаване нивото на замърсяване на въздуха. Не са наблюдавани съществени изменения на радиоактивността на атмосферните отлагания и валежите.

Няма данни за наличие на радиоактивно замърсяване на повърхностните, подземните и питейни води в региона. Не са наблюдавани завишени концентрации техногенни радионуклиди.

Нейонизиращи лъчения

Електрическите и магнитните полета съществуват естествено в природата и са фактор, присъстващ в живота на хората. Познати са много природни източници създаващи електромагнитна енергия, като слънчевото лъчение, бурите, мълниите и електромагнитното лъчение от космическите обекти. Всички тези фактори формират естествения електромагнитен фон на Земята.

С еволюцията на човечеството и развитието на науката и техниката, с развитието на безжичните технологии и социалното поведение на хората, все повече изкуствени източници на електромагнитни полета (ЕМП) съпътстват живота на съвременния човек - уреди за диагностика и лечение в медицината, далекопроводи за пренос на електрическа енергия, навигационните уреди и други. При телевизията, радиото и мобилните комуникации електромагнитните вълни са необходимост, тъй като те са средство за пренасяне на цялата безжична информация и сигнали. Това доведе до появата на множество нови източници на електромагнитни лъчения извън и в населените места.

Съвременните средства за комуникация създават нейонизиращо електромагнитно поле. Това поле е нискоенергийно и неговите честота и мощност не са достатъчни, за да разрушат молекулите в тялото. Нейонизиращото електромагнитно поле е съвсем различно от йонизиращото излъчване, което се асоциира с рентгеновите и гама-лъчите и техните биологични ефекти върху хората. Няма доказателства за нездравословни ефекти от радиочестотните полета, които са под нивата в международно приетите ограничения. Единственият доказан от науката ефект в тази част на честотния спектър (нейонизиращите лъчения) е повишаване на телесната температура, т.нар. топлинен ефект. Този ефект е установен само при определени производствени източници – индукционно загряване на метали, заваряване на диелектрици и други.

Един от най-често срещаните източници на нейонизиращи лъчения са базовите станции на мобилните оператори и радиопредавателните кули – съоръжения, проектирани за предаване на радиосигнали. Тъй като полевата сила бързо отслабва с разстоянието, повечето хора са изложени само на малка част от препоръчителния максимум.

Съгласно действащото законодателство в Република България, нейонизиращите лъчения в жилищни, производствени, обществени сгради и урбанизирани територии са фактори на жизнената среда и подлежат на регистрация и контрол, а обектите, източници на нейонизиращи лъчения са обекти с обществено предназначение и също подлежат на държавен здравен контрол.

Съгласно чл. 36, ал. 3 от Закона за здравето регионалните здравни инспекции създават и поддържат публичен регистър на обектите с обществено предназначение, в т.ч. обектите, източници на нейонизиращи лъчения.

Праговете за ЕМП за населените места само в радиочестотния и микровълновия обхват у нас се регламентират с *Наредба №9/1991г. за пределно допустими нива на електромагнитни полета в населени територии и определяне на хигиенно-защитни зони около излъчващи обекти* (Обн. ДВ. бр. 35 от 3 Май 1991 г., попр. ДВ. бр. 38 от 14 Май 1991 г., изм. ДВ. бр.8 от 22 Януари 2002 г.). Съгласно наредбата се определят нормите и изискванията за защита на населението от вредното въздействие на електромагнитни полета в честотния обхват от 30 kHz до 30 GHz, при които се извършва предварителен санитарен контрол и определяне на хигиенно-защитна зона (ХЗЗ) около излъчващия обект, което е от компетенцията на Националния център по обществено здраве и анализи (НЦОЗА). Контролните измервания на стойностите на ЕМП при въвеждане в експлоатация се извършват от акредитирана лаборатория, съвместно с контролните органи, съгласно Наредба №9/1991 г. за пределно допустими нива на електромагнитни полета в населени територии и определяне на хигиенно-защитни зони около излъчващи обекти.

Съгласно наредбата, излъчвателите на енергия на ЕМП (радио- и телевизионни предаватели и ретранслатори, радиолокаторни и навигационни станции и др.) се разполагат така, че напрегнатостта и плътността на мощност на ЕМП в района на населените територии да не превишават пределно допустимите нива, посочени в Наредба №9/1991г. и Таблица II-42.
Таблица II-42. Пределно допустими нива на напрегнатостта и на плътността на енергийния поток на ЕМП в населена територия

№ по ред	Честотния обхват, в който работи излъчвателят	Пределно допустимо ниво
1.	от 30 до 300 kHz	25 V/m
2.	от 0.3 до 3 MHz	15 V/m
3.	от 3 до 30 MHz	10 V/m
4.	от 30 до 300 MHz	3 V/m

№ по ред	Честотния обхват, в който работи излъчвателят	Пределно допустимо ниво
5.	от 0.3 до 30 GHz	10 $\mu\text{W}/\text{cm}^2$

Източниците на ЕМП на територията на Община Средец са: подстанции за високо напрежение; електропроводи; трафопостове, захранващи жилищни квартали; радиопредаватели, базови централи за мобилни комуникации на мобилните оператори; радарни системи на МВР и др. Към източниците на ЕМП, които могат да създадат здравни проблеми на населението, могат да се отнесат и уредите за ежедневна употреба като: монитори на компютри, битови електрически уреди, медицинска апаратура за диагностика и лечение, мобилни телефони и т.н.

Насоки и мерки за контрол на радиационната обстановка съгласно действащото екологично законодателство:

- Оптимизиране и усъвършенстване на взаимоотношенията между мобилните оператори, обществеността и общинските органи;
- Мониторинг на ЕМП от безжичните комуникации на населените места на Община Средец.

10. Управленски ресурси

В Община Средец общинската администрация е организирана на ниво дирекции. Административното ръководство се осъществява от секретар, заместник кметове и главен архитект, които са на пряко подчинение на Кмета. Организацията на дейността, функционалните задължения и числеността на административните звена в общинската администрация, са определени в утвърденият със Заповед на кмета на Община Средец „Устройствен правилник на общинска администрация Средец, област Бургас“.

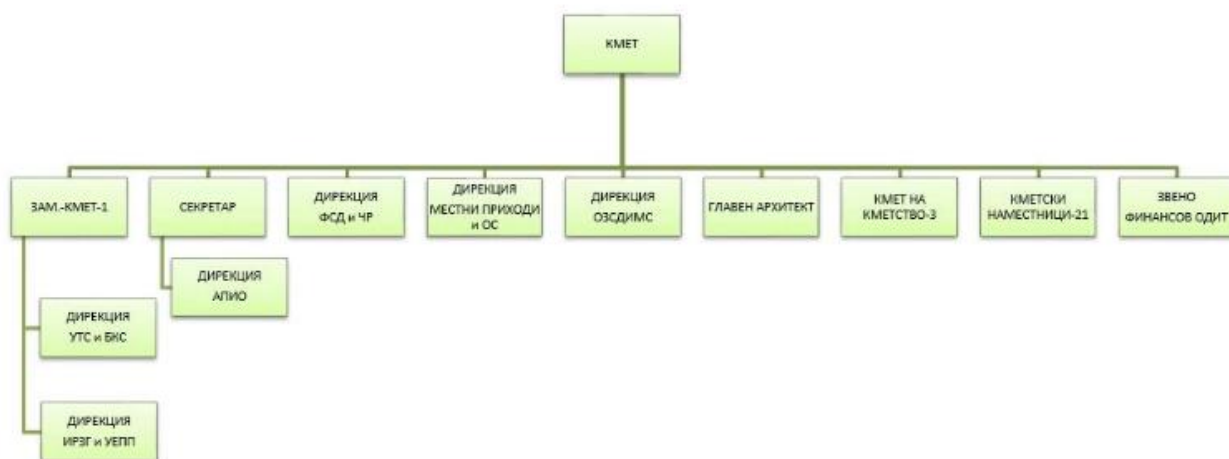
В управленско – организационно отношение в Община Средец е налице йерархична структура от функционален тип. Общинската администрация е разделена в две основни направления – „Обща администрация“ и „Специализирана администрация“.

В общата администрация има структурирани две дирекции:

- Дирекция „Административно правно и информационно обслужване“;
- Дирекция „Финансово счетоводни дейности и човешки ресурси“;
- Дирекция „Местни приходи и общинска собственост“.

Специализираната администрация е организирана както следва:

- Дирекция „Устройство на територията, строителство и БКС“;
- Дирекция „Икономическо развитие, земеделие и гори и управление на Европейски проекти и програми (УЕПП)“;
- Дирекция „Образование, здравеопазване, култура, социални дейности, интеграция на малцинствата и спорт“;

Фиг. II-22. Структура на общинска администрация Средец

Съгласно чл. 15, ал. 1 от *Закона за опазване на околната среда* (Обн. ДВ. бр. 91 от 25 Септември 2002 г. посл. изм. и доп. ДВ. бр.42 от 07.06.2022 г.), Кметовете на общини провеждат държавната политика по опазване на околната среда на местно ниво, като в задълженията им са вменени следните дейности:

- ☐ информират населението за състоянието на околната среда съгласно изискванията на закона;
- ☐ разработват и контролират заедно с другите органи планове за ликвидиране на последствията от аварийни и залпови замърсявания на територията на общината;
- ☐ организират управлението на отпадъци на територията на общината;
- ☐ контролират изграждането, поддържането и правилната експлоатация на пречиствателните станции за отпадъчни води в урбанизираните територии;
- ☐ организират и контролират чистотата, поддържането, опазването и разширяването на селищните зелени системи в населените места и крайселищните територии, както и опазването на биологичното разнообразие, на ландшафта и на природното и културното наследство в тях;
- ☐ определят и оповестяват публично лицата, отговорни за поддържането на чистотата на улиците, тротоарите и други места за обществено ползване на територията на населените места, и контролират изпълнението на техните задължения;
- ☐ организират дейността на създадени с решение на общинския съвет екоинспекции, включително на обществени начала, които имат право да съставят актове за установяване на административни нарушения;
- ☐ определят длъжностните лица, които могат да съставят актове за установяване на административните нарушения по този закон;
- ☐ осъществяват правомощията си по специалните закони в областта на околната среда;
- ☐ определят лицата в общинската администрация, притежаващи необходимата професионална квалификация за осъществяване на дейностите по управление на околната среда.

Обща численост на Общинска администрация Средец е 85 щатни бройки.

➤ Структура на администрацията в сектор опазване на околната среда

В Община Средец основните функции, свързани с политиката по опазване на околната среда, в т.ч. и с управление на отпадъците, се изпълняват от мл. експерт Други дейности по опазване на околната среда (ДДОС) към Дирекция „Устройство на територията, строителство и БКС“ от специализираната администрация. Задълженията в това направление се свеждат до следното:

- Осъществява контрол по наредбите на Общински съвет-Средец, свързани с опазване на околната среда;
- Извършва системни проверки с цел контрол и координация на дейността на сметопочистващата фирма;
- Организира разработването и изпълнението на програми и проекти, отразяващи общинската политика в областта на устойчивото развитие и възпроизводството на околната среда;
- Осигурява участие на специалисти в експертни екологични съвети на Регионалната инспекция по опазване на околната среда и водите гр. Бургас.

Както бе посочено по-горе в настоящата програма, с Решение № 426/23.05.2013 г. на ОбС Средец е създадено Общинско предприятие (ОП) „Озеленяване, благоустройство и чистота“, град Средец, като специализирано звено на общината за извършване на услуги, необходими за задоволяване на потребностите на населението и за осигуряване изпълнението на общински дейности. То е второстепенен разпоредител с бюджетни средства и функционира в рамките на приетия бюджет за текущата година.

Работата на ОП „Озеленяване, благоустройство и чистота“ се осъществява по приетия от Общински съвет Правилник за устройството, организацията и дейността на общинското предприятие. Дейностите извършвани от предприятието са:

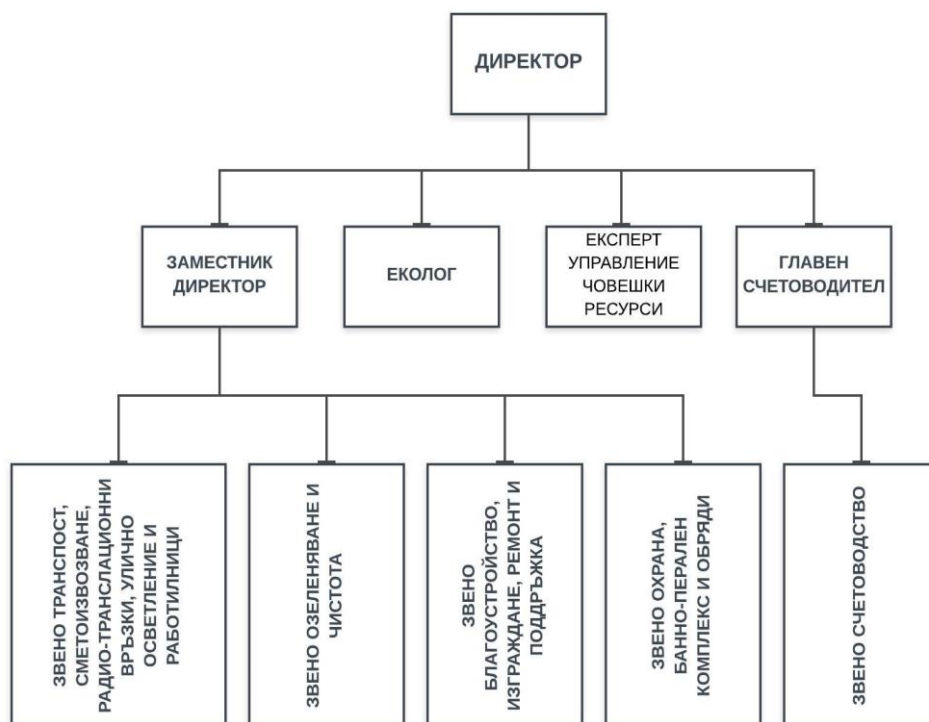
- събиране на битови отпадъци и транспортирането им до съответното регионално депо;
- метене, миене и оросяване на улиците и тротоарите;
- поддържане на зелените и цветни площи;
- почистване на отпадъци изхвърлени на неразрешени за това места, ликвидиране на незаконни сметища;
- снегопочистване и опесъчаване на населените места на Община Средец;
- услуги за физически и юридически лица;
- стопанисване, поддържане на зелените площи, цветните фигури, насаждения по улиците, лесопарковете и гробищни терени, както и създаването и поддържането на нови такива;
- дейности по пране, сушене, гладене, сгъване, опаковане и събиране на прането;
- ремонт, поддържане и реконструкция на мрежи на уличното осветление и съоръжения на радио-транслационни връзки мрежа, общинска собственост;
- управление и поддръжка на гробищен парк и свързаните с него услуги;
- управление и предоставяне на услуги от дърводелски цех.

Числеността на персонала е 91 работници/служители.

ОП „Озеленяване, благоустройство и чистота“ гр. Средец има следната структура и численост:

- Звено „Администрация“ – 5 броя служители/работници;
- Звено „Транспорт, сметоизвозване, радио-транслационни връзки, улично осветление и работилници – 32 броя служители/ работници;
- Звено „Озеленяване и чистота“ – 14 броя служители/работници;
- Звено „Благоустройство, изграждане, ремонт и поддръжка“ - 16 броя служители/работници;
- Звено „Охрана, перален комплекс и обряди“ - 19 броя служители/работници;
- Звено „Счетоводство“ – 5 броя служители/работници.

Организационно-управленската структура на общинското предприятие е представена на следващата схема.

Структурата в предприятието, отговорна за политиката по управление на отпадъците е следната:

Администрация:

- Директор - 1;
- Заместник директор - 1;
- Еколог – 1.

Звено ТСРТВУОР:

- Началник ремонтна работилница – 1;
- Шофьори, ТА – 8;
- Шофьори, самосвал – 2;
- Шофьор, ЛА – 1;
- Машинист, еднокотов багер – 1;
- Сметосъбирачи – 11.

Общия брой на служителите, отговорни за управление на отпадъците е 27 служители/работници.

В състава на Общински съвет - Средец функционира Комисия по „Устройство на територията, жилищна политика, строителство и екология”, състояща се от председател и 4-ма членове общински съветници.

➤ Общинска нормативна уредба в областта на околната среда

Наредба за определянето и администрирането на местни такси и цени на услуги на територията на Община Средец (Приета с Решение №685/21.12.2018г. на Общински съвет - Средец)

Тази наредба урежда реда и начина за определяне и администриране на местните такси и цени на услуги (в т.ч. такса за битови отпадъци), предоставяни на физически и юридически лица на територията на Община Средец, както и реда и сроковете за тяхното събиране.

Такса за битови отпадъци се заплаща за услугите по събирането, извозването и обезвреждането в депа и други съоръжения на битови отпадъци, както и за поддържането на чистотата на териториите за обществено ползване в населените места. Таксата се определя в годишен размер за всяко населено място с решение на Общинския съвет, въз основа на одобрена план-сметка, включваща необходимите разходи отделно за всяка дейност.

Наредба №1 за поддържане и опазване на обществения ред в Община Средец (Приета с Решение № 68/18.03.2020 г. на Общински съвет)

С наредбата са въведени забрани за: изхвърлянето на отпадъци, освен на определените за това места; изхвърлянето в кофи, кошчета и контейнери за смет на избухливи вещества, строителни отпадъци, твърди и обемни предмети, които могат да повредят сметосъбирачните машини; изгарянето на смет по улиците, парковете, градините, кофите, кошчетата и контейнерите; изливане и отвеждане на отпадни води, включително от басейни и домашни водохранилища освен в канализацията или септични ями, отговарящи на санитарно - хигиенните изисквания; изсичането на клони и дървета, освен с писмено разрешение на Кмета на Общината; откъсването на цветя и храстови клонки; паленето на огън на уличните платна, тротоарите, зелените площи и на небезопасни места около блоковите пространства; добив на пясък от речните корита, както и на инертни материали от нерегламентираните или закрити кариери и др. свързани опазване на околната среда. На нарушителите на наредбата се налагат глоби.

Наредба за принудителното изпълнение на заповеди за премахване на незаконни строежи или части от тях на територията на Община Средец (Приета с Решение № 936 от 29.04.2015 г. на Общински съвет – Средец)

С наредбата се уреждат условията и редът за принудително изпълнение на влезли в сила заповеди за премахване на незаконни строежи или части от тях издадени от Кмета на Община Средец или упълномощено от него длъжностно лице, на основание чл. 225а , ал.3 от ЗУТ. Наредбата изисква окончателното почистване на строителната площадка от строителните отпадъци, получени при премахването на незаконен строеж, и възстановяването на терена се извършва от общината за сметка на адресата на заповедта.

Наредба за управление на горските територии собственост на Община Средец (Приета е с Решение № 116/25.04.2012 г. на Общински съвет – Средец)

С наредбата се уреждат условията и реда за стопанисване, управление, възпроизводство, ползване и опазване на общинските горски територии. Стопанисването на горските територии на Общината обхваща дейностите по залесяване, защита срещу ерозия и порои и провеждане на сечи в горите. Всички дейности по стопанисването на горските територии на Община Средец се извършват от Общинско горско предприятие „Общински гори“, гр. Средец по установения ред в Правилника за организацията, устройството и дейността на общинското предприятие.

Контролът по спазване на наредбите е възложен на определени със заповед на кмета на общината, длъжностни лица, кметове и кметски наместници по населените места.

➤ **Обмен на информация и сътрудничество с регионални органи на централни ведомства от компетенциите, на които са въпроси по опазване на околната среда**

За решаване на проблемите свързани с околната среда, общинската администрация си сътрудничи с централни, регионални и местни органи на ведомства фирми и др. Регионалните органи на централните ведомства, с които общината сътрудничи по

въпросите за опазване на околната среда са: Регионална инспекция по околната среда и водите (РИОСВ) – Бургас, Регионална здравна инспекция (РЗИ) – Бургас, Басейнова дирекция „Черноморски район” - Варна, Областна дирекция „Земеделие” - Бургас, Териториално статистическо бюро към НСИ, Областна дирекция по безопасност на храните - Бургас.

➤ **Сътрудничество в разглежданата област със съседни общини, бизнеса, НПО**

Община Средец работи съвместно с останалите общини от област Бургас, предимно по проблемите, свързани с управлението на отпадъците. Община Средец е член на Регионалната система за управление на отпадъците - регион Бургас заедно с общините Бургас, Айтос, Камено, Карнобат, Поморие, Руен и Сунгурларе.

С въвеждане на регионалната система (2015 г.), дейностите по управление на отпадъците се решават на регионално ниво. Новата общинска политика за управление на отпадъците налага, както координиране с регионалната система, така и активно участие в установяването и развитието на регионалната организация. Чрез създаване на Сдружението всички общини, участващи в него си поделят разходите по поддръжката, експлоатацията и мониторинг на съоръженията и вземат общи решения за бъдещото третиране на отпадъците.

С цел реализиране на конкретни екологични проекти или мероприятия общината призовава за свои партньори както неправителствения сектор и обществеността, така и организации на местно, регионално и национално ниво.

➤ **Информирание на обществеността**

В Устройствения правилник за организацията и дейността на общинската администрация функции, свързани с обществените консултации и информирание на обществеността, са възложени на Дирекция „Административно правно и информационно обслужване“. Относно информирание на обществеността Дирекцията изпълнява следните функции:

- Провежда ефективна перманентна информационна политика с гражданите и останалите специфични групи по всички въпроси от техен интерес.
- Създава условия за активна обратна връзка с гражданите чрез дискусии, конференции, обсъждания и други, с цел коригиране и усъвършенстване на взаимодействието с тях.
- Поддържа постоянна връзка с медиите за своевременно информирание на обществеността по политиката на Община Средец.
- Организира пресконференции (брифинги), изложби, презентации и други.
- Поддържа e-mail и Интернет, системи за електронни комуникации, web страница и информационно табло, програмни продукти, база данни и др.
- Организира и осъществява актуализацията на сайта на общината – www.sredets.bg.

Информирание на обществеността и обществени консултации за изпълнение на политиките и ангажиментите на общината за опазване на околната среда в т.ч. и управление на отпадъците се осъществява главно, чрез публикуване на информация, в т.ч. (програми, наредби, отчети, регистри, графици, съобщения за предстоящи събития и кампании) в раздел „Екология“ на интернет страницата на общината.

Ежегодно се провеждат кампании за събиране/предаване на ИУЕЕО, НУБА, гуми, отработени масла и др. вид отпадъци. Съобщение за организирания кампании се публикува на интернет страницата на общината.

➤ **Мобилни и стационарни системи за наблюдение и контрол на качеството на околната среда (въздух, води и др.)**

Наблюдение и контрол върху качеството на атмосферния въздух на територията на Община Средец се осъществява от Мобилна автоматична станция (МАС) на регионална лаборатория (РЛ) – Стара Загора към ИАОС. Наблюденията се извършват периодично, съгласно утвърден годишен график от Министъра на околната среда и водите. Последните измервания са проведени през 2022 г., като резултатите от изпитванията са отразени в Протоколи издадени от регионалната лаборатория. Мобилната станция се е намирала пред сградата на общината.

➤ **Услуги, предоставяни от общината и на територията на общината, свързани с опазване на околната среда – обхват на дейност и статут**

- *Управление на отпадъците*

На територията на Община Средец, организираното събиране и транспортиране на отпадъците се извършва от структурите на Общинско предприятие „Озеленяване, благоустройство и чистота“, град Средец, създадено с Решение № 426/23.05.2013 г. на ОбС Средец. Предприятието е създадено като специализирано звено на Общината за извършване на услуги, необходими за задоволяване на потребностите на населението и за осигуряване изпълнението на общински дейности, в следните направления:

- събиране на битови отпадъци и транспортирането им до съответното регионално депо;
- метене, миене и оросяване на улиците и тротоарите;
- поддържане на зелените и цветни площи;
- почистване на отпадъци изхвърлени на неразрешени за това места, ликвидиране на незаконни сметища;
- снегочистване и опесъчаване на населените места на община Средец;
- услуги за физически и юридически лица;
- стопанисване, поддържане на зелените площи, цветните фигури, насаждения по улиците, лесопарковете и гробищни терени, както и създаването и поддържането на нови такива;
- ремонт, поддържане и реконструкция на мрежи на уличното осветление и съоръжения на радио-транслационни връзки мрежа, общинска собственост;
- управление и поддръжка на гробищен парк и свързаните с него услуги;
- управление и предоставяне на услуги от дърводелски цех.

Община Средец е организирала разделното събиране на МРО (в т.ч. излязло от употреба електрическо и електронно оборудване (ИУЕЕО); негодни за употреба батерии и акумулатори (НУБА); за организиране на дейности по събиране, транспортиране, съхранение и разкомплектоване на излезли от употреба моторни превозни средства (ИУМПС), както и за сътрудничество в областта на разделното събиране на излезли от употреба гуми (ИУГ). Периодично общината организира кампании, за които населението предварително е информирано чрез средствата за масово разпространение в общината.

- *Водоснабдяване, канализация и пречистване на отпадъчните води*

ВиК услугите на територията на общината се осъществяват от „Водоснабдяване и Канализация“ ЕАД, гр. Бургас. Поддържа и експлоатира водопроводната и канализационна мрежа. Стопанисването, поддръжката и експлоатацията на ПСОВ – Средец се осъществява също от „ВиК“ ЕАД Бургас.

- *Озеленяване и чистота на населените места*

Поддържането на озеленените площи на територията на общината се извършва от служителите на Общинско предприятие „Озеленяване, благоустройство и чистота“

гр. Средец. В неговите правомощия влизат стопанисването, поддържането на зелените площи, цветните фигури, насаждения по улиците, лесопарковете и гробищни терени, както и създаването и поддържането на нови такива.

Насоки и мерки за повишаване на управленските фактори съгласно действащото екологично законодателство:

- Обучение и повишаване на квалификацията на административния персонал;
- Получаване на външна подкрепа за институционално укрепване на администрацията;
- Важна оценка за възможностите на една община да решава въпросите, свързани с опазване на околната среда е привличането на допълнителни финансови средства.

11. Икономически показатели

Икономиката на Община Средец има аграрно-промишлен характер. Структуроопределящи отрасли са селско и горско стопанство, търговия и преработваща промишленост. Икономическото развитие през последните години се характеризира с различна динамика – ръст в някои отрасли и спад в други, но като цяло стойностите на общите показатели за развитие на местната икономика се увеличават, докато броят на нефинансовите предприятия намалява.

В общината са добре развити животновъдството и растениевъдството и функционират предприятия на хранително-вкусовата, химическата промишленост и металообработването. Икономическите дейности са насочени основно в град Средец и с. Дебелт. Най-много фирми са регистрирани в сектора на търговията и услугите следвани от предприятията в селско, горско и рибно стопанство, хотелиерството, ресторантьорството, транспорта, производство и разпределение на ел.енергия и др.

Модернизирането на съществуващата и изграждането на нова инфраструктура е определящо за социално-икономическото развитие на Средец. Това дава възможност за осигуряване на предпоставки за ускорен растеж на местната икономика, което е от първостепенна важност за нейната ефективност. От съществено значение в това отношение са инвестициите в публичния сектор, които подобряват транспортните, енергийните, комуникационните и ВиК мрежите. Инвестициите в публичния сектор са предпоставка за развитието на бизнеса.

11.1. Развитие на отделните отрасли в общината

 Селско стопанство

Селското стопанство е традиционна икономическа дейност за всички населени места в общината, като то е основен отрасъл в селата. Общината разполага с природоклиматични условия, благоприятни за развитие на земеделието, с много добър слънчев ресурс и с подходящи почвени условия за отглеждане на различни култури и за развитие на животновъдството. По данни на План за интегрирано развитие на Община Средец 2021-2027 г., най-голям относителен дял в територията на общината заемат земеделските площи – 698231 dka. Секторът е представен от подотраслите растениевъдство и животновъдство.

Растениевъдство

За развитие на растениевъдството в общината са налице благоприятни природогеографски условия (релеф, климат, почви, води). Територията на Община Средец заема значителна част от областната територия (14.85%). Основната специализация в растениевъдството е зърнопроизводството, предимно ечемик и пшеница, технически култури (слънчоглед), етерично-маслени (рапица) и трайни насаждения - ябълки, круши, праскови, сливи, череши

и арония. Черупкови насаждения от орехи, бадеми и лешници са разположени предимно в землищата на селата Светлина, Драка, Кубадин. В общината се отглеждат и лозя (предимно винени сортове), възстановени са лозови масиви в землището на с. Росеново и има новосъздадени в землището на с. Дюлево. Лавандулови насаждения има в селата Зорница и Загорци. Създадени са и 145 дка ягодови насаждения.

Слабо развити в Община Средец са оранжерийното и зеленчукопроизводството, главно поради липса на пазари, проблеми с напояването и скъпото оборудване на съоръженията.

В структурата на засетите площи (Таблица II-43), най-голям е делът на зърнено-житните култури, следвани от техническите култури и етерично-маслените и на последно място са трайните насаждения. През последните години се наблюдава рязък спад на засетите площи с ечемик, за сметка на това площите на засетите с рапица се увеличават почти двойно.

Таблица II-43. Засети площи с основните култури и добиви в Община Средец

Видове култури	2016-2017 г.		2017-2018 г.		2018-2019 г.	
	Засята площ (дка)	среден добив, kg/dka	Засята площ (дка)	среден добив kg/dka	Засята площ (дка)	среден добив kg/dka
Пшеница	85000	490	89600	550	89200	500
Ечемик	20000	380	26500	440	1714	480
Рапица	13500	290	16200	280	26000	280
Слънчоглед	38400	180	38400	190	38400	200
Круши	50	270	80	250	80	250
Сливи	608	100	506	70	512	70
Череша	228	50	300	150	300	180

*Източник: ПИРО на Община Средец 2021-2027 г.

Животновъдство

На територията на общината съществуват благоприятни условия за развитие на животновъдството. Богатата фуражна база, наличието на мери, пасища и ливади, както и съществуващите традиции в тази област са добра предпоставка за неговото развитие. В общината се отглеждат основно говеда, овце, кози, свине, птици, пчелни семейства. Преобладават дребните животновъдни стопанства, без пазарна ориентация, особено в малките села.

Таблица II-44. Основни видове отглеждани животни в Община Средец 2015-2019 г.

Година	Говеда	Биволи	Свине	Овце	Кози	Птици	Пчелни семейства
2015	6264	44	425	13756	2688	10597	6347
2016	6992	44	493	13780	2705	26118	8782
2017	7645	86	444	13127	2560	10487	9665
2018	7492	41	355	13357	2641	9765	8477
2019	7919	46	99	11534	2199	8278	9096

*Източник: ПИРО на Община Средец 2021-2027 г.

Тенденцията, която се наблюдава е за увеличаване отглеждането на говеда в общината, с всяка изминала година, а най-драстично е намалението на отглежданите свине, вследствие на заболяване (свинска чума). Намаляването на броя на някои от основните видове отглежданите животни се дължи и на следните причини: висока себестойност на произвежданите фуражи, ниски изкупни цени на произведената продукция, високи цени на ветеринарните услуги, нередовни и забавени плащания от преработвателните предприятия,

нарушения породен състав на стадата, недостатъчната квалификация на заетите в сектора, както и високите европейски изисквания и стандарти за отглеждане на животните.

Като цяло може да се направи извода, че потенциалът за развитие на селското стопанство на територията на общината е много добър. Отличната комбинация от климатични и почвени условия позволява на територията на общината да се отглеждат високодобивни, топлолюбиви земеделски култури традиционни за общината.

Промисленост

Промислеността в общината е представена от предприятия на преработващата и добивната промисленост – металообработване, химическа, хранително-вкусова, производство на облекло и други текстилни изделия и друга промисленост.

Основните промишлени обекти на територията на общината са посочени в Табл. II-45.

Табл. II-45. Промислени обекти на територията на Община Средец

№	Наименование на обекта	Предмет на дейност
Металообработване		
1.	„Промет Стиил“ АД с. Дебелт общ. Средец	производство на горещовалцуван прокат от черни метали и обработка на стомана и железни сплави
2.	„Бриз“ АД	обработка на листов метал
3.	„Алупласт ЖТГ“ ЕООД	цех за производство на алуминиеви профили с. Дебелт, м-т Недялков каби
4.	„Сигматек“ ООД	предприятие за нанасяне на термозащитни покрития, с. Дебелт
Химическа промисленост		
5.	„Велес пласт“ ЕООД	преработка на полимерни материали и производството на изделия от тях
6.	„Бета Комерсиал - Страшимир Йорданов“ ЕТ	рециклиране на полимерни отпадъци, с.Дюлево, м- т До село-
7.	„Металпласт БГ“ ЕООД	преработка на полимерни материали и производство на изделия от тях
8.	„Бюлпа“ ЕООД	цех за производство на препарат за почистване на ютии
9.	ЕТ „Металпласт - Стоян Найденов“	производство на пластмасови изделия, гр. Средец
Електронна промисленост		
10.	„М Кабел“ ООД	производство на кабели, територия на „Промет Стиил“, с. Дебелт, общ. Средец
Хранително-вкусова промисленост		
11.	„Агро Ид - Михаил Михайлов“ ООД	предприятие за преработка на мляко в поземлен имот №000104, местност „Косова трънка“, землище на с.Драчево
12.	„Гана 99“ ООД	производство на млечни продукти
13.	Винарска изба Странджа - Шато Росеново АД	производство на алкохол и алкохолни напитки, с.Росеново
Дървообработваща и мебелна промисленост		
14.	„Пъчков“ ЕООД	Производство на пелети и мебели, с. Дебелт
15.	ТПК „Свобода“	Производство на мебели
Парфюмерийна промисленост		
16.	„ВП 6“ ЕООД	производство на лавандулово масло, с. Момина църква
17.	„Лавекса“ ООД	дестилерия за етерични масла в имот №080009, с. Зорница, Община Средец

№	Наименование на обекта	Предмет на дейност
18.	„Лозиня“ ООД	производство на лавандулово масло, с. Зорница
Промисленост за производство на строителни материали		
19.	„Хидроекострой“ АД	бетонен възел, с. Дебелт
20.	„Бетонери изделия 97“ ООД	производство на изделия от бетон за строителството, гр.Средец
21.	„Бургаспътстрой“ АД	асфалтобаза гр.Средец

Добивна промишленост:

За развитието на добивната промишленост в общината има богата суровинна база. Представена е от добив на неметални материали и суровини по открит способ (кариери).

Туризм

Община Средец има разработена Общинска програма за развитие на туризма като част от Плана за интегрирано развитие на Община Средец 2021-2027 г.

Община Средец разполага с богати туристически ресурс и дадености за развитие на културно-исторически, природен, екологичен, приключенски, познавателен, рекреационен, поклоннически, събитийен, селски туризъм, лов и риболов. Базата за отдих и почивка също е добра, но туристическият потенциал на общината все още не се използва пълноценно за генериране на доходи и икономически растеж. За последните години туризмът в района се развива сравнително успешно.

Таблица II-46. Обекти за настаняване и заведения на територията на Община Средец

Вид на обекта	Брой	Категория	Леглова база (бр. легла/места)
Къщи за гости	28	Една звезда	181
Мотели	2	Една звезда	61
Апартаменти за гости	10	Една звезда	41
Стаи за гости	13	Една звезда	60
Заведения за хранене и развлечения	12	Една звезда	658

*Източник: Програма за туризъм към ПИРО 2021-2027 г.

В общината има и регистрирано Туристическо дружество „Алеко“, чиято основна цел е запазване и популяризиране на културно-историческите и природни дадености на района.

В Община Средец е изграден Посетителски информационен център по проект „Странджа-Йълдъз: „Развитие на дребномащабна инфраструктура за опазване на природното и културно наследство в трансграничната зона“.). Целта на центъра в м. „Божура“ е да служи като целогодишна база за природозащитни цели (вкл. за инвалиди) - провеждане на екологични дейности в пограничната планинска зона; зелени училища през граница; съвместни изложби „сред природата“; еко-информационни събития; съвместни семинари за превенция на риска; съвместно обучение в занаяти, свързани с природата и устойчивото използване на ресурсите, и т.н.

Посетителският център и ателиетата са реплика на двукатната /двуетажна/ и еднокатна /едноетажна/ странджанска къща. Инвестицията е с цел повишаване атрактивността на целевия пограничен регион посредством изграждането на дребно-машабна инфраструктура с трансграничен ефект за опазването на ценностите на природното и културното наследство в целевата трансгранична зона Средец - Визе. По проекта е учредена и „Мрежа за защита на природата: Странджа-Йълдъз“, която е общата структура, работеща в новоизграденият посетителски център сред природата.

Три са разработените туристически маршрути в парк „Странджа“ на територията на Община Средец. Първият е гр. Средец - с. Варовник - с. Богданово. Вторият маршрут през гр. Средец е до единствения действащ манастир в Странджа - Голямо буковския, известен и с лековитото си аязмо. Третият маршрут, който се радва на туристически интерес е местността „Марков камък“, до която се стига през с. Долно Ябълково.

Богатото биоразнообразие в общината включващо защитени зони от екологичната мрежа Натура 2000 по смисъла на Закона за биологично разнообразие и защитени територии (природни забележителности и защитени местности) по смисъла на Закона за защитените територии благоприятства развитието на природния туризъм.

Културно-историческо наследство и туристически обекти в общината

Ресурсите за развитие на културния туризъм включват археологически, архитектурни, етнологични, религиозни обекти, исторически забележителности, както и културни институции – музеи, читалища и културни събития от различно естество, свързани с нематериалната култура, както и „творчески“ туризъм, в който туристите създават култура. Те се характеризират със своето разнообразие, автентичност и уникалност.

В Община Средец са идентифицирани 131 археологически, исторически, художествени и архитектурно-строителни обекта обявени за недвижими културни ценности. Културното наследство в общината включва едни от най-значимите недвижими културни ценности в региона и България – археологически резерват „Античен и средновековен град Деултум – Дебелт“, Старобългарски вал „Еркесия“, антични и средновековни градове Горното и Долното градище, антични и средновековни крепости, надгробни могили и некрополи и множество други недвижими културни ценности.

Туристически интерес представляват: Национален археологически резерват „Античен и средновековен град Деултум – Дебелт“ - Крепост Деултум. Някои от откритите археологически находки са изложени в местния Археологически музей на Дебелт. Богатата духовна и материална култура на населението на Община Средец е представена в експозициите на Исторически музей – Средец, Етнографски комплекс „Карабунарска къща“, Байлова къща. Потенциал за развитието на поклоннически туризъм са манастирът „Св. Живоприемний източник“ и многобройните църкви на територията на общината. Манастир Св. Живоприемний източник (Село Голямо Буково).

Инвестициите в туристическия сектор и популяризирането на Средец като атрактивна и забележителна туристическа дестинация могат да се отразят положително на стандарта на живот и качествата на средата в общината. Успешното развитие на туризма може да създаде нови работни места, както в сектора, така и в съпътстващи дейности и услуги и да превърне Средец в привлекателно място за бизнес и живот.

Общината има потенциал да се превърне в популярна българска дестинация за рекреация, спорт, краткотраен отпих, природен, културно-исторически и познавателен туризъм през цялата година. Задачата на Община Средец в това направление е да провежда последователна и целенасочена политика в областта на туризма, като осигурява координация и партньорство между публичния, частния и неправителствения сектор и съдейства за популяризиране на дестинацията.

В тази връзка в ПИРО на Община Средец 2021-2027 г. са заложени Приоритети и Мерки за развитието на туризма през следващите години.

11.2. Състояние на инфраструктурата в Община Средец

❑ *Транспортна инфраструктура*

Територията на община Средец се обслужва основно от автомобилен транспорт. Чрез него се осъществяват производствените връзки и гражданските пътувания между населените места. Функционират общинска, областна и републиканска транспортни схеми, осигуряващи връзки на населението от общината до общинския център - град Средец, областния център - град Бургас и до съседни и по-големи градове /Карнобат, Ямбол, Болярово, Елхово и др./.

Републиканските пътища на територията на Община Средец, са следните:

- Второкласен път II-53 /гр. Ямбол – Средец/ от km 184+800 до km 214+779 с дължина 29.979 km.
- Второкласен път II-79 /гр. Елхово – Средец – Бургас/ от km 38+119 до km 76+600 с дължина 38.649 km.
- Третокласен път III-539 /Средец – Дюлево – Русокастро – Трояново – Айтос – (Карнобат – Бургас)/ - от km 0+000 до km 9+880 с дължина 9.880 km.
- Третокласен път III-795 /(Болярово – Средец) - Драка – Малина – Житосвят – Драганци – Карнобат/ - от km 0+000 до km 28+871 с дължина 28.871 km.
- Третокласен път III-908 /(Маринка – Звездец) местност „Босна” – (Болярово – Средец)/ - от km 15+481 до km 39+224 с дължина 23.743 km.
- Третокласен път III-7907 /(Средец – кв. „Меден Рудник”) – Дебелт Тръстиково – Полски извор – (кв. „Горно Езерово” – Братово)/ - от km 0+000 до km 3+210 с дължина 3.210 km.
- Третокласен път III-7908 /(Средец – кв. „Меден Рудник”) – Присад – Димчево – Маринка/ - от km 0+000 до km 7+558 с дължина 7.558 km.
- Пътен възел – Пътни връзки ПВ „Промет” km 76+453 с дължина 0.910 km.

На територията на общината липсват пътища I клас, както и автомагистрали. Основните транспортни артерии, обслужващи общината са второкласните пътища – II 79 и II – 53, в направление съответно – Бургас, Средец, Ямбол и Бургас, Средец, Болярово, Елхово. Третокласната пътна мрежа е с дължина 73.262 km. Тя се състои от пътища III – 539, III – 908, III – 795, III-7907 и III-7908.

Пътната мрежа е добре развита, като всички населени места са свързани с общинския център. Пътните връзки са достатъчни, но е необходимо да се извърши основен ремонт и реконструкция на части от пътната мрежа.

Всички републикански пътища са с трайна настилка, като 69% или 98.100 km са с асфалтобетон, 30% с асфалтова повърхностна обработка и около 1% (1.400 km) с паважна настилка. В по-голямата си част републиканските пътища на територията на Община Средец са в лошо техническо и експлоатационно състояние. Към 31.12.2019 г. в добро състояние са 36.530 km или 25%. В средно състояние са 11.924 km – 9%, а в лошо състояние – 94.346 km или 66% от републиканските пътища.

Републиканската пътна мрежа има добра пространствена организация, като гъстотата на републиканската пътна мрежа в общината е под средната за страната 17.1 km/100 km². Една от причините за този показател е полупланинския характер на релефа на Община Средец и граничния характер на общината.

Общинската пътна мрежа на Средец е с дължина 148.7 km, и обслужва населените места на общината. Общинската пътна мрежа не е в достатъчно добро състояние. Община Средец извършва ежегодни ремонти и текуща поддръжка на общински пътища и улици в

населените места на общината, финансирани предимно със средства от Общинския и Републиканския бюджет. Гъстотата на общинската пътна мрежа за общината е 12.9 km/100 km². Общинските пътища, изградени предимно с асфалтово покритие са в лошо състояние. Като цяло, пътната мрежа в общината не е добре развита и в лошо състояние. Има известни затруднения за придвижване до общинския център от най-отдалечените, части на общината, което се дължи на сравнително тежки теренни особености. В общинска пътна мрежа са включени следните пътища:

Таблица II-47. Общинска и местна пътна мрежа

Път номер	Наименование	Километраж		Дължина (km)
		От km	До km	
BGS2050	/III – 539, Дюлево-Русокастро/ - Граница общ.(Камено-Средец) – Суходол-Орлинци - / III-795/	4.000	16.200	12.200
BGS2230	/ II-53, Зорница-Средец /Загорци - / BGS2050/	0.000	5.000	5.000
BGS2232	/ III-539, Средец-Русокастро/Дюлево-Драчево	0.000	10.500	10.500
BGS2234	/ II-79, Голямо Крушево-Средец/ - Сливово-Синьо Камене-Гранитец	0.000	12.000	12.000
BGS2235	/ II-79, Голямо Крушево-Средец/ - Факия – Горно Ябълково	0.000	16.300	16.300
BGS2241	/ III-795, п.к. Вълчаново-Драка/ - Проход – Белила-Средец	0.000	13.600	13.600
BGS2242	/ III-908, м.Босна-п.к. II-79/ - Голямо Буково-Кирово-Граничар	0.000	16.000	16.000
BGS2244	/ II-79/ Средец-Росеново	0.000	6.000	6.000
BGS3231	/ II-53, Зорница-Средец/ - Радойново	0.000	0.900	0.900
BGS3233	/ III-908, м.Босна-Варовник/ - Богданово	0.000	5.500	5.500
BGS3236	/ BGS2235, Факия – Горно Ябълково/ - Долно Ябълково	0.000	1.000	1.000
BGS3237	/ II-79, Голямо Крушево-Средец/ - Пънчево	0.000	1.500	1.500
BGS3238	/ BGS3240, Бистрец – Синьо Камене/ Бистрец – Кубадин	0.000	5.200	5.200
BGS3239	/ III-795, п.к. II-79 – Драка/ - Вълчаново	0.000	1.500	1.500
BGS3240	/ III-795, Вълчаново – Драка/ - Бистрец-/ BGS2234/	0.000	9.000	9.000
BGS3243	/BGS2242, Голямо Буково – Граничар/ Кирово-Белеврен	0.000	9.300	9.300
BGS3245	/BGS2242, Голямо Буково – Кирово/ Голямо Буково - Тракийци	0.000	8.000	8.000
JAM2005	/ III-7906, Вълчи извор-Газостанция/ Горска поляна-Граница общ. (Болярово-Средец) – Момина църква – Факия / BGS2235/	0.700	15.900	15.200
Обща дължина		148.700 km		

Община Средец не се обслужва пряко от жп транспорт. Най-близката жп гара е в гр. Бургас.

Автобусният превоз е добре развит. Транспортната схема задоволява потребностите на населението за връзки с общинския център. 12 от общо 32 села имат ежедневни връзки с общинския център.

Основни проблеми в областта на комуникационно-транспортната инфраструктура:

- Амортизация на голямата част от пътната мрежа и липса на финансиране на дейностите по текущ ремонт и поддържане на улиците по селата в общината;
- Лошо състояние на второстепенната и обслужващата улична мрежа;

Предвижданията на Плана за интегрирано развитие на Община Средец за периода 2021-2027 г. залага мярка 5.1. „Подобряване на транспортната достъпност и свързаност“ включваща:

- Ремонт на Републиканска пътна мрежа на територията на общината;
- Възстановяване и рехабилитация на общинска пътна мрежа;
- Основен ремонт на улици в гр. Средец;
- Ремонт на улична мрежа в населените места на община Средец;
- Изграждане на система от вело алеи и маршрути в град Средец;
- Изграждане на тротоарни настилки.

□ Електроснабдяване

Енергийната система за захранване на Община Средец е част от Републиканската мрежа. Основното захранване е на 110 kV и разпределителна мрежа от въздушни електропроводи (ВЕЛ) 110kV. В експлоатация са подстанция „Средец“ 110/20kV и заводска подстанция „Дебелт“ 110/6 kV. С електропроводи 110 kV „Средец“, „Пирит“ и „Уран“ се осъществява и връзката между подстанциите и електро разпределителните мрежи на съседните общини.

Поддържането на електропреносната и електроразпределителната мрежа и съоръженията към нея на територията на Община Средец, както и електроснабдяването, се осъществява от „Електроразпределение Юг“ ЕАД. Всички населени места на територията на общината са електрифицирани, като липсват такива с режим на тока. Основните захранващи електропроводи са собственост на ЕСО ЕАД и състоянието им е много добро. Има предвидени трасета със сервитути за обслужване на електропроводите, които следва да се запазят. Терените под електропроводите не се застрояват за обитаване или извършване на дейности.

Захранващите електропроводи на територията на Община Средец са:

- ВЕЛ „Средец“, 110 kV – захранва п/ст „Средец“ 110/20kV;
- ВЕЛ „Пирит“ 110 kV- захранва п/ст „Средец“ 110/20kV и прави връзка с подстанция „Дебелт“;
- ВЕЛ „Уран“ 110 kV – захранва п/ст „Дебелт“, която е заводска.
- През територията на общината преминават транзитно ВЕЛ „Зорница“ 400 kV и ВЕЛ „Близак“ 110 kV.

За ел. захранване на територията на Община Средец се използват трансформаторна подстанция „Средец“ 110/20kV собственост на ЕСО ЕАД, която едновременно е разпределителна на 20kV. Подстанцията е в много добро техническо състояние и задоволява потребностите на района. Съществуващата подстанция „Средец“ е оборудвана с два трансформатора 110/20kV и има възможност за развитие на мрежа средно напрежение с използване на кабелни или въздушни линии.

На територията на гр. Средец и околностите са изградени зидани трафопостове в самостоятелни УПИ, вградени трафопостове, КТП, БКТП и мачтови трафопостове. Голяма част от трафопостовите са оборудвани с физически и морално остаряла апаратура средно напрежение и се налага тяхната реконструкция.

В по-голямата си част трафопостовите са собственост на Електроразпределителното дружество и се управляват от градската диспечерска служба. Една част от трафопостовите в промишлените зони и крайградските вилни зони са частна собственост, което затруднява тяхното управление и не дава възможност за пълното им натоварване за присъединяване на нови консуматори.

Електрическата мрежа ниско напрежение в населените места в по-голямата си част е въздушна. Кабелни линии НН има в гр. Средец. За разлика от останалите нива на мрежите, мрежа 0.4 kV е с най-голям обем като дължини и брой съоръжения. Това е и причината тя да бъде изключително морално и физически остаряла и изисква огромни инвестиции за реконструкции, подмяна и рехабилитация. Недоброто състояние на мрежа НН води до влошаване качеството на доставената ел. енергия.

Като разпределителни табла се използват метални шкафове, които подлежат на корозия. В тази връзка напоследък навлязоха в експлоатация полимерните разпределителни кутии. Важен проблем е уличното осветление на населените места в общината. Цялата улична осветителна мрежа на територията на общината е в лошо техническо състояние. Необходимо е Община Средец да възложи цялостно обследване за енергийна ефективност на съществуващото улично осветление и в бъдеще да работи за неговата модернизация, усъвършенстване и постигане икономии на енергия и разходи.

Уличното осветление е един от основните консуматори на ел. енергия за Общината. Енергийната политика на местно ниво следва да се насочи към прилагане на соларно осветление за фасади на обществени сгради, парково осветление и постепенното му въвеждане за уличното осветление.

През 2021 г. на територията на гр. Средец е реализиран проект „Подмяна на осветители и въвеждане на интелигентна система за управление и мониторинг на уличното осветление в гр. Средец, Община Средец“ по Процедура „Рехабилитация и модернизация на общинската инфраструктура - системи за външно изкуствено осветление на общините“, Програма „Възобновяема енергия, енергийна ефективност, енергийна сигурност“, финансирана от Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство 2014–2021 г.

В рамките на проекта са подменени общо 1068 бр. осветителни тела на територията на гр. Средец с енергийно ефективни LED лампи и е въведена система за мониторинг на енергопотреблението и управление на осветителните системи чрез централна софтуерна платформа. С реализирането на проекта се намалява енергийното потребление, чрез прилагането на енергийно ефективни мерки, при гарантирано покриване на европейските и национални норми за осветеност на уличната мрежа.

Изводи:

- Необходимо да бъдат изградени нови съоръжения и подмяна на част от съществуващите;
- Намаляване на технологичните разходи при доставка на електро енергия /загуби от преносната мрежа/;
- Насърчаване на енергоспестяващо потребление в домакинствата, обществения сектор и производството.

Предвижданията на Плана за интегрирано развитие на Община Средец за периода 2021-2027 г. залага мярка 5.3. „Развитие на енергийната инфраструктура и ВЕИ“ включваща:

- Въвеждане на енергоспестяващо улично осветление във всички населени места на общината;
- Реконструкция на ел.мрежа-с. М.Църква -с. Факия - с.Зорница;
- Реконструкция на ел.мрежа-с.Суходол-с.Орлинци-с.Малина.

□ **Алтернативни източници на енергия**

Община Средец попада в „Югоизточен и Югозападен регион” – 10% от територията на страната, предимно планински райони и южната брегова ивица. Средногодишната продължителност на слънчевото греење е от 500 h до 1 750 h - 1 650 kWh/m² годишно. Слънчевата енергия представлява и най-голям потенциал за енергия от възобновяеми източници на територията на Община Средец.

Съгласно публичния регистър на ВЕИ обектите в страната, на територията на община Средец има изградени следните Фотоволтаични електрически централи (ФЕЦ).

Таблица II-48. Фотоволтаични централи на територията на Община Средец

Обект	Мощност
ФЕЦ "Съни Енерджи-Загорци"	0.029 MW
ФЕЦ "Съни Енерджи-Загорци 2"	0.02 MW
ФЕЦ "Голдън Лайт- Светлина"	0.028 MW
ФЕЦ "Алекс Енерджи - Средец"	0.3 MW
ФЕЦ "Вайтал - Средец"	0.396 MW
ФЕЦ "Ава Трейд - Загорци"	0.03 MW
ФЕЦ "М Солар Планта - Средец"	1.816 MW
ФЕЦ "Еко Пънчево"	2.0 MW
ФЕЦ "Фотон Средец"	1.904 MW
ФЕЦ "Кубадин"	0.342 MW
ФЕЦ "Еко Драчево"	3.552 MW
ФЕЦ "Сън Инвест 09 - Дебелт"	1.0 MW
ФТЕЦ "Сън Бс - Дебелт 1"	0.935 MW
ФТЕЦ "Балкан Инвест - Малина"	0.074MkW
ФЕЦ "Малина Сън Енерджи - Малина"	0.073 MW
ФЕЦ "Еко Бистрец"	3.0 MW
ФЕЦ "Смарт Агроинвест - Синьо Камене"	0.1 MW
ФЕЦ "Солартех Инвест - Синьо Камене"	0.15 MW
ФЕЦ "Вита Агро - Синьо Камене"	0.1 MW

* Източник: ВЕИ Регистър към 2022 г., (<https://www.veiregistar.bg/>)

Предвижданията на Плана за интегрирано развитие на Община Средец за периода 2021-2027 г. залага мярка 5.3. „Развитие на енергийната инфраструктура и ВЕИ“ включваща:

- Внедряване на ВЕИ (ФТЕЦ до 5 kW и соларни инсталации) в административни, образователни сгради и обекти на културната и социалната инфраструктура;
- Изграждане на соларни инсталации за топла вода в общинската социална и здравна инфраструктура;
- Изграждане на фотоволтаични системи за производство на електроенергия.

Газификация

Община Средец не е газифицирана. Изключение прави металургичния комбинат „Промет стийл” АД, край Дебелт, за чийто горивни процеси се използва само природен газ.

12. Финансови показатели

Основните нормативни документи, които касаят общинския бюджет са Законът за местното самоуправление и местната администрация (ЗМСМА), Законът за общинските бюджети

(ЗОВ) и Закона за местните данъци и такси (ЗМДТ).

Приходите в бюджета на Община Средец се осигуряват посредством субсидия от Републиканския бюджет, собствени данъчни и не данъчни приходи, трансфери и др. Основни източници на приходи в общинския бюджет, свързани с околната среда са:

- Приходи от такса „Битови отпадъци“;
- Средства от наложени/събрани санкции за нарушения по общинските наредби;
- Такси за извършване на административни услуги;
- Външно финансиране.

Приходите от събраните такси Битови отпадъци, покриват разходите по сметосъбиране, сметоизвозване и третиране на твърдите битови отпадъци. В Таблица II-49 са представени приходоизточниците свързани с околната среда за периода 2019-2021 година.

Таблица II-49. Приходоизточници свързани с околната среда за периода 2019-2021 година

№	Отчетна година	Собствени средства (лв)	Преходен остатък от ТБО	Такса битови отпадъци (лв)	Трансфери, ПУДООС, ОП и др. (лв)	Общо (лв)
1	2019	2347	50847	641089	35172	729455
2	2020	216691		736972	1119060	2072723
3	2021	250614		801823	18578	1071015

*Източник: Общинска администрация

Съгласно изискванията на Закона за управление на отпадъците, Община Средец заплаща ежемесечно отчисления, съгласно чл. 60 и чл. 64. Размерът на отчисленията за обезвреждане на отпадъци на регионално депо се определя с *Наредба №7/19.12.2013 г. за реда и начина за изчисляване и определяне размера на обезпеченията и отчисленията, изисквани при депониране на отпадъци* (обн. ДВ, бр. 111/27.12.2013 г., изм. и доп., бр. 7 от 20.01.2017 г.) и е точно фиксиран за всяка година. Натрупаните средства могат да бъдат използвани за дейности по изграждане на нови съоръжения за оползотворяване/рециклиране на битови и строителни отпадъци, площадки за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинства и други свързани с управлението на отпадъците.

Разходваните средства за опазване на околната среда за последните три календарни години (2019 г., 2020 г. и 2021 г.) на Община Средец са представени в Таблица II-50.

Таблица II-50.

№	Отчетна година	Отчисления съгласно чл.60 и чл.64 от ЗУО, лв.	Разходвани средства за опазване на околната среда лв.	В т.ч от ПУДООС	Общо
1	2019		729 456		729 456
2	2021	120 270	832 263	1120190	2 072 723
3	2022	140 023	930 992		1 071 015

*Източник: Общинска администрация

Разходите по изпълнение на дейностите в областта на околната среда се планират дългосрочно чрез планове за действие на екологичните програми и ежегодно при подготовка на годишния бюджет.

13. Демографски показатели

Демографското развитие на общината е подобно на повечето общини, разположени в селските планински райони на страната. Налице е тенденция на намаляване на броя на населението, която е резултат от отрицателен естествен и механичен прираст. Наблюдава се и тенденция на застаряване на населението на общината.

Население

В Община Средец по данни на НСИ, към 31.12.2021 г. живеят 14000 души, от които 7025 души са мъже, а 6975 души са жени. 8270 души от населението живее в гр. Средец, а останалите 5730 души в останалите населени места от общината.

Населението на Община Средец по данни на НСИ по местоживееене и пол за периода 2017-2021 г. е представено в Таблица II-51.

Табл. II-51. Население на Община Средец по местоживееене и пол (2017-2021 г.)

2017 г.			
	общо	градове	села
мъже	7338	4292	6046
жени	7389	4407	2982
всичко	14727	8699	6028
2018 г.			
	общо	градове	села
мъже	7224	4247	2977
жени	7271	4367	2904
всичко	14495	8614	5881
2019 г.			
	общо	градове	села
мъже	7149	4215	2934
жени	7116	4297	2819
всичко	14265	8512	5753
2020 г.			
	общо	градове	села
мъже	7177	4197	2980
жени	7110	4250	2860
всичко	14287	8447	5840
2021 г.			
	общо	градове	села
мъже	7025	4100	2925
жени	6975	4170	2805
всичко	14000	8270	5730

*Източник: НСИ

По населени места, броят на населението в общината е разпределено неравномерно. Най-голям брой жители е концентриран в общинския център гр. Средец (8270 души за 2021 г.), а най-малък брой жители има в с. Тракийци само 1 човек за 2021 г.

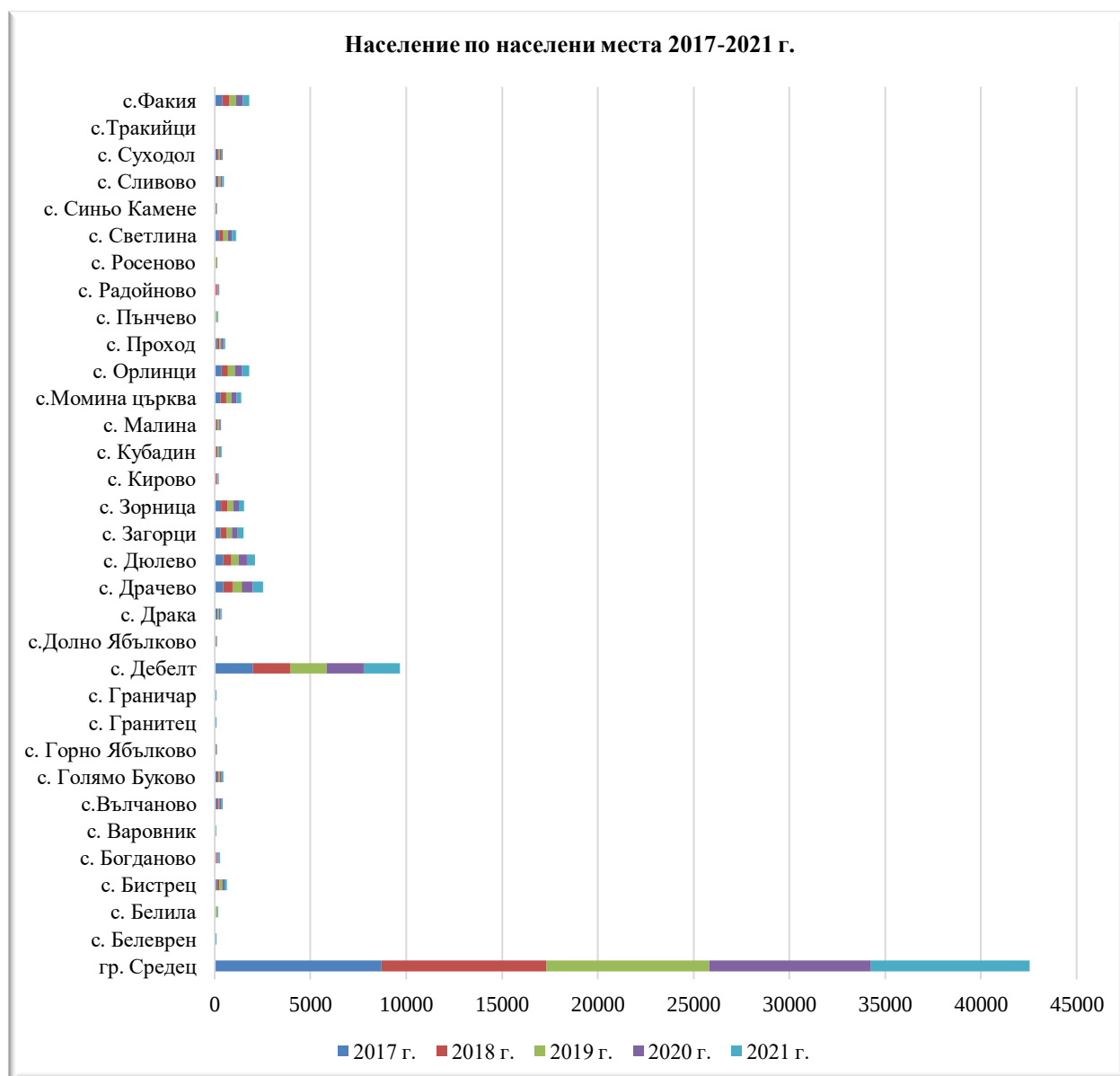
В Таблица II-52 е представена динамиката на населението по населени места за периода 2017-2021 г.

Табл. II-52. Динамика в броя на населението по населени места за периода 2017-2021 г.

№	Населено място	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.	2021 г.	ръст 2017-2021
1	гр. Средец	8699	8614	8512	8447	8270	-429
2	с. Белеврен	17	18	17	15	12	-5
3	с. Белила	36	34	39	41	41	5
4	с. Бистрец	125	122	129	128	116	-9
5	с. Богданово	52	55	52	55	51	-1
6	с. Варовник	10	9	9	7	8	-2
7	с. Вълчаново	86	82	84	93	90	4
8	с. Голямо Буково	97	93	78	92	90	-7
9	с. Горно Ябълково	24	22	27	27	26	2

№	Населено място	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.	2021 г.	ръст 2017-2021
10	с. Гранитец	17	17	14	15	13	4
11	с. Граничар	16	15	14	16	16	0
12	с. Дебелт	1990	1955	1922	1911	1882	-108
13	с. Долно Ябълково	16	17	19	25	24	8
14	с. Драка	81	73	69	68	67	-14
15	с. Драчево	464	473	487	549	537	73
16	с. Дюлево	442	426	405	399	416	-26
17	с. Загорци	312	309	295	294	285	-27
18	с. Зорница	339	317	308	297	281	-58
19	с. Кирово	39	39	36	45	39	0
20	с. Кубадин	72	72	63	74	72	0
21	с. Малина	72	69	65	62	57	-15
22	с.Момина църква	306	282	273	271	263	-43
23	с. Орлинци	352	347	356	368	377	25
24	с. Проход	123	117	100	103	101	-22
25	с. Пънчево	33	37	36	43	44	11
26	с. Радойново	45	51	52	54	48	3
27	с. Росеново	27	24	27	26	21	-6
28	с. Светлина	231	232	225	206	217	-14
29	с. Синьо Камене	23	20	19	18	16	-7
30	с. Сливово	98	95	97	100	94	-4
31	с. Суходол	101	87	76	83	77	-24
32	с.Тракийци	3	2	2	2	1	-2
33.	с.Факия	379	370	358	353	348	-31

*Източник: НСИ

Фиг. II-23. Динамика в броя на населението по населени места за периода 2017-2021 г.

Според съществуващият брой на населението към средните села с население от 1000 до 2000 д. попада само с. Дебелт. Към малките села (според градоустройствената класификация) с население от 250 до 1000 жители се отнасят 7 села (Драчево, Дюлево, Загорци, Зорница, Момина църква, Орлинци и Факия). Останалите 24 са много малки села с до 250 жители (Белеврен, Белила, Бистрец, Богданово, Варовник, Вълчаново, Голямо Буково, Голямо Ябълково, Гранитец, Граничар, Долно Ябълково, Драка, Кирово, Кубадин, Малина, Проход, Пънчево, Радойново, Росеново, Светлина, Синьо Камене, Сливово, Суходол и Тракийци). Степента на урбанизация на Община Средец (т.е. процентът на градско население) е 59.07%, при средното за областта – 76.3%.

За периода 2017-2021 г. най-голям отрицателен ръст на броя на населението има в гр. Средец (-429 души), а най-малък в с. Бистрец (-1 човек). Най-голям положителен ръст се наблюдава в с. Орлинци (+25 души), а най-малък ръст има в с. Радойново (+3). Три села – Кубадин, Кирово и Граничар поддържат сравнително еднакъв брой жители през отчетния период. На следващата графика е показана динамиката в броя на населението за Община Средец за разглеждания период от 2017-2021 г.

Фиг. II-24. Динамика в броя на населението в Община Средец за периода 2017-2021 г.

От горната графика става ясно, че за разглеждания период 2017-2021 г., броят на населението в Община Средец е намалял с 727 души. Като цяло тенденцията за периода 2017-2021 г. бележи плавен спад на населението всяка година.

Естествен прираст

Естественият прираст е показател, който определя степента на демографския процес разликата между родените и починалите през годината. Естественият прираст е с най-лоши показатели в селата, където живее предимно възрастно население. Ниското ниво на раждаемост и високата смъртност обуславят отрицателния естествен прираст на населението през разглеждания период. Естественото движение на населението през последните пет години е представено в Таблица II-53.

Табл. II-53. Естествено движение населението в Община Средец 2017-2021 г.

Община Средец	Живородени			Умрели			Естествен прираст		
	общо	момчета	момичета	Общо	мъже	жени	общо	мъже	жени
2017 г.	164	96	68	307	157	150	-143	-61	-82
2018 г.	138	69	69	314	168	146	-176	-99	-77
2019 г.	146	79	67	318	168	150	-172	-89	-83
2020 г.	150	78	72	332	173	159	-182	-95	-87
2021 г.	128	69	59	362	205	157	-234	-136	-98

*Източник: НСИ

Данните в посочената таблица сочат отрицателен естественият прираст на населението в общината през разглеждания период. Като тенденцията е смъртността в общината да се покачва всяка изминала година. Смъртността при мъжете има превес пред женското население, изключение прави единствено 2017 г., където данните показват по-висока смъртност при жените.

Негативните изменения в броя на населението, макар и по-слабо изразени, са неблагоприятен фактор за цялостното развитие на общината.

Механичен прираст

Миграциите или механичното движение на населението, заедно с неговото естествено възпроизводство определят тенденциите в демографското развитие на определена територия. За тяхното изследване се използват редица показатели и коефициенти. Такива са коефициентите за миграционна подвижност на населението, за интензивност на заселванията и изселванията, за миграционен или механичен прираст и др. Стойностите на показатели „механичен прираст на населението“ показва разликата от заселените и изселените в разглеждания вермев период. В табличен вид е представен механичния прираст в Р България, област Бургас и Община Средец.

Табл. II-54. Механичен прираст в страната, обл. Бургас и Община Средец

Година	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.	2021 г.
Р България					
заселени	139068	139369	166108	234606	167423
изселени	145057	143035	168120	203891	154717
Механичен прираст (брой)	-5989	-3666	-2012	30715	12706
Област Бургас					
заселени	9602	9628	11291	14922	11898
изселени	8932	9097	10440	11729	8876
Механичен прираст (брой)	670	531	851	3193	3022
Община Средец					
заселени	368	356	441	582	340
изселени	340	412	499	378	393
Механичен прираст (брой)	28	-56	-58	204	-53

*Източник: НСИ

През отделните години се наблюдава повишаване на миграционната подвижност на населението, която се проявява в по-големия брой случаи на изселване и заселване. Преобладаването на броя на изселванията над заселванията определя отрицателния механичен прираст през 2018, 2019 и 2021 г. Единствено през 2017 г. и 2020 г. в Община Средец се наблюдава положителен прираст, като през 2021 г. е значително по-висок (204 души). Отрицателният миграционен прираст има негативно въздействие и върху формирането на трудоспособния контингент. Това въздействие е особено значимо, когато в изселванията участват лица с по-високо образование и квалификация.

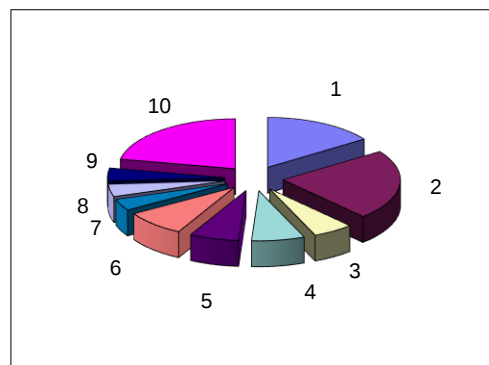
Фиг. II-25. Механичен прираст в Община Средец

Заболеваемост

По данни на РЗИ-Бургас регистрираните заболявания на населението в извънболничната помощ през 2021 г. в област Бургас могат да се обобщят по следния начин:

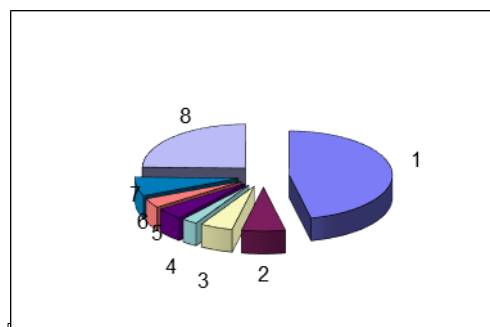
Общо за населението

1	Болести на дихателната система	15.4%
2	Болести на органите на кръвообращението	22.7%
3	Болести на ендокринни жлези	5.6%
4	Болести на пикочо-половата система	7.3%
5	Болести на окото и придатъците му	6.8%
6	Болести на костно-мускулната система	8.4%
7	Болести на нервната система	3.7%
8	Болести на храносмилателна система	4.0%
9	Травми и отравяния	4.2%
10	Други	21.9%

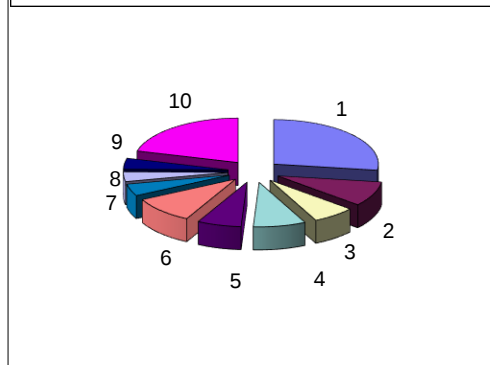
От 0 до 17 години

1	Болести на дихателната система	46.6%
2	Болести на кожата	6.8%
3	Травми и отравяния	5.1%
4	Болести на ухото	2.4%
5	Симптоми и недобре определени състояния	4.2%
6	Болести на пикочо-половата система	3.4%
7	Болести на окото и придатъците му	6.9%
8	Други	24.6%

Над 18 години

1	Болести на органите на кръвообращението	27.2%
2	Болести на дихателната система	9.0%
3	Болести на ендокринни жлези	6.6%
4	Болести на пикочо-половата система	8.1%
5	Болести на окото и придатъците му	6.8%
6	Болести на костно-мускулната система	9.7%
7	Болести на нервната система	4.3%
8	Болести на храносмилателна система	3.5%
9	Травми и отравяния	4.0%
10	Други	20.8%

Рисковите фактори, влияещи върху здравето на населението в областта са:

Широкото разпространение на рискови фактори като тютюнопушене, прекомерна употреба на алкохол, нездравословно хранене, бездвижване, недостатъчна почивка, допринасят за високата смъртност от инсулт, исхемична болест на сърцето и злокачествени заболявания и други незаразни заболявания.

Сериозен проблем продължават да бъдат емисиите от фините прахови частици и отчасти на някои други атмосферни замърсители. Резултат от въздействието на високите концентрации на прах върху здравето е повишената заболеваемост от сърдечно-съдови заболявания, заболявания на дихателна система, особено при децата.

Недостатъчната здравна култура и образование на част от населението поражда редица проблеми свързани с упражняването на правата на гражданите и отношението им към здравето и към системата на здравеопазване: отказ от родилна помощ в болнични условия, отказ от кръвопреливания, отказ от задължителни имунизации и профилактични прегледи. Ниските доходи и икономическата несигурност са значими стресови фактори от много

години, които в голяма степен са повлияли за развитието на хронични заболявания, ниска раждаемост и други неблагоприятни здравни и демографски показатели. Може да се очаква, че социалните и битови фактори ще имат все по-значима роля през следващите години за повишаване на здравния риск на населението в общината.

Възрастова структура на населението

Възрастовата структура на населението показва неговото разпределение на различни по обхват възрастови групи. Възрастовите особености на хората имат важно значение, поради различията в техните възможности за участие в трудовия процес. От друга страна, поделянето на населението на възрастови групи отразява и различията в техните репродуктивни възможности, свързани с процеса на естественото възпроизводство.

Възрастовата структура разкрива трудовите и възпроизводствените възможности на населението. Според трудовите си възможности населението се дели на подтрудоспособно – до 15 навършени години, трудоспособно обхваща жените от 16 до 59 навършени години и мъжете от 16 до 62 навършени години и надтрудоспособно – обхваща жените на 60 и повече навършени години и мъжете на 63 и повече навършени години. От съотношението между трите възрастови групи зависи контингентът на работната сила.

Според възпроизводствените си възможности населението се дели на: поколение на децата (до 14 г.), поколение на родителите (15-59 г.) и поколение на прародителите (над 60 г.).

Таблица II-55. Възрастова структура на населението в Община Средец за периода 2017-2021 г.

Трудоспособна възраст на населението	Общо			В т.ч в града		
	всичко	мъже	жени	всичко	мъже	жени
2017 г.						
Общо	14727	7338	7389	8699	4292	4407
Под трудоспособна възраст	2648	1342	1306	1722	884	838
В трудоспособна възраст	8116	4431	3685	5196	2765	2431
Над трудоспособна възраст	3963	1565	2398	1781	643	1138
2018 г.						
Общо	14495	7224	7271	8614	4247	4367
Под трудоспособна възраст	2601	1323	1278	1698	873	825
В трудоспособна възраст	7961	4349	3612	5097	2719	2378
Над трудоспособна възраст	3933	1552	2381	1819	655	1164
2019 г.						
Общо	14265	7149	7116	8512	4215	4297
Под трудоспособна възраст	2559	1319	1240	1659	861	798
В трудоспособна възраст	7830	4286	3544	5011	2675	2336
Над трудоспособна възраст	3876	1544	2332	1842	679	1163
2020 г.						
Общо	14287	7177	7110	8447	4197	4250
Под трудоспособна възраст	2511	1284	1227	1629	840	789
В трудоспособна възраст	7896	4317	3579	4974	2658	2316
Над трудоспособна възраст	3880	1576	2304	1844	699	1145
2021 г.						
Общо	14000	7025	6975	8270	4100	4170
Под трудоспособна възраст	2445	1264	1181	1572	809	763
В трудоспособна възраст	7727	4224	3503	4870	2608	2262
Над трудоспособна възраст	3828	1537	2291	1828	683	1145

**Източник: НСИ*

Като цяло възрастовата структура в общината е без съществена промяна през отчетния период.

Таблица II-56. Ръст на възрастовата структура в Община Средец за периода 2016-2021г.

Възрастова структура	2017 г.	2021 г.	Ръст, %
Под трудоспособна възраст	17.98	17.47	-0.51
В трудоспособна възраст	55.11	55.19	0.08
Над трудоспособна възраст	26.91	27.34	0.43

*Източник: НСИ

Резултатите от горната таблица показват, че за разглеждания период се наблюдава незначителен ръст с 0.08% при населението в трудоспособна възраст. Намаление с -0.51% има при подтрудоспособното население, а населението в над трудоспособна възраст се е увеличило с 0.43%.

Основни проблеми на демографското развитие на Община Средец:

- Застаряване на населението;
- Отрицателен естествен прираст на населението в общината;
- Неясно поведение на механичното движение на населението.

Политиката за преодоляване на демографската криза в района трябва следва да бъде насочена към подобряване на инвестиционната среда, което би създавало работни места и доходи и съответно привличане и задържане на млади хора за живот и работа в общината.

14. Социално-икономически показатели

Община Средец дава своя принос за БВП на областта предимно в сферата на индустрията и селското стопанство, които са определящи за облика на икономиката в общината. В общината са добре развити животновъдството и растениевъдството и функционират предприятия на хранително-вкусовата, химическата промишленост, металообработването, също и добивната промишленост. Икономическият профил на общината се предопределя в голяма степен от наличните природни ресурси, традиции и историческо развитие на района, които създават подходящи условия за използването на сравнителните му предимства. Важен фактор е и близостта до Черноморието, което осигурява както пазар за реализация на местната продукция, така и достъп до пристанище. От пространствена гледна точка икономическите дейности в общината са концентрирани в град Средец и с. Дебелт. Град Средец, като общински център, изпълнява ролята на център на зона на локална икономическа гравитация.

Ситуацията на пазара на труда е силно повлияна от финансовата и икономическата криза в страната. Тенденциите на пазара на труда в реалната икономика са съпроводени с трудности в редица сектори, понижено търсене и наемане на персонал, по-често търсене на хора за временна заетост, намаляване на инвестициите, намаляващо и застаряващо население, недостиг на човешки ресурс. Работодателите от областта предпочитат субсидираната заетост. Намаляването на работната сила е фактор силно ограничаващ икономическия растеж на Община Средец. Друг такъв фактор е ниската икономическа активност на населението в трудоспособна възраст. Причините за ниските коефициенти на икономическа активност и заетост в общината освен демографската криза са слабата инвестиционна активност, липсата на работни места и най-вече несъответствието между професионалната квалификация на свободната работна сила и пазара на труда.

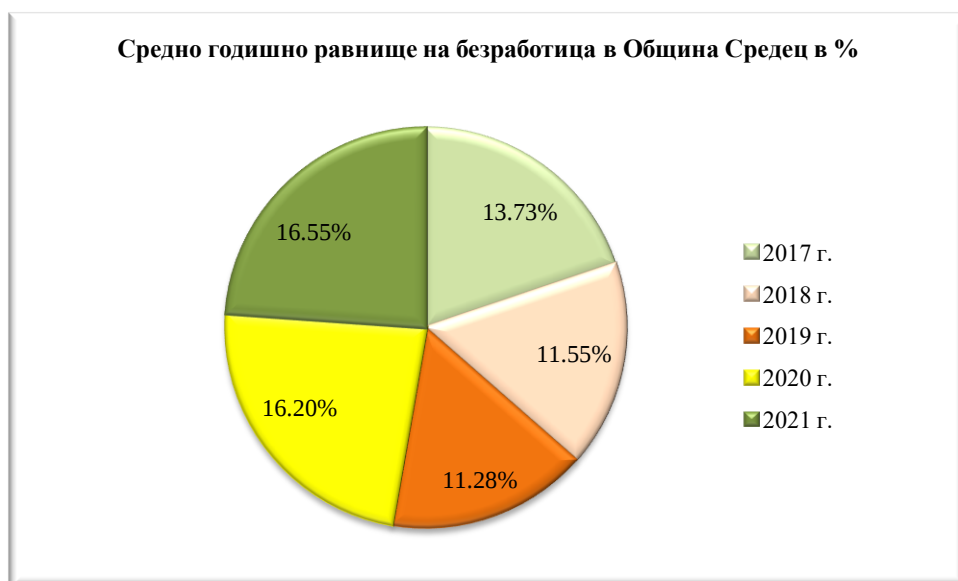
Равнището на безработицата за последните пет години 2017-2021 г. в Община Средец е посочено в следващата Таблица II-57:

Таблица II-57. Равнище на безработица в Община Средец 2017-2021 г.

	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.	2021 г.
Средно годишен брой регистрирани лица	700	589	575	825	844
жени	415	359	343	497	532
мъже	285	230	232	328	312
Средно годишно равнище на безработица в %	13.73%	11.55%	11.28%	16.20%	16.55%

*Източник: Годишен отчет доклад за 2021 г. на ПИРО Община Средец 2021-2027 г.

Тенденцията в общината е за покачване на безработицата, която е значително по-висока от средната за страната (4%) и област Бургас (4.8%).

Фиг. II-26. Динамика на безработицата в Община Средец 2017-2021 г.

Увеличаването на безработицата за последните 2 години е отрицателна тенденция. Въпреки предприетите мерки и програми за насърчване на заетостта през последните години, все още се наблюдава различие в заетостта между двата пола и преимущество на безработните със средно, начално и по-ниско образование.

По-ниското образование, което почти винаги е свързано с ниска или липсваща квалификация, предопределя слабата конкурентоспособност на пазара на труда и невъзможност да се отговори на изискванията на работодателите. Ниският образователен ценз при безработните с основно и ниско образование затруднява реализацията им на пазара на труда, поради което те са основна част от продължително безработните.

Кризата с COVID 19 през 2020 г. предизвика сътресения и на местния пазар на труда. От обявяването на извънредното положение в България през месец март 2020 г. броят на регистрираните безработни в Дирекция „Бюро по труда“ нараства значително. Най-засегнати от намаляване обема на работата в местните предприятия са лицата над 50 годишна възраст.

През 2021 г. в общината са разкрити 41 нови работни места, което влияе положително върху местното икономическо развитие и частично е допринесло за решаване на проблема с

безработицата. През 2021 г. в Дирекция „Бюро по труда“ се работи по различни програми за насърчаване на заетостта, включително за младежи до 29 годишна възраст.

Средната брутна месечна работна заплата на наетите лица по трудово и служебно правоотношение за област Бургас към м. декември 2021 г. е 1299 лв. по данни на НСИ.

Провежданата активна политика на пазара на труда съдейства за включването на все по-голям брой млади хора в различни форми на квалификация и заетост, с което престоят им на трудовия пазар се съкращава.

Изводите от икономическата активност на населението са следните:

- Равнището на безработицата за периода 2017-2021 г. се е увеличило с 2.82%;
- Делът на безработните жени е значително по-голям от този на мъжете за периода 2017-2021 г.;
- Висок процент на ниско образование, което се явява пречка за намиране на работа;
- Състоянието на пазара на труда е в пряка зависимост от социално-икономическото развитие на общината.

Администрацията на общината ще има една първостепенна по важност задача за създаване на условия за стимулиране на предприемачеството, стабилизиране на малкия и среден бизнес, пренасочване и преквалификация на безработните, разработване на мерки и програми за финансиране на социалните дейности на базата на европейски програми по тяхното финансиране. Сериозни потенциални възможности за разкриване на нови работни места са целевите финансираня на Европейския съюз за изграждане на инфраструктурата в общината като пътна и ВиК инфраструктура, изграждане на алтернативни източници на енергия и други.

Състоянието на трудовия пазар в общината дава основание да се очертаят следните действия за реализиране политика по заетостта:

- ✓ информиране на работодателите и безработните лица за политиката по заетостта, регламентирана в Националния план за действие по заетостта;
- ✓ партньорство със заинтересованите институции в общината за увеличаване заетостта в различни области, съобразени с конкретните икономически и социални условия на територията на общината.

III. АНАЛИЗ НА СИЛНИТЕ И СЛАБИТЕ СТРАНИ, ВЪЗМОЖНОСТИТЕ И ЗАПЛАХИТЕ (SWOT – АНАЛИЗ)

Един от основните етапи в стратегическото планиране е „анализа на средата“. Изводите от този анализ са важна предпоставка за осъществяване на понататъшните стъпки в процеса на стратегическо планиране – SWOT анализи изготвянето на план за действие, като се акцентира на силните, слабите страни, възможностите и заплахите за развитие.

Резултатите от SWOT-анализа позволяват точно формулиране на приоритетите и целите за развитие на общината, както и периодична оценка на мястото ѝ в рамките на областта. Резултатите от SWOT-анализа позволяват да се планират и реализират конкретни мерки за коригиране на състоянието. Сред елементите на анализа има взаимовръзки, които разкриват потенциала за развитие, а също и такива, които показват ограниченията (лимитиращите фактори) и проблемите, които предстои да бъдат преодоляни.

SWOT анализът предлага възможност за творческо интерпретиране на резултатите от направените анализи, което е видно от предложената по-долу схема:

СИЛНИ СТРАНИ	СЛАБИ СТРАНИ
✓ Наличие на Пречиствателна станция за отпадъчни води (ПСОВ), обслужваща град Средец; ✓ Организирано сметосъбиране и сметоизвозване на битови отпадъци в населените места от общината; ✓ Въведено разделно събиране на масоворазпространени отпадъци; ✓ Членство в Регионална система за управление на отпадъците - регион Бургас; ✓ Закрити сметища по населените места от общината; ✓ Стартирано изпълнение на проект за Техническа и биологична рекултивация на общинско депо за битови отпадъци в гр. Средец; ✓ Относително добро качество на атмосферния въздух (КАВ); ✓ Липса на значими производства, замърсяващи околната среда; ✓ Богато биологично разнообразие с наличие на защитени територии и зони; ✓ Благоприятна за развитието на туризма и селското стопанство природо-географска и климатична характеристика; ✓ Добро географско местоположение на общината – близост до гр. Бургас, международно летище и пристанище на Черно море и възможност за трансгранично сътрудничество с Р Турция; ✓ Богато културно-историческо наследство; ✓ Благоприятни условия за производство на екологично чисти продукти и развитие на биоземеделие.	✓ Остаряла и амортизирана водоснабдителна мрежа в общината; ✓ На територията на Община Средец няма изградени напоителни системи; ✓ Липса или недостатъчна изграденост на инфраструктура за събиране и пречистване на отпадъчните води в населените места на територията на общината; ✓ Липса на система за разделно събиране и оползотворяване на биоотпадъците от поддържането на обществени площи, паркове и градини; ✓ Няма осигурена площадка за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата; ✓ В общината няма разработени и въведени в действие проекти за домашно/фамилно компостиране на растителни и биоразградими отпадъци; ✓ Незадоволително състояние на пътната инфраструктура в общината и липса на железопътна мрежа; ✓ Нисък финансов ресурс на общината; ✓ Продължава тенденцията за увеличаване на количеството твърди горива за битово отопление; ✓ Липса на постоянен пункт за мониторинг на въздуха; ✓ Неблагоприятни демографски тенденции: намаляване на жителите на общината, застаряване на населението особено в селските райони и обезлюдяване на населените места.

ВЪЗМОЖНОСТИ	ЗАПЛАХИ
✓ Разширяване и реконструкция на водоснабдителната мрежа в част от населените места от общината; ✓ Изграждане на водоеми и намирането на нови водоизточници; ✓ Изграждане на канализация и ЛПСОВ в с.Дебелт; ✓ Финализиране на проекта за Техническа и биологична рекултивация на общинското депо в гр. Средец; ✓ Поддържане на бази данни за качеството на атмосферния въздух и информиране на населението за КАВ; ✓ Добри условия за развитие на биологично земеделие, растениевъдство, животновъдство и преработвателна промишленост с висока добавена стойност; ✓ Богатото биоразнообразие и наличие на защитени територии и зони и уникални и ценни екосистеми са предпоставка за развитието на познавателен, еко, орнитоложки туризъм и фото и хоби туризъм; ✓ Реализиране на проекти за реконструкция и модернизация на общинската пътна мрежа; ✓ Наличие на добри предпоставки за трансгранично сътрудничество в областта на околната среда. ✓ Възможности за финансиране със средства от Оперативните програми на ЕС: „Околна среда“, „Програма за развитие на селските райони“ и др., както и от Национален план за възстановяване и устойчивост.	✓ Спиране финансирането по оперативни програми на ЕС, с което да се затрудни реализацията на одобрени проекти на общината; ✓ Неизпълнение или забавяне на инвестиционни проекти в инфраструктурата, важни за развитието на общината; ✓ Увеличаваща се зависимост на общинския бюджет от централната власт поради липса на собствени приходи; ✓ Задълбочаване на икономическата криза и свиване на стопанските дейности; ✓ Липса на канализация в населените места на общината и ЛПСОВ; ✓ Образуване на нерегламентирани сметища; ✓ Риск от пожари и незаконна сеч в горските и общински територии; ✓ Липса на средства за поддържане и доизграждане на зелената система; ✓ Замърсяване на обработваеми земи с препарати за растителна защита; ✓ Задълбочаване на неблагоприятните демографски тенденции - намаляване и застаряване на населението и отрицателен естествен и механичен прираст.

IV. ВИЗИЯ ЗА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА СРЕДЕЦ

Дефинирането на визията, целите и приоритетите в Програмата за опазване на околната среда на Община Средец се основа на извършения анализ на средата, на откритите специфични особености в SWOT анализа и на очакванията и предвижданията за развитие на общината. Визията отразява стремежа за достигане на определено ниво на околната среда на Община Средец за периода 2021 – 2028 г. Отчитайки специфичните предимства е формирана следната визия на общината:

ВИЗИЯ

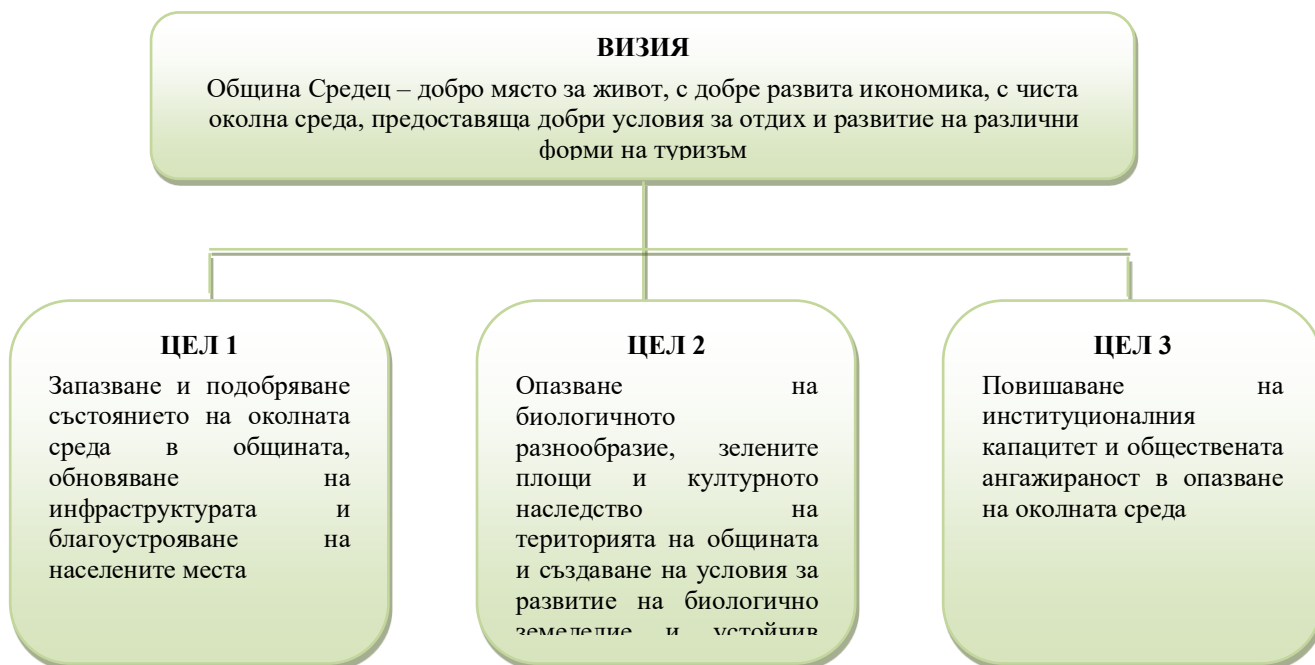
Община Средец – добро място за живот, с добре развита икономика, с чиста околна среда, предоставяща добри условия за отдих и развитие на различни форми на туризъм

Така формулираната Визия може да се постигне чрез залагане на цели, приоритети и мерки, насочени към териториите и секторите от местната икономика, които са определящи за нейното развитие и добър растеж.

V. ЦЕЛИ

На базата на направения анализ са определени основните цели за бъдещото развитие на общината в областта на околната среда. Формулираните цели показват стратегическия избор и основните приоритети, които ще има общината през следващите години. След избора на визия на общината, основана на извършения анализ, се формулират стратегическите цели, приоритети и дейности, чийто изпълнение ще доведе до постигане на очаквания краен положителен резултат.

Генерални стратегически цели

За постигането на генералните стратегически цели на Общинската програма за опазване на околната среда са формулирани следните специфични стратегически цели, оценени по приоритетност:

Стратегическа цел 1 – „Запазване и подобряване състоянието на околната среда в общината, обновяване на инфраструктурата и благоустрояване на населените места“

Постигането на тази Стратегическа цел се осъществява чрез следните специфични цели:

Специфична цел 1.1. Поддържане на добро качество на атмосферния въздух

Районът на Община Средец не е включен в националната система за мониторинг, поради което няма и представителни данни за КАВ. Провеждат се епизодични измервания по различни поводи. През 2022 г. с мобилна автоматична станция (МАС) от Регионална лаборатория – Стара Загора са проведени измервания на емисии на вредни вещества, изпускани в атмосферния въздух на територията на град Средец, където са установени малки превишения на средноденонощната норма от 50 µg/m³. Мерките, които следва да се прилагат за подобряване на КАВ в общината са свързани с намаляване на емисиите на

вредни вещества от автомобилния транспорт и битовия сектор, почистване и планомерно измиване на уличните платна, ремонт и възстановяване на повредени тротоарни настилки; увеличаване на зелените площи и поддържане на съществуващи паркова и дървесна растителност, изграждане на система от вело алеи и маршрути в град Средец и газифициране на гр. Средец.

Специфична цел 1.2. Подобряване качеството на повърхностните и подземни води

Съществуващата водопроводна мрежа в общината е морално остаряла и има нужда от ремонт. Преобладаващите тръби са етернитови, които са ненадеждни и водят до чести аварии и до значителни загуби на питейна вода, както и до влошаването на нейните хигиенни характеристики. Като основен проблем пред общината се явява необходимостта от доизграждане и подобряване състоянието на съществуващата канализационна мрежа, и изграждане на ЛПСОВ в с. Дебелт, което ще доведе до намаляване замърсяването на повърхностните и подземни води, почвите и ще намали вредните емисии.

Специфична цел 1.3. Устойчиво управление на отпадъците

На територията на общината сметосъбирането и сметоизвозването на отпадъците, както и отпадъците от поддържането на озеленените площи, пътни настилки и тротоари се извършва от Общинско предприятие „Озеленяване, благоустройство и чистота“. Смесените битови отпадъци от територията на общината се извозват до Регионално депо за неопасни отпадъци, изградено на територията на с. Полски извор, Община Камено. Община Средец е изготвила проект за „Закриване и рекултивация на съществуващо общинско депо за битови отпадъци, намиращо се в м. „Корията“, землището на гр. Средец. В проекта е заложено провеждане на техническа и биологична рекултивация на депото. Дейностите по реализация на проекта са започнали през месец септември 2019 г. С междуправителствена комисия през 2020 г. е приета техническата рекултивация на депото за неопасни отпадъци в Община Средец. В процес на изпълнение е втори етап на проекта – биологична рекултивация на общинското депо.

В общината не е организирана система за разделно събиране и оползотворяване на биоотпадъците от поддържането на обществени площи, паркове и градини. В тази връзка действията, които трябва да се предприемат от общината са свързани с изучаване на възможностите за участие в проекти, финансирани от ОПОС 2021-2027 г. за осигуряване и изграждане на компостираща инсталация на територията на общината.

Специфична цел 1.4. Благоустройство и подобряване на средата

Основните дейности, които се предвиждат са поетапен ремонт на уличната мрежа в населените места, рехабилитация на общинската пътна мрежа, свързващи общинския център с останалите населени места, развитие на общинската инфраструктура, включително и в селата, подобряване на материалната база в училищата, административни сгради и др. вид дейности.

Специфична цел 1.5. Превенция и риск от природни бедствия и екологични рискове

Климатичните промени засягат околната среда и водят до бедствия. Територията на Община Средец попада в четири района със значителен потенциален риск от наводнения и това са: РЗППН с код BG2_APSFR_MA_03 и наименование „Факийска – Момина църква“, код BG2_APSFR_MA_04 и наименование „Средецка – Проход“, код BG2_APSFR_MA_05 „Факийска – Голямо Буково“ и BG2_APSFR_MA_06 „Факийска – Факия“. С цел опазване на околната среда е необходимо да се подобри защитата на техническата инфраструктура, на стопанските и културно-исторически обекти в идентифицираните заливни територии. Мерките, които следва да бъдат предприети са насочени към създаване и актуализация на

база данни за рискови зони, изграждане на система за ранно предупреждение за възникващи опасности от наводнения, почистване на корита на реки и изграждане и поддържане на защитни съоръжения.

Сухите летни периоди за предпоставка за увеличаване на горските пожари, които от своя страна нанасят сериозни щети на околната среда. Пожарите могат да причинят промяна в биоразнообразието на видовете, замествайки едни организми с други. Могат да повлияят върху заблацияването на горите и да повишат риска от наводнения. Горските пожари причиняват ерозия на почвата и допринасят за образуването на свлачища. В тези случаи е необходимо приоритетно възстановяване на горските територии, засегнати и унищожени от пожари, съхнене, паша и незаконни сечи, с цел увеличаване площта на горите и повишаване тяхната устойчивост, производителност и капацитет за усвояване на въглероден диоксид, за да се адаптират към климатичните промени.

Специфична цел 1.6. Използване на алтернативни източници на енергия и подобряване на енергийната ефективност в общината

Добрите показатели за продължителност на слънчевото греене дават основание да се твърди, че на територията на общината съществува потенциал за използването на слънчевата енергия в качеството ѝ на възобновяем източник на енергия. Дейностите ще бъдат съсредоточени както в реализацията на проекти за използване на възобновяеми и алтернативни източници на енергия, така и в осъществяването на оперативни мерки за повишаване на енергийната ефективност, включващи реконструкция на уличното осветление в населените места от общината, саниране на обществени сгради и др.

Стратегическа цел 2. „Опазване на биологичното разнообразие, зелените площи и културното наследство на територията на общината и създаване на условия за развитие на биологично земеделие и устойчив туризъм“

Постигането на тази Стратегическа цел се осъществява чрез следните специфични цели:

Специфична цел 2.1. Опазване на биоразнообразието в защитените територии и зони намиращи се на територията на общината

На територията на общината се намират 4 защитени местности и 4 природни забележителности, съгласно ЗБР, както и 8 защитени зони от Екологичната мрежа Натура 2000. Това е показател за наличие на богата природна среда, включваща редица защитени растителни и животински видове. Устойчивото управление и разумно използване на природните ресурси, следва да бъде обект на целенасочена местна политика. Без запазена природа и съхранено биологично разнообразие (не само в защитените територии и зони), не е възможно да бъде постигнато оптималното състояние на околната среда в общината.

Защитените територии и зони и ефективното им опазване допринасят за изпълнението на изискванията на редица международни конвенции и споразумения, по които България е страна. Тези политики следва да продължат да се изпълняват и доразвиват и на местно ниво.

Специфична цел 2.2. Поддържане и увеличаване на зелените площи в общината

Зелените площи имат изключително важно значение за осигуряване на места за отдих и развлечения на местното население и оказват положителен ефект върху качеството на въздуха и намаляване на замърсяванията от транспорта и бита, намаляване на шума, запрашеността и вредните газове в атмосферата. Мерките, които ще бъдат предприети за подобряване микроклимата в общината касаят основно доизграждане на зелената система и включват създаването на нови и поддържането на съществуващите алеи и паркове за обществен отдих.

Специфична цел 2.3. Запазване и развитие на горското стопанство

Значителния горски фонд на общината е добра основа за развитие на дървообработващата промишленост. За целта е необходимо стимулиране разкриването на нови и разширяване дейността на съществуващи дървообработващи производства, ползващи местната суровина за производство на мебели, и др. екологични продукти. Дейностите следва да бъдат насочени към залесителни и ландшафтно-устройствени дейности, свързани с подобряване качествата на горите и природната среда. Горските територии са подходящи също и за развитие на туризма.

Устойчивото ползване на недървесните горски продукти (билки, гъби, горски плодове и др.), както и развитието на услуги, предлагани от горския сектор ще повиши възможностите на горите да бъдат управлявани по един съвременен, устойчив и екологосъобразен начин.

Специфична цел 2.4. Развитие на различни форми на туризъм

Близостта на общината до Черноморското крайбрежие, благоприятното транспортно-географско положение, богатото биологично разнообразие, възможностите за осъществяване на лов и риболов са условия за развитие на различни форми на туризъм. Това изисква изграждане на съответната туристическа инфраструктура (пътища и екопътеки, леглова база, заведения за хранене и т.н.) както и партньорство със съседни общини. В общината има възможности и потенциал за развитие на алтернативен туризъм – съчетаващ селски, екологичен, хоби др. специализирани форми, чийто продукт привлича по-платежоспособни туристи и носи по-висока доходност в сектора. Към Плана за интегрирано развитие на Община Средец 2021-2027 г. има изготвена и Общинска програма за развитие на туризма, която има за цел да допринесе за интегрирано туристическо развитие в района, привличане на инвеститори в сектора, подобряване и разширяване на базовата инфраструктура, повишаване качеството на туристическото предлагане и за утвърждаване на Средец като популярна дестинация за отдих и туризъм.

Специфична цел 2.5. Съхраняване на културно-историческото наследство

Културното наследство в общината включва едни от най-значимите недвижими културни ценности в региона и България – археологически резерват „Античен и средновековен град Деултум – Дебелт“, Старобългарски вал „Еркесия“, антични и средновековни градове Горното и Долното градище, антични и средновековни крепости, надгробни могили и некрополи и множество други недвижими културни ценности. Културните традиции и богатото културно наследство са претоварка за развитие на алтернативните форми на туризъм в общината. Паметниците на недвижимите културни ценности следва да бъдат проучвани, консервирани, реставрирани и представяни, като се свържат със съответни културно-туристически маршрути. Дейностите по изпълнение на целта включват опазване и популяризиране на културно-историческите ценности на територията на общината.

Специфична цел 2.6. Развитие на модерно земеделие с акцент върху биологичното земеделие

Територията на общината притежава много висок потенциал (физико-географски и икономически) за развитие на аграрния сектор. Налице са подходящи ресурси за целенасочена подкрепа за развитие на отрасъла, като се подчертава потенциалът на територията за специализация в сферата на биологичното земеделие и животновъдството. Съществуват възможности за развитието на широк спектър от земеделски дейности, които почвено-климатичните особености на общината обезпечават. Мерките, които следва да бъдат предприети за развитие на аграрния сектор са свързани с:

- Модернизация на технологичното оборудване и инфраструктурата в отрасъла;

- Запазване на големите резерви от пасища, мери и ливади, подходящи за екстензивно отглеждане;
- Развитие на нови трайни насаждения;
- Култивирание на лечебни растения, имайки предвид подходящите условия за отглеждане на почти всички етеричномаслени и лечебни култури и потенциала за билкопроизводство на територията на общината;
- Изграждане на напоителни съоръжения;
- Насърчаване развитието на рибарството и аквакултурите;
- Насърчаване развитието на пчеларството.

Стратегическа цел 3 – „Повишаване на институционалния капацитет и обществената ангажираност в опазване на околната среда“

Постигането на тази Стратегическа цел се осъществява чрез следните специфични цели:

Специфична цел 3.1. Повишаване професионалната квалификация на служителите от общинската администрация по прилагане на екологичното законодателство

Разработването и прилагането на годишни програми за обучение на служителите в публичната администрация ще осигури информираност и нови компетенции, обмен на знания и опит, за по-добро управление на процесите по опазване на околната среда. Приемането на европейските изисквания и произтичащите от това промени налагат повишаване качеството на административните услуги както и квалификацията на общинските служители. В тази връзка е необходимо служителите от администрацията да бъдат подготвени и обучавани във всяко едно направление, касаещо околната среда. Това се постига чрез участия в организирани работни срещи/семинари на регионално и национално ниво. Внедряването на съвременни форми на административно обслужване изисква подобряване на материално-техническите условия и повишаване квалификацията на заетите в администрацията.

Специфична цел 3.2. Информирание на местното население и привличането им в реализация на мерки, насочени към опазване на околната среда и повишаване на екологичната култура

Осигуряването на ефективен обществен достъп до информация и участие на обществеността в процеса на взимане на решения съдейства за развитие на демократичните процеси при осъществяване на политиката за околна среда, прозрачност и по-пълноценно реализиране на дейностите на институциите, на национално и местно ниво. Това е и предпоставка за информиран избор на хората в ежедневието, щадящ околната среда, както и за насърчаване на екологосъобразните производствени практики и бизнес модели.

Познаването на екологичните проблеми от гражданите би довело до участието им в процеса на вземане на решения по отношение подобряването състоянието на околната среда. Дейностите в тази насока трябва да включат както информационни кампании така и обучение за НПО и активни граждански групи, които да бъдат въвличани чрез различни форми на участие.

Формулираните по-горе цели в настоящата Програма за опазване на околната среда на Община Средец представят посоката на развитие на общината в областта през следващите няколко години. Постигането на заложените целите ще способства за трайно решаване на екологичните проблеми в общината.

VI. ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ – 2021 -2028 година

№	Мярка/дейности	Отговарящ орган за изпълнението	Времеви график	Прогноза за необходимите средства в лева	Източници за финансиране
Стратегическа цел 1 – Запазване и подобряване състоянието на околната среда в общината, обновяване на инфраструктурата и благоустрояване на населените места					
Специфична цел 1.1. Поддържане на добро качество на атмосферния въздух					
1.1.1.	Изграждане на тротоарни настилки, озеленяване по улици в населените места от общината	Община Средец	2022-2027 г.	5 000 000*	ТГС, СПРЗСР, ВОМР, Общински бюджет
1.1.2.	Изграждане на система от вело алеи и маршрути в град Средец	Община Средец	2023-2027 г.	2 000 000*	ТГС, ВОМР, Общински бюджет
1.1.3.	Газификация на гр. Средец	Частни инвеститори	2023-2027 г.	5 000 000*	Частни инвеститори
1.1.4.	Почистване и планомерно измиване на уличните платна	Община Средец	2022-2028 г.	Съгласно предвидените годишни средства в план-сметката от такса БО	Общински бюджет
1.1.5.	Увеличаване и поддържане на дървесната растителност в терените за озеленяване и по улиците в града	Община Средец	Постоянен	Няма разчет	Общински бюджет
1.1.6.	Повишаване на обществената информираност и култура по проблемите на замърсяване на атмосферния въздух от употребата на твърди горива за битово отопление и поддържане на база данни за качеството на атмосферния въздух	Община Средец	2022-2028 г.	1000 годишно	Общински бюджет
Специфична цел 1.2. Подобряване качеството на повърхностните и подземни води					
1.2.1.	Доизграждане на канализационна мрежа с ПСОВ и обновяване на водопроводни мрежи в общината	Община Средец ВиК	2023-2027 г.	10 000 000*	СПРЗСР, ОПОС, НПВУ, Инвестиционна програма на ВиК
1.2.2.	Разширяване и реконструкция на водоснабдителната мрежа във всички населени места	Община Средец	2023-2028 г.	3 000 000*	СПРЗСР, ОПОС, НПВУ, Инвестиционна

№	Мярка/дейности	Отговарящ орган за изпълнението	Времеви график	Прогноза за необходимите средства в лева	Източници за финансиране
					програма на ВиК
1.2.3.	Изграждане на водоеми и намиране на нови водоизточници в населените места от общината	Община Средец ВиК	2023-2027 г.	2 000 000*	СПРЗСР, ОПОС, НПВУ, Инвестиционна програма на ВиК
1.2.4.	Осъществяване на постоянен контрол за качеството на питейната вода	Община Средец ВиК	Постоянен	Няма разчет	Общински бюджет
1.2.5.	Изграждане на тласкател към помпена станция	Община Средец ВиК	2023-2027 г.	1 500 000*	СПРЗСР, ОПОС, НПВУ, Инвестиционна програма на ВиК
1.2.6.	Водоснабдяване на с. Факия, с. Загорци и с. Светлина	Община Средец	2023-2027 г.	5 000 000*	СПРЗСР, ОПОС, НПВУ, Инвестиционна програма на ВиК
1.2.7.	Изграждане на канализация и ПСОВ в с. Дебелт	Община Средец ВиК	2023-2027 г.	21 000 000*	СПРЗСР, ОПОС, НПВУ, Инвестиционна програма на ВиК
Специфична цел 1.3. Устойчиво управление на отпадъците					
1.3.1.	Изготвяне на проект и изграждане на площадка/площадки за компостиране на биоразградими отпадъци	Община Средец	2023–2025 г.	300 000*	ОПОС, ПУДООС, МОСВ и др.
1.3.2.	Биологична рекултивация на депо за битови отпадъци в землището на гр. Средец	Община Средец	2021-2023 г.	42 000*	Общински бюджет
1.3.3.	Проучване на възможностите за безвъзмездно предоставяне на домакинствата на компостери за зелени и други биоотпадъци	Община Средец	2023-2024 г.	Съгласно проект	ОПОС, ПУДООС ПОС 2021-2027, Отчисления по чл. 64 от ЗУО Общински бюджет

№	Мярка/дейности	Отговарящ орган за изпълнението	Времеви график	Прогноза за необходимите средства в лева	Източници за финансиране
1.3.4.	Въвеждане на система за разделно събиране на хранителните биоотпадъци от домакинствата и обекти за производство и търговия с храни в гр. Средец	Община Средец	2025 г.	Съгласно проект	Общински бюджет ПУДООС ОПОС
1.3.5.	Изпълнение на Плана за действие с подпрограми с мерки за постигането им от ПУО на Община Средец за периода 2021-2028 г.	Община Средец	2021-2028 г.	Съгласно ПУО	Общински бюджет, ОПОС, ПУДООС и други източници
1.3.6.	Провеждане на следексплоатационни грижи и мониторинг на депо за неопасни отпадъци гр.Средец	Община Средец	Съгласно план за мониторинг	12 000 годишно	Общински бюджет
1.3.7.	Организиране на съвместни кампании с организацията по оползотворяванеи/или фирмите, с които има сключен договор общината за разясняване и предоставяне на информация относно разделно събиране и оползотворяване на МРО	Община Средец ООп Фирми	2022–208 г.	2000	Общински бюджет ООп
Специфична цел 1.4. Благоустрояване и подобряване на средата					
1.4.1.	Ремонт и благоустрояване на площади в малки населени места на общината	Община Средец	2022-2027 г.	100 000*	СПРЗСР, ВОМР
1.4.2.	Ремонт и обновяване на сгради на кметствата в селата	Община Средец	2022-2027 г.	500 000*	СПРЗСР, Републикански бюджет, Общински бюджет
1.4.3.	Реконструкция на площад България	Община Средец	2023-2027 г.	1 000 000*	СПРЗСР, ВОМР, ТГС и др.
1.4.4.	Осигуряване на достъпна среда в обществени сгради на територията на общината	Община Средец	2022-2027 г.	150 000*	НПВУ, АХУ, СПРЗСР, ВОМР и др.
1.4.5.	Възстановяване и рехабилитация на общинска пътна мрежа	Община Средец	2023-2027 г.	20 000 000*	СПРЗСР, Републикански бюджет

Програма за опазване на околната среда на Община Средец за периода 2021 – 2028 г.

№	Мярка/дейности	Отговарящ орган за изпълнението	Времеви график	Прогноза за необходимите средства в лева	Източници за финансиране
1.4.6.	Ремонт на улична мрежа в населените места на Община Средец	Община Средец	2022-2027 г.	10 000 000*	СПРЗСР, Републикански бюджет
1.4.7.	Ремонт на Републиканска пътна мрежа на територията на общината	АПИ	2022-2027 г.	5 000 000*	ОП „Транспорт“, Републикански бюджет, МРРБ и др.
1.4.8.	Възстановяване и рехабилитация на общинска пътна мрежа	Община Средец	2021-2027 г.	20 000 000*	СПРЗСР, Републикански бюджет
1.4.9.	Ремонт и обновяване на спортна инфраструктура в общината	Община Средец	2022-2027 г.	2 000 000*	ВОМР, ТГС, Общински бюджет и др.
1.4.10.	Рехабилитация и модернизация на спортен комплекс „Странджа“ гр. Средец и спортен комплекс с. Дебелт	Община Средец	2023-2027 г.	4 000 000*	ВОМР, ТГС, Общински бюджет и др.
1.4.11.	Цялостен ремонт и обновяване на стадионите в Община Средец - гр. Средец и с. Дебелт	Община Средец	2022-2027 г.	700 000*	ВОМР, ТГС, Общински бюджет и др.
1.4.12.	Обновяване на детски ясли и детски градини в общината	Община Средец Учебни заведения	2022-2027 г.	4 500 000*	ВОМР, ТГС, Общински бюджет и др.
1.4.13.	Ремонт и обзавеждане на ученическо общежитие гр. Средец	Община Средец Учебни заведения	2023-2027 г.	300 000*	НПВУ, СПРЗСР и други
1.4.14.	Изграждане на приют за бездомни животни	Община Средец	2023-2027 г.	200 000*	СПРЗСР, ПУДООС, Републикански бюджет, Общински бюджет и др.
Специфична цел 1.5. Превенция и риск от природни бедствия и екологични рискове					
1.5.1	Превенция и възстановяване на вреди върху горите от пожари, природни бедствия, поява	Община Средец	202-2023 г.	50 000	Общински бюджет, ФЕС, Други източници

№	Мярка/дейности	Отговарящ орган за изпълнението	Времеви график	Прогноза за необходимите средства в лева	Източници за финансиране
	на вредители, болести и заплахи свързани с климата				
1.5.2.	Оборудване със системи за предупреждение, наблюдение, докладване; прогнозиране и сигнализиране във връзка с климатичните изменения и риска от природни бедствия и аварии	Община Средец	2022-2027 г.	500 000*	ТГС, ФМ ЕИП, НПВУ, ОПОС и други
1.5.3.	Брегоукрепване и корекция на речни корита в общината	Община Средец	2022-2027 г.	500 000*	ОПОС, МОСВ, Републикански бюджет
1.5.4.	Ежегодно прочистване на речни корита и дерета и наблюдаване на съоръжения, мостове, водостоци и други за предотвратяване на наводнения	Община Средец	2022-2027 г.	100 000*	Общински бюджет
1.5.5.	Прилагане на агро-екологични схеми за стопанисване на общински земи и дейности за борба с ерозията	Община Средец	2022-2027 г.	100 000	Общински бюджет, ПУДООС, Други източници
Специфична цел 1.6. Използване на алтернативни източници на енергия и подобряване на енергийната ефективност в общината					
1.6.1.	Въвеждане на енергоспестяващо улично осветление във всички населени места на общината	Община Средец	2021-2027 г.	5 000 000*	Финансов механизъм на ЕИП, НПВУ и др.
1.6.2.	Внедряване на ВЕИ (ФтЕЦ до 5 kW и соларни инсталации) в административни, образователни сгради и обекти на културната и социалната инфраструктура	Община Средец	2022–2027 г.	300 000*	Финансов механизъм на ЕИП и други
1.6.3.	Изграждане на соларни инсталации за топла вода в общинската социална и здравна инфраструктура	Община Средец	2022–2027 г.	200 000*	СПРЗСР, Фонд „Енергийна ефективност и възобновяеми източници“ – ФМ на ЕИП
1.6.4.	Изграждане на фотоволтаични системи за	Частни инвеститори	2022–2027 г.	10 000 000	Частни инвеститори

№	Мярка/дейности	Отговарящ орган за изпълнението	Времеви график	Прогноза за необходимите средства в лева	Източници за финансиране
	производство на електроенергия				
1.6.5.	Провеждане на информационни кампании за възможностите за използване на ВЕИ и реализиране на частни проекти в жилищни сгради	Община Средец	2021-2028 г.	Няма разчет	Общински бюджет, Други източници
1.6.6	Саниране и въвеждане на мерки за енергийна ефективност в многофамилни жилищни сгради	МРРБ, Община, Частни физически и/или юрид.лица	2023-2027 г.	1000 000*	НПЕЕМЖЗ, НПВУ, частни инвестиции и др
1.6.7.	Саниране и въвеждане на мерки за енергийна ефективност в еднофамилни жилищни сгради	Частни физически и/или юридически лица	2023-2027 г.	2 000 000*	Частни инвестиции, Банкови кредитни линии и др.
1.6.8.	Ремонт, саниране и въвеждане на мерки за енергийна ефективност в обществени сгради	Община Средец	2022–2027 г.	550 000*	НПВУ, Репубикански бюджет
1.6.9.	Енергийно обследване на обществени сгради	Община Средец	2022–2027 г.	100 000*	НПВУ, Репубикански бюджет, Общински бюджет
Стратегическа цел 2 – Опазване на биологичното разнообразие, зелените площи и културното наследство на територията на общината и създаване на условия за развитие на биологично земеделие и устойчив туризъм					
Специфична цел 2.1. Опазване на биоразнообразието в защитените територии и зони намиращи се на територията на общината					
2.1.1.	Изграждане и поддържане на инфраструктурата към защитените територии	Община Средец РИОСВ ДГС Средец	2022-2027 г.	100 000	ОПОС, ЦБ, Общински бюджет, Други източници
2.1.2.	Контрол върху дейностите на териториите попадащи в защитени територии и зони	Община Средец РИОСВ	Постоянен	-	Общински бюджет, Външни източници
2.1.3.	Планиране и провеждане на информационни кампании и образователни мероприятия в района на зони по Натура 2000	Община Средец РИОСВ	2023-2028 г.	1000 годишно	-
2.1.4.	Проучване на възможности за финансиране на проекти за опазване и подобряване на биоразнообразието в общината	Община Средец	2023-2024 г.	Няма разчет	-

№	Мярка/дейности	Отговарящ орган за изпълнението	Времеви график	Прогноза за необходимите средства в лева	Източници за финансиране
Специфична цел 2.2. Поддържане и увеличаване на зелените площи в общината					
2.2.1.	Подобряване на зелената система в общината чрез разширяване зоните на зелените насаждения, паркове и градини	Община Средец	постоянен	Няма разчет	Общински бюджет, Външни източници
2.2.2.	Редовно почистване на зелените площи и поддържане на декоративната растителност в общината	Община Средец	Постоянен	Съгласно годишните разчети на общински бюджет	Общински бюджет
2.2.3.	Облагородяване, озеленяване и благоустройство на междублокови пространства и обществени зелени площи между жилищните сгради	Община Средец	2022-2028 г.	250 000*	СПРЗСР, ПУДООС, Републикански бюджет, Общински бюджет и др.
2.2.4.	Реконструкция и обновяване на градски парк в гр. Средец	Община Средец	2022-2027 г.	1 000 000*	СПРЗСР, ВОМР, ТГС и др.
2.2.5.	Осъвременяване на техническата база и техника за поддържане на зелената система в общината	Община Средец	2021-2028 г.	Няма разчет	Общински бюджет, Външни източници
2.2.6.	Поддържане на актуален регистър на зелената система на общината	Община Средец	Постоянне	Няма разчет	Общински бюджет
2.2.7.	Изготвяне и приемане от ОбС – Средец на Наредба за изграждане, стопанисване и опазване на зелената система на територията на общината	Община Средец	2023 г.	5000	Общински бюджет
2.2.8.	Изготвяне и кандидатстване с проекти по Национална кампания „За чиста околна среда“	Община Средец Учебни заведения и Детски градини	2023-2028 г.	100 000	ПУДООС
Специфична цел 2.3. Запазване и развитие на горското стопанство					
2.3.1.	Залесяване на изсечени, засегнати от горски пожари гори и нови неземеделски територии	Община Средец ДГС	2022-2028 г.	300 000*	СПРЗСР, ДГС, Републикаски бюджет, Общински бюджет
2.3.2.	Изграждане на противопожарна инфраструктура – наблюдателни кули, противопожарни пунктове, оборудване и	Община Средец	2023-2027 г.	350 000*	ТГС, СПРЗСР, ДГС, Републикаски бюджет, Общински

№	Мярка/дейности	Отговарящ орган за изпълнението	Времеви график	Прогноза за необходимите средства в лева	Източници за финансиране
	обзавеждане с цел опазване на горите от горски пожари				бюджет
2.3.3.	Създаване на пунктове/предприятия за изкупуване и преработка на горски продукти – билки, гъби, горски плодове и др.	Частни инвеститори	2023-2027 г.	200 000*	Частни инвеститори
2.3.4.	Модернизиране на ловни бази и насърчаване развитието на ловното стопанство и ловния туризъм	ДГС	2023-2027 г.	200 000*	МЗХГ, ДГС, Републикански бюджет, Частни инвестиции
2.3.5.	Спазване на мерките за опазване на ресурсите и разнообразието на лечебните описани в Раздел „Лечебни растения“	Община Средец ДГС	Постоянен	-	-
Специфична цел 2.4. Развитие на различни форми на туризъм					
2.4.1.	Обособяване на екопътеки и маршрути с възможности за велосипеден, пешеходен туризъм и конна езда	Община Средец	2023-2027 г.	500 000*	ТГС, Финансов механизъм на ЕИП, Републикански бюджет, Общински бюджет и др.
2.4.2.	Създаване на Природонаучен музей	Община Средец	2023-2027 г.	600 000*	ТГС, Финансов механизъм на ЕИП, Републикански бюджет, Общински бюджет и др.
2.4.3.	Изграждане на зони за къмпингуване и риболов край местните реки и язовири	Община Средец Инвеститори	2023-2027 г.	50 000*	Частни инвестиции
2.4.4.	Изготвяне на проекти, свързани с развитието на туризма в общината	Община Средец	2023-2028 г.	Съгласно проектна документация	Общински бюджет, Външни източници
2.4.5.	Изпълнение на дейностите и проектите включени в Програмата за развитие на туризма на Община Средец 2021-2027 г.	Община Средец	2022-2027 г.	Съгласно проектна документация	Общински бюджет, Външни източници
2.4.6.	Разширяване дейността на Посетителските информационни центрове в общината	Община Средец	2023-2027 г.	50 000*	Общински бюджет

№	Мярка/дейности	Отговарящ орган за изпълнението	Времеви график	Прогноза за необходимите средства в лева	Източници за финансиране
2.4.7.	Създаване и поддържане на туристически информационен сайт	Община Средец	2023-2024 г.	4000	Общински бюджет
Специфична цел 2.5. Съхраняване на културно-историческото наследство					
2.5.1.	Ремонт и възстановяване на Етнографски комплекс „Карабунарска къща“ и „Байловата къща“ в гр. Средец	Община Средец Исторически музей, Министерство на културата	2023-2027 г.	100 000*	Финансов механизъм на ЕИП, /ТГС/, ВОМР, МК, Фонд „Култура“ и други
2.5.2.	Реставриране, консервиране и съхраняване на културно-историческото наследство в общината	Община Средец	2023-2028 г.	1 100 000	Финансов механизъм на ЕИП, /ТГС/, ВОМР, МК, Фонд „Култура“ и други
2.5.3.	Създаване на център за представяне на мегалитна култура на Странджа планина	Община Средец	2022-2027 г.	200 000*	ТГС, Финансов механизъм на ЕИП, Републикански бюджет, Общински бюджет и др.
2.5.4.	Изграждане на екомаршрути обхващащи природни, исторически и културни забележителности	Община Средец	2023-2028 г.	Няма разчет	Общински бюджет, Други източници
2.5.5.	Съхраняване и развитие на всички форми на художествена самодейност в общината	Община Средец	2022-2028 г.	40 000	Общински бюджет, ФЕС и др.
2.5.6.	Възстановяване и опазване на религиозни храмове на територията на общината	Община Средец	2022-2027 г.	500 000*	ТГС, ВОМР, Републикански бюджет, Общ.бюджет
Специфична цел 2.6. Развитие на модерно земеделие с акцент върху биологичното земеделие					
2.6.2.	Развитие на биологично земеделие	Община Средец	2023-2028 г.	3 500 000	Частни инвестиции, СПРЗСР и др.
2.6.3.	Модернизиране и разширяване на земеделски стопанства	Инвеститори	2023-2028 г.	2 000 000	Частни инвестиции,

№	Мярка/дейности	Отговарящ орган за изпълнението	Времеви график	Прогноза за необходимите средства в лева	Източници за финансиране
					СПРЗСР и др.
2.6.4.	Създаване на нови земеделски стопанства за отглеждане на трайни насаждения и зеленчукопроизводство	Инвеститори	2023-2028 г.	1 500 000	Частни инвестиции, СПРЗСР и др.
2.6.5.	Развитие на рибарството и аквакултурите в местните язовири	Община Средец	2017-2020 г.	1 000 000*	ОПМДР, Частни инвестиции и др.
2.6.6.	Изграждане на напоителни съоръжения	Община Средец	2017-2020 г.	2 000 000*	Частни инвестиции, СПРЗСР и др.
2.6.7.	Създаване на условия за култивиране на лечебни, ароматни и вкусови растения, имайки предвид потенциала за билкопроизводство в общината	Частни инициативи, Бизнес структури	2023-2027 г.	100 000	Частни инициативи, Бизнес структури, ФЕС и др. източници
2.6.8	Запазване на големите резерви от пасища, мери и ливади, подходящи за екстензивно отглеждане на животни	Община Средец	2022-2028 г.	-	-
2.6.9.	Развитие на пчеларството	Инвеститори	2022-2028 г.	500 000*	Национална програма за пчеларство, ПРЗСР, Частни инвестиции др.
Стратегическа цел 3 – Повишаване на институционалния капацитет и обществената ангажираност в опазване на околната среда					
Специфична цел 3.1. Повишаване професионалната квалификация на служителите от общинската администрация по прилагане на екологичното законодателство					
3.1.1.	Обучение на служителите от общинска администрация по прилагане на екологичното законодателство (участие в семинари, обучения и др.)	Община Средец	2022-2028 г.	2000 годишно	Общински бюджет, Други източници
3.1.2.	Подобряване контролната дейност на общината, относно спазване на екологичното законодателство	Община Средец	Постоянен	Няма разчет	Общински бюджет
3.1.3.	Подобряване на административното обслужване на гражданите и бизнеса, чрез въвеждане на съвременни информационни	Община Средец	2024-2025 г.	50 000	Общински бюджет Външни източници

№	Мярка/дейности	Отговарящ орган за изпълнението	Времеви график	Прогноза за необходимите средства в лева	Източници за финансиране
	системи и дигитализация на административните услуги				
Специфична цел 3.2. Информирание на местното население и привличането им в реализация на мерки, насочени към опазване на околната среда и повишаване на екологичната култура					
3.2.1.	Поддържане на актуална информация за състоянието на околната среда на сайта на Община Средец	Община Средец	Постоянен	2000	Общински бюджет
3.2.2.	Участие в национални и общински кампании свързани с опазване на околната среда	Община Средец	Минимум два пъти годишно	Няма разчет	Общински бюджет
3.2.3.	Привличане на гражданите за участие в изпълнението на проекти, свързани с опазване на околната среда	Община Средец	2022-2028 г.	-	Общински бюджет, ПУДООС, НПО

**Програма за реализация на План за интегрирано развитие на Община Средец за периода 2021-2027 г.*

VII. ОРГАНИЗАЦИЯ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРОГРАМАТА

1. Отговорно длъжностно лице

Координацията по изпълнение на програмата се осъществява от:

ОБЩИНА СРЕДЕЦ

8300, гр. Средец, пл. „България” № 8

Лице за контакти:

Бисер Петков – мл. експерт „Други дейности по опазване на околната среда“ (ДДООС) към Дирекция „Устройство на територията, строителство и БКС“.

Тел: 0886 00 88 58

2. Комисия

Отчитането на напредъка по изпълнение на програмата и вземането на решения по възникнали проблеми ще се осъществява от Общински съвет - Средец.

3. Схема на следене изпълнението на програмата

Изпълнението на програмата ще се следи по съответствие на сроковете. Съгласно чл. 79, ал. 4 от ЗООС, програмите се приемат от Общински съвет, който контролира изпълнението им. Член 79, ал. 5 от същия закон постановява, че Кметът на общината ежегодно внася в Общински съвет отчет за изпълнението на програмата за околна среда.

4. Актуализация на програмата

Допълването и актуализацията на програмата е заложено в чл. 79, ал. 5 от ЗООС, съгласно, който при необходимост Кмета на общината внася предложение до Общински съвет. Такава актуализация е наложителна при съществена промяна в приоритетите на общината, съществени изменения в съществуващите условия, промяна в нормативната уредба по опазване на околната среда и т.н.

5. Информирание на РИОСВ и обществеността за изпълнението на програмата

Отчетите за изпълнението на програмата се представят в РИОСВ за информация съгласно чл. 79, ал. 6 от ЗООС.

Отговорник за предоставяне на информация е координатора на програмата.

6. Използвани източници на информация

- Национален план за управление на отпадъците 2021-2028 г.;
- Национална програма за подобряване качеството на атмосферния въздух (2018-2024 г.);
- Национална програма за контрол на замърсяването на въздуха, България 2020-2030 г.);
- Национална програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите 2020-2030 г.);
- Програма за прилагане на Директива 91/271/ЕС за пречистване на отпадъчни води от населените места;
- План за управление на речните басейни в Черноморския район за басейново управление за периода 2016-2021 г.;
- Проект на План за управление на речните басейни в Черноморския район за басейново управление за периода 2022-2027 г.;
- План за управление на риска от наводнения в Черноморски район за басейново управление на водите 2016-2021 г.;
- Проект на План за управление на риска от наводнения в Черноморски район за

ВАНГ ЕООД

www.vang.bg

- басейново управление на водите 2022-2027 г.;
- План за интегрирано развитие на Община Средец за периода 2021-2027 г.
- Доклад за състоянието на околната среда – РИОСВ Бургас за 2019, 2020 и 2021 г.;
- Официален сайт на Община Средец - <http://sredets.bg/>;
- Официална интернет страница на НСИ - <http://www.nsi.bg/>.

7. Нормативна уредба

- ЗАКОН за опазване на околната среда, Обн. ДВ. бр.91 от 25 Септември 2002г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.42 от 7 Юни 2022 г.;
- ЗАКОН за чистотата на атмосферния въздух, Обн. ДВ. бр.45 от 28 Май 1996г., посл. изм. ДВ. бр.20 от 11 Март 2022 г.;
- ЗАКОН за водите, Обн. ДВ. бр.67 от 27 Юли 1999г., изм. и доп. ДВ. бр.20 от 11 Март 2022 г.;
- ЗАКОН за управление на отпадъците Обн. ДВ. бр.53 от 13 Юли 2012г., изм. и доп. ДВ. бр.17 от 1 Март 2022 г.;
- ЗАКОН за почвите, Обн. ДВ. бр.89 от 6 Ноември 2007г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.98 от 27 Ноември 2018г.;
- ЗАКОН за защитените територии, Обн. ДВ. бр.133 от 11 Ноември 1998г., изм. ДВ. бр.21 от 12 Март 2021 г.;
- ЗАКОН за биологичното разнообразие, Обн. ДВ. бр.77 от 9 Август 2002г., посл. изм. ДВ. бр.98 от 27 Ноември 2018 г.;
- ЗАКОН за защита от шума в околната среда, Обн. ДВ. бр.74 от 13 Септември 2005г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.101 от 27 Ноември 2020 г.;
- ЗАКОН за лечебните растения, Обн. ДВ. бр. 29/07.04.2000 г., посл. изм. ДВ. бр.17 от 26 Февруари 2021 г.;
- НАРЕДБА № 1 от 11 април 2011 г. за мониторинг на водите, В сила от 29.04.2011г., Обн. ДВ. бр.34 от 29 Април 2011г., , изм. и доп. ДВ. бр.22 от 5 Март 2013г., изм. ДВ. бр.44 от 17 Май 2013г., изм. и доп. ДВ. бр.60 от 22 Юли 2014г. изм. и доп. ДВ. бр.20 от 15 Март 2016 г.;
- НАРЕДБА № 1 от 10 октомври 2007 г. за проучване, ползване и опазване на подземните води, Обн. ДВ. бр.87 от 30 Октомври 2007г., изм. ДВ. бр.2 от 8 Януари 2010г., изм. и доп. ДВ. бр.15 от 21 Февруари 2012г. , изм. и доп. ДВ. бр.28 от 19 Март 2013г., изм. и доп. ДВ. бр.90 от 31 Октомври 2014г. изм. и доп. ДВ. бр.102 от 23 Декември 2016 г.;
- НАРЕДБА № 2 за класификация на отпадъците, Обн. ДВ. бр.66 от 8 Август 2014г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.86 от 6 Октомври 2020 г.;
- НАРЕДБА № 4 от 12 януари 2009 г. за мониторинг на почвите, обн. ДВ. бр.19 от 13 Март 2009 г.;
- НАРЕДБА № Н-4 от 14.09.2012 г. за характеризиране на повърхностните води, издадена от министъра на околната среда и водите, обн., ДВ, бр. 22 от 5.03.2013 г., посл. изм. ДВ. бр.13 от 16 Февруари 2021 г.;
- НАРЕДБА № 6 от 26.06.2006 г. за показателите за шум в околната среда, отчитащи степента на дискомфорт през различните части на денонощието, граничните стойности на показателите за шум в околната среда, методите за оценка на стойностите на показателите за шум и на вредните ефекти от шума върху здравето на населението, обн., ДВ, бр. 58 от 18.07.2006 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.100 от 30 Ноември 2021 г.;
- НАРЕДБА № 9 от 14.03.1991 г. за пределно допустими нива на електромагнитни полета в населени територии и определяне на хигиенно-защитни зони около излъчващи обекти, В сила от 03.05.1991г., Обн. ДВ. бр.35 от 3 Май 1991г., попр. ДВ. бр.38 от 14 Май 1991 г., изм. ДВ. бр.8 от 22 Януари 2002 г.;

- НАРЕДБА № 12 от 15 юли 2010 г. за норми за серен диоксид, азотен диоксид, фини прахови частици, олово, бензен, въглероден оксид и озон в атмосферния въздух, в сила от 30.07.2010 г., Обн. ДВ. бр.58 от 30 Юли 2010 г., изм. и доп. ДВ. бр.48 от 16 Юни 2017г., изм. и доп. ДВ. бр.79 от 8 Октомври 2019 г.;
- НАРЕДБА № 14 за норми за пределно допустими концентрации на вредни вещества в атмосферния въздух на населените места от 23.09.1997г., изм. ДВ. бр.42 от 29 Май 2007г.;
- НАРЕДБА за разделно събиране на биоотпадъци и третиране на биоразградимите отпадъци, приета с ПМС №20/25.01.2017 г. обн., ДВ. бр. 11/31.01.2017 г. изм. и доп. ДВ. бр.2 от 8 Януари 2021г.;
- НАРЕДБА №1 от 04 Юни 2014г. за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публични регистри, Обн. ДВ. бр.51 от 20 Юни 2014г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.82 от 1 Октомври 2021г.;
- НАРЕДБА № 1 от 09.02.2015г. за изискванията към дейностите по събиране и третиране на отпадъците на територията на лечебните и здравните заведения, Обн. ДВ. бр.13 от 17 Февруари 2015г., изм. и доп. ДВ. бр.102 от 11 Декември 2018г.;
- НАРЕДБА № 6/27.08.2013г. за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци, ДВ. бр. 80/13.09.2013 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.36 от 1 Май 2021г.;
- НАРЕДБА за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали, Приета с ПМС № 267 от 05.12.2017 г., Обн. ДВ. бр.98 от 8 Декември 2017г.;
- НАРЕДБА №3 от 1 август 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите обн. ДВ, бр.71/12.08.2008г.;
- НАРЕДБА № 2 от 20 януари 2004 г. за правилата и изискванията за събиране на билки и генетичен материал от лечебни растения;
- НАРЕДБА за определянето и администрирането на местни такси и цени на услуги на територията на Община Средец;
- НАРЕДБА № 1 за поддържане и опазване на обществения ред в Община Средец;
- НАРЕДБА за принудителното изпълнение на заповеди за премахване на незаконни строежи или части от тях на територията на Община Средец;
- НАРЕДБА за управление на горските територии собственост на Община Средец.